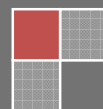

2014

ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

В изпълнение на Договор № IV-14/15.04.2014 г.
"Обособена позиция 3: Разработване на общински план
за развитие на Община Дупница за периода 2014-2020 г."

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Административен капацитет”,
съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския
социален фонд*

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	7
1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА.....	9
1.1. ГЕОГРАФСКО РАЗПОЛОЖЕНИЕ И ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНАТА	9
I. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА.....	9
1.2. НАСЕЛЕНИ МЕСТА И БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА.....	10
1.3. ОБЩИНА ДУПНИЦА В РЕГИОНАЛНОТО И НАЦИОНАЛНО ПРОСТРАНСТВО	12
1.4. ИНТЕГРИРАНО ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ	13
1.5. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТЕРИТОРИЯТА	15
1.6. НАСЕЛЕНИЕ – ДЯЛ И ГЪСТОТА	23
2. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА.....	25
2.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ – ОБЩО И НА ЧОВЕК ОТ НАСЕЛЕНИЕТО	25
2.2. БРУТНА ДОБАВЕНА СТОЙНОСТ (БДС) ЗА ОБЩИНАТА ПО ИКОНОМИЧЕСКИ СЕКТОРИ	26
2.3. ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ В НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР	27
2.4. ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ НА ТРУДА	29
2.5. СРЕДНА РАБОТНА ЗАПЛАТА	30
2.6. ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ НЕФИНАНСОВИЯ СЕКТОР В ОБЩИНА ДУПНИЦА.....	31
3. ТУРИЗМЪТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА	44
3.1. БАЗА И ПОКАЗАТЕЛИ НА СРЕДАТА (БРОЙ НОЩУВКИ И ПРИХОДИ ОТ НОЩУВКИ) ...	44
3.2. БРОЙ СЪЗДАДЕНИ/ПОДОБРЕНИ ТУРИСТИЧЕСКИ АТРАКЦИИ	45
4. СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО В ОБЩИНА ДУПНИЦА	48
4.1. ОБРАБОТВАЕМИ ПЛОЩИ. ДЯЛ НА ОБРАБОТВАЕМАТА ЗЕМЯ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ВСИЧКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ ПЛОЩИ.....	48
4.2. ЗЕМЕДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ В ОБЩИНА ДУПНИЦА. ВИДОВЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНСТВА ПО СОБСТВЕНОСТ	49
4.3. РАСТЕНИЕВЪДСТВОТО В ОБЩИНА ДУПНИЦА – СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ.....	50
4.4. ЖИВОТНОВЪДСТВОТО В ОБЩИНА ДУПНИЦА - СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ.....	52
4.5. БРОЙ ПРЕДПРИЯТИЯ ЗА ПРЕРАБОТКА И ПРОДАЖБА НА ЗЕМЕДЕЛСКИ И ЖИВОТИНСКА ПРОДУКЦИЯ.....	53
4.6. ГОРСКИ ФОНД В ОБЩИНА ДУПНИЦА - ПЛОЩ, СОБСТВЕНОСТ, УПРАВЛЕНИЕ.....	54
4.7. СЪСТОЯНИЕ НА ХИДРОМЕЛИОРАТИВНИТЕ И ИРИГАЦИОННИ СЪОРЪЖЕНИЯ В ОБЩИНАТА	56
4.8. МАШИНЕН ПАРК НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА В ОБЩИНАТА.....	57
4.9. ЧОВЕШКИ РЕСУРС АНГАЖИРАН В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО	58
4.10. ДОСТЪП ДО НАУЧНИ ЗНАНИЯ И ПРИЛОЖНА НАУКА ЗА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В ОБЩИНА ДУПНИЦА.....	59
5. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	63
5.1. ТРУДОВА ЗАЕТОСТ	63

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

5.2. ДЕМОГРАФСКО СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ	67
5.3. СОЦИАЛНА СФЕРА	77
5.4. ЗДРАВНА СФЕРА	85
5.5. ОБРАЗОВАТЕЛНА СФЕРА, МЛАДЕЖКИ ДЕЙНОСТИ И СПОРТ	94
5.6. СПОРТНИ КЛУБОВЕ И СПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА В ОБЩИНА ДУПНИЦА. ИНВЕСТИЦИИ В СПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	114
5.7. МЛАДЕЖКИ ДЕЙНОСТИ И ПОЛИТИКА ЗА МЛАДЕЖТА В ОБЩИНА ДУПНИЦА	117
5.8. КУЛТУРА	119
6. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА.....	127
6.1. ДОСТЪПНОСТ И СВЪРЗАНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА	127
6.2. ШИРОКОЛЕНТОВ ДОСТЪП НА ДОМАКИНСТВОТА. ЕДИННА ЕЛЕКТРОННА СЪОБЩИТЕЛНА МРЕЖА	131
6.3. ЕНЕРГОСНАБДЯВАНЕ, ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И ВЪЗОБНОВЯЕМИ ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ.....	132
6.4. ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ В ОБЩИНА ДУПНИЦА	136
6.5. БЛАГОУСТРОЙСТВО И ПЛАНИРАНЕ НА ТЕРИТОРИЯТА.....	142
7. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ	146
7.1. КАЧЕСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА	146
7.2. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ	148
7.3. ВЪЗДУХ	148
7.4. ВОДИ.....	149
7.5. ПОЧВИ.....	151
7.6. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА И ШУМОВО ЗАМЪРСЯВАНЕ.....	152
7.7. УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА	152
7.8. БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА КАТО ПОКАЗАТЕЛ ЗА КАЧЕСТВОТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА НА ОБЩИНАТА	154
7.9. РАЗХОДИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	155
7.10. УЯЗВИМОСТ ОТ КЛИМАТИЧНИ ПРОМЕНИ. РИСКОВИ ЗОНИ.....	156
8. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ.....	164
8.1. НАЛИЧИЕ НА АКТУАЛНИ ОБЩИ И ПОДРОБНИ УСТРОЙСТВЕНИ ПЛАНОВЕ ЗА ТЕРИТОРИИТЕ (РАЗРАБОТЕНИ И ПРИЕТИ ИПГР).....	164
8.2. БРОЙ И ВИД ДЕЙСТВИТЕЛНИ СЪТРУДНИЧЕСТВА С ДРУГИ ОБЩИНИ, ОРГАНИЗАЦИИ И РЕГИОНИ	166
8.3. ВИД СИСТЕМИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И КОНТРОЛ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ .	176
9. ПРЕПОРЪКИ КЪМ ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ ЗАЛОЖЕНИ В ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ	179
II. SWOT АНАЛИЗ	181
1. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА ПЛАНИРАНЕ И ПРОГРАМИРАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА (2014-2020) И ПРИЕМСТВЕНОСТ	185
III. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г. .	185
2. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.	197

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

IV. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА С РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.	223
V. ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.	227
1. НАБЛЮДЕНИЕ НА ОПР НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.	235
VI. ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.	235
2. ОЦЕНКА НА ОПР НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.	241
3. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОПР НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.	243
1. ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО	244
VII. ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНОСТ И ИНФОРМАЦИЯ	244
2. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНОСТ И ИНФОРМАЦИЯ	245
VIII. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.	247
IX. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ЗА АДАПТАЦИЯТА КЪМ ВЕЧЕ НАСТЪПИЛИТЕ ПРОМЕНИ	2

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРЪЩЕНИЯ

БВП	Брутен вътрешен продукт
ДМА	Дълготрайните материални активи
ДСП	Домашен социален патронаж
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕСУ	Единна система за управление
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ИП	Идеен проект
КФ	Кохезионен фонд
МАС	Мобилна автоматична станция
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МИП	Министерство на инвестиционното проектиране
МСП	Малки и средни предприятия
НЗК	Национална здравна карта
НКПР	Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
ОП	Оперативна програма
ОПР	Общински план за развитие
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- ОПРЧР** Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
- ОПНОИР** Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
- ОББ** Общински бюджет
- ПТГС** Програми за Трансгранично сътрудничество
- ПИП** Прединвестиционно проучване
- ПРЗ** препарати за растителна защита
- ПСОВ** Пречиствателна станция за отпадни води
- ПСПВ** Пречиствателна станция за питейни води
- ПРСР** Програма за развитие на селските райони
- ПЧИ** Преки чуждестранни инвестиции
- ПЧП** Публично-частното партньорство
- РБ** Републикански бюджет
- РЗПРН** Районите със значителен потенциален риск от наводнения
- РИОСВ** Регионална инспекция по околна среда и води
- СЕПП** Система за единно плащане на площ
- ТИЦ** Туристически информационен център
- ФПЧ10** Фини прахови частици
- ЦПО** Център за професионално обучение
- ЮЗРП** Югозападен район

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие на община Дупница за периода 2014–2020 г. (ОПР) е разработен на основание чл.13 от Закона за регионалното развитие (ЗРР) и в съответствие със стратегическата ориентация на регионалната политика в Европейския съюз и националните цели и приоритети за регионално развитие, както и стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие, съдържащи се в Областната стратегия за развитие на област Кюстендил 2014 – 2020 г.

Общинският план за развитие е документ за стратегическо планиране на устойчиво интегрирано местно развитие за 7-годишен период на действие. С него е определена визията, средносрочните цели, приоритети и мерки за развитие, като са отчетени специфичните характеристики и потенциалът на община Дупница, на базата на установените проблеми и потребности на територията ѝ, природните, икономическите, социалните и културно - историческите ѝ дадености, и възможностите за постигане на интегриран устойчив и балансиран напредък.

Документът е съобразен с Методическите указания за разработване на общински планове за развитие на Република България (2014-2020), одобрени със Заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството, от септември 2011 г. При разработването на основните приоритети за развитие на община Дупница е следвана политиката на максимално доближаване до стратегическите цели и приоритети, заложили в плановите документи от по-висш порядък, както и одобреният Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр.Дупница. При разписването на плана за развитие са взети предвид новите насоки за развитие на Европейския съюз, заложили в стратегията за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“, Националната програма за развитие: България 2020, Договора за партньорство 2020, Националната стратегия за регионално развитие 2012 - 2022 г., Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 г., Регионалния план за развитие на Югозападен район от ниво 2 за периода 2014 – 2020 г. и Областната стратегия за развитие на област Кюстендил 2014 – 2020 г.

При разработването на документа са взети също така предвид резултатите от етапното изпълнение на „Общинският план за развитие за периода 2005 – 2013 г.“, Програмата за управление на община Дупница 2011 – 2015 г., Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в Община Дупница (2011-2015), Стратегия за развитието на физическото възпитание и спорта в община Дупница, за периода 2009 - 2012 г., Стратегия за управлението на общинската собственост в Община Дупница за периода

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

2011-2015г., Годишна програма за развитие на читалищната дейност в община Дупница през 2014 г., Програма за управление на дейностите по отпадъците в община Дупница 2008 – 2013 г., Програма за опазване на околната среда на територията на община Дупница 2008 – 2013 г., Програма за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух, които спомагат за анализиране на текущото състояние, идентифициране на тенденциите, проследяване на прогреса и извличане на поуки, с цел коригиране на действията в променящите се условия и посрещане на новите предизвикателства. Отчетено е влиянието на усвоените средства от Структурните и Кохезионния фонд в периода 2007 – 2013 г. върху общото развитие на община Дупница, като в новото планиране са търсени възможности за надграждане и усъвършенстване на постигнатото, и ориентиране в нови посоки за растеж и добавена стойност.

Всички анализи и заключения в документа се основават на данни от официални източници (НСИ, ОБА, ОБЛА, РСЗ), на резултатите от проведеното през април – май 2014 г. анкетно проучване и на прегледа на актуални изследвания и разработки.

Планът включва аналитична част на социално-икономическото състояние и природно-ресурсния потенциал на община Дупница, със SWOT анализ, стратегическа част, с ориентирани цели и приоритети към перспективите за по-добро бъдещо състояние, план с конкретни мерки и проекти за изпълнение на тези цели и приоритети, обща рамка на необходимите ресурси, система от критерии за оценка на изпълнението, описание на необходимите действия за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност, и както мерки за ограничаване изменението на климата и адаптация към вече настъпилите промени.

Общинския план за развитие на община Дупница за периода 2014–2020 г. е предпоставка за:

- Създаване на обща интегрирана и координирана идея и съгласие за развитие на общината, чрез единни политики, съответстващи на потенциала ѝ;
- Възприемането и разбирането в общността за тенденциите на бъдещото развитие на община Дупница;
- Подобряване на партньорствата между органите на управление, бизнеса, социалните и браншовите организации, и неправителствения сектор за решаване на важни местни проблеми.

Общинският план за развитие на община Дупница е отворен документ, който може да се актуализира в съответствие с нормативната база и динамично променящите се условия на средата и потребности на обществото.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

I. Анализ на икономическото и социалното развитие на община Дупница

1.Обща характеристика на община Дупница

1.1.Географско разположение и характеристики на общината

Община Дупница е разположена в Югозападна България, част от област с административен център – гр.Кюстендил и Югозападния район за планиране. Територията на община Дупница е 329.1 км² или 0.29 % от територията на Република България („Районите, областите и общините в Република България 2011“, НСИ, София, 2013г.). Средната надморска височина е 946.3 м. На изток община Дупница граничи с общините Сапарева баня и Самоков (Софийска област), на

запад с община Бобов дол, на север с община Радомир (Пернишка област) и на юг с общините Рила и Бобошево. Община Дупница е близко разположена до границите на Република България с Република Македония (приблизително 65 км. до най-близкия контролно-пропускателен пункт от градския център) и Република Сърбия (приблизително 70 км. до най-близкия контролно-пропускателен пункт от градския център). Градският център на общината – гр.Дупница е разположен на около 69 километра южно от столицата София, 38 километра югоизточно от областния център – Кюстендил и 33 километра северно от центъра на съседната област – Благоевград.

Географските характеристики на община Дупница са благоприятни физически предпоставки за икономическото и социалното ѝ развитие с оглед ресурсите

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

необходими за поддържане и развитие на човешката дейност и живот върху територията. Разположението на общината е ключово за нейната транспортна достъпност от страната, Западните Балкани и Гърция, достъпа до Близкия Изток и Средиземноморието - а оттук – е ключова силна страна за местната икономика. Котловинният релеф не е непреодолима пречка за осъществяване на основните транспортни и комуникационни връзки, необходими за функционирането на една съвременна общност, включително – и предвид разположението на населените места върху територията.

1.2. Населени места и баланс на територията на общината

Община Дупница обхваща землищата на 17 населени места: гр.Дупница и 16 села, от които:

- 7 кметства: с.Баланово, с.Бистрица, с.Джерман, с.Крайници, с.Самораново, с. Червен брег и с.Яхиново;
- 9 кметски наместничества: с. Блатино, с. Грамаде, с. Делян, с. Дяково, с. Крайни дол, с. Кременик, с. Палатово, с. Пиперево, с. Тополница, с. Яхиново.

Община Дупница е определена като втора категория община със заповед № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството за класифициране на административно-териториалните и териториалните единици в Република България.

Община Дупница обхваща землищата на 9.3% от населените места, 5% от кметствата и 33% от населението на област Кюстендил.

Таблица 1: Разпределение на територията на община Дупница по населени места

Населено място	Землище км ²	Население към 31.12.2012 г.	Категория населено място
Град Дупница	32.321	32 877	2
Село Баланово	14.398	377	6
Село Бистрица	58.818	1529	5
Село Блатино	6.726	163	7
Село Грамаде	6.185	49	8
Село Делян	13.013	95	7
Село Джерман	15.892	1272	5
Село Дяково	24.961	316	6
Село Крайни дол	3.160	47	8
Село Крайници	42.447	1902	5
Село Кременик	7.004	62	8
Село Палатово	10.957	131	7

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Село Пиперево	2.995	186	7
Село Самораново	28.574	1692	5
Село Тополница	19.409	139	7
Село Червен брег	29.923	1205	5
Село Яхиново	12.276	1953	5

Източник: Агенцията по кадастъра и Национален регистър на населените места.

Земеделските площи доминират в община Дупница – те съставляват 62.4% от цялата ѝ територия. 41.6% са обработваемите земеделски площи. Горите са вторият тип територии, които преобладават в ареала – 26%. Населените места и другите урбанизирани площи заемат 5.6% от повърхността на община Дупница, а териториите за добив на полезни изкопаеми – 3.5%. Водните течения и площи съставляват 1.5%, а терените за транспорт и инфраструктура – 0.8%. Визуална представа за баланса на територията на община Дупница дава следващата графика:

Фигура 1: Баланс на територията на община Дупница

Общината е силно антропогенизирана територия (72.4% дял на териториите с антропогенен натиск), което трябва да се има предвид при оценката на всеки вид интервенция в средата, тъй като това пряко влияе върху качеството на живот на местната

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

общност и оттам – на възможностите за удържане на местното население и привличане на качествен човешки ресурс отвън.

1.3. Община Дупница в регионалното и национално пространство

Град Дупница е вторият по големина град в област Кюстендил (категория „среден град“) – с 32 877 жители (данни на НСИ към 31.12.2012 г.) В града живеят 74.5% от жителите на общината.

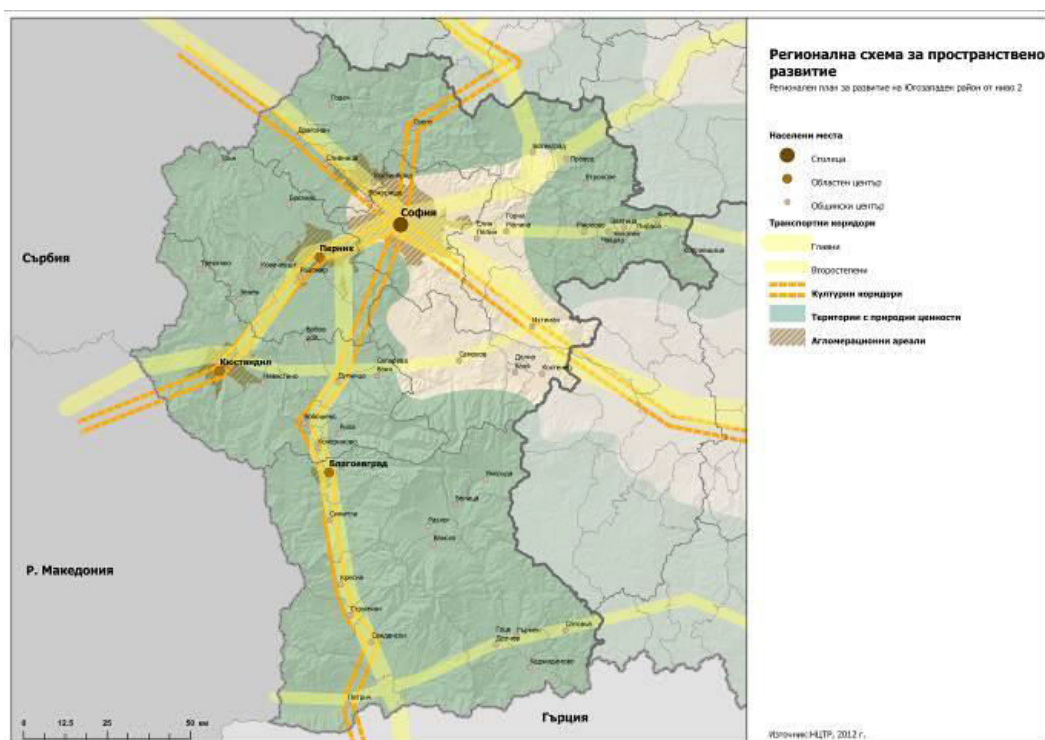
Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (НКПР), приета от Министерски съвет през декември 2012 г., въвежда два основни типа територии по признака „урбанизация“ – „централни“, силно урбанизирани територии (на общините с големи и средни градове) и „периферни“, слабо урбанизирани територии – общините с центрове малки градове и села. Следва уточнението, че дори и в територията на „централни“ общини съществуват вътрешни периферии. Като община с градски център от трета категория, община Дупница е определена и като „централна територия“ и като „периферна слабо урбанизирана територия от трето ниво“ в контекста на направеното по-горе уточнение за вътрешните периферии. Концепцията залага за общината ролята на двигател на регионалното развитие, който да окаже благотворно влияние на околната изостанала селска територия. Препоръчва се приоретно изграждане на съвременна икономическа база, стимулиране на предприемачеството, модернизиране на инфраструктурата, създаване на устойчиви работни места и използването на специфичните местни потенциали. При община Дупница, както бе изтъкнато по-горе, се наблюдава вътрешна корелация „градска - обезлюдяващи се територии“ (т.нар „островно разположение“) като препоръката както на Националната концепция, така и на Регионалния план за развитие в периода 2014 – 2020 г. е да се работи за използване на потенциала на тези територии и подкрепа за тях от страна на общинския център. По отношение центровете и осите на регионално развитие, град Дупница е категоризирана като един от петте средни и средно големи градове - центрове с регионално значение за развитието на Югозападния район. В този контекст, НКПР вижда мисията на града и общината в допълване и балансиране на големите градове от региона (София, Благоевград), за да се намали ефекта от моноцентричното развитие в територията на областта и района. Попадайки естествено в средата на оста за развитие София – Благоевград, ползвайки ролята си на регионален център, община Дупница може да се ползва от предимствата, които ще създадат усилията за осигуряването на достъпност до тях като центрове за растежа, а именно: доизграждане на европейския транспортен коридор №4, осигуряване на устойчива комуникационно-транспортна система за равнопоставен достъп от второстепенните оси до главните оси и до центровете на селищната мрежа, и изграждане на липсващите второстепенни връзки в отдалечените и периферни територии, включително и тези, които имат първостепенно значение за достъп до туристическите ресурси (природни и културни). В този контекст, Дупница се осъзнава в националния пространствен модел като ключов компонент от второстепенната ос за

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

развитие на ЮЗР - Кюстендил – Дупница – Самоков - Ихтиман, завършваща пространствения модел на развитие и активизираща урбанистичното развитие на прилежащите селища.

Фигура 2: Регионална схема за пространствено развитие

Източник: План за развитие на ЮЗР 2014 – 2020.

1.4. Интегрирано градско възстановяване и развитие

Интегрираният план за градско възстановяване и развитие на гр. Дупница (ИПГВР) е разработен в рамките на проект № BG161PO001-1.4.07/2010/033 "Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Дупница", финансиран по Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г. Интегриран план за градско развитие е планирането на икономическо и социално възстановяване на общинския център, разработено за прилагането на оперативните програми, финансиращи проекти в градовете за преодоляване на високата концентрация на икономически, природни и социални проблеми в град Дупница.

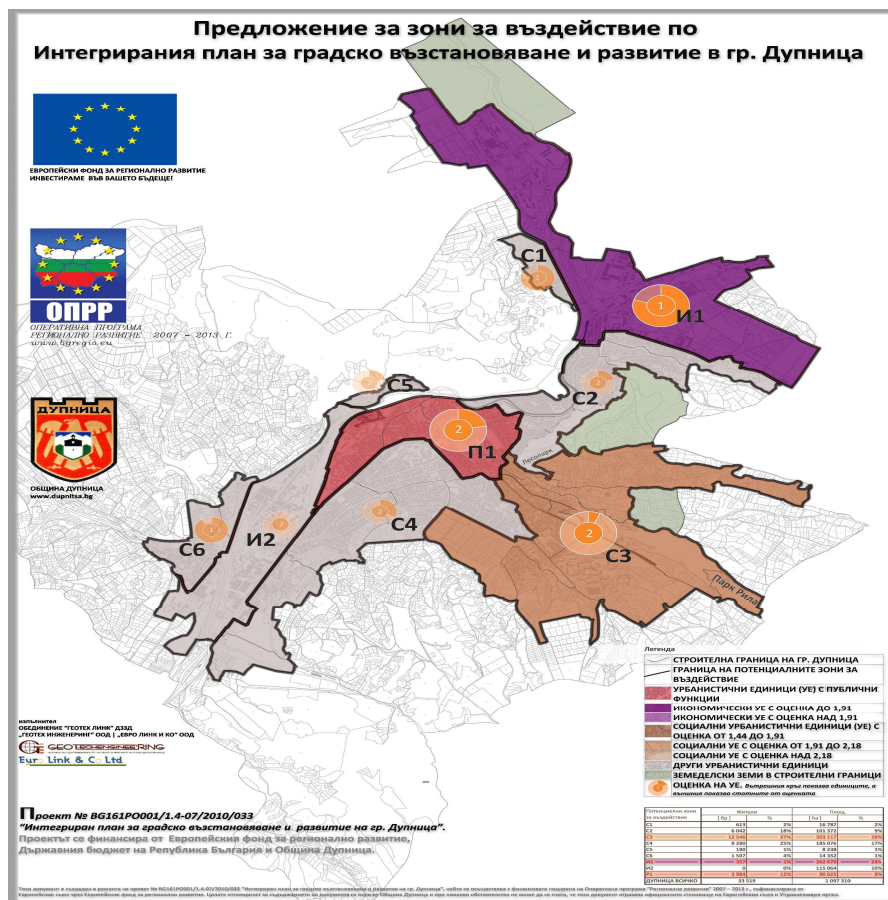
В Националната стратегия за регионално развитие на Република България 2012 – 2022 г. на зоните за активно влияние от типа на Дупница се набляга сериозно с оглед бъдещото осъществяване на политиките за развитие и устройство в целия ареал за въздействие. По тази причина, настоящият план за развитие интегрира в специфичните

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

си цели и визията си насоките и хоризонта на интегрирания план за градско възстановяване и развитие на град Дупница. Още повече, че тенденцията в развитието на общината очертава изключителната роля на града за съхраняването на нейния жизнен, икономически и общностен потенциал. За да осигури този потенциал на градския център, интегрираният план за възстановяване и развитие насочва усилията към създаване на чист, зелен, свързан и компактен град, развитие на традиционната и иновативна икономика, постигането на устойчиви квартали и общности чрез съвкупност от свързани във времето и пространството проекти за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на градската територия. Планът определя видовете зони за целенасочена въздействие в градската територия и така улеснява процеса на планиране, насочване, изпълнение и оценка на публичните инвестиции за възстановяване и растеж:

Фигура 3: Зони за въздействие, съгласно ИПГВР в гр.Дупница

Източник: ИПГВР на община Дупница.

Необходимо е препоръките на ИПГВР – Дупница да бъдат подкрепени с адекватно устройствено планиране на съответните зони и ясно разполагане във

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

времето на действията за постигане на заложените цели, включително – разработката на съответните апликационни форми и документация. Не бива да забравяме, че ИПГВР трябва да бъде синхронизиран с местни политики насочени към развитие на останалите населени места и територии в общината, за да се смекчи и преодолее дисбаланса в развитието на населените места в общината.

1.5. Обща характеристика на територията

- **Релеф**

Община Дупница заема част от Дупнишката котловина и заобикалящите я планини. Котловината е разположена между планините Рила на изток и югоизток, Верила на североизток, Гологлавските височини, Поглед планина и части от Конявска планина на запад и северозапад, и северната част на планината Влахина на югозапад. На север, в района на село Делян, чрез седловина висока 710 м се свързва с Радомирската котловина. Землищата на селата Баланово и Палатово попадат в историческата и физико-географската област „Разметаница“.

Средната надморска височина е 946.3 м. От местността Дренски рид при град Дупница се дели на Горно (520-700 m) и Долно Дупнишко поле (400-500 m). Горното Дупнишко поле се характеризира с добре очертана котловинна основа с посока на простиране от запад на изток между Гологлавските височини на Конявска планина на запад, Верила на север и североизток и Рила на юг. То е запълнено с алувиални наслаги, а периферията му е покрита от пролувиални наносни конуси. На юг, откъм Рила, е оградено от стръмен разседелен склон. Долното Дупнишко поле има посока на простиране от север на юг между Рила на изток, Руен планина, северната част на планината Влахина на запад и Поглед планина, част от Конявска планина на северозапад.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Изглед от Кочериновските прагове към Дупнишката котловина и Разметаница

Източник: <https://www.google.bg/maps>.

- **Климат**

В климатично отношение Дупнишката котловина попада в Южнобългарската котловинна подобласт на преходно-континенталната климатична област. По долините на р. Джерман и р. Струма достигат топли въздушни маси. Средната годишна температура е 11,8°C . Зимата е къса и сравнително мека (средна януарска температура -0,4°C) със средно януарски абсолютен минимум -14,0°C. Абсолютните минимални температури не надвишават -20,- 24°C. Лятото е топло (средна юлска температура 21,1°C, средно юлски абсолютен максимум 33,5°C).

Валежите са с пролетен максимум и зимен минимум. Средния годишен валеж е 687 мм. Поради ниския процент орография и постоянното въздушно течение по р. Джерман, котловинният характер не е силно изразен и температурните инверсии тук се наблюдават рядко.

Средно годишният брой на дните със снежна покривка е 36,5. Средно годишната относителна влажност на въздуха е 70%, като е максимална през зимния сезон (ср.80%) и е минимална през летния сезон (ср.60%). Наблюдава се вторичен минимум през април и вторичен максимум през май. Средно годишният дефицит на влажност е 4,9 Mb. Минимумът е през зимните месеци (ср.1,3 Mb), а максимумът е през месец август – 10,5 Mb.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Наличните климатични прогнози с хоризонт 2038 г. посочват очаквано повишение на средните годишни температури с до 2,2° С и намаление на средногодишните валежи с до 15.83% (песимистични сценарии).

- **Водни ресурси**

Община Дупница разполага с разнообразни водни ресурси. Първостепенно значение имат повърхностните води. За водния баланс на общината от значение са реките Джерман, Бистрица, Отовица, Джубрена, Тополница и Горица. Река Джерман е най-значителният лъв приток на Струма. Дължината на реката е 47 км, с водосбор 397 км² и среден годишен отток 347 м³. Според Регистъра на ресурсите и баланса на подземните водни тела в Западнобеломорски район за басейново управление към 01.01.2013 г., разполагаемите ресурси на средногодишния дебит за черпене към 2012 г. напорови води в кварталенер за община Дупница възлиза на 103.29 м³. В речно-овражната система и релефни понижения поровите води подхранват малобройни извори с дебит най-често под 1 л/с. Главната събирателна и отводнителна артерия е р. Джерман. Привързаният към нея алувиален водоносен хоризонт се характеризира с водопроводимост – 300 - 400 м²/d и коефициент на водоотдаване – 0,15. Пролувиалните грубоотломъчни отложения в наносните и поройните конуси (и участъци с речно-ледникови наслаги) покрай рилските склонове имат дебелина от 10 до 100 m (по р. Дупнишка Бистрица). Сред тях се срещат низходящи извори с Q до 2-4 л/с, подхранвани от речните и пукнатинни води от планинския скат.

В Регистъра на ресурсите и баланс на подземните водни тела в Западнобеломорски район не е включен дебитът на кладенците за лично ползване. Регистърът на кладенците за лично ползване на Министерство на околната среда и водите, с данни от 2005 година, не съдържа информация за дебитът на този тип съоръжения в община Дупница.

За търсене, проучване и каптиране на минералните води от 1941 до 1988г. около термалните извори в Сапарева баня, по цялата котловина и особено в гр. Дупница се прокарани няколко десетки, плитки и дълбоки (до 1164 m) сондажи. Сондажите са потвърдили многократно отсъствието на практически използвани водни количества в неогенските седименти (с дебелина до 200 m) и в палеогенските задруги (с дебелина от 500 до > 720m). Потвърждава се и информацията за неводоносността на гнайсовата подложка на котловината и на диоритовата интрузия в гр. Дупница. В резултат от сондажите в гр. Дупница, с. Крайни дол и с. Палатово има каптажи, чиито питейни качества не са потвърдени. Местното население ги ползва за битови нужди и поливане. В общината не са установени подземни водни тела в лошо химично състояние по отношение на замърсители, както и интрузионно замърсяване. На територията на община Дупница са регистрирани 27 язовирни тела, по данни на РИОСВ – Перник. Най-големият язовир е „Дяково“, собственост на Напоителни системи“ ЕАД, с полезен обем 33.4 млн. м³. Може да се заключи, че общината има воден ресурс в добро състояние и

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

с добри качества, въпреки неравномерното им разпределение. Климатът и релефът на Струмската подобласт на преходно-континенталната климатична област, където попада община Дупница, предполагат осигуреност на района с повърхностни и подземни природни води, въпреки прогнозираното засушаване в резултат на климатичните промени и прогнозираното при песимистичен сценарий за намаляване на средните годишни валежи до 15.8%.

Язовир „Дяково“

Източник: 4coolpics.com.

- **Полезни изкопаеми**

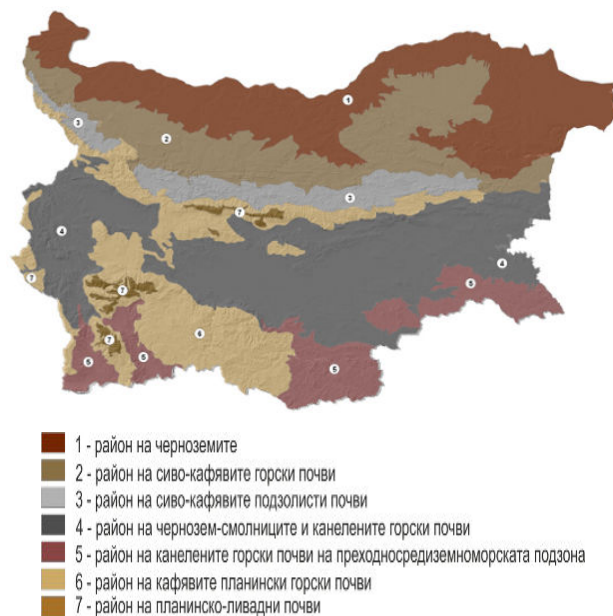
Община Дупница е бедна на минерални суровини. В ограничени количества са застъпени: пясъци и чакъли за бетон (с.Крайници), глини за тухли (с. Яхиново) и долмити, като огнеупорна суровина (с. Делян).

По данни от регистъра на действащите концесии за добив на подземни богатства, предоставени от Министерския съвет и контролирани от министъра на икономиката и енергетиката, има 3 сключени за територията на общината концесионни договори за добив на минерални суровини: добив на пясъци и чакъли с „Евро-елит“ ООД, добив на доломити в района на село Делян с "Алпине България" АД и добив на въглища в участък „Бобов дол“ с „Ораново“ ЕООД.

- **Почви и продуктивност на почвите в общината**

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 4: Почвено картиране

Източник: Национална почвена служба

Според почвено-географското райониране на България, община Дупница се намира в Южнобългарската ксеротермална зона, Среднобългарска подзона на **канелените горски почви и смолиниците**, а според агроекологичното райониране – отново - в агроекологичните райони на смолиници и канелени горски почви (Национална почвена служба). От гледна точка на агроекологичното райониране на пшеницата, общината попада в X пшеничен район - с добри до много добри продуктивни възможности за пшеницата.

Анализът на резултатите от изследването на почвените разрези във връзка с разработването на ЛУП на ДГС – Дупница показва, че канелените почви в общината са излужени в различна степен. Мощността им зависи от типа,

възрастта, ерозирането и акумулиращата им способност. Химическите им качества ги определят като бедни до средно богати почви. **Алувиалните и алувиално-ливадните почви** заемат малки площи около заливната и надзаливната тераса на р. Джерман и притоците ѝ. Механичният им състав е изключително разнообразен, но най-често чакълест, пясъчлив или по-рядко - глинесто пясъчлив. **Делувиалните и делувиално-ливадните почви** имат по-голямо разпространение, поради характерния релеф и микроклиматични условия, предизвикващи делувиални процеси. По продуктивност те са в 4 - 5 категория, а по устойчивост на химическо замърсяване - в 5-а. **Кафявите горски почви** имат сравнително лек механичен състав, но показват известни различия при различните почвообразуващи скали. При целинните светли кафяви горски почви хумусът е в количества 3 и 6%, а при тъмните - 5 - 8%. При обработваемите, които тук са съвсем малко, количеството на хумуса е значително по-малко - около 2%. Липсата на карбонати по целия профил и киселият характер на почвообразуване предопределя киселата реакция на кафявите горски почви. От гледна точка на горското стопанство тези почви са доста плодородни. Върху тях растат най-производителни иглолистни гори. Можем да заключим, че зърнопроизводството, модерното горско стопанство, овощарството и зеленчукопроизводството, наред с пасищното животновъдство са сектори, в които местната общност може да инвестира успешно.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- Горски и защитени територии. Биологично разнообразие**

26% от землището на община Дупница са горски територии. Делът им в баланса на територията е по-малък от средния обем на дяловете за Кюстендилска област – 41% и Югозападния район – 47%. 62,4% от горските територии в общината са залесени. Най-голям е делът на иглолистните насаждения – почти 19%.

Защитените територии покриват 25 км² или 7.59% от територията на община Дупница при среден показател за страната от 5,2%, 8.98% за територията на Югозападен район и 11.94% за територията на Кюстендилска област. 20% от защитените територии в общината са територии с режим на строго защитени резервати.

На територията на община Дупница се намират следните защитени зони (по данни на Информационната мрежа за защитени зони по екологичната мрежа НАТУРА 2000):

- **Национален парк „Рила“** - Националният парк е една от най-значимите за фауната защитени територии в България и Европа. Територията му представлява изключително богата мозайка от различни по тип местообитания, повечето от които са практически непроменени от човешката дейност и съхраняват образци на разнообразни и естествени животински съобщества. Фауната на парка е изключително богата и обхваща 2934 вида безгръбначни и 172 вида гръбначни животни. В национален парк „Рила“ се срещат около 1400 вида висши растения, 282 вида мъхове, 130 вида сладководни водорасли. Горският фонд обхваща 53481 ха, което съставлява 66% от територията му. В мащабите на страната това са около 1,3% от горския фонд на България. Паркът е сертифициран от фондация „Пан Паркс“ за добро управление на дивата природа и устойчиво развитие на туризма. Той е един от трите национални парка, които функционират на територията на Югозападния район. Обхваща планинските части от землищата на селата Самораново и Бистрица за територията на община Дупница.
- **Защитена зона по Директивата за местообитанията, която покрива защитена зона по Директивата за птиците „Рила“ BG0000495** - Обхваща планинските части от землищата на селата Самораново, Бистрица и Джерман за територията на община Дупница.
- **Защитена зона по Директива за местообитанията, която припокрива защитена зона по Директива за птиците „Верила“ BG0000308** - Обхваща гранични части от землището на село Крайници със землищата на села в община Самоков.
- **В землището на с. Джерман, са разположени геоморфоложки образувания – земни пирамиди**, обявени през 1979 г. със Заповед на КОПС (Д.В. бр.45/1979г.) за природна забележителност под името „Старидолските пирамиди“. По своя външен вид същите наподобяват

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Мелнишките пирамиди. Те са комплекс от красиви форми, формирани от споени терциерни наслаги от кафяво-червени глини, песъкливи глини и чакъли. Геологически пирамидите са образувани в седиментационната повърхност на прехода между котловината и Рилските склонове.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Джерманските пирамиди

Източник: <http://www.hobyto.com/>

Заради непосредствената си близост до поречието на р.Струма, особено в южната си част, територията на община Дупница се покрива и от основния миграционен биокоридор на птиците Via Aristotelis, преминаващ през България. Изтъкнатите факти подсказват богатството на растителни и животински видове, които могат да бъдат наблюдавани на територията на община Дупница.

22 % от територията на общината е заети от гори. Съгласно геоботаническото райониране на България, територията попада между Рилски геоботанически окръг и Горнострумски геоботанически окръг от Балканската провинция към Европейската широколистна горска област. Срещат се гори от мъждряк, примесени на места от габър и мезофитни тревни формации (ливаци), смесени гори от мизийски бук, габър, липа и бял бор. Храстовите ценози са представени от обикновена шипка, глог, дрян, леска, смрадлика, ракиа, калина и др., а тревистите - от бял равнец, пелин, зайча сянка, паричка, змийско мляко, очанка, ягода, еньовче, тинтява, здравец и други. Растителността в котловината е силно повлияна от антропогенните фактори действащи за района от древността.

На територията на общината е регистрирано само едно вековно дърво – летен дъб на възраст 427 години в землището на с.Дяково, по информация от Регистъра на вековните дървета в Република България.

Фауната се характеризира с представители на видовете влечуги, птици, земноводни и бозайници, типични за умерено-континенталния климатичен пояс. Много от тях са обект на различен регулационен и защитен режим, както стана ясно по-горе. Особено характерни за района са добре запазени популации на вълка (*Canis lupus*), лисицата (*Vulpes vulpes*), чакала (*Canis aureus*), язовеца (*Meles meles*), белката (*Martes foina*). По-рядко се срещат златката (*Martes martes*), черният поп (*Mustela putorius*), невестулката (*Mustela nivalis*).

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Биологичното разнообразие в общината е ресурс, който местната общност трябва да опазва, като същевременно може да използва устойчиво в развитието на различни неформални образователни и опознавателни туристически продукти.

1.6. Население – дял и гъстота

Средната гъстота на населението в община Дупница е 131 д/км². 74.8% от него живее в градския център по данни на НСИ към 31.12.2013 г. 45 д/км² е гъстотата на населението на територията на областта, като 68,4% от него живее в градските центрове. Това дава основание да твърдим, че **община Дупница е най-гъсто населената община в областта и една от най-гъсто населението в Югозападния район**. Средната гъстота на населението към 01.02.2011г. в ЮЗР (със значителното влияние върху демографския профил на района от столицата София) е 104 д./ км²., което е значително по-високо от средното за страната – 66,3 д/км². 83.1% е дялът на урбанизираното население в Югозападния район. Направената съпоставка на данните очертава община Дупница **като „градска“ община с жизнен градски център, близо разположени големи села и обезлюдяваща периферия**. Заключение се подкрепя от сравнението на данните за гъстота и урбанизация от преброяването през 2011 г. с данните от преброяването през 2001 г., когато гъстотата на населението е била 156 д/ км²., а в градския център са живели 74% от хората в община Дупница. Гъстотата на населението в общината намалява с почти 25 д/ км²., като същевременно увеличението на дела на градското население е с 0.8% в този 10-годишен период. Изводът, че промените в гъстотата на населението на община Дупница са резултат от негативните демографски тенденции в региона и страната ще бъде елементарен и няма да ни покаже основната тенденция за територията – свиване на населението към градския център с относително жизнена периферия от близки до града села. Явлението има обяснение не само в демографските, социални и икономически причини от последните десетилетия, включително емиграцията, но и със силното влияние на много близо разположените големи градски центрове - София и Благоевград, в средата на чиято териториална ос за развитие попадат община и град Дупница. В демографски аспект, факт илюстриращ наблюдението са най-ниските стойности на населението, откакто НСИ извършва годишно наблюдение на показателя „брой население по населени места“ – 1934 г., в селата Блатино, Грамаде, Джерман, Дяково, Крайни дол, Крайници, Кременик, Палатово, Тополница и Червен брег достигнати през 2012. (Национален регистър на населените места в Република България. Население по населени места). Тези села са 62% от всички населени места в община Дупница. 2 от селата на общината (12.5% от селата) са с население под 50 души. Имайки предвид необходимостта от прилагане на интегрирания подход при формиране и провеждане на политиките за развитие на местно ниво, това означава, че през периода 2014 – 2020 г., общността и органите на местно самоуправление трябва да фокусират краткосрочните и средносрочните си усилия за подкрепа и насърчаване факторите на растежа, които са съхранени и се съдържат в градския център и близките населени места в условията на нарастващо

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

центробежно влияние върху населението на все по-достъпните близки големи градове. Тази усилия трябва да обхванат не само благоустрояването, но особено - усъвършенстването на публичните услуги и управлението, подобряването на образование, сигурността и реда, инвестиционния микроклимат, дейностите насочени към развитието на културата, младежта и спорта, възраждането и развитието на местната промишленост и земеделие. Условно отдалечената от града територия на общината и населените места в нея изискват внимателен анализ на оцелелия и възможен потенциал, който да залегне при формулирането и провеждането на целенасочена, дългосрочна местна политика, разбрана и подкрепена от всички заинтересовани страни в местната общност, както и от всички заинтересовани страни на регионално и национално ниво. Воденото от местната общност развитие в тези райони на общината е възможен инструмент, при неясната правна и финансова рамка на този етап, което можем да предвидим и подкрепим в процеса на изпълнение на настоящия план за развитие предимно чрез инвестиции в проучвания, човешки капитал и партньорства.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ ПО ОБЩАТА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА:

1. Благоприятно географско разположение като кръстопът на транспортни и комуникационни коридори в национален и транснационален план.
2. Силен конкурентен натиск от близко разположените големи градски центрове – София и Благоевград - върху общината и района ѝ за въздействие най-вече по отношение възможностите за личностно развитие и свързаните с това негативни за общината миграционни процеси.
3. Ограничен обем на защитените територии и свързаните с това възможности за разширяване на антропогенния натиск върху биоразнообразието и природното наследство в община Дупница.
4. Високи, в национален мащаб, нива на антропогенния натиск върху територията.
5. Незначителен дял от землищата на малките населени места попада в режим ограничаващ интензивна производствена и селскостопанска дейност.
6. Благоприятен климат и относително добри водни ресурси за развитие на интензивно съвременно земеделие.
7. Добри качества на земеделската земя за развитие на зърнопроизводство, технически култури, зеленчукопроизводство и овощарство.
8. Обезлюдяваща селска периферия.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

9. Националната концепция за пространствено развитие възлага ролята на общината на двигател в развитието на околните селски територии и мисия на гр. Дупница за допълване и балансиране на големите градски центрове в Югозападния район.
10. Възприета от общността визия и план за интегрирано възстановяване и развитие на гр.Дупница.

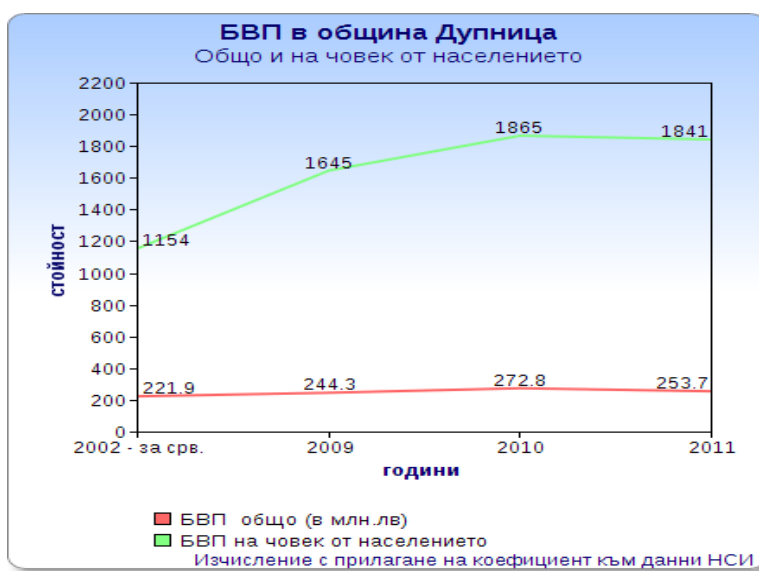
2. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

2.1. Брутен вътрешен продукт – общо и на човек от населението

Брутният вътрешен продукт (БВП) е индикатор за производството в една страна или регион. Той отразява общата стойност на произведените стоки и услуги, от която са извадени всички стоки и услуги използвани за непосредствена консумация при тяхното производство. Икономическото развитие на една територия се оценява по показател „БВП на човек от населението“. Достъпните данни на НСИ се отнасят за периода 2009 – 2011г. Те са коригирани с коефициент, отразяващ дела на общинската икономика в продукцията на областта, така че да получим относително вярна картина за нейното състояние. За сравнение се прилагат стойности на показателите от 2002 г. – последната с достъпни данни при предишния подготвителен период.

Обработката на данните за БВП и БВП на човек в община Дупница показва следната картина:

Фигура 5: БВП в община Дупница

Източник: НСИ.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

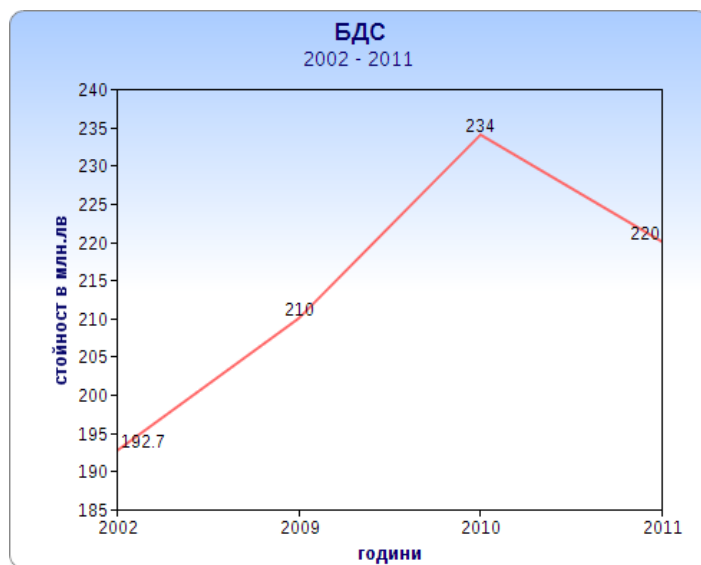
Очевидно, стойностите на показателите бележат ръст както в рамките на наблюдавания деветгодишен период, така и в рамките на по-краткия тригодишен период. Дори при отчитане на спада за 2010 г., прави впечатление, че нарастването на стойността на БВП общо за 2011 към 2009 г. е близо 10% - почти колкото е ръстът за 2009 към 2002 г. По динамичен е ръстът при стойността на показателя БВП на човек, но тук влияние оказва негативната промяна в броя на населението, което е компонента в изчислението. Въпреки тенденцията за трайно нарастване на стойностите на показателите, област Кюстендил, остава с едни от най-ниските им нива в рамките на Югозападния район и страната. Областта е на 26-то място по БВП на човек от населението сред всички 28 области в Република България. В този смисъл, можем да заключим, че **областта и общината, респективно, имат незадоволително икономическо развитие, малки, стагнирани икономики с ограничено производство.**

2.2. Брутна добавена стойност (БДС) за общината по икономически сектори

БДС също измерва обема на икономиката, но по метода на предлагането. Налични са данни за периода 2009 – 2011 г. Сравняваме ги с последната година от предишния подготвителен период, от която имаме проверими данни – 2002 г.

Тенденцията за ръст в стойността на показателя (с осредняване около 11% за двата периода) се наблюдава както в рамките на тригодишния, така и в по-широката рамка на деветгодишния анализиран период – 2002 – 2011 г.

Фигура 6: БДС в област Кюстендил

Източник: НСИ.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Спадът от 14% на годишна база на стойността на БДС през 2011 към 2010 г. може да се възприеме като годишно колебание.

Услугите все още доминират местната икономика с дял в БДС от над 56% към почти 37% за промишлеността и над 6% за селското стопанство. Същевременно, само промишлеността отбелязва устойчив ръст (без годишни колебания) на брутната си добавена стойност в периода 2009 – 2011 г. от близо 7%, докато при услугите свиването е с над 4%, а за селското стопанство – с над 2%. В периода 2000 – 2011 г. най-голямо е понижението на приноса в БДС на селското стопанство – с над 12%, докато промишлеността е увеличила дела си с 4%, а услугите - с 8% (очевидно – за сметка на селското стопанство). В това отношение, общината и областта изпъкват в общата картина за Югозападния район, в който делът на услугите доминира значително спрямо другите два сектора (над 76% за 2010 г.), с минималното присъствие на селското стопанство (1.5% за 2010 г.) и кризисната за промишлеността 2010 г. - 22.5% за 2010 г.

Сравнението на брутната добавена стойност, произведена в областта, с БДС в останалите области от Югозападния район, поставя региона на община Дупница отново в дъното. Произведената през 2011 г. БДС в област Кюстендил е с 6.5% по-малка от тази в област Перник, 152% по-малко от област Благоевград и 269% по-малко от област София. Не е правено сравнение с област София – град поради различните параметри на двете области. Това води до заключението, че **освен, че е малка и нископроизводствена, местната икономика произвежда и малко добавена стойност.**

2.3. Преки чуждестранни инвестиции в нефинансовия сектор

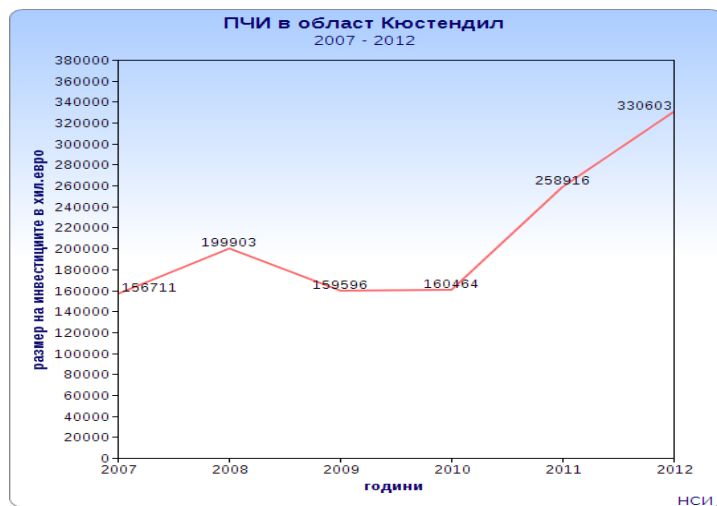
За оценка на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в община Дупница, прибягнахме до сравняването на публично достъпни данни за качествени показатели като дял и място по обем ПЧИ на ниво регион, област и община взети преди и към края на изтеклния програмен период. Този подход ограничи риска от неправилни заключения и условни изчисления на общинския принос по отношение на наблюдаваните данни.

Според достъпните данни на НСИ за периода 2007 – 31.12.2012 г. потокът на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовия сектор на областта изглежда така:

Фигура 7: Преки чуждестранни инвестиции в нефинансовия сектор на област Кюстендил

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Източник: НСИ.

При прилагане на сравнителните наблюдения по показателя „дял от ПЧИ в региона/ областта“, картината е различна:

Област Кюстендил е с най-ниския дял на ПЧИ в Югозападния район – около 0.16% на средногодишна база. Ползвайки данните за ПЧИ в община Дупница от Интегрирания план за градско възстановяване и развитие за периода 2008 – 2010 година, изчислихме, че общината е привличала 12.3% от ПЧИ в областта на средногодишна база.

Таблица 2: ПЧИ в община Дупница

(в хил.евро)			
Община	2008 г.	2009 г.	2010 г.
Дупница	2509,7	2788,8	1126

Източник: ИПГВР на гр.Дупница.

Съпоставка с данните от анализите в програмните документи на община Дупница и област Кюстендил за предишния програмен период не показват положителна промяна нито за областта, нито за общината по наблюдавания показател.

Към 31.12.2003 г. областта е била на последно място по привлечени ПЧИ в ЮЗР с дял от 0.28% (стр.70 от Регионален план за развитие на ЮЗРП 2007 – 2013). Към същата дата в общината са привлечени над 50% от ПЧИ в областта (на средногодишна база за периода 2000 – 2002 г., стр. 19, ОПР на община Дупница 2005 – 2013 г). Тоест, община Дупница е загубила значителния си дял в ПЧИ за Кюстендилска област. Виждаме, че областта също намалява дела си в привлечени ПЧИ за територията на региона.

Важно е уточнението, че няма методически вярна основа, на която да правим съпоставка на паричните обеми ПЧИ, тъй като до 2006 г. същите се отчитат в щатски долари.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Можем да заключим, че **община Дупница не е сред привлекателните територии за чуждестранните инвеститори в страната (както и областта)**. Налага се впечатлението, че има устойчив проблем в инвестиционната среда на общината и областта, който отблъсква чуждестранните инвеститори. Институтът за пазарна икономика е записал в профила на област Кюстендил през 2012 г. следното: „Дори в условията на бърз икономически растеж и рекорден приток на преки чужди инвестиции в страната през 2006-2008 г., областта отбелязва намаляване по този показател, което пък говори за постоянна непривлекателност и неспособност на региона да се възползва от благоприятната конюнктура“.

Определено географското разположение и транспортната достъпност не са самодостатъчни, за да подкрепят интереса на чуждия капитал. Ефективната местна администрация, качествената публична инфраструктура и наличието на урегулирани терени, които могат бързо да бъдат предоставени за осъществяване на конкретни инвестиционни намерения, при минимизиране на процедурните тежести върху инвеститора, трябва да са сред фокусите в усилията на местната общност за създаване на предпоставки този проблем да бъде преодолян.

2.4. Производителност на труда

Производителността на труда (PL) е икономически показател за количеството стоки или услуги, създавани от единица труд. Може да се представи чрез зависимостта на количеството стоки/услуги, които могат да бъдат измерени и със стойността им, създадени за определен период и човешките ресурси, използвани за създаването им. При изчислението на производителността на труда за община Дупница сме използвали достъпните данни за стойността на произведената продукция по години в периода 2010 – 2012 г. и заетите в предприятията от нефинансовия сектор на областта при прилагане на коефициента за дела на общинската икономика. Ползвана е годишна база за времеви показател.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 8: Производителност на труда в община Дупница

Източник: НСИ.

Тенденцията за повишаване производителността на труда е характерна не само за общината и областта, но и за района и страната. Динамиката има своето обяснение в обратната тенденция на намаляване броя на заетите в предприятията от нефинансовия сектор, особено в периода на кризата 2008 – 2010 г., без да има намаляване на производството. Това означава, че по-малко работници успяват да произведат същото количество продукция.

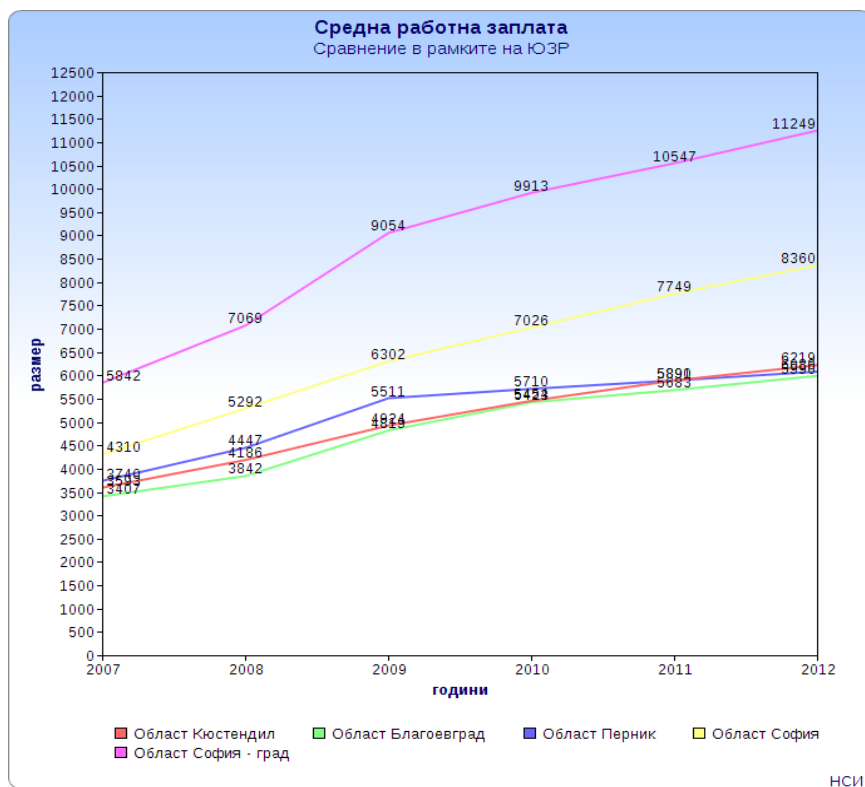
2.5. Средна работна заплата

Средната работна заплата е показател за осредненото равнище на трудовото възнаграждение и индикатор за постигнатия икономически растеж и икономическа стабилност в даден регион или община. Националният статистически институт не поддържа и не предоставя информация за размера на средната работна заплата на ниво общини. В този смисъл, нямаме обективна база въз основа, на която да можем да направим оценка на вътрешнообластната конкурентоспособност на общинската икономика, включително и по отношение възможността ѝ да привлича човешки ресурс. Доколкото тя е част от областната икономика, показателят за ниво област дава обща представа за растежа, стабилността и привлекателността на местната икономика.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 9: Средна работна заплата в ЮЗР

Източник: НСИ.

Очевидно е, че местната икономика по-трудно би задържала работници, развива се по-зле и е по-неустойчива от икономиките в областите София и София – град. Подобрената транспортна достъпност на региона от и към двете области поддържа рисковете от отлив на квалифицираната работна сила към тях. Съседните области Благоевград и Перник не представляват „заплаха“ в това отношение.

2.6. Основни характеристики на предприятията от нефинансовия сектор в община Дупница

В община Дупница към 31.12.2011 г. действат 2057 предприятия, които са 39.3% от всички предприятия в областта (Стратегия за развитие на област Кюстендил 2014 – 2020 г.). Делът на предприятията в общината от всички предприятия в областта бележи лек ръст от 0.7% спрямо периода 2000 – 2003 г. Наблюдава се и тенденция за общо увеличение на броя на регистрираните предприятия с почти 16% в периода 2000 – 2010 г.

По показателя „брой предприятия“, община Дупница запазва второ място след община Кюстендил в целия период 2000 – 2012 г. Към момента, тук са съсредоточени

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

36.3% от големите предприятия, почти 41% от средните предприятия и 39.3% от микро и малките предприятия.

Малките и средните предприятия (МСП) са 99.8% от всички стопански субекти в община Дупница. Показателят е почти идентичен с този на областта – 99.7%. Съпоставките при него показват тенденция за нарастване на дела на МСП в общия брой предприятия за общината с почти 13% в периода 2003 - 2011 г.

В този контекст, наблюдението на данните за периода 2010 – 2012 г., както на ниво област, така и на ниво община, регистрира тенденция за устойчиво намаление в броя на предприятията.

Фигура 10: Предприятия в община Дупница за периода 2010 – 2012 г.

Източник: НСИ.

Такава тенденция не е била наблюдавана в предишния подготвителен период. В този смисъл, очертаното намаление е притеснителен индикатор за лоша икономическа среда в областта и общината.

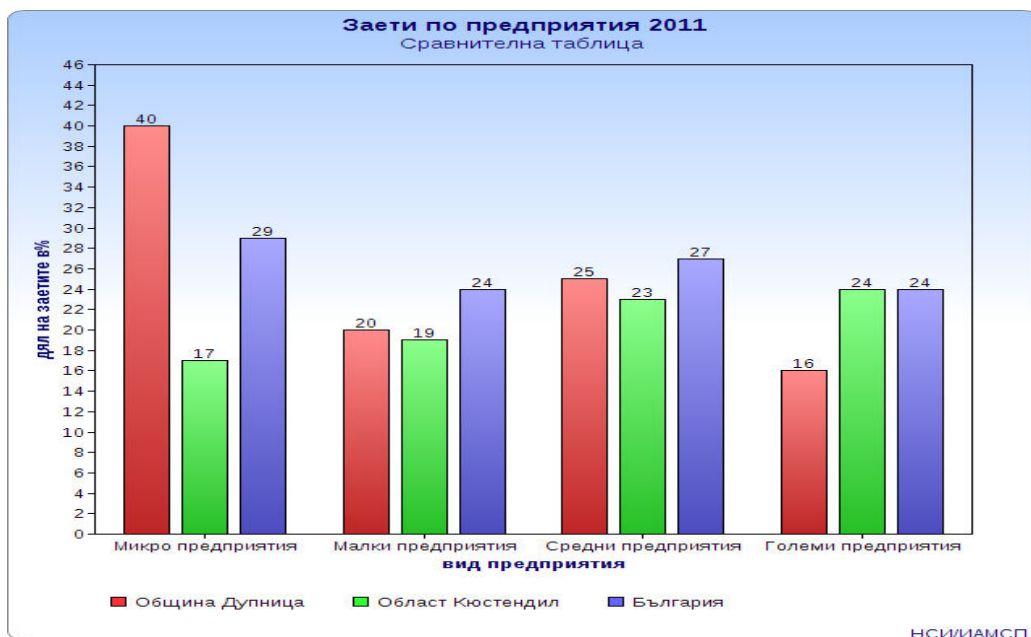
МСП осигуряват заетост за 84.4% от всички наети в предприятията на територията на общината към 2011 г. По този показател, общината е над средните стойности за страната - 76.1% (Анализ на състоянието и факторите на развитие на МСП, Агенция за МСП, София 2011г.) и 76.4% за област Кюстендил (Стратегия за развитие на област Кюстендил 2014 – 2020 г.).

33.7% от всички заети в предприятията от нефинансовия сектор в областта са осигурени от предприятията в община Дупница. Дяловете на заетите по видове предприятия в съпоставка с нивата за областта и страната може да се онагледят на следващата графика:

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 11: Заети по предприятия в община Дупница

Източник: НСИ.

Виждаме, че микропредприятията имат ключово значение за осигуряване на заетост в общината. Подкрепа на инициативи и инвестиции, които ще им позволят да предоставят устойчиви работни места ще бъдат от особено значение в настоящия програмен период, особено за онези от микропредприятия, които са в селата на общината или развиват високотехнологични дейности.

Нетните приходи от продажби, реализирани от предприятията в нефинансовия сектор на общината съставляват около 34% от нетните приходи от продажби на предприятията в областта. Движението на този показател през последните осем години изглежда така:

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 12: Нетни приходи от продажби в община Дупница

Източник: НСИ.

Кривата на приходите от продажби показва относително постоянно ниво на приходите при предприятията в нефинансовия сектор на общината. За разлика от периода 2005 – 2008 г., когато има устойчив, съществен ръст на приходите от печалби на годишна база, финансовата криза от 2008 г. води до неустойчив и променлив обем на приходите на предприятията, като можем да говорим за обща тенденция към свиване.

Дълготрайните материални активи (ДМА) на предприятията в общината съставляват 36% от ДМА на предприятията в нефинансовия сектор на областта. През наблюдавания осемгодишен период прави впечатление относително устойчивата прогресия в обема на ДМА на местните предприятия:

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 13: ДМА на предприятията в община Дупница

Източник: НСИ.

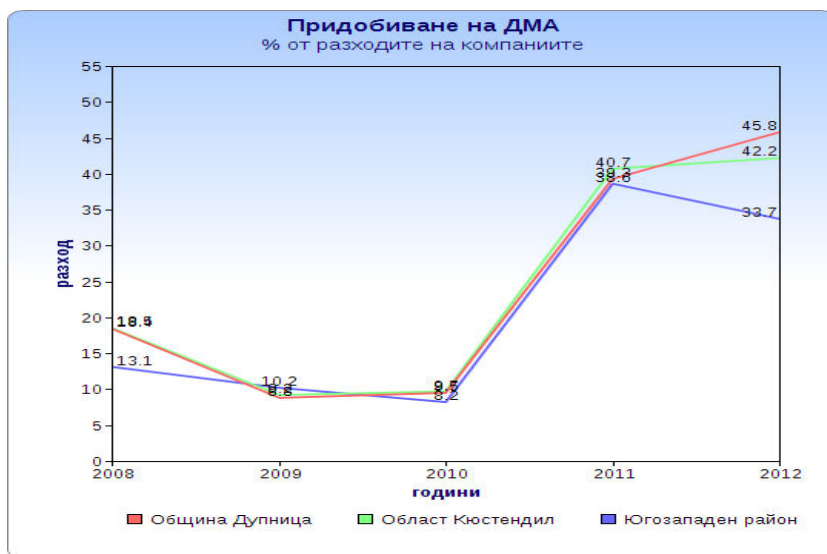
Данните от двата наблюдавани индикатора очертават проблеми на местния бизнес по отношение на пазарите и склонност към поддържане на висока ликвидност на управляваните предприятия.

Размерът на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи от компаниите показва инвестиционната им активност, но и отношението им към пазарната и кредитна среда, доколкото националната статистика, чиито базови данни ползваме, възприема като такива разходите за закупуване на земя и за изграждане на сгради, строителни съоръжения и конструкции чрез възлагане и по стопански начин, за доставка и монтаж на ДМА, за закупуване на машини, съоръжения, оборудване и транспортни средства, за геоложки и хидроложки проучвания, за проучвателни и проектантски работи, обслужващи строителството и други разходи. Тоест, в известен смисъл разходите за ДМА са инвестиции в ликвидността на компанията. Анализът на данните, които националната статистика може да осигури за целите на подобен анализ показват следната картина за общината, областта и района, в които функционират стопанските субекти:

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 14: Придобиване на ДМА от предприятията в община Дупница

Източник: НСИ.

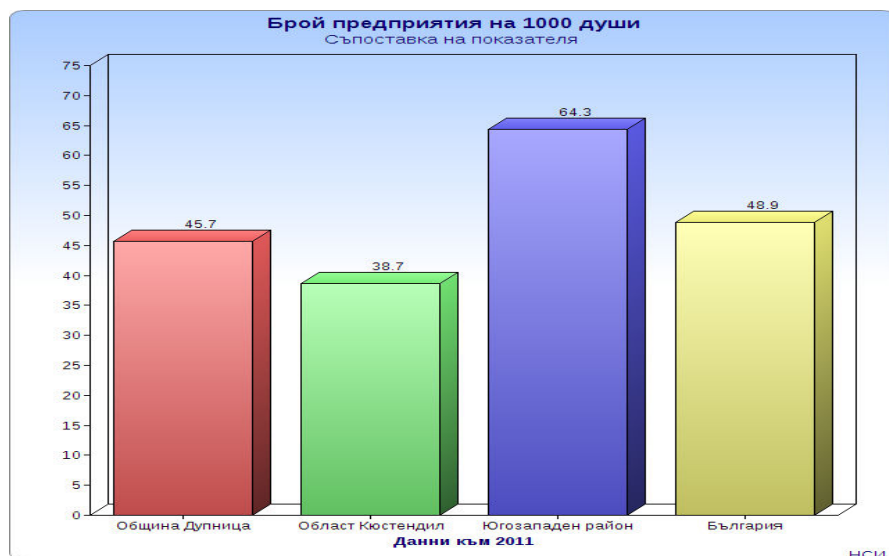
Очевиден е ефектът на кризата в периода 2008 – 2010 г. Прави впечатление, че делът на разходите за придобиване на ДМА е по-висок за фирмите в областта и общината, отколкото за района, което подкрепя тезата ни, че местният бизнес е консервативен и се стреми да поддържа добра краткосрочна ликвидност. В контекста на структурните политики, които ще се осъществяват в подкрепа на устойчива местна икономика, включително – създаване на устойчиви работни места, можем да очакваме интерес към мерки свързани с подкрепа на инвестиции в подобряване именно на дълготрайните материални активи на компаниите.

Индикаторът „Брой предприятия на 1000 души“ показва жизнеспособността на местната икономика от гледна точка на наличието на достатъчно малък и среден бизнес. Презумпцията е, че големият брой предприятия се дължи предимно на висок дял на малките и средните предприятия (МСП). Високият брой МСП като цяло гарантира по-висока диверсификация и съответно устойчивост на шокове на местната икономика.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 15: Брой предприятия на 1000 души в община Дупница

Източник: НСИ.

Община Дупница е с по-добър показател от областта и е близо до средните стойности за страната. Очертаната тенденция за намаляване броя на предприятията в периода 2010 – 2012 г. рефlekтира в наблюдавана тенденция за намаляване броя на предприятията на 1 000 души в общината и областта средно с около 1% на годишна база в същия период. Отчитаме, че в калкулирането му участва и намаляващото като брой население на общината и областта. **Тенденцията е негативна и говори за намаляване на устойчивостта и диверсификацията на местната икономика.**

- **Инвестиции в нови технологии и бизнес инфраструктура**

По данни на Информационната система за наблюдение и управление на проекти, финансирани по оперативните програми в страната, 7 от дупнишките компании са получили подкрепа през ОП „Конкурентоспособност на българската икономика 2007 – 2013 г.“ в изтеклия програмнен период за внедряване на нови технологии и оборудване. Подкрепата е в

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

размер над 4 200 000 лева или повече от 60% от всички средства получени от предприемачите в Дупница. Прави впечатление, че половината от инвестициите комбинират повишаване енергийната ефективност на предприятието с добиването на нови производствени мощности, технологии и въвеждането на нови продукти.

През 2008 г. е одобрен подробен устройствен план - план за регулация и застрояване на терен с площ около 233 декара в югоизточната част на гр. Дупница за създаване на бизнес-зона „Дупница – Бобошево – Рила“. Проектът е финансиран по програма ФАР на ЕС в рамките на схема „Развитие на публично-частните партньорства“. Устройствоият план предвижда изграждането на бизнес зона с търговски, обществено обслужващи функции, с корпоративно-делови и офисен комплекс, хотел и складово-логистичен център. Община Дупница не осъществява това инвестиционно намерение поради промяна в идеите за оползотворяване на терените, където в момента се изграждат жилища за настаняване на семейства и лица от социално уязвими групи. Преценено е, че теренът е отдалечен от основните комуникации на региона, както и че трябва да се следва естествената концентрация на бизнес дейности, както е в случая с новата промишлена зона, предвиждана в ИПГВР.

- **Онлайн услуги за МСП**

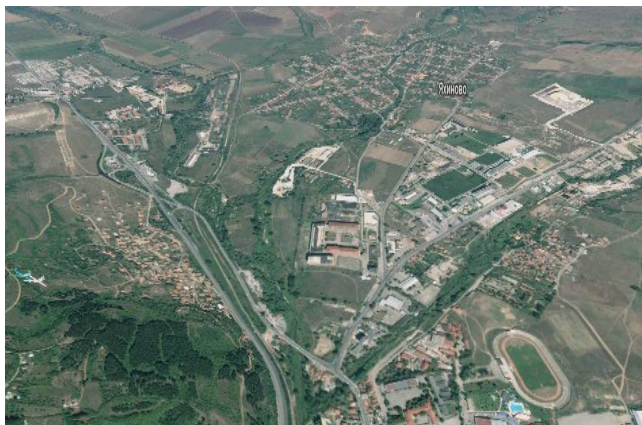
На територията на община Дупница няма **онлайн услуги за МСП**, ако не отчитаме някои централизирано предлагани административни услуги. Общинска администрация - Дупница няма система за електронно предоставяне на услуги към предприемачите, което е съществен недостатък на местната система за административно обслужване и вероятно влияе върху качеството и количеството на инвестициите, включително ПЧИ в община Дупница. Системите на свързаните с контрола и превенцията държавни администрации, на територията на общината, също не предлагат ефективно електронно обслужване на гражданите и бизнеса. Това е предизвикателство, което трябва да намери своите решения през настоящия програмен период. Община Дупница е една от 38-те общини извън областните центрове с изградена оптична точка към единната национална съобщителна мрежа, което съществено може да облекчи процеса по изграждане на вътрешните мрежи и комуникационни канали, както в рамките на местната администрация, така и между нея и действащите други държавни администрации и институции върху територията.

- **Промислени зони**

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Община Дупница **разполага са изградени и обособени промишлени зони** в рамките на град Дупница. Общата им площ е 2.7 км² : Северна – 1.5 км км² и Южна –1.2 км². Промислените зони покриват 22% от площта на градския център и базират дейността на над 20% от местните компании, включително - всички средни и големи предприятия. Съществуващите промишлени зони имат изградена инфраструктура за товаро-автомобилен и железопътен транспорт. Интегрираният план за градско възстановяване и развитие предвижда изграждането на нова

Северната промишлена зона (вдясно, под с.Яхиново) и теренът за нова промишлена зона (вляво, по трасето на главен път Е-79)

Източник: <https://www.google.bg/maps>

промишлена зона от 1.7 км² по трасето на главен път Е – 79, давайки перспектива на установилите се там търговски и промишлени обекти. Планът визира строителство на бизнес индустриална зона в рамките на Икономическа зона за въздействие, строителство на нова техническа инфраструктура, осигуряваща достъп в и до индустриалната зона, даващи възможност за нови производства, главно - с насоченост „Техно Еко Парк“. Необходими са подробен устройствен план, както и изграждане на инфраструктурата около съществуващите вече автокъщи. Трябва да се предвиди екологична инфраструктура – не само озеленяване, включително – зелени пояси, но и свързване на канализационната система със съоръжения за пречистване на отпадъчните промишлени води и води от действащите търговски центрове, особено в контекста на силния антропогенен натиск в общината. Развитието на новата промишлена зона и транспортната ѝ достъпност до голяма степен ще бъдат предпоставка за по-благоприятна икономическа среда за населението от селата по оста Пиперево – Дяково и Яхиново – Червен брег. Създаването на нова промишлена територия е предпоставка за привличане интереса на инвеститори от страната и чужбина, включително свързано с логистични услуги. Доминиращата частна собственост върху производствените терени би трябвало да е стимул за собствениците да търсят съвместна визия за бъдещето на тези промишлени зони и така – да бъдат активни партньорства, включително - с местните власти, в този аспект от развитието на общинската територия и икономика.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- **Клъстери и кластеризация в община Дупница**

Регионалните кластери в страната бяха изкуствено създадени и много от тях не извършват никаква дейност след прекратяване на проектите, в рамките, на които те бяха организирани. През последните години се правят опити за съживяването им. На територията на община Дупница функционират две от деветте компании учредителки на кластер „Интер мода трейдинг“ - „Бода стил“ ЕООД и „ТеА Текстил Андонови“ ЕООД. Кластерът цели повишаване конкурентоспособността и експортните възможности на малките и средни предприятия на предприятията от текстилния бранш в общините София, Кюстендил, Дупница, Благоевград, Белица, Кресна, Петрич и Сандански. Той обхваща производителите на облекло от региона и развива своята дейност на основата на географски свързана концентрация от сходни, взаимнообвързани или допълващи се фирми-съдружници. Кластерът стартира дейността си през 2012 година с подкрепата на ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика 2007 - 2013“.

Споделянето на практика и насърчаване кластеризирането на предприятията от други браншове е начин за преодоляване на конкурентния натиск в страната, както и за съвместно излизане на трети пазари, което би било невъзможно за по-малките и зависими от пазарната конюнктура предприятия в общината.

- **Инвестиции в общината по линия на оперативните програми и други инструменти на ЕС**

Договорите по оперативни програми за периода 2007- 2013 г., съфинансирани от трите фонда - ЕФРР, ЕСФ и КФ, на територията на община Дупница, сключените към 30.04.2014 г., са 54 на обща стойност 42 300 122 лева. 51 от сключените договори са изпълнени или в процес на изпълнение. Договорените в общината средства са 24% от всички договорени средства по оперативните програми за периода 2007 – 2013 г. в област Кюстендил и 0.67% от договорените средства за територията на Югозападния район. На ниво област, местните власти, бизнесът и неправителственият сектор изостават по показателя „договорени средства по оперативните програми“ само спрямо община Кюстендил. Като цяло, темпът на привличане и инвестиране на средства по оперативните програми в общините в областта се оценява като „изключително нисък“ в програмата на Института за пазарна икономика за изследване развитието на регионите в България „Регионални профили“.

60.4% от всички средства по оперативните програми са инвестирани по линия на оперативна програма „Регионално развитие“. От тях, 30.4% са вложени в благоустрояването на градския център и подобряване свързаността на населените места, 25.1% - в инфраструктура за превенция на природни бедствия и свлачищни процеси, 25.05% в изграждането на социални жилища за уязвими обществени групи, 12.8% в подобряване на качеството и енергийната ефективност на образователната инфраструктура, 3.7% - в техническа подготовка за настоящия програмен период.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

2.95% от средствата са свързани с развитието на иновативни културни събития и развитие на сътрудничеството с други общини и райони в областта на туризма.

14.6% са средствата от всички договорени средства са по ОП „Конкурентоспособност на българската икономика 2007 - 2013“. Почти 60% от средствата по програмата са инвестирани от предприятията в подобряване на енергийната им ефективност – сграден фонд, машини и съоръжения. 37.7% от проектите на предприемачите в общината са фокусирани върху модернизиране, технологично обновяване и разширяване на производството, както и подобряване на произвежданата продукция. 5.6% са средствата, получени от оперативните програми, които местните компании са насочили директно към управление качеството на околната среда.

5.8% са договорените и усвоявани средства по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2007 - 2013“ в изминалия програмен период. 68.4% са оползотворени чрез проекти за разкриване на социални предприятия и услуги в общността насочени към самотни стари и болни хора, резидентна грижа за деца, центрове за обществена подкрепа и т.н. 18% са ползвани от частния бизнес за подобряване квалификацията и уменията на наетите работници, тяхната трудова мобилност, условията за труд в предприятието или разкриването на собствен бизнес от трайно безработни лица. 11.3% са преминали през неправителствения сектор за подобряване на образователната и социална интеграция на ромското малцинство в общината. Едва 2.3% от средствата по оперативната програма в общината са привлечени от местните училища за подобряване на дейностите свързани с образование във формална и неформална среда.

Малко над 6% са средствата по ОП „Опазване на околната среда 2007 - 2013“ - изцяло свързани с техническата подготовка на проекта за реконструкция и разширяване на градската пречиствателна станция за отпадни води край с.Джерман.

205 629 лева (0.4% от всички отпуснати средства) са осигурени от ОП „Административен капацитет 2007 - 2013“ за оптимизиране структурата на общинска администрация, подобряване на административните услуги и избягване на дублирането при тях, както и за повишаване квалификацията на местната администрация. Това е почти процент от инвестициите на оперативните програми в община Дупница.

Само 3 от сключените през периода договори по ОП „Конкурентоспособност на българската икономика 2007 - 2013“ са прекратени от управляващият орган на програмата (7.8% от договорените в общината средства), тоест – успеваемостта при усвояването на инвестиции по оперативните програми на територията на община Дупница е 92.2%.

Основен бенефициент на средства по оперативните програми е местната власт с почти 70% от всички договорени суми, следвана от предприемачите (15.6%) и неправителствения сектор (15.4%) и училищата (малко под 1%).

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- Брой предприятия получили безвъзмездна финансова помощ, друг вид помощ или нефинансова помощ**

21 компании от общината (1% от регистрираните на територията на общината фирми) са били подпомогнати от оперативните програми през изтеклия програмен период. Общият обем на помощта по 24 договора за проекти по оперативните програми „Развитие на човешките ресурси“ и „Конкурентоспособност на българската икономика“ е 6 592 532 лева или 15.6% от всички средства инвестирани от оперативните програми в община Дупница (към 30.04.2014 г.).

474 079 лева са инвестирани в компаниите за подобряване качеството на наетия човешки ресурс или за разкриване на самостоятелен бизнес и самонаемане по ОП „Развитие на човешките ресурси“ в резултат от 12 договора. 19.8% - за осигуряване мобилност на работната сила, Почти 45% са вложени в подобрения на условията и безопасността на труда, а 15.4% - за подобряване знанията, уменията и преквалификация на наетите работници.

Инвестициите по ОП „Конкурентоспособност на българската икономика 2007 - 2013“ в местния бизнес на община Дупница възлизат на 6 118 453 лева по 12 договора. Тук трябва да уточним, че 3 дупнишки компании са получили финансиране за свои проекти и по двете оперативни програми – ОП „Конкурентоспособност на българската икономика“ и „Развитие на човешките ресурси“, а 3 не са успели да изпълнят спечелените проекти и те са били прекратени от управляващия орган. 3% от средствата получени от местния бизнес по ОП „Конкурентоспособност на българската икономика“ са вложени в покриване на международни стандарти и създаване на добро управление в компаниите. Почти 60% от проектите по тази програма са насочени към подобряване на енергийната ефективност на производствата на компаниите, 28% - в технологично модернизиране на производството и продуктите, а 9.7% - в разширяване на дейността на подпомогнатото предприятие.

- Новоразкрити с помощта на оперативните програми малки и средни предприятия и работни места в реалния сектор в общината**

8 нови компании са създадени с помощта на оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ по Компонент 2 от схемата за предприемчивите българи. Общата стойност на подкрепата от страна на програмата е над 2% от получените от бизнеса средства чрез оперативните програми. Само тези компании са разкрили 11 нови работни места, без да включваме в тях работните места за самонаетите лица.

- Научно-изследователска и развойна дейност (НИРД) в подкрепа на бизнеса**

Данните на НСИ за периода 2007 – 2012 г. показват, че на ниво област няма извършени разходи за НИРД или персонал, зает с такава дейност (изключение е 2010 г.) Тоест, и на територията на община Дупница показателите са с нулеви стойности. Това

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

са данни на фона на водещата позиция на Югозападния район в страната по ръст на разходи за НИРД и зает в тези дейности персонал, които се обясняват основно с влиянието на столицата и концентрираните там компании и висши училища.

Очевидно е, че за местните предприемачи преките разходи за НИРД и персонал, който да осъществява тези дейности, не са приоритет и/или възможност. По-приемливо е допускането, че нулевите стойности на показателите за областта и общината се дължат на липсата на средства за финансирането на такива дейности и персонал. Отсъствието на висши училища не може да се приеме за основна причина, тъй като делът на ВУЗ в разходите за НИРД в мащаба на ЮЗР за 2009 г. е едва 10%. Община Дупница е разположена достатъчно близо до университетските центрове в столицата и Благоевград, които при наличие на интерес и ресурс, биха могли да изпълнят задачи в областта на научно-развойната дейност, а и да осигурят необходимия персонал.

Аргумент за приемливостта на хипотезата е сделката от началото на 2014 г., при която компанията „Актавис“ придоби Forest Laboratories Inc – фирма със сериозен опит в разработката на нови лекарствени продукти за американския пазар.

В този смисъл, предизвикателството за местната общност през настоящия период е да намери инструментите, с които да подкрепи финансово и технически заинтересованите местни предприемачи в развитието на научно-развойни дейности с ясен фокус върху обновяване на технологичната, производствена и материална база, както и подобряване качествата на включения в производствените процеси работници.

Оценка на ситуацията и визия за настоящия програмен период от страна на местния бизнес:

Следвайки стриктно препоръката на Методическите указания за разработване на общински планове за развитие за проблемно ориентиране и идентифициране на местните проблеми, екипът, разработил този документ, приложи метода на пряко анкетиране на ключовите заинтересовани страни на местно ниво.

Според проведените с местния бизнес анкети, основните проблеми в развитието на местната икономика са липсата на стимули за традиционните местни производства, както и тежките административни процедури на различни нива.

Приоритетните икономически и социални области за подкрепа в общината трябва да бъдат индустрията, търговията, туризма (чрез развитие на културния живот) и транспорта, ВиК-услугите, образованието, здравните и социални услуги. Важно е да бъдат стимулирани местните отрасли с потенциал за растеж, предприемачеството и малките и средни предприятия. **Такива са химическата и фармацевтична промишленост, производствата в областта на машиностроене (асансьори и асансьорни системи), автомобилостроене и производството на части за тях, текстилната промишленост.** Местният бизнес подчертава важността и традициите в областта на търговията за развитието на местната икономика. Отделя се внимание на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

възможностите на селското стопанство като фактор за устойчив растеж. Транспортът и строителството не са подценени, но не преобладават като приоритет, както е било преди началото на изтеклния програмен период. **Обръща се внимание на ИТ сектора като сектор с възможности за висока добавена стойност и бърз растеж – развитие на софтуерни компании и кол центрове.** Местният бизнес осъзнава и подчертава необходимостта от екологични производства като важна ниша за местната икономика. Природосъобразни и природориентирани предприятия са част от разбирането за успешно бъдеще на местните предприемачи. Готовността и желанието за инвестиции в енергийна ефективност на сгради и производства, въвеждане на щадящи околната среда технологии, с нисък разход на енергия, високотехнологични производствени цикли са ясно изразени и присъстват в плановете на местните фирми.

Възможните сътрудничества, според бизнеса, са предимно в сферата на транспорта – интермодални връзки и транспортни центрове, опирайки се на традициите и разположението на общината.

Достъпът до финансиране и подкрепата в подготовката и управлението на проекти за осигуряване на такова са ключова необходимост на местните предприемачи.

В административен план, предизвикателства за бизнеса са необходимостта от ефективни и бързи административни услуги, които да се заявяват и получават „от едно място“, опростяване на нормативната среда и облекчаване на административните тежести. В този смисъл, осигуряването на добре развита система от електронни услуги не само от местната администрация, но на принципа „едно гише“ – за всички институции с отношение към бизнеса – е ключово предизвикателство за настоящия програмен период.

3. ТУРИЗЪТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА

3.1.База и показатели на средата (брой нощувки и приходи от нощувки)

6% от средствата за настаняване и подслон в област Кюстендил са разположени на територията на община Дупница по данни на НСИ към 31.12.2012 г. В тях са 8% от легловата база на областта, формират се почти 8% от нощувките и 10% от приходите от нощувки. В общината действат 2 хотела в категория три звезди, с 98 легла, един ведомствен почивен дом – „Енерго“ с 22 легла и една къща за настаняване – „Бистрица“ с 14 легла.

Данните на националната статистика показват намаляване на броя на нощувките в общината за сметка за нарастване на броя на нощувките, които се реализират в областта в периода 2010 – 2013 г., но това не може да се възприеме като трайна тенденция, а по-скоро за моментни прояви на пазара. Аргументът ни е свързан с наблюдаването на подобни противоположни данни за броя на нощувките за СПН на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

територията на самата община. 2 от тях реализират устойчив ръст при показателя през наблюдавания период, а другите 2 - намалявания в същото време.

Голяма част от осъществяваните нощувки са свързани с осъществяване на бизнес посещения, обучения и конференции.

Таблица 3: Моментна снимка на състоянието на туризма в община Дупница към 31.12.2012г. НСИ

Показатели	Единица	Дупница	Област	Сапарева бая	Кюстендил	Бобошево	Кочериново	Рила
Средства за подслон и места за настаняване ¹	Брой	3	50	21	16	2	1	7
Легла	Брой	219	2825	1434	644	114	13	401
Легаденонощия	Брой	80154	875696	408578	228133	40158	4325	114348
Брой стаи	Брой	112	1209	557	329	50	6	155
Реализирани нощувки	Брой	11701	149324	85498	38430	..	..	12887
Пренощували лица	Брой	6956	78008	43068	17453	..	..	10055
Приходи от нощувки	Левове	370060	3793705	1600940	1558347	..	..	251662
Хотели	Брой	2	33	14	10	1	1	5
Легла	Брой	149	1661	758	419	60	13	262

Виждаме от приложената таблица, че община Дупница не разполага с достатъчно места за настаняване на фона на конкурентните по отношение развитието на туризма общини в областта. Може да се наблюдава, където данните са налични, както в случая с община Рила, че обемът на наличната инфраструктура за настаняване не винаги съответства на приходите от ползването ѝ въпреки броя на посетителите. Тоест, платежоспособността на посетителите, качеството и вида на услугите, които те получават и времето за ползване на базата влияят повече върху икономическите резултати от осъществяването на дейността, отколкото обемите на наличната база. В този смисъл, развитието на бизнес и конферентния туризъм в община Дупница е икономически по-изгоден от развитието на масовия посетителски туризъм от гледна точка на икономическата си ефективност. Определено, въпросът с качествената база и подготовения персонал е въпрос, който трябва да намери решението си в настоящия програмен период.

3.2. Брой създадени/подобвени туристически атракции

Периодът 2007-2013 г. се характеризира с фокусирани инвестиции в изграждането на туристически атракции и обекти, които биха засилили туристическия

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

интерес към общината. Над 2 900 000 лева са вложени в изграждането на 3 основни туристически и атракционни обекта на територията на общината – парк „Рила“, екомаршрута (включително цялата съпътстваща инфраструктура) „с.Бистрица – местността „Самоковището“ – „Морените““ и обновеният архитектурен и исторически ансамбъл „Джамията – Околийска къща“. Основни източници на средства за тези инвестиции са програмите за трансгранично сътрудничество с Република Македония и Република Сърбия, както и местния бюджет в частта му за капитално строителство. Над 64% от средствата са инвестирани в реконструкцията и модернизацията на парк „Рила“, в който е изграден комплекс от културна, развлекателна и посетителска инфраструктура. Работата по обекта започва през 2008 г. посредством проект „Да открием нови туристически хоризонти“, финансиран от ФАР Програма „Добросъседство“ България – Сърбия, която осигурява 569 642.63 лева. В следващите няколко години през общинския бюджет се покриват още над 1 милион лева за новия туристически и атракционен обект, включително за оформяне на паркинги извън обекта. Мерките в тази посока се допълват от инвестиции в споделяне на практики и развитие на информационни системи за популяризиране на туристическия потенциал на общината. С подкрепата на ОП „Регионално развитие“ са инвестирани 206 894 лева в създаването на информационния портал „Посети Рила“ - www.visitrila.net и споделяне на най-добри практики за развитие на устойчив туризъм, базиран на природните и културни ресурси, както и маркетинг на дестинациите около национални паркове „Рила“, у нас и „Сила“ и „Полино“, в Италия. В процес на осъществяване е проектът „Туристически район „Рила“ – концепция за развитие е регионалния туристически продукт в район „Дупница-Рила-Бобошево“. Финансирането е осигурено отново от ОП „Регионално развитие“, като той е фокусиран върху популяризирането на туристическия потенциал на региона посредством конвенционални и онлайн базирани медии. В рамките на проект за трансгранично сътрудничество с община Крива Паланка, Република Македония, е създадена Географска информационна система за историческите и културни обекти, както и местата за настаняване и свързани с туризма услуги на територията на община Дупница. Системата е достъпна през сайта на местната администрация.

Отсъства единна база данни за посетителските потоци към изградените атракционни и съоръжения. Няма упълномощени за целта структури и лица. Няма и местна правна рамка. Отсъства единна база данни, която да позволи методически вярна оценка на изходната ситуация и динамиките в развитие след разкриване на тези обекти.

На територията на община Дупница няма регистриран Туристически информационен център, който да е вписан в регистъра на ТИЦ към Министерство на икономиката и енергетиката. Няма местна стратегия за развитие на туризма. Въпреки формираните в рамките на различни проекти с цел развитие на туристическата инфраструктура консултативни и дискуссионни структури, същите не са активни и не произвеждат предложения и решения.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Оценка и виждане за настоящия програмен период на туристическия сектор:

Както вече отбелязахме, настоящият документ е изготвен в отворен диалогичен режим, при който всяка от основните заинтересовани местни страни, по сектори и области на социално-икономическия живот, сподели с авторите своите виждания, оценки и предложения за развитието на общината. Това става чрез работни срещи и анкетиране. Разбира се, акцентът винаги е върху областта на действие на съответната заинтересована страна.

През погледна на туристическия бранш, основните ограничения пред общината, които пряко влияят върху качеството на туризма на място, са: липсата на приемственост при провеждането на местната икономическа, включително туристическа, политика. Отсъствието на подходяща инфраструктура, съвременни туристически продукти и популяризиране на туристическия потенциал (при уговорката, че поне няколко местни проекта в периода 2011 – 2014 г. инвестират сериозно в промоцията на местните туристически възможности). Обезлюдяването влияе върху възможностите населените места, които са извън града и логично биха били предпочитани територии за туристически дейности, по мнението на анкетираните представители на туристическия бранш. Подредени по важност, най-съществените структурни пречки за сектора са: лошият транспортен достъп до местата за туризъм, недобрата квалификация на наетия в сектора персонал, неразвеният туристически продукт като цяло и липса на логистична мрежа от свързани компании, които да обезпечат ефективна среда за посрещане и обслужване на един увеличаващ се туристически поток.

Логично, попитан за приоритетните социално-икономически области, които трябва да се развиват в периода 2014 – 2020 г., туристическият бранш акцентира върху туризма, транспорта, ВиК инфраструктурата в общината. Прави впечатление, че индустрията събира значителен дял подкрепа - най-вероятно и доколкото развитата база за настаняване все по-активно се ползва именно от бизнеса: настаняване на работници, провеждане на бизнес срещи и семинари/тренинги, конференции и обучения. Образованието и опазването на околната среда са изключително важни за развитието на сектора и това се осъзнава от неговите представители, според посочените данни в анкетите.

Развитието на спортната инфраструктура, подкрепата за МСП и свързаното с тях разкриване на нови работни места логично имат своето приоритетно място за туризма и са препоръчвани като сфери на интервенция от настоящия план за развитие.

Особено ценен актив за представителите на сектора логично е природното богатство на общината и развитието на достъпа до него – териториите на национален парк „Рила“, съществуващите природни феномени, като например „Морените“, планините в региона, еко маршрути за посещение и наблюдение. Развитието на културни продукти въз основа на съществуващите фестивални и културни събития, както и посредством действащите местни културни институции, опазването и реконструкцията на паметниците на културата, възможностите за възстановяване и

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

превръщане в историческа и културна атракция на крепостта в местността „Кулата“, интегрирането на природните феномени като „Старидолски пирамиди“ са приоритети, по които трябва да се работи.

Любопитно е, че въпреки статистически значителният дял на бизнес посещенията в дела реализирани нощувки на територията на общината, анкетираните представители на туризма подреждат възможностите за развитие на бизнес туризъм в общината едва на трето място. За тях инвестициите трябва да са насочени към планинския и културно-исторически туризъм. Селският такъв също се оценява като възможност.

Разработването на културни продукти чрез публично-частни партньорства, които да привличат посетители към общината се осъзнава като практическа вероятност и възможност за използване на този нов инструмент на сътрудничество между публични власти и предприемачи.

Възможните проекти за развитие на туризма на ниво община се свързват със създаването на въжена линия от с.Бистрица до хижа „Иван Вазов“, еко пътеки, дестинационни маршрути в Рила планина и град Дупница, възстановяване на крепостта в местността „Кулата“. Възможните междуобщински и междусекторни сътрудничества в настоящия период са при създаване на ски-зона „Паничище“ и религиозен туристически продукт по долината на р. Струма.

4. СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО В ОБЩИНА ДУПНИЦА

4.1. Обработваеми площи. Дял на обработваемата земя по отношение на всички земеделски площи

Община Дупница е с най-голям дял от използвани земеделски площи в областта – 27% (67172 дка) - според данните от последното преброяване на земеделските стопанства в страната на Министерство на земеделието и храните през 2010 г.

Обработваемата земеделска площ на територията на общината е 136 932 декара или 66% от всички земеделски земи в общината.

Средната използвана земеделска площ в 799-те земеделски стопанства (данни МЗХ 2010 г.) в общината е 86.9 дка, или 85.7% от средния размер в стопанствата за страната – 101.3 дка. За сравнение, в област Кюстендил общо, средният размер на използваната земеделска площ от земеделските стопанства е 33.9 дка или 34% от средния за страната показател. По отношение средния обем ИЗП в едно земеделско стопанство, община Дупница е на второ място в областта след община Бобов дол.

В локацията са средоточени 10.6% от всички земеделски стопанства в област Кюстендил. Стопанствата, които обработват до 10 дка са 69% от всички регистрирани в общината, но стопанисват едва 2.5% от използваната земеделска площ. 78.4% от

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

използваната земеделска площ се обработва от 31 земеделски стопанства, които притежават над 500 декара. 12.8% от ИЗП се обработва от 37 стопанства със средна площ между 100 и 500 дка, а 4% от земеделските стопанства, притежават между 100 и 500 дка. Стопанствата с ИЗП до 20 дка са 9% от всички стопанства в общината, но обработват 1.4% от нея.

В периода между преброяванията през 2003 и 2010 г., за територията на община Дупница установяваме следните явления:

- Броят на земеделските стопанства в общината намалява със 72% в седемгодишния период на наблюдението – от 2893 стопанства през 2003 г. на 799 през 2010 г.
- Използваната земеделска площ от земеделските стопанства в общината се увеличава със 145% за същия период или с общо 39 784,2 декара.
- Анализите на стопанствата, които извършват счетоводство в общината сочат, че малко под 1% от тях правят това (при база 799 стопанства). В съпоставка с данните от преброяването през 2003 г. прави впечатление, че се увеличава делът на стопанствата, които водят счетоводство за сметка на тези, които изготвят само отчети за приходите и разходите. Със сигурност това подсказва, че местните стопанства ползват ресурс, изискващ надеждна счетоводна политика и ориентират дейността си пазарно. Подобно заключение намира подкрепа в справка на Държавен фонд „Земеделие“ за изплатените субсидии на земеделски производители в страната в периода 2008 – 2013 година.

Очевидно е, че реструктурирането на земеделския сектор в общината продължава, вече в условията на целенасочена държавна и общностна политика за неговото съхраняване и развитие. Пазарното ориентиране на земеделските стопанства естествено довежда до уедряване на собствеността, независимо от начина на нейното стопанисване, което подсказва, че раздробеността на активите и собствеността в общината в сферата на земеделието ще бъде преодоляна. Доколкото ресурсите за осъществяване на тази политика не са на разположение на местната общност и власт, тяхната роля е в подкрепата и насърчаването на инициативите за съхраняване и развитие на селското стопанство, включително чрез инвестиции в публични услуги и инфраструктура, които да създадат благоприятна среда за заетите в земеделието и неговото управление.

4.2. Земеделски производители в община Дупница. Видове земеделски стопанства по собственост

Към 01.10.2013 г, регистрираните земеделски производители в община Дупница са 190.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Бенефициентите със заверени анкетни карти по различни програми за подкрепа на земеделските производители в област Кюстендил, за същата година, са 437 на брой. Най-много - 125 са в община Кюстендил, следвани от тези в община Дупница – 111 или 25% от всички бенефициенти в областта.

Според публично достъпни данни на ДФЗ, за периода 2008-2013 г., на земеделски производители от Дупница са изплатени 325 012.09 лв. или приблизително 8% от всички изплатени за областта субсидии. Най-големият дял от тях – 93% е получен от производствено-потребителските кооперации в Горно поле, които са и едни от най-големите собственици на ИЗП в общината. Основната подкрепа е за производители на зърно и животновъди.

Възможностите за субсидирана подкрепа на селскостопанската дейност предизвиква значителен интерес към регистрацията на земеделски производители. 20 са новорегистрираните само за селскостопанската 2012 – 2013 г.

94.8% от земеделските стопанства в областта са собственост на физически лица, 0.43% - на търговски дружества, 0.34% - на кооперации, 0.3% - на еднолични търговци и 0.07% на граждански, религиозни или други организации. Собствена на стопанствата е 43.3% от използваната земя, а 56.7% е наета. 93% от използваната земя е собственост на физически лица.

4.3. Растениевъдството в община Дупница – състояние и тенденции

По ревизирани данни на Министерство на земеделието от преброяването през 2011 г. стопанствата в община Дупница отглеждат 37% от площите със зърнено-житни култури в област Кюстендил. 70 на сто от тях са заети с пшеница. Съпоставката с данните за този тип култури и заетите от тях площи за 2003 г. показва увеличение от почти 35%. Увеличението на заетите площи може да бъде обяснено със схемата за единно плащане на площ (СЕПП) и субсидиите за земеделски производители.

При техническите култури процесът е обратен. Спадът при тях за периода 2003 – 2010 г. е 56%. Процесът е драстичен при тютюна, картофите, цвеклото – заетите площи не надхвърлят 11 хектара. За сметка на това, до голяма степен по същата причина както зърнените култури, маслодайните, най-вече слънчогледа, значително са увеличи площите, на които се отглеждат.

С 36% са намалели площите за отглеждане на зеленчуци и семейните градини в общината, докато при ливадите увеличението на заетите площи е близо 536%.

В наблюдавания период има ръст и в площите с трайни насаждения – със 125%.

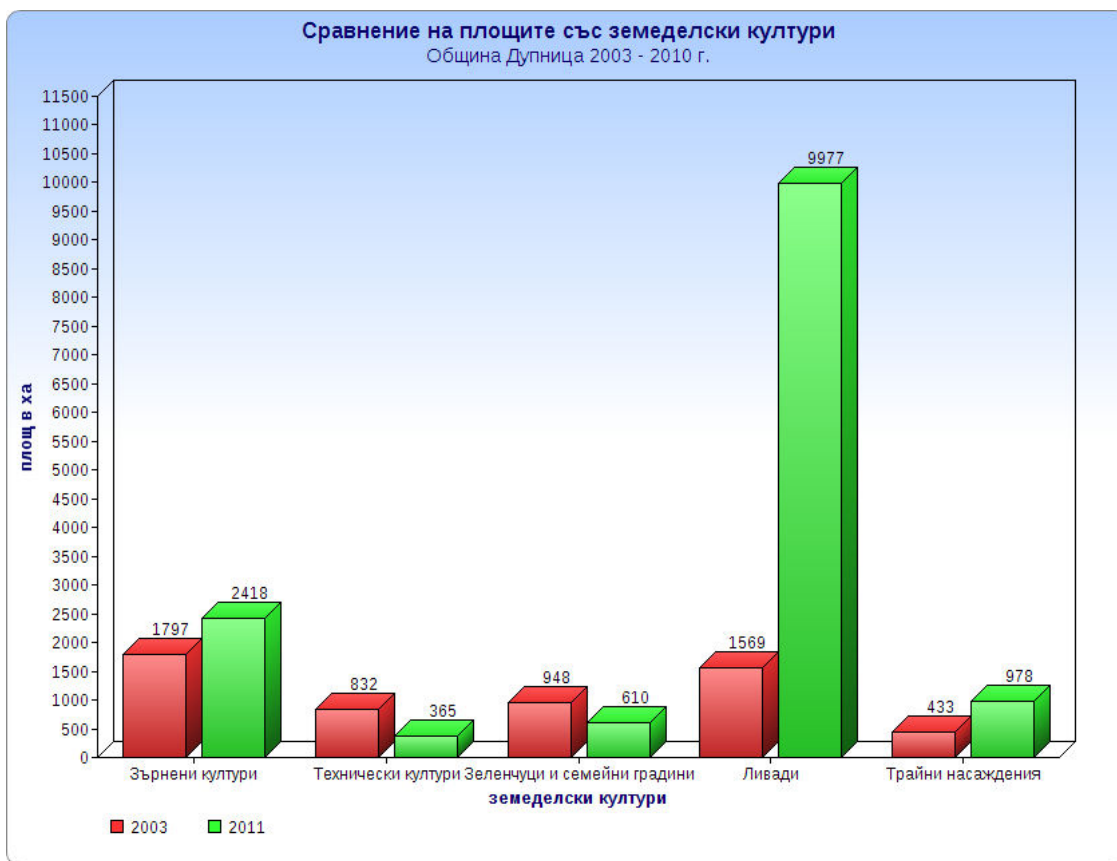
Налага се изводът, че подкрепата чрез СЕПП и субсидиите за земеделските производители тенденцията за замиране на селското стопанство в община Дупница, която е наблюдавана в предишния подготвителен период 1999 – 2004 г. е овладяна и е започнал процес на постепенно възстановяване.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Както ще видим при анализа на състоянието на животновъдството, отсъствието на изградени вериги за изкупуване и преработване на продукцията, особено при зеленчуците и техническите култури, силно влияе върху интереса към развитие на тези дейности. Обратно, там където процесите на отглеждане, съхраняване и продажба/преработка на продукцията са опростени, има финансова подкрепа и изградена мрежа за изкупуване, наблюдаваме разширяване на засетите площи или броя на отглежданите животни. Можем да допуснем, че към ливадите са отишли и онези земеделски площи, които не са заети от култури и не се стопанисват по друг начин освен чрез коситба.

Фигура 16: Площи със земеделски култури в община Дупница

Източник: НСИ.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

4.4. Животновъдството в община Дупница - състояние и тенденции

Тенденцията за намаляване броя на отглежданите животни и птици в земеделските стопанства на община Дупница, установена при подготовката на плана за развитие за периода 2005 – 2013 г. не е спряла и във времето на неговото действие. Съпоставката на изходите данни в ОПР Дупница 2005 – 2013 г. и данните на Министерство на земеделието и храните от последното официално преброяване на земеделските стопанства през 2010 г. сочат, че отглежданите в стопанствата на общината животни и птици са намалели средно с 58.3% за времето от 2004 до 2010 г. Като много силно можем да определим намалението при отглежданите свине, включително свине майки – с 88%, козите – с 85%, овцете – със 76% и зайците – с 67%.

Намалението при отглежданите домашни птици (кокошки) е с 14.9%, а при отглежданите пчелни семейства – с 19%. Тук ще посочим, че на територията на общината има само един регистриран първичен преработвател на пчелен мед, който насочва към пазара изцяло свое производство, а преработватели и търговци с яйца има на територията на съседни общини. Единственият клас отглеждани в стопанствата на общината селскостопански животни, при които отчитаме тенденция за увеличения на броя, е този на говедата и млечните крави – съответно със 7% и 21% във времето между 2004 и 2010 г. В община Дупница са регистрирани и работят 2 млекопреработвателни предприятия и 5 млекосъбирателни пункта. Именно контекста, при който имаме увеличение на броя на отглежданите животни, когато изкупуването и преработката на продуктите от тях са на място и съответно сравнително слабо проявяване на негативните тенденции за намаляване на броя – когато изкупуването и преработката са в относителна географска близост, налага следните изводи:

- Необходима е подкрепа за изграждане на връзки производители – преработватели – пазар, за да съхраним и развием потенциала на общинското земеделие. Още повече, че общината е „център“ за пет „селски“ общини, които има традиции в областта на преработката и търговията със селскостопански продукти.
- Необходима е подкрепа за създаване и развитие на преработващи земеделска и животинска продукция местни предприятия на място, в селата на общината, за да подкрепим не само възможностите на местното земеделие, но и възможностите за собственото на местните общности съхраняване и ревитализиране.
- Инвестициите (частни и обществени) в преработващи земеделска и животинска продукция предприятия и изграждането на връзките производител – преработвател – търговец имат доказан ефект върху развитието на съответния селскостопански сектор.

Нужно е да отбележим, говорейки за отглеждането на говеда и млечни крави, че съществено влияние през периода е оказала и системата за доплащания в сектора. Обвързването на среда за отглеждане на животните и получаването на общностна

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

подкрепа ще постави нови предизвикателства за животновъдите и млекопреработвателите, които биха могли да интензифицират процес на партньорство, така че не бива да се възприемат единствено като риск.

Животни и птици се отглеждат в 21.6% от земеделските стопанства на община Дупница. Най-голям дял от регистрираните земеделски стопанства отглеждат кокошки и кокошки носачки – 44%, кози – 31%, еднокопитни – 25% и свине – 23%. При установената тенденция за намаляване броя на тези класове селскостопански животни и птици и липсата на точна информация по места, можем да допуснем, че в повечето случаи те се отглеждат за самозадоволяване нуждите на самите стопанства. 21% от стопанствата в общината отглеждат млечни крави, а 17% - овце и овце майки. 5% от стопанствата имат пчелини, а 3% - отглеждат зайци.

Въпреки ниския дял на стопанствата, които имат пчелини в обема местни земеделски стопанства, 15.2% от регистрираните пчелини в област Кюстендил развиват дейността си в община Дупница, според данните в регистъра на пчелините в Република България. В тях се отглеждат 19% от пчелните семейства в областта. Като добавим факта, че на територията на общината е единственият пчелин за изкуствено развъждане в областта, заедно с един от шестте първични производители на мед за региона, можем основателно да допуснем, че въпреки негативната тенденция за намаляване броя на отглежданите пчелни семейства, пчеларството се превръща в интересен за стопаните сектор на местното селско стопанство.

4.5. Брой предприятия за преработка и продажба на земеделски и животинска продукция

29 компании на територията на община Дупница осъществяват дейност чрез първична и цялостна преработка и продажба на земеделска и животинска продукция под формата на храни по данни на Българската агенция по безопасност на храните. Това е една пета от всички производители на храни и първично преработена земеделска и животинска продукция в област Кюстендил. В общината работят 33% от предприятията, производители на млечни продукти и 21% от млекосъбирателните пунктове за областта. В с.Крайници е регистриран един от шестте производители на първични продукти – пчелен мед - за област Кюстендил. 25% от всички обекти за аквакултурно производство – риба – в областта са собственост на дупнишки фирми. В Дупница е единственият мелничен комплекс в региона. Половината от регистрираните от Агенцията по безопасност на храните първични производители на фуражи в областта също развиват дейност в общината – това са 3 компании, които стопанисват площи в землищата на селата Дяково, Блатино, Кременик и Крайници.

11 от всички 50 производители на зърнени храни и храни на зърнена основа (хляб и хлебни изделия) в областта осъществяват дейността си в общината. В град Дупница е разположено едно от 7-те предприятия за производство на сушени и консервирани плодове и зеленчуци в ареала, занимаващо се с обработка и пакетиране на сушени

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

диворастващи гъби. В града работят и 33% от регистрираните в Кюстендилско производители на захарни и сладкарски изделия, както и единственият завод за производство на синтетичен оцет. Повечето от предприятията са регистрирани като еднолични търговци, еднолични дружества с ограничена отговорност или дружества с ограничена отговорност. Те са микро и малки предприятия. В този смисъл, препоръчителна е подкрепа не само за технологично обновяване и разработка на нови продукти, подобряване на енергоефективността и качествата на заетия човешки ресурс, но и за изграждане на ефективни партньорства със земеделски производители и други икономически субекти в сектора, така че да се създадат стабилни къси вериги на производители – преработватели – търговци на местна почва. Търсенето на възможности за кластеризация с производители и преработватели на областно и регионално ниво е друга сфера за подкрепа, защото тя ще гарантира възможности за съвместно излизане на външни пазари или разширяване на присъствието на националния пазар. Изграждането на капацитет в сектора за осъществяване на партньорства, разработване и управление на проекти или бизнес планове за ползване на кредитните инструменти на Общността в подкрепа на МСП е сфера, която се нуждае от финансова, институционална и обществена подкрепа, тъй като основният проблем за предприятията в сектора е силно ограничената възможност за достъп до нисколихвен или безвъзмезден финансов ресурс, с който те да развият и подобрят дейността и продуктите, които произвеждат. Осигуряването на достъп на тези предприятия до информация и консултации по тези въпроси е друга област на обществена интервенция, която трябва да бъде подкрепена през настоящия програмен период.

Интегрираният план за градско възстановяване и развитие акцентира на насърчаването на преработващите предприятия в хранително-вкусовата промишленост. Ясно е, че преработващите предприятия имат своето значение не само за възстановяване на селата в общината, но и за възстановяването на общинския център. В този смисъл, подкрепата за тяхното създаване, развитие и обновяване е жизнено важна за развитие на общината като цяло.

4.6. Горски фонд в община Дупница - площ, собственост, управление

Горските територии заемат 85.6 км² или 26% от територията на община Дупница. Тези стойности са далеч под средните за областта – 41% и страната – 33.4%.

По дял на залесените територии, обаче, общината е с най-добри показатели за областта - 55 252 дка или 62.4% от горските територии.

Най-голям е дялът на иглолистните гори – 11.7%. Горско-стопанските територии са 16 892 декара или 19.1% от горите в община Дупница. 2.3% от горите в общината са разположени на земеделски земи. Горите се стопанисват от 949 собственици на 2100 имота – по данни на БУЛФОР. Най-голям дял на собствеността има държавата - 82.4 км² или 92.7% от горските територии в общината. 68.7% от държавната собственост се

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

управлява от Държавно горско стопанство – Дупница, а останалите 24.5% - от Национален парк „Рила“. Собственост на Община Дупница са 1391.6 дка или 1.6% от горите. Общината стопанисва и 0.36% от горите, чиито собственици не са установени. Над половината от горските имоти са частни, но 807-те им собственици управляват едва 4.76% от горите в общината.

97.6% от горите се ползват за нуждите на горското стопанство, а останалите – за нуждите на селското стопанство. Данните в приложената графика са в проценти:

Фигура 17: Разпределение на горските територии в община Дупница по собственост

Източник: БУЛФОР, <http://www.bulfor.net/>

Имайки предвид значителния антропогенен натиск върху територията, както и тенденцията той да продължава да нараства, можем да кажем, че горите са безценен ресурс на местната общност. Доминацията на държавната собственост и прякото държавно управление на горите в общината може да бъде възприето като възможност за пряко влияние на националните политики в областта на опазване и развитие на горите на местно ниво. Сериозният дял на частните гори предполага подкрепа и насърчаване от страна на местната общност на инициативи свързани с подобряване възпроизводствената и екологична стойност на частните гори, тяхното ефективно управление и стопанисване. Общината е третият по обем на собствеността на гори стопанин. В този смисъл, тя трябва да инвестира не само в ефективни системи за управление и наблюдение на фонда, който притежава и стопанисва, но и в запазване на екологичната и стопанската му стойност като средство за подкрепа на устойчивото местно развитие, заедно с разширяване площта на залесените територии и териториите с висока екологична стойност в нейните гори. Няма самостоятелна политика на местно ниво ориентирана към управление и развитие на общинския и частен горски фонд, а такава трябва да бъде създадена, защото увеличаващият се

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

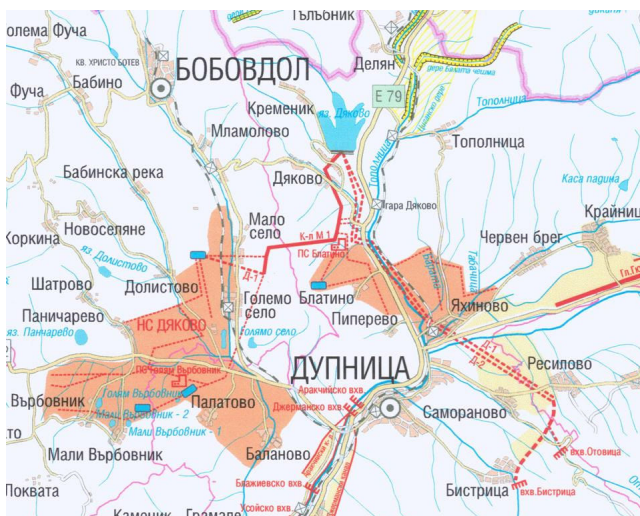
Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

антропогенен натиск и икономическата конюнктура рискуват общината да загуби ценни природни активи.

4.7. Състояние на хидромелиоративните и иригационни съоръжения в общината

Поливните площи в община Дупница са 25 279 дка по данни на НСИ към 2011 г. или 18.4% от разполагаемата обработваема земя. Към 2014 г. се извършва напояване на приблизително 8.03% от обработваемите площи в общината. Съпоставка с данните за напоявани площи във времето 2000 – 2005 г. (преди изтеклия програмнен период) показва тенденция за увеличение през периода 2007 – 2013 г., без да е достигнат и четвърт от съществуващия капацитет за поливни дейности.

Напоителните системи на територията на община Дупница са изградени през 70-те години на XX век и се стопанисват от „Напоителни системи“ ЕАД. На картата по-долу са видими поливните площи и съоръженията за доставка на вода за територията на общините Дупница и Бобов дол, които са с водоизточник язовир „Дяково“. Язовирът е изграден през 1976 г., за да осигури поливането на 50 000 декара земеделски площи, както и промишленото водоснабдяване на ТЕЦ „Бобов дол“, мини „Бобов дол“ и „Фармация“ АД.

Източник: Напоителни системи ЕАД.

На територията на община Дупница, системата разполага с 2 водохвращения с дебит на улавяната вода от 3.37 м³/сек., 17 775 метра деривационни съоръжения, 7649 метра канали и тунели за пренос на вода, 6 дюкерни съоръжения с обща дължина 13 955 метра и язовир „Дяково“. В публично достъпния Бизнес план за развитие на „Напоителни системи“ ЕАД в периода 2012 – 2016 г. се казва, че изградените през 70-те съоръжения на дружеството все още не са ремонтирани и носят значителни загуби от вода. Списъкът на

потребителите на вода на територията на община Дупница извежда като основни промишлени предприятия и водоснабдителното дружество на общината, от което може да се заключи, че земеделските поливки не представляват икономически значима дейност за локацията. Не се показват поливни площи. Маркетинговата стратегия на дружеството в периода 2012 – 2016 г. също е ориентирана основно към промишлените предприятия, водоснабдителните дружества, рибарниците и малките водоелектрически централи. Според цитирания документ, в периода 2012 – 2016 г. „Напоителни системи“ ЕАД предвижда инвестиции за своя сметка в съоръженията,

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

разположени или преминаващи през територията на община Дупница, в размер на 1 525 000 лева. Това са 8.2% от целия обем на инвестиции в напоителна и иригационна инфраструктура за периода, които предвижда дружеството. През февруари 2014 г. българското правителство одобри проект на споразумение за предоставяне на консултантски услуги между Министерството на земеделието и храните (МЗХ) и Международната банка за възстановяване и развитие. Сключването му ще позволи да бъдат изготвени стратегии за управление и развитие на отраслите хидромелиорации (напояване и отводняване) и защита от вредното въздействие на водите. В контекста на прогнозата за среден риск от почвено-атмосферно засушаване за територията на община Дупница в националния доклад и карта на почвеното засушаване в България, изготвен през 2006 година от Националния хидро-метеорологически институт, местните власти би трябвало да осъществят необходимата координация с упълномощените държавни органи и предприятия, така че да се гарантира достъп до съвременни и качествени напоителни и иригационни системи. На този етап е необходимо да се предвиди и подкрепа/ насърчаване на частни или държавно организирани дейности за модернизиране, оптимизиране и подобряване на хидромелиоративните и иригационни съоръжения на територията на община Дупница. Подкрепа за въвеждане и ползване на съвременни напоителни системи в селските стопанства и насърчаване сдружаването на селскостопанските производители за осигуряване на качествено напояване са мерки, които трябва да бъдат предприети в настоящия програмен период.

Няма данни за регистрирани сдружения за напояване по смисъла на едноименния закон в общината.

4.8. Машинен парк на земеделските стопанства в общината

Според информация за селскостопанските машини в страната на МЗХ основана на данните от последното преброяване, в общината и областта няма земеделски стопанства, които ползват наети или в съдружие с други машини и инвентар.

Съпоставка между данните на МЗХ и Контролно-техническата инспекция сочи, че стопанствата в община Дупница са собственици на 21% от зърнокомбайните, почти 16% от тракторите и над 40% от фуражопереработващите машини в областта. Последното можем да обясним със значителния дял на първичните преработватели на фуражи за областта, концентрирани в общината. 190-те регистрирани земеделски стопани притежават 95 почвообработващи машини.

Няма проверима местна база данни, която да позволи съпоставка и очертаване на тенденции на база достъпната информация, за развитието на машинния парк на стопанствата в общината спрямо предишния програмен период.

Съпоставката на дела, който земеделските стопанства в общината имат спрямо всички такива в областта - 10.6% и дела на основни земеделски машини, които те ползват в своята дейност – над 15%, позволява заключението, че работещите селски

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

стопанства са обезпечили механизацията на някои от основните селскостопански дейности.

Наличната информация не позволява заключения относно качеството, възрастта и ефективността на наличния машинен парк. Очевидно е, в контекста на всички данни за сектора, че обновяването, обогатяването и ефективизирането на машинния парк е ключова необходимост за развитието на конкурентно и опазващо околната среда селско стопанство.

4.9. Човешки ресурс ангажиран в селското стопанство

Увеличение на постоянно заетите в селското стопанство на общината показва сравнението на данните по този показател в началото и края на периода 2003 – 2010 г. Ако през 2002 г. в селското стопанство на общината са били заети 1.7% от икономически активното население, през 2010 г. в сектора работи приблизително 6.5% от икономически активното население (данните са за постоянно заетите лица, за които селското стопанство е единствена или допълнителна постоянна заетост). Този факт трябва да се възприема в контекста на намаляващия брой на населението на общината и съответно – намаляващия брой на икономически активното население, за да бъде тълкуван правилно. Дори при това уточнение можем да кажем, че начини на възстановяване на сектора спрямо периода, анализиран в процеса на подготовка на приключилия план за развитие, има.

5.2% от заетите в селското стопанство на общината са несемейна работна сила, наети работници. По този показател, общината е по-близо до средния за страната – 7.7%, отколкото до средния показател за областта – 2.4%. 94.8% от всички работещи в селските стопанства на общината са семейна работна сила, собственици или в близки роднински взаимоотношения с тях. От тях - 60.5% са самите стопани, почти 25% - техните съпруги или съпрузи, а 14.5% са друга семейна работна сила.

Постоянно заетите в селското стопанство на община Дупница лица са 94.8% от работещите в сектора. По този показател, община Дупница разчита на постоянно заети в селското стопанство в по-голяма степен отколкото селското стопанство в страната, като цяло – 92.2%. Спрямо областта, в община Дупница приносът на сезонно заетите работници в селското стопанство е по-голям – 5.2% към 2.4% за област Кюстендил. Въпреки това, възможностите сезонната заетост в селското стопанство да бъде източник на доходи и форма на заетост в общината, както в областта и страната, не е развита и използвана от икономиката, особено що се отнася до чувствителните социални групи, включително – безработните младежи.

За почти 71% от заетите в селското стопанство на общината това е основната им и единствена работа, а за 29% - допълнителна заетост. 36% от постоянно заетите лица в селското стопанство на общината влагат от 75 до 100% от отработеното си време в дейността, а 60% - от 1 до 50%. Нужен е допълнителен функционален и икономически анализ на тези числа, за да се прецени до каква степен те подсказват възможности за

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

разнообразяване на икономическите дейности в рамките на стопанствата, за да се увеличи конкурентостта и ефективността им на фона на основно семейния начин на водене на бизнеса и доминацията на малките земеделски стопанства.

62.7% от заетите в селското стопанство на общината са мъже, а 37.3% - жени. 43% от селските стопани в община Дупница са на възраст над 65 години, 25.6% - във възрастовата група от 55 до 64 години, а 18.8% - от 45 до 54 години. Младите хора до 34 години, които работят в земеделските стопанства на община Дупница са 3.86%.

Данните, които Министерство на земеделието и Националния статистически институт обработват, отнасящи се за образователната структура на управителите на земеделски стопанства се събират само за ниво статистически район и област. От изложената дотук информация за общината, в съпоставка с тази, която се отнася за област Кюстендил, можем да заключим, че анализът на числата за областта би могъл, без съществени отклонения, да ни ориентира за състоянието на този въпрос на равнище община. 99.3% от управителите на земеделски стопанства в региона, според нивото на образованието им в областта на земеделието, имат практически опит, но не и специално образование за развитие на земеделска и фермерска дейност. 0.5% са със средно специално или средно образование, свързано със земеделието, а 0.2% - с висше образование или следдипломна квалификация в сферата. Това е съществен риск пред възможностите за модернизиране и интензифициране на сектора, както и пред възможностите секторът да привлича млади и квалифицирани специалисти, особено на фона на пределната физическа възраст на повечето хора, занимаващи се със земеделие.

Възрастовата и образователна структура на човешкия ресурс в селскостопанския сектор на местната икономика и доминиращите семейни взаимоотношения при осъществяване на дейностите очертават селското стопанство като изключително чувствително по отношение възможностите за възпроизвеждане и повишаване качествата на работната сила. То изпитва ограничения и по отношение на възможностите за привличане и задържане на работници, които нямат семейни ангажменти към дейностите. Подкрепата, включително под формата на местни програми, за млади и квалифицирани земеделски специалисти, които да развият селскостопанска дейност в общината е от изключително значение не само за сектора, но и за възможността общината да преодолее негативните процеси свързани с обезлюдяването и икономическата неефективност на селските си периферии.

4.10. Достъп до научни знания и приложна наука за селското стопанство в община Дупница

На територията на община Дупница не действат научно-изследователски институти, звена или подразделения в областта на селското стопанство. Най-близкият научен център е Институтът по земеделие в гр.Кюстендил. В село Пиперево е

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

разположено единственото за област Кюстендил развъдно пчелно стопанство за изкуствени рояци (отводки) със 120 пчелни семейства, частна собственост.

По данни на Националния регистър на ветеринарните лечебни заведения и ветеринарните лекари, работещи в тях, на територията на община Дупница функционират 8 ветеринарни амбулатории, включително Приют за бездомни кучета при с. Джерман, и има регистрирани 14 ветеринарни лекари. 31% от всички ветеринарни специалисти и 17% от всички ветеринарни амбулатории в област Кюстендил се намират в община Дупница 5 от регистрираните амбулатории работят на територията на град Дупница, а 3 – в селата Бистрица, Крайници и Червен брег. Дупнишките ветеринарни медици осигуряват здравна грижа за селскостопанските и домашни животни чрез ветеринарни амбулатории в общините Сапарева баня, Кочериново, Бобов дол и Бобошево. На територията на общината и областта няма здравни заведения (болници) за животни, в съответствие с ветеринарното законодателство на Общността.

Няма официален източник на информация, който да предостави точен брой на специалистите в областта на растениевъдството за територията на община Дупница. От наличния обем данни, можем да заключим, че селското стопанство в общината има ресурс от специалисти, които да осигурят стопаните с необходимата информация и консултации за обемите, в които това стопанство функционира.

Насърчаването на сътрудничеството с научно-изследователски структури и организации, повишаването на знанията и уменията на самите стопани, насърчаването на сдружаването между стопаните за осигуряване достъп до постиженията на съвременната селскостопанска наука и ветеринарна медицина при реализиране на дейности и производства в контекста на националната политика за развитие на селското стопанство са подходи, които трябва да бъдат приложени и на местно ниво.

Вътрешна оценка и визия за развитие на сектора сред предприемачите и експертите в областта на селското стопанство в община Дупница:

Неясната собственост върху много от земеделските земи в общината, липсата на ясна и последователно провеждана земеделска политика и недостигът на финансови средства за развитие в сектора са основните причини за неговото състояние по мнението на ангажираните в селското стопанство предприемачи и експерти. Това е обобщение от проведените анкети с тях при подготовката на настоящия план за развитие. Селското стопанство е сектор, който може да подпомогне икономическото възстановяване и развитие на общината. Според неговите представители, това може да стане, ако бъде насърчено развитието освен на самия сектор, и на опазването на околната среда, развитието на ВиК инфраструктурата, туризма, индустрията, образованието и науката на местно ниво.

Подобряване на административното обслужване като цяло и в частност на свързаните с подпомагането на сектора служби, опростяване на правилата за финансиране, ясни и достъпни механизми за подкрепа и насърчаване, места за

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

директна продажба на продукцията, фокусиране върху биоземеделнието и решаване на проблемите със собствеността и разпокъсаността на земеделските земи са начините да се ограничат и премахнат „тесните места“ пред развитието на сектора, по мнението на неговите представители. **Регионът има потенциал за развитие на зеленчукопроизводство, овощарство и пчеларство.** Необходима е достъпна и качествена информация за възможностите за финансиране по действащите програми и мерки в подкрепа на селскостопанските производители, особено по отношение на агроекологичните мерки, привличането на млади хора в сектора, осъзната и последователна местна подкрепа и политика в областта на земеделнието, включително по отношение превенцията на последствията от климатичните промени и зачестилите природни бедствия. Кооперирането при ясни правила е необходимо и възможен механизъм за развитие на селското стопанство, особено ако се насърчи финансово и има повече субсидии за кооперираните производители. Подкрепа на местните власти се очаква в междуобщински проекти за организирането на „къси вериги производител – преработвател – дистрибутор/търговец“ в овощарството и производството и преработката на мляко, изграждането на тържища и осигуряването на съвременни хидромелиоративни съоръжения.

Община Дупница има природен потенциал за развитие на конкурентно селско стопанство. Макар ограничена, има съществуваща база за осигуряване на висока добавена стойност към произведената селскостопанска продукция на място. Транспортната достъпност на територията я прави конкурентна и по отношение дистрибуцията на местната продукция. Необходими са инвестиции в човешкия ресурс, както и в стимулиране интензивното и ефективно селскостопанско производство с висока екологична стойност. Минимален дял от територията е в режим на ограничения от гледна точка на действащото екологично законодателство, което дава възможност за ползване на най-новите научни достижения в развитието на модерни и конкурентни селски стопанства.

ОБООБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ИКОНОМИКАТА В ОБЩИНАТА:

1. Макар и нарастващи, много ниска производителност и добавена стойност на местната икономика.
2. Ниски нива на средната годишна работна заплата.
3. Нарастваща производителност на труда при намаляващ обем на заетите в предприятията и свиване на нетните приходи от продажби.
4. Предприемачите се стремят да поддържат висока ликвидност на компаниите чрез относително устойчив ръст на разходите за дълготрайни материални активи. Екстензивност на местната икономика.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

5. Висок дял на микропредприятията и МСП и относително добри показатели за брой предприятия на 1 000 души от населението, които правят местната икономика по-гъвкава, но и по-зависима от демографските и социално-икономически проблеми на средата.
6. Бизнесът е активен по отношение ползване подкрепата на структурните инструменти на ЕС в България, но има очертана необходимост от помощ в организирането, подготовката и управление на проектите си.
7. Няма онлайн услуги за МСП и възможностите за услуги, подкрепящи осъществяването техни проекти са изключително ограничени и недостъпни за ресурса и възможностите им.
8. Селското стопанство в общината има потенциал за развитие на зърнопроизводството, маслодайни култури, млечно и месно животновъдство при изградени системи за изкупуване и преработка на продукцията, както и при развитие на системата за подкрепа на малките стопанства и преработващите селскостопанска продукция предприятия.
9. Селското стопанство на общината излиза от периода на деструкция и разпад, но все още с много бавни и незадоволителни темпове. То става привлекателен сектор за правене на бизнес. Има тенденция чрез наемане или откупуване да се решава проблема с разпокъсаността на земеделските земи.
10. Лоша възрастова и образователна структура на заетите в земеделието. Лошо качество на работните места в земеделието.
11. Запазена иригационна система и възможност за развитие на поливното земеделие при подобряване моделите за управление и пазара на вода за поливане.
12. Малко на брой, с ограничен капацитет места за настаняване в общината.
13. Разминаване между идеите за развитие на туризъм (планински, зимен, селски и еко) и реалните възможности на територията за предлагане на туристически услуги (конферентен, бизнес и фестивален туризъм). Липса на връзки между туристически продукт – обекти за туризъм – настанителна база и предприемачи.
14. Важно при разработване на концепции за развитие на туризма е да се помни, че според очакваната промяна на индекса за туристически климат за ЕС, България е сред страните с най-висока очаквана негативна промяна свързано с намаляване на дните със снежна покривка и прогнозираното засушаване.
15. Отсъства визия за развитието на местната икономика, както и синхронизация на усилията на местната общност в тази посока.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

5. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

5.1. Трудова заетост

- Икономически активно население**

Икономически активното население в община Дупница към 01.02.2011г. е 19 782 души. Делът на зетите лица от икономически активното население е 87.9%. Съпоставка с предишния подготвителен период показва ръст с 28 % на дела на зетите лица в рамките на икономически активното население, както и увеличение в общия брой на икономически активното население. Обяснението за последното явление можем да дадем в контекста на увеличаващия се дял на трудоспособното население и общото намаление на населението. В общината е средоточено 34.4% от икономически активното население и 34.7% от зетите в област Кюстендил и съответно – 1.8% от икономически активното население и от зетите в Югозападния район. Няма промяна в тези съотношения спрямо предишния подготвителен период, което има своите обяснения отново в демографската ситуация и запазената роля на столицата като основен източник на работни места и заетост.

- Работна сила. Коефициенти на икономическа активност и заетост**

Населението в трудоспособна възраст в община Дупница е 27 374 души по данни от преброяването през 2011 г. или 34% от трудоспособното население на област Кюстендил и почти 2% от трудоспособното население на Югозападния район. Работната сила на общината възлиза на 19 408 души или почти 71% от трудоспособното население, 30.5% от работната сила на областта и 2.4% от работната сила на Югозападния район.

Коефициентът на икономическа активност на населението в общината е 49.5%, като е по-нисък от този за област Кюстендил – 51.1% и Югозападния район – 56.8%. Съпоставка с данните от преброяването през 2001 г. за общината показва тенденция към понижаване коефициента на икономическа активност с близо 9.5% за десетгодишния период. Можем да допуснем, че има устойчива тенденция за влошаване възможностите на местната икономика да генерира работни места и заетост за местното население. Коефициентът на икономическа активност представлява съотношение между работната сила (зети и безработни лица) и населението на 15 и повече навършени години.

Коефициентът на заетост, който можем да изчислим върху достъпните данни от 2011 г., е 43.5% при съответен коефициент за област Кюстендил от 40.5% и за Югозападния район - 50.8%. Съпоставка с данните за коефициента на заетост за общината през 2001 г. показва лек ръст в десетгодишния период от база в посочената

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

година - 40.2%. Коефициентът на заетост е съотношението между броя на заетите лица и населението на 15 и повече години. При четенето на тези данни трябва да отчетем повишаването на възрастта за пенсиониране, както и общата тенденция за намаляване броя на населението настъпили във времето.

• **Равнище и коефициент на безработица в общината**

В наблюдавания седемгодишен период забелязваме трайна тенденция за покачване на средногодишния брой регистрирани в Бюро по труда – Дупница безработни. Прави впечатление, че нивата в началото на периода – 2007 година са по-ниски от средните за страната и областта, но след това бързо ги изпреварват и почти достигат (през 2010 г.) средните за областта нива. Едва през 2013 година, средногодишният брой безработни лица в общината започва да се доближава до средногодишния брой безработни лица, характерен за страната. Съпоставка на нивата на регистрираната средногодишна безработица в началото на този програмен период и нивата на регистрираната средногодишна безработица в общината в началото на изминалия програмен период показва устойчива тенденция за нарастване броя на безработните. Ако усредненият за периода 2000 – 2004 г. размер на регистрираната безработица е около 5%, то усредненият за периода 2007 – 2013 г. размер на регистрираната безработица вече е 10.2%.

Фигура 18: Динамика на средногодишното равнище на безработицата в община Дупница

Източник: БТ – Дупница.

Коефициентът на безработица в община Дупница през 2011 г. е 11.9% - ниво по-високо от нивата на показателя за областта - 11.6%, Югозападния район - 8.2% и страната - 10.8%. Сравнението с изходните данни от периода 2000 – 2004 г. показва, че това неблагоприятно за общината съотношение се е запазило, въпреки общата тенденция за намаляване от над 10 процентни пункта за община Дупница (Данни за

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

2002 г. – община Дупница 27.6%, област Кюстендил 20.0%, Югозападен район – 12.5%. Трябва да се има предвид, че през този период в общината започва реструктуриране или закриване на традиционно осигурявали значителна заетост производствени мощности във фармацевтиката, енергетиката и минното дело). Отсъствието на достатъчно статистически данни за ниво община, най-вече по отношение обема на работната сила, различната методика на събиране данните през годините не позволява да се правят категорични съждения. Трябва да се имат предвид увеличения обем програми и инициативи за създаване на заетост, както и много насърчителни режими, които изискват регистрация в Бюрата по труда за лицата, желаещи да ползват подкрепа, когато оценяваме числата в тази сфера. Сухата статистика и достъпните данни подкрепят извода, че **местната икономика е с ограничени възможности да създава работни места, които да имат необходимост от различен по качества човешки ресурс.**

От изложеното по показателите дотук можем да кажем, че няма доказателства за възможността на местната икономика да създава и поддържа достатъчно работни места, които да усвояват наличния икономически активен човешки ресурс и да привличат допълнителен такъв. Впечатлението, през призмата на заетостта на човешкия ресурс е, че местната икономика няма устойчиво и настъпателно развитие, че по-скоро се движи в един кръг от слаби спадове и още по-слаби подеми без това да води до практически измерим растеж.

- **Безработни лица участващи в активни мерки и програми на пазара на труда**

1155 безработни лица от община Дупница са били включени в активни мерки и програми на пазара на труда по различни финансови механизми изпълнявани от Агенцията по заетостта чрез местната дирекция „Бюро по труда“. Това са почти 50 % от регистрираните в дирекцията безработни лица. Включените лица са участвали в 7 схеми, финансирани по ОП „Развитие на човешките ресурси“. Те съставляват 80% от всички безработни лица в региона на община Дупница, обслужван от местната дирекция. Оценката за ефективността на участието ще може да бъде дадена в рамките на настоящия период, когато могат да бъдат събрани данните за всички индикатори за въздействие от съответните схеми.

322 младежи на възраст до 29 години от общината са били включени през изтеклия период в проекти за младежка заетост, квалификация и стажуване, финансирани през ОП „Развитие на човешките ресурси“. Те са 82% от всички младежи в региона на Бюро по труда – Дупница включени в подобни дейности и инициативи. 175 (54.3%) от включените младежи са започнали своя стаж или първа работа с подкрепата на оперативната програма.

- **Брой лица включени в програми за обучение и квалификация**

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

3899 лица са били включени в 6 схеми по оперативна програма „Развитие на човешките“ ресурси за изтеклия период за обучение и квалификация, управлявани директно от Агенцията по заетостта. Над 89% от тях са взели участие в схемите „Аз мога“ и „Аз мога повече“ за придобиване на допълнителна професионална квалификация и ключова компетентност, като включените лица са заети. 21 частни компании са подобрили професионалните и ключови компетентности на персонала си чрез индивидуални проекти, подкрепени отново от оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. По този начин в обучения и квалификации са били обхванати 677 работещи лица. Общо 23.5% от работната сила и 24.3% от заетите лица в общината са подобрили или придобили нова професионална квалификация и ключови компетентности през периода 2007 - 2013 г. според информация на Бюро по труда и системата за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България.

Осъществени са 10 проекта, включващи или изцяло концентрирани върху обучение и квалификация на персонала, 60% от които са директно управлявани от Агенцията за заетостта. Малко над 1% от регистрираните на територията компании са разработили и реализирали проекти насочени към подобряване квалификацията и компетентностите на персонала им. Тези проекти са 12% от всички инициативи на частния бизнес, получили подкрепата на оперативните програми в страната през изтеклия период.

- **Брой работни места създадени с помощта на национални и оперативни програми в община Дупница**

Към 31.05.2014 г. 219 безработни лица работят по насърчителни мерки и програми от Националния план за заетостта. Това са около 10% от всички регистрирани за същия период в Бюро по труда безработни. В периода до 2013 г. с подкрепата на ОП „Развитие на човешките ресурси“ в общината са създадени 1004 работни места, а над 100 такива са били подкрепени. По този начин, мерките на програмата са осигурили или подкрепили заетост за над 6% от заетото, икономически активно население в общината. С този дял, можем да заключим, че ОП „Развитие на човешките ресурси“ се очертава като солиден „работодател“ в региона.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ТРУДОВИТЕ РЕСУРСИ В ОБЩИНА ДУПНИЦА:

1. Влошаване възможностите на местната икономика да генерира достатъчно и устойчиви работни места.
2. Съществува относително устойчив дял от работната сила без образование и квалификация, който е неприложим в икономически дейности с висока добавена стойност и така намалява конкурентоспособността на местната икономика.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

3. Висок дял на икономически активното население при тенденция за намаляващ коефициент на икономическа активност на населението и нарастваща безработица.
4. Разкриването на нови работни места и самонаемането става все по-зависимо от програмите и схемите за субсидиране на заетостта. Местните икономически субекти не са способни да създават достатъчно нови работни места.
5. Заетите лица са мотивирани и активни при публично достъпни мерки за повишаване квалификацията и компетентностите им. Има готовност и нагласа за „учене през целия живот“.
6. Публичните програми в подкрепа на заетостта и квалификацията на работната сила имат влияние върху подобряване формалните показатели на заетост и компетентност при същата.
7. Публичните програми имат нарастващ принос в разкриването и поддържането на работните места на територията на общината, включително чрез подкрепа за мобилност на работната сила.
8. Фокусът в настоящия програмен период би трябвало да е в подкрепата за създаване на устойчиви работни места и работна сила способна да осъществява икономически дейности с висока добавена стойност. Неоценени в тази посока са възможностите на селското стопанство при конкурентни и работещи „къси вериги“, както и възможностите за самонаемане.

Трябва да направим уговорката, че националната регулационна и фискална рамка, както и ефективността на държавните институции регулиращи бизнес средата са ключовите предпоставки за осъществяването на този фокус. Елемент от тези предпоставки е ефективната и ефикасна местна власт, както и способността на местния бизнес да работи в ефективни партньорски мрежи и инициативи.

5.2. Демографско състояние и тенденции

• Структура на населението на общината и тенденции във възпроизводството

Към 31.12.2013г. на територията на община Дупница живеят 43 263 души или 33% от населението на област Кюстендил и 2% от населението на Югозападния район (данни на НСИ).

Градът концентрира 32 369 от жителите на общината и почти 36% от градското население на област Кюстендил. В селата на общината живеят 10 894 души или 27.2% от селското население на областта.

Жените доминират като дял от населението на община Дупница – 51.6%. Балансът между половете е почти еднакъв за града и селата на общината – 52:48

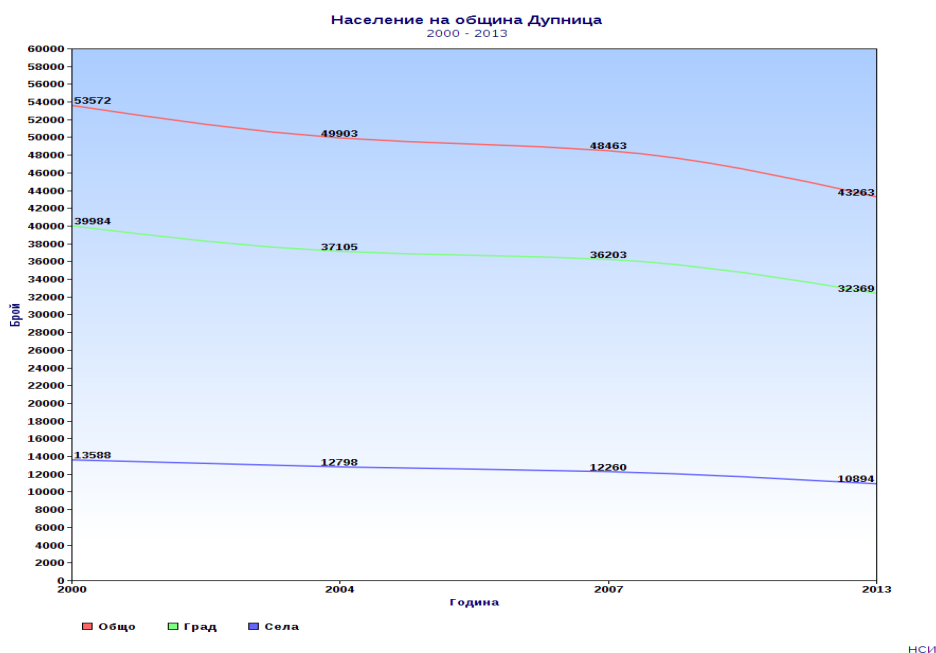
Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

съотношение жени – мъже в град Дупница и 51:49 съотношение жени – мъже в селата на общината.

В динамика, при населението на община Дупница, както на равнище област и район за планиране, се наблюдава трайна тенденция за намаляване. Прегледът на данните на НСИ в периода 2000 – 2013 г. показва следната картина:

Фигура 19: Население на община Дупница за периода 2000 – 2013 г.

Източник: НСИ.

За последните 13 години населението на общината е намаляло средно с 19.2%. Прави впечатление, че намаляването на населението протича с почти еднакъв темп за града и селата в общината – противно на очакванията, че намаляването на населението в селската периферия ще бъде по-голямо и по-бързо от града, каквато е характерната картина за страната. В същия времеви период, населението на града е намаляло с 19%, а на селата – само с 0.8% повече спрямо града – 19.8%. Това поставя въпроса до каква степен градският център е способен да задържи икономически активното население на общината в конкуренцията на близко разположените агломерации – София и Благоевград и дали процесите на намаляване на населението не са повлияни от икономическата среда в общината в по-голяма степен отколкото в други райони на страната?

Отговор на така поставения въпрос можем да видим в дяловете на спад (в %) при съпоставка на периодите 2000 – 2004 г., 2004 – 2007г., 2007 – 2013 г.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 20: Население на община Дупница за периода 2000 – 2013 г.

Източник: НСИ.

Очевидно е, че периодът на икономическо възстановяване и периодът на започващата и развиваща се икономическа криза се характеризират със значително по-високи нива на демографски спад в селата и града, отколкото периодът на икономически растеж. Прави впечатление, че периодът на икономическата криза след 2008 г. сближава темповете на спад за града и селата. Тоест, основателно можем да допуснем, че фактор с интензифициращо влияние върху демографските процеси в общината е способността на общинската икономика, в частност на град Дупница, да генерира икономическа стабилност и перспектива за местната общност.

Община Дупница е с най-голям дял на младото население (на възраст до 15 години) в област Кюстендил - 12.9%, по данни от последното преброяване на населението от НСИ през 2011 г. Заедно с община Бобов дол, тя е и общината с най-висок относителен дял на населението в трудоспособна възраст.

Сравнението на данните от двете официални преброявания на населението от страна на Националния статистически институт, които се ползват и като основен източник на информация при оценка на демографските показатели на общината, можем да кажем, че относително високият дял на младото и трудоспособно население в общината в сравнение с другите общини в областта и района като цяло се запазва в 10-годишния период на наблюдение. По показателя „дял на младото население“, община Дупница е в най-добрата позиция за територията на област Кюстендил. Намалението му към общия брой на населението в общината не е значителен - 3.3% за периода 2000 – 2011 г. и той е сходен с тенденцията на областно и регионално ниво.

Има насоченост за трайно нарастване на дела на населението в трудоспособна възраст от 54% през 2000 г. на 67.5% през 2011 г. или ръст от 13.5%.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Оценка на тези показатели може да се направи в контекста на темпа на демографско остаряване, коефициента на възрастова зависимост и коефициента на демографско заместване за общината.

Средногодишният темп на демографско остаряване на населението в община Дупница е по-нисък от средногодишния темп за областта и страната – 77% спрямо 146% и 101.5% в периода.

Коефициентът на възрастова зависимост в община Дупница, изчислен като съотношение на лицата в така наречените „зависими възрасти“ (малолетни лица и лица в пенсионна възраст) към трудоспособното население за 2011 г. по данни на НСИ е 48.1%. Този коефициент е по-близък до средния за страната в този момент – 46.5%, отколкото за областта – 52.1%. Коефициентът означава, че на 100 души в трудоспособна възраст в община Дупница се има 48, които не могат да се трудят.

В периода 2000 – 2011 г. **коефициентът на възрастова зависимост** в община Дупница намалява с 22% спрямо 26% за областта, което означава, че процесите свързани със застаряване на населението са относително по-слабо изразени, отколкото на ниво област.

За община Дупница, към 2011 г. **коефициентът на демографско заместване** е по-благоприятен от този на областта – 56% към 53%. И областта, и общината са под средните за страната нива от 68%. Коефициентът на демографско заместване за град Дупница е с по-ниско ниво от средното за градовете в областта – 57% към 62%, докато селата на общината имат по-добро ниво на коефициента при подобно сравнение – 52% към 32%. Коефициентът е показател за съотношението между влизащите и излизащите от пазара на труда – тоест, на 100 пенсиониращи се лица в общината, по данните от 2011 г., на пазара на труда влизат 56 лица.

От изложеното можем да заключим, че процесите на остаряване на населението в общината за интензивни и с ясна негативна тенденция. Община Дупница „остарява“ и динамично губи възможностите си за възпроизводство на трудоспособното, активно население. Общината все още разполага, в сравнение с обкръжението си на областно ниво, с по-висок дял на младежкото население и все още относително нисък дял на възрастното население. Това е актив, в контекста на конкуренцията по оста на близките големи агломерационни центрове, в който местната общност трябва да вложи значителен ресурс и усилия за съхраняване чрез инвестиции не само в модерна жизнена среда и привличане на производства, създаващи добре платени и сигурни работни места, но и в подкрепата/създаването на възможности за личностно развитие, продължаващо обучение и образование, развлечения, по-добра грижа за децата. Необходима е добре осъзната и включила всички заинтересовани страни местна младежка политика, която не само да препише буквите от действащите национални норми, но осъзнато да приложи възможните мерки и действия за „оставане на младите хора“ в общината.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

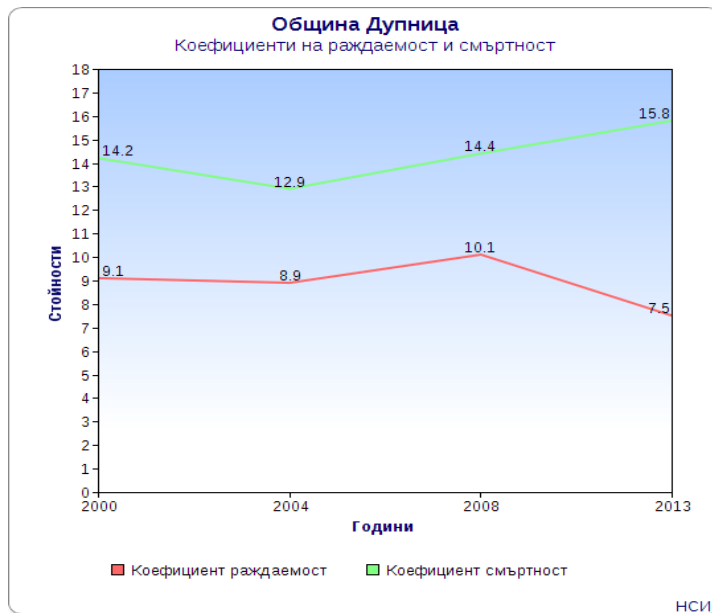
Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Защото структурният проблем пред местната общност не е в намаляването на населението, а в неговото остаряване, в невъзможността местната общност да се възпроизвежда като икономическа сила, което силно ограничава конкурентостта ѝ спрямо подобни общини в европейското пространство на регионите. Заключение се аргументира и от наблюденията изложени по-долу.

- Коефициент на раждаемост и смъртност в община Дупница**

Тезата за застаряване и намаляване възможностите за възпроизводство на общността на територията на община Дупница намира потвърждение в динамиката на коефициентите за раждаемостта и смъртността за периода 2000 – 2013 година.

Фигура 21: Коефициенти на раждаемост и смъртност в община Дупница

Източник: НСИ.

Наблюдението върху кривата на коефициента на раждаемост и периодите на пикове потвърждават допускането, че фактор с интензифициращо влияние върху демографските процеси в общината е способността на общинската икономика, в частност на град Дупница, да генерира икономическа стабилност и перспектива за местната общност.

- Естествен и механичен прираст на населението в община Дупница**

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Данните в съпоставка за естествения прираст на населението в общината към данните от областта и страната в един 13-годишен период аргументират тезата, че икономическата обстановка влияе съществено върху демографските показатели на района:

Фигура 22: Коефициент на естествен прираст на община Дупница

Източник: НСИ.

Виждаме, че макар и отрицателен, показателят в периода 2000 – 2008 г. е под средните нива за страната и далеч от нивата, характеризиращи областта. С началото на икономическата криза през 2008 г., кривата на коефициента на естествен прираст надхвърля средния показател за страната и се доближава до нивата, характерни за областта.

В периода 2001 - 2011 г. **механичният прираст** на община Дупница е -941 човека. Само в три общини в област Кюстендил е наблюдаван отрицателен механичен прираст (Бобов дол, Дупница и Кюстендил). Останалите 6 общини имат макар и минимален положителен механичен прираст. Обяснението е в силно нарушената възрастова структура, при която няма достатъчно младо население, готово да мигрира в търсене на по-добри условия за жизнена кариера.

- Етнодемографски характеристики на населението на община Дупница

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Най-многобройната етническа общност в община Дупница е българската. Към нея са се самоопределили 39 829 или 93.7% от лицата, отговорили на доброволния въпрос в последното преброяване на населението през 2011 г. Ромският етнос е вторият по численост в общината и към 1.02.2011 г. наброява 2 441 души, с относителен дял 5.7%.

Като част от турската етническа група са се самоопределили 17 души, или 0.0003% от всички, доброволно декларирали етническата си принадлежност. Към други етнически групи са се самоопределили 106 души или 0.2%.

Лицата, които не се самоопределят са 121 или 0.3% от отговорилите. Съпоставка на данните за дяловете на етническите общности на територията на общината между резултатите от преброяванията през 2011 и 2001 г. не показва промени на съотношенията между тях. Общата тенденция за намаляване на населението се отразява върху всяка една от етническите общности.

Таблица 4: Разпределение на населението на община Дупница по етническа принадлежност

Етническа общност	Дял 2001	Дял 2011
Българи	93.7	93.7
Роми	5.4	5.7
Турци	0.02	0.0003
Други	0.2	0.33
Не се самоопределят	0.3	0.07

Източник: НСИ.

Както се вижда от съпоставката на данните, при ромската общност има незначителен ръст при дяловото представяне, но то е за сметка на представянето на турската и други етнически общности на територията на общината, както и за сметка на лицата, които не са се самоопределили при отговора на доброволния въпрос в анкетната карта.

Община Дупница има дълга история на спокойно съжителство на мнозинството с различните етнически общности, живеещи на територията. Местната общност има функционираща експертна структура за взаимодействие по специфични културни и социални въпроси на отделните етнически групи какъвто е Общинският съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси. В структурата на общинска администрация работи експерт по етнически и интеграционни въпроси, който координира политиката в тази област и който комуникира действията на местната власт с представителите на отделните общности.

Доколкото ромската общност е най-голямата малцинствена общност на територията на общината, живееща в ясно обособено зони на града и селата Джерман и Крайници, в община Дупница функционира една от първите в страната мрежа на здравни посредници. С проектно финансиране от неправителствени донори и ОП „Развитие на човешките ресурси“, сдружение „Амала – Приятели“ развива мрежа от училищни медиатори, които насърчават образователната интеграция на деца от

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

ромската етническа група. Сдружението разработва и стартира с помощта на фондация „Хабитат“ система за кредитиране при подобряване жилищните условия на ромските семейства в общината.

През февруари 2007 г., Общински съвет – Дупница приема Програма за социализация на ромите на територията на община Дупница в периода 2007 – 2013 година. Програмата е разработена с помощта на Институт „Отворено общество“ в рамките на застъпническа кампания, проведена от сдружение „Партньори – Дупница“. Документът предвижда създаването на Ромски консултативен съвет, който да бъде органът за наблюдение, контрол и оценка на изпълнението на програмата. Проведените срещи с ромски организационни и неформални лидери не довежда до излъчването на такъв съвет. Няма оценка за напредъка и изпълнението на предвидените в програмата мерки. Документът функционира само като основание при разработването и осъществяването на проекти, фокусирани върху решаването на различни битови и интеграционни въпроси свързани с ромската общност на територията на община Дупница. Осигуряването на ресурс и провеждането на мерките свързани с етническите и интеграционни въпроси в община Дупница е на териториален и проектен принцип. Няма местни фондове, които да финансират дейности и мерки в тази сфера. Разчита се на финансиране през оперативните програми или неправителствени донори. Налице са множество проекти за социално и образователно интегриране на ромското население, като Интегрирания план за градско възстановяване и развитие отделя специално внимание на социалното и функционално включване на кварталите, обитавани от общността, в устойчивото развитие на града.

В този смисъл, като запазва фокуса си върху проблемите на ромската общност, необходимо е трансформирането на добрите практики от изтеклия програмен период в една осъзната, последователна, с ясен механизъм за отчитане на напредъка, местна интеграционна политика насочена към всички етнически общности и уязвими групи, така че да се гарантира интегриран подход при решаването на социалните, икономически, битови и културни въпроси пред тях.

Със сигурност, етническото и културно разнообразие в общността е актив на община Дупница, който трябва да се запази и развива.

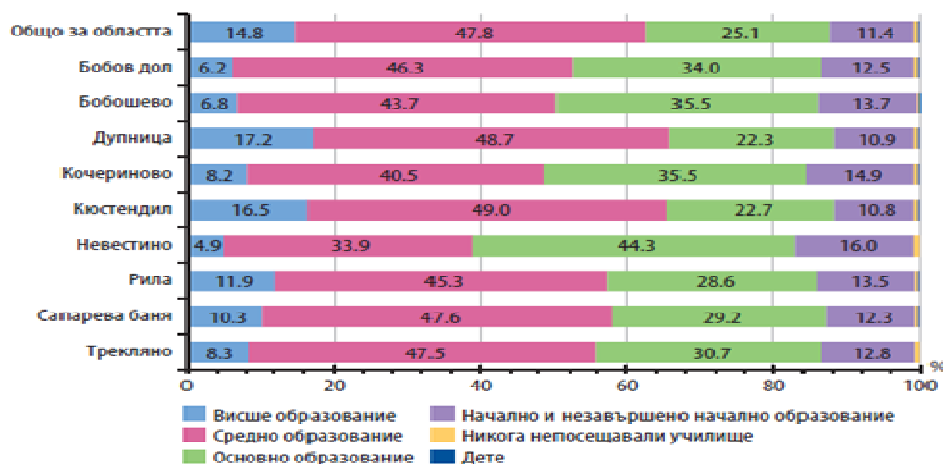
- **Образование на населението в община Дупница**

Община Дупница е общината в областта с най-висок дял на лицата, завършили висше образование – 17.2% от населението на 7 и повече навършени години (данни от последното преброяване на населението на НСИ). По този показател община Дупница е в по-добра позиция спрямо областния център, в който делът на лицата с висше образование е 16.5%. Общината е под средното ниво на показателя за Югозападен район, но при отчитане значението и тежестта на столичния град – 27.6%.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 23: Образование на населението на община Дупница

Източник: Национален статистически институт, Преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 г., Справочник за област Кюстендил, София, 2012.

Оценката за мястото на общината по този показател в конкурентна среда може да бъде направена при съпоставка с общини със близък или сходен обем на населението и сходна позиция в пространственото планиране на страната.

Таблица 5: Сравнителна таблица

Община	Население (души)	Дял на лицата с висше образование в %
Дупница	44 988	17.2
Горна Оряховица	44 049	18.0
Силистра	48 745	18.6
Смолян	39 080	20.8

Източник: НСИ.

Наблюденията на данните за периода 2001 – 2011 г. показва, че има ръст и при лицата завършили средно образование - 48.6% през 2011 г. към 40.3% през 2001 г. При групите завършили основно, средно или не посещавали училище/без образование има спад в рамките на 2 - 3%. Лицата с основно образование са малко над 22%, с начално са 6.6%, а без образование или не посещавали училище – 0.65%. Можем да кажем, че при община Дупница се наблюдава характерната за целия Югозападен район за планиране тенденция за намаляване на дела на населението с основно и по-ниско образование, за сметка на увеличение на дела на населението със средно и висше образование. Съдейки по този тип данни, можем да кажем, че **образователната структура на населението се подобрява**, каквато тенденция има на ниво област и на ниво район за планиране.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Специфичен момент в оценката на образованието на населението на общината е **грамотността** – умението да се чете и пише. При последното преброяване на населението на община Дупница през 2011 г., делът на неграмотните лица е 0.8%. По този показател, общината е на четвърто място сред общините в областта. 57.2% от неграмотните лица са жени. Сравнението с данните от преброяването през 2001 г., когато след дълго отсъствие от анкетните карти въпросът отново е поставен, показва, че няма промяна в дела на неграмотните лица – 0.8%. При отчитане промените в общия брой на населението, можем да кажем, че има количествено намаление в броя на регистрираните неграмотни лица – от 459 през 2001 г. на 332 през 2011 г. Делът на неграмотните лица в общината не е в притеснителни стойности. Устойчивостта му, както и фактът, че неграмотността засяга в по-голяма степен жените изисква самостоятелен анализ на явлениято в измеренията социални и етнически групи, пораждащи фактори и възможни коригиращи действия. Навременното и ефективно изпълнение на мерки за ликвидиране на неграмотността е начинът тя да бъде преодоляна преди да се превърне в проблем за общността. Към момента, чрез подкрепа по схема за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG051PO001/4.3-01 "Ограмотяване на възрастни", 3 дупнишки училища осъществяват дейности за включване в учебна дейност на неграмотни и слабограмотни лица над 16 години, които нямат завършен начален етап или клас от прогимназиалния етап на основно образование. Освен това, педагози от тези училища преминават квалификация по андрогогика, така че да успеят за изпълняване поставените методически и педагогически задачи. Създадената практика би трябвало да бъде подкрепена и през новия програмен период.

Можем да заключим, че образователният ценз на населението в общината е много добър на фона на наблюденията ни за областта, региона и страната. Това е конкурентно предимство в ситуация на състезание между регионите за задържане и развитие на висококачествен човешки ресурс, изискващо подкрепата и насърчаването на производства и икономически дейности с висока добавена стойност на територията на общината, създаващи добре платени и устойчиви работни места за лица с висше образование.

- **Семейства и обитавани жилища**

Община Дупница е с най-голям относителен дял на семействата с деца под 18 години в областта – 34.9% , както с най-голям относителен дял на семействата с деца – 60.3%. Общината е и с най-високият дял на обитаваните жилища в областта след община Сапарева баня – 71.4%.

23 735 са жилищата в община Дупница регистрирани при последното официално преброяване на населението през 2011 г. Полезната им площ е 1 766 945 м² Над 84% от сградите в общината са масивни. Само 5.8% от тях са в режим на етажна съсобственост.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Тези данни подкрепят разбирането, че въпреки застаряването, намаляването на населението и редуциращата се възпроизводствена способност в общината, засягаща в по-голяма степен периферните села, което се наблюдава след 1975 г. насам, общността има запазена жизненост, която трябва да бъде насърчена и подкрепена.

ОБООБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ДЕМОГРАФСКИТЕ ПРОЦЕСИ В ОБЩИНА ДУПНИЦА:

1. Община Дупница „остарява“ и динамично губи възможностите си за възпроизводство на трудоспособното, активно население.
2. Градът не е способен да задържи населението от селската си периферия.
3. Транспортната достъпност и близостта до по-големи градски и икономически центрове насърчава миграционните процеси, подкрепяни от невъзможността на местната икономика да генерира достатъчно и устойчиви работни места.
4. Относително високи дялове на младежкото население и семействата с деца до 18 години на фона на данните за областта.
5. Висок дял на трудоспособното население при нарастващи нива на възрастовата зависимост и коефициента на демографско заместване.
6. По-нисък темп на демографско остаряване на фона на средните нива за областта и страната.
7. По-ниско ниво на показателите за възрастова зависимост и коефициента спрямо средните за област Кюстендил.
8. Устойчива тенденция за нарастване коефициента на смъртност към устойчива тенденция за намаляване коефициента на раждаемост в община Дупница.
9. Дълга история на спокойно съвместно съжителство на отделните етнически общности в община Дупница.
10. Тенденция за нарастване на показателите за отрицателен механичен и естествен прираст на населението в община Дупница.
11. По-добри количествени показатели за образоваността на населението на общината на фона на средните количествени показатели за областта.

5.3. Социална сфера

- **Брой лица с увреждания. Групи от населението обект на социално подпомагане**

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

77 лица с увреждания и трайно намалена работоспособност на 1 000 души регистрира през 2011 г. преброяването на НСИ. Това са данни за лицата на възраст от 16 и повече навършени години. Коефициентът на разпространение е под средния за страната -104 души на 1 000 отговорили на въпроса и този за областта – 93 души на 1 000 отговорили на въпроса. При лицата под 16 навършени години, коефициентът на разпространение е 12 души на 1 000 отговорили на въпроса, който показател също е под средното ниво за страната – 16 души на 1 000 отговорили на въпроса. Приблизително 1/5 от лицата с установена трайно намалена работоспособност и увреждания за област Кюстендил са регистрирани в община Дупница.

Данните на Дирекция „Социално подпомагане“ – гр.Дупница за периода 2007 – 2013 г. показват тенденция за увеличаване броя на лицата с увреждания в общината, които ползват месечна добавка за социална интеграция. Ръстът е с 30.4% в периода 2007 – 2013 г. Динамиката се вижда и при оценката на средногодишния темп в рамките на това време - 4.5%. Причините са свързани с високата заболяемост на лицата в трудоспособна възраст, нарастването на относителния дял на населението в нетрудоспособна възраст, както и добрата информация на гражданите за правата им.

В община Дупница, според регистъра на специализираните предприятия и кооперация на и за хора с увреждания на Агенцията за хора с увреждания, функционират 2 предприятия подкрепящи интеграцията на трудоустроени и инвалидизирани лица – ЕТ „Соня Кацарова – ЧАР“ и „Тих труд“ ЕООД. С помощта на ОП „Развитие на човешките ресурси“ е развито социално предприятие, включващо и хора с увреждания. Разработена е система от социални услуги в общността към отделните категории и възрастови групи хора с увреждания и трайна неработоспособност.

Данните за лицата и семействата, които ползват семейни помощи за деца очертава тенденция, която може да е показателна за общите икономически и социални възможности на местната общност. Според чл. 4 в Закона за семейни помощи за деца, право на семейни помощи имат семействата и бременните жени със средномесечен доход на член от семейството за предходните 12 месеца, по-нисък или равен на дохода, определен за целта в Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година. Средномесечният доход по чл.4 от Закона за семейни помощи за деца според преходните и заключителни разпоредби в законите за държавния бюджет от 2009 до 2013 г. е 350 лв. Според същия закон, определеният минимален доход в периода 2007 – 2008 г. е бил 200 лева. Линията на бедността, определяна от Министерски съвет през 2011 г. е 211 лева месечен доход.

В този контекст, през 2011 г. 5376 лица и семейства са ползвали семейни помощи за деца. Това са 53.1% от всички семейства с деца (включително живеещи на семейни начала, самотни родители) в община Дупница за същата година. Повишаването на средномесечния доход по чл.4 от ЗСП през 2009 г. не води до драматичен ръст в броя на подпомаганите лица и семейства - 7.7% спрямо 2008 г. След

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

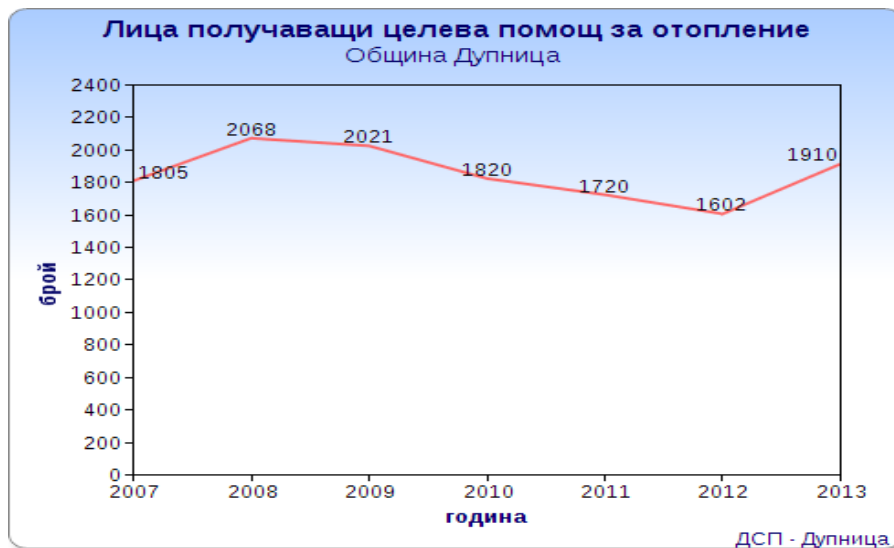
Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

2011 г. се наблюдава средногодишен темп на намаляване с около 1% на броя на лицата и семействата, които ползват семейни помощи за деца.

Налагащото се заключение е, че съществен дял от семействата и лицата, отглеждащи деца, се нуждаят от подпомагане за това. При определения праг на доходите, при които кандидатите могат да получат подпомагане, можем да заключим и, че съществен дял от семействата и лицата в общината са с доход под 350 лв. на член от семейството. Това сигнализира, че икономиката не предлага достатъчно добре платени работни места, особено за лицата и семействата в младежка и активна трудоспособна възраст. Тоест, имаме още един аргумент към тезата, че **икономическите фактори – развиваща се, произвеждаща икономика и стабилни и доходни работни места са един от ключовите лостове за преодоляване на проблемите свързани със застаряването на населението и обезлюдяването на общината.**

Пряката връзка между демографските и социални проблеми на общността и състоянието на местната икономика са особено видими в кривата, оформяща се от броя на лицата, които получават целеви помощи за отопление:

Фигура 24: Лица, получаващи социални помощи в община Дупница за периода 2007 – 2013 г.

Източник: ДСП – Дупница.

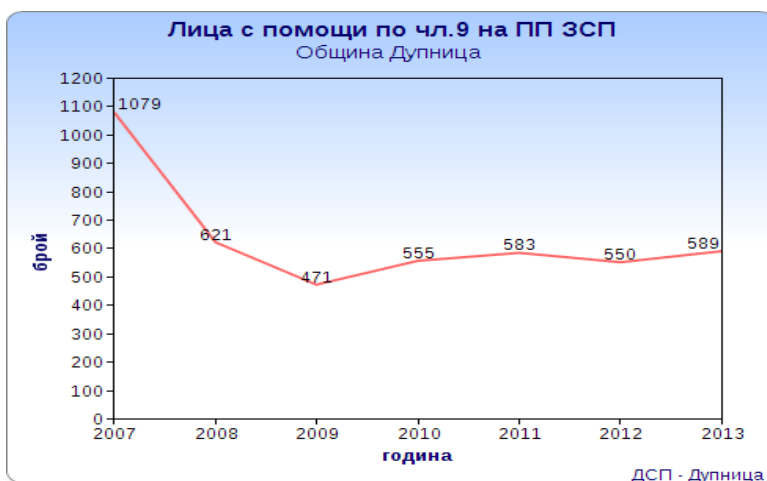
Очевиден е ръстът в първите години на кризата – 2008 и 2009 г., както и постепенното снижение в последвалите години на относителна стабилизация на икономиката. Обяснението на рязкото повишение в броя на лицата, подпомогнати през 2013 г. е с нормативното разширяване на лицата с право на такова подпомагане.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

При групата на лицата, които се нуждаят от социално подпомагане в община Дупница в наблюдавания седемгодишен период се наблюдават две тенденции – за намаляване и за стабилизиране на средногодишния брой :

Фигура 25: Лица, получаващи помощи по реда на чл.9 на ПП ЗСП в община Дупница за периода 2007 – 2013 г.

Източник: ДСП – Дупница.

Обяснението за намалението и тенденцията към стабилизиране на средногодишния брой можем да намерим в провежданите активни мерки на пазара на труда, фокусирани върху трайно безработните лица. В същото време, тенденцията за относително стабилен брой лица на социално подпомагане говори за устойчива група лица, които не са само трайно безработни, но нямат средства за нормално съществуване без външна помощ. Стабилността говори за устойчивост в социално-икономическото изключване на не малко на брой лица от община Дупница – около 1.2% от населението. Оценката на причините и динамиката при тях е въпрос на друг тип анализ и оценка, но подсказва предизвикателства като осигуряване на равни възможности за достъп до социални услуги на хората, живеещи извън градския център, създаването на нови социални услуги, реципрочни на установените потребности на населението и изграждане и поддържане на социални заведения.

- Брой и видове социални услуги в община Дупница**

Според регистъра на социалните услуги в общността и специализирани институции на Агенцията за социално подпомагане, към 31 май 2014 г., на територията на община Дупница функционират:

- 1 Център за социална интеграция и рехабилитация на деца с капацитет за 40 деца, като социална услуга в общността. Към 31.12.2013 г. услугата е със 100% оползотворен капацитет.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- Дневен център за деца с увреждания като социална услуга в общността с капацитет за 20 деца. Центърът извършва възпитателни, обучителни и терапевтични дейности, както и медицинска и социална рехабилитация. Към 31.12.2013 г. услугата е със 100% оползотворен капацитет.
- Център за обществена подкрепа с капацитет на всеки един от 20 лица - социална услуга в общността. Центърът с адрес: ул. „Велико Търново“ №2 обучава кандидат – осиновители и кандидат приемни семейства от общините Дупница, Сапарева баня, Разлог, Сандански и Гоце Делчев. Предоставя се и услугата „Щадящо изслушване и подготовка на деца за съдебно производство и придружаване до съда“. Капацитетът и на двата центъра е максимално оползотворен.
- В гр. Дупница функционира Дом за деца лишени от родителска грижа на възраст от 7 до 18 години с капацитет от 49 места. Към 31.12.2013 г., 29 ползват услугата „Седмична грижа“, а 15 деца са на постоянна грижа.
- Действа социална кухня към Министерство на отбраната с капацитет от 40 места.
- В процес на развитие на дейността си е Център за настаняване от семеен тип, изграден с подкрепата на ОП „Регионално развитие“. Капацитетът на центъра включва 12 постоянно живеещи деца и има възможност за настаняването на още 2 по спешност.

Център за настаняване от семеен тип, гр.Дупница

- Звено за социални услуги към Домашен социален патронаж, осъществено с помощта на ОП „Развитие на човешките ресурси“ за предоставяне на грижи в домашна среда на 280 лица с трайни увреждания и възрастни хора с ограничения или невъзможност за самообслужване.
- „Обществена трапезария“ с финансиране от фонд „Социална закрила“ на Министерството на труда и социалната политика. Общината е вписана в списъка на доставчиците на този вид услуга, поддържан от

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фонда. Услугата осигурява храна за 99 души – самотноживеещи, бедни, изоставени и скитащи деца и възрастни.

- **Брой реализирани проекти в социалната сфера**

8 607 173 лв. са инвестирани посредством ОП „Развитие на човешките ресурси“ и „Регионално развитие“ в развитието на социални услуги в общността в община Дупница в периода 2007 – 2013 г. Това са 20.2% от всички инвестирани от оперативните програми средства в общината, по данни от системата за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в Република България към 30.04.2014 г. Осъществени или в процес на изпълнение са общо 10 проекта: 2 за създаване на центрове за настаняване от семеен тип, 1 за изграждане на социални жилища за уязвими лица, създаване и развитие на социално предприятие, създаване на звено за социални услуги в домашна среда. Осъществени са инициативи за домашни помощници и асистенти на хора с увреждания, както и за осигуряване на адекватна грижа и среда за децата ползващи услугите на Дома за деца и юноши „Олга Стоянова“.

- **Брой на обхванатите от социални услуги рискови лица и групи**

Капацитетът на всички разкрити социални услуги в общността е оползотворен максимално. 55% от децата в общината, с различни физически или ментални проблеми, които имат необходимост от интеграционна и социална подкрепа ползват такава посредством действащите услуги в общността, ориентирани към тях. Между 10 и 20% от самотните, бедни, възрастни и болни хора, ползват услуги свързани с осигуряване на храна, грижа в домашна среда и за личната хигиена. Новоизграденият център за настаняване от семеен тип ще осигури възможност за услуги в общността към деца в риск от изоставяне и техните родители в почти максимален обем спрямо брой на лицата в тази уязвима група за общината. Всички места за предлагане на социални услуги в общността са разположени в гр.Дупница. Само ДСП предлага услуга в дома на ползвателя. Това означава ограничен или затруднен достъп до социални услуги за лицата от различни уязвими групи извън градския център.

През 2010 г. е изготвен обобщен анализ във връзка с подготовката на общинската стратегия за развитие на социалните услуги, който към момента е единственият документ, даващ някаква синтезирана информация относно видовете социални услуги, индивидуалните и груповите потребности, видовете уязвими социални групи и броя хора, които биха могли да бъдат отнесени към тях. Единна методически и статистически, динамична база данни няма. Тя трябва да бъде събирана от различни държавни и общински структури и звена, които обработват информацията по различни методики и с различни цели. Това ограничава силно възможностите за ясна количествена и качествена оценка за видовете и динамиките на уязвимите социални групи в общината, както и индивидуалните и групови потребности на лицата, които се включват в тях.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- Брой обществени сгради преустроени за осигуряване на достъп на хора с увреждания**

2 обществени сгради се преустройват към момента за осигуряване на достъп на деца и ученици до обучение и грижа - основно училище „Св. Св.Кирил и Методий“ и ЦДГ №7 „Калина“ с ресурс осигурен от Програмата за трансгранично сътрудничество България – Македония чрез проект „Всички деца учат заедно - трансгранична мрежа за приобщаващи училища“. Осигуряват се асансьори за придвижване на децата между етажите на сградите, както и адаптиране на вътрешната среда за посрещане на специфичните им нужди. Със средства от общинския бюджет е осигурен достъп и места на хора с увреждания в залата на Общински съвет - Дупница. Общата оценка на организациите на хората с увреждания в общината за достъпността на централната градска част е добра. Макар и с монтирани рампи, трудно достъпни, заради недобри конструктивни решения, са сградите на съда, Дирекция „Социално подпомагане“, подземите. Няма достъп до офисите на НОИ на последния етаж на Градския универсален магазин и Бюро по труда. Училищата и детските градини в общината, както и културните институции нямат адаптирана среда за достъп на деца с увреждания. Градският транспорт няма пригодени за хора с увреждания транспортни средства. Архитектурната среда на селата също не отразява изискванията за достъпност на хора с увреждания.

Осигуряването на адекватен достъп до обществени сгради, предлагащи публични услуги и услуги в областта на културата, е въпрос, който трябва да намери ефективни решения в настоящия програмен период.

Оценка и виждане за развитието на сектора от общинска администрация и действащите в сферата неправителствени организации:

Устойчиво развитие на местната икономика, генериращо работни места, е основният фактор за решаване на двата ключови проблема в сферата на социалните услуги на територията на община Дупница – липса на достатъчно средства за поддържането и развитието на достъпни социални услуги и - ефективни социални услуги отразяващи истинските потребности на подкрепяните лица. Според анкетите, проведени с представители на общинска администрация и неправителствени организации, работещи в сферата на социалните услуги, жителите на селата имат по-ограничен достъп до социална подкрепа, което, заедно с необходимостта от внимателно прецизиране на нуждите и ограниченията на подкрепяните лица, които трябва да бъдат посрещнати, изискват развитие на социалната инфраструктура и подобряване, прецизиране на предоставяните социални услуги не на общо основание, а на база конкретни потребности и ситуации. Много важно е да се подобри комуникацията и координацията между административните структури, свързани със

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

системата за социално подпомагане и неправителствените организации, които работят с уязвими и подпомагани групи. Това е особено важно за правилното планиране, насочване и предоставяне на социални услуги. Решаването на инфраструктурни проблеми като незаконното строителство в ромските квартали, места и структури за развитие на спорт и дейности ангажиращи децата и младите хора, водоснабдяване и канализация е тясно обвързано с мерки за икономическо възстановяване и развитие, генериращи заетост. Това, според анкетираните, изисква прилагането на активни мерки на пазара на труда, повишаване квалификацията на заетите и стимулиране ученето през целия живот, осигуряване на ефективна връзка между образователната система и пазара на труда, стимулиране на самостоятелната заетост и предприемачеството. Анкетираните подчертават като ключови предизвикателства в настоящия програмен период осигуряването на равни възможности за достъп до социални услуги на хората, живеещи извън градския център, създаването на нови социални услуги, реципрочни на установените потребности на населението и изграждане и поддържане на социални заведения. Конкретните посочвания в тази посока са повече средства за личните асистенти, кризисен център, дневен център за възрастни, защитено и преходно жилище за деца от ДДЛРГ „Олга Стоянова“ и дом за възрастни хора. Социалните услуги са една от сферите, които предлагат възможности за създаване на ефективни публично-частни партньорства, за които има действащи практики и в страната. Възможна сфера за община Дупница, в която анкетираните служители и неправителствени организации виждат възможности за прилагане на този механизъм, е приемната грижа и центровете за социално подпомагане.

Обвързването на социалната подкрепа със създаването на условия за развитие на младите хора в общината е концепция, на която участниците в допитването експерти обръщат специално внимание. Необходимо е формиране и провеждане на фокусирана върху младите и талантиливи хора местна политика. Потребно е създаването на условия и среда за подкрепа на тези младежи, като най-близката възможност е посочена във възстановяването и развитието на Младежкия дом в Дупница. Обръща се специално внимание на местната финансова подкрепа за ин-витро процедури, подкрепа и закрила на жени и деца в риск, разширяване и изграждане на мрежа от социални и защитени жилища. Осъществяването на някои от мерките, особено свързаните с изграждане на социална инфраструктура, се виждат в контекста на междуобщинското партньорство, като например – Дом за възрастни хора в кв. „Таушаница“.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И УСЛУГИ В ОБЩИНА ДУПНИЦА:

1. По-ниски стойности на коефициента на разпространение на лицата с увреждания спрямо средните стойности за страната и областта.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

2. Трайна тенденция за нарастване броя на лицата, в частност – децата до 18 години, с увреждания в община Дупница.
3. Няма достатъчно предприятия и кооперации за лица с увреждания, които да позволят социалната и икономическа интеграция на тези граждани.
4. Над 53% от семействата с деца до 18 години в община Дупница се нуждаят и ползват помощи за отглеждане на децата си.
5. Фокусирани в градския център социални услуги.
6. Непокрити със съответните социални услуги уязвими групи като младежите от 18 до 29 години и старите хора в общината, като се очертава остра необходимост от „защитени жилища“ и центрове за настаняване от семеен тип за тези категории.
7. Активен и с добър капацитет неправителствен сектор, който създава и управлява социални услуги в общността.
8. Жителите на селата нямат достъп до социални услуги „на място“.
9. Необходими са актуални анализи на нуждите от социални услуги за различните видове уязвими групи, както и за ясно идентифициране на такива в община Дупница.
10. Необходимост от изграждане и разширяване на капацитета на общността за установяване и предлагане на социални услуги към уязвими групи, особено деца в риск, деца с различни типове увреждания, стари хора.

5.4. Здравна сфера

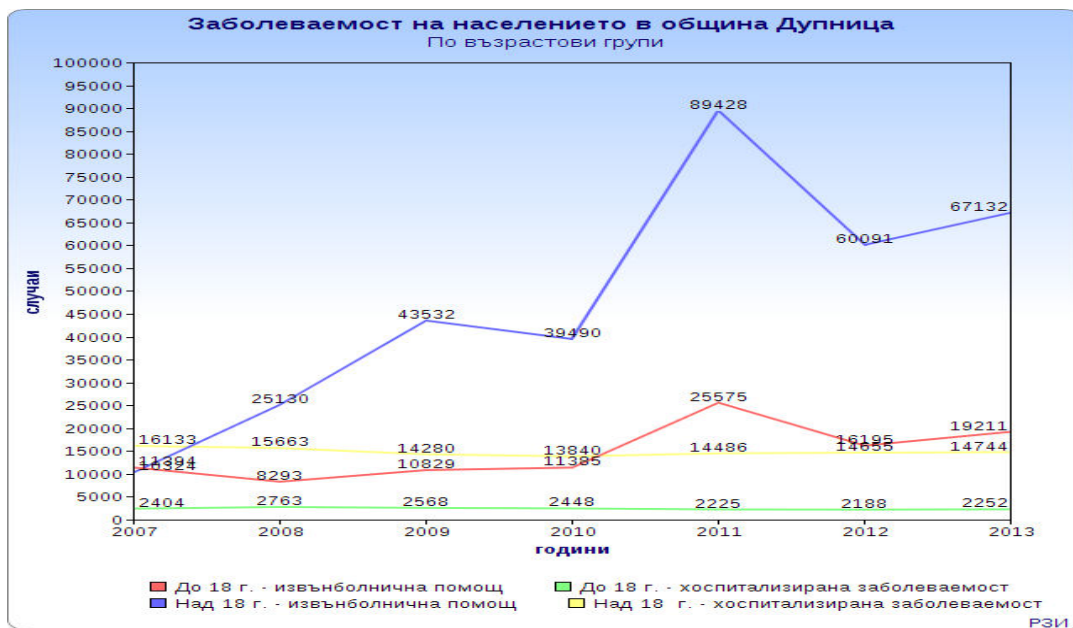
- **Заболеваемост и болестност на населението в община Дупница**

Заболеваемостта и болестността са основни индикатори при анализа на здравно-демографското състояние и статус на населението. Заболеваемостта, в широк смисъл, представлява съвкупността от всички болестни състояния, които са регистрирани от здравната служба и се разполага с необходимата информация за тях, която позволява статистическата им обработка. Изучаването на заболяемостта показва развитието на „процесите“ в общественото здраве. Болестността се отчита като моментна заболяемост - броят случаи в определен времеви момент, за даден период: например общият брой случаи за последния месец или последната година. Целта на настоящия анализ е да изведе и покаже общите тенденции в развитието на тези показатели за периода 2007 – 2013 г.

Фигура 26: Заболеваемост на населението в община Дупница за периода 2007 – 2013 г.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Източник: РЗИ.

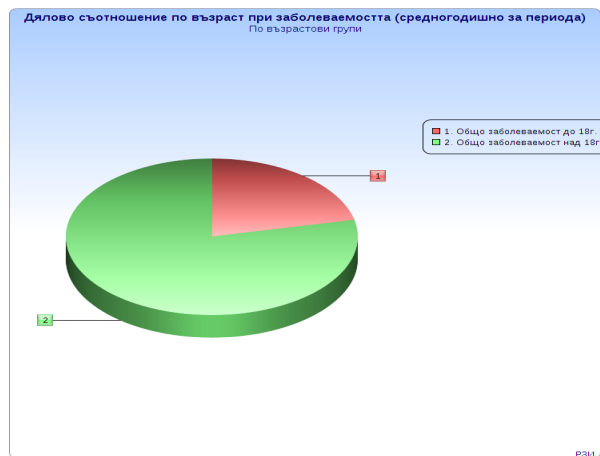
В приложената графика за динамиката на показателя „заболеваемост“ по възрастови групи и по вид - извънболнична и „хоспитализирана“ правят впечатление следните тенденции:

- Заболеваемостта на населението в общината се увеличава. С по-бързи темпове и по-значително при възрастното население - ръстът за седемгодишния период на наблюдение при извънболничната заболеваемост на населението на възраст над 18 години е 15.3%. За сравнение, ръстът на показателя за населението до 18 години е 5.9% или почти три пъти по-малък.
- Правейки това наблюдение не бива да забравяме, че възрастното население в общината е значително по-голямо като дял спрямо детското такова.
- Очертава се трайна тенденция за намаляване на „хоспитализираната заболеваемост“ при децата и възрастните - средно 9% на годишна база за наблюдавания период и при двете възрастови групи. Явлението е свързано с организацията на регистрационния процес при случаите и администрирането им. То не може да се възприема като качествен индикатор, според експерти в областта на здравеопазването. Може да се тълкува и като търсене на по-добри здравни услуги в болничните заведения в София.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Посочените заключения могат да бъдат илюстрирани, ако разгледаме възрастовите дялове при обобщени данни за заболяемостта на средногодишна база и съответно – дяловете „извънболничната“ и „хоспитализираната“ заболяемост:

Фигура 27: Съотношение по възраст и заболяемост в община Дупница

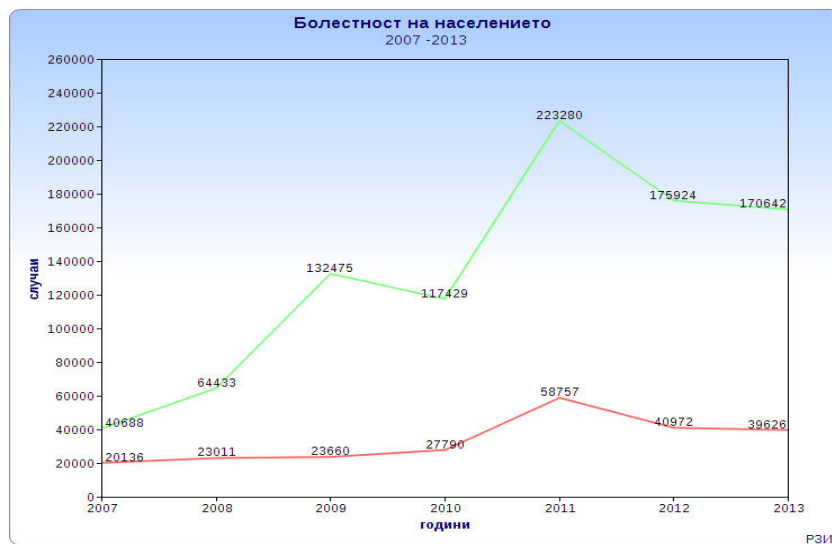
Източник: РЗИ.

Фигура 28: Съотношение между извънболнична и хоспитализирана заболяемост в община Дупница

Налага се заключението, че населението на общината се разболява по-често и заболяванията засягат все по-голяма част от него. То се подкрепя и от кривата на данните по показателя „болестност“ както при децата до 18 г., така и при възрастното население:

Фигура 29: Болестност на населението в община Дупница

Източник: РЗИ.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Ръстът на болестността при възрастното население (зелена линия) за наблюдавания 7-годишен период е близо 320% при 52% ръст на показателя за децата до 18 години (червена линия). Общата тенденция при двете групи население е за нарастване на болестността.

До каква степен ръстът на заболяемост на населението влияе върху смъртността в община Дупница може да бъде видяно на следващата графика:

Фигура 30: Съотношение между заболяемост, болестност и смъртност на населението в община Дупница

Източник: РЗИ и НСИ.

Очевидно, в наблюдавания период има обратно пропорционална зависимост между тенденциите в болестността и заболяемостта (нарастване) и умирянията на населението (намаление). Тоест, не можем да видим пряка причинно-следствена връзка между умирянията в общината и заболяемостта/болестността на населението.

Наблюдението налага обобщението, че функциониращата здравна система успява да се справи с нарастващата заболяемост и болестност, като не позволява същите да влияят пряко върху смъртността на населението. В такъв контекст, можем да приемем, че **здравната система в общината изпълнява предназначението си и е общо ефективна.**

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

• **Брой и видове здравни заведения, брой легла**

Според справка на Министерство на здравеопазването за акредитирани лечебни заведения към 24.07.2013 г. на територията на община Дупница функционират 2 многопрофилни болници за активно лечение:

- МБАЛ „Св.Иван Рилски – 2003“ ООД, с отлична оценка за срок от пет години на отделенията и лабораториите си. В болницата се извършват дейности по клинични изпитвания на лекарства и медицинска апаратура съгласно действащото в страната законодателство.
- МБАЛ „Св.Иван Рилски“ ЕООД е общинско дружество, с добра оценка за срок от три години. Отделение по физикална медицина и рехабилитация е закрито, като е отпаднала и дейността по физикална и рехабилитационна медицина.

Средногодишният брой легла в двете многопрофилни болници за активно лечение на територията на община Дупница към 31.12.2011 г. е 348 легла. Сравнено с 2010 г., броят на леглата в болниците на общината е намалял с 74 броя по данни на Районната здравна инспекция. Осигуреността с болнични легла в общината е приблизително 77.3 на 10 000 души. За сравнение, осигуреността с легла в областта към 31.12.2011 г. е 74.1 на 10 000 души при среден показател за страната от 73.1 на 10 000 души. Двете многопрофилни болници обслужват населението на общините Дупница, Сапарева баня, Бобошево, Рила и Кочериново. В този контекст, населението на обслужвания от болниците в Дупница регион е обезпечено с 54.8 легла на 10 000 души, което е под средните стойности за страната и областта.

В община Дупница работят и лечебни заведения за специализирана извънболнична помощ както следва: 40 индивидуални практики за специализирана медицинска помощ, 3 индивидуални практики за специализирана дентална медицинска помощ, 6 медицински центъра, 3 медико-диагностични лаборатории, 4 медико-технологични лаборатории и 1 хоспис.

Оценките, получени при акредитацията на съответните лечебни заведения, са между добра и отлична, като това е показател за медицинското качество на предлаганите здравни услуги.

В община Дупница няма здравни заведения с акредитация за обучение на студенти и специализанти по Наредба №18/2005 г., което ни дава основание да допуснем възникването на структурни и качествени проблеми по отношение предлагането на здравни услуги в общината в средносрочен и дългосрочен план. Това е важен проблем в контекста на силната конкуренция на близкия столичен град и Благоевград по отношение предлагането на здравни услуги въобще, социалната структура на местното население по отношение достъпа до високотехнологична медицинска помощ, както и неговата възрастова структура от гледна точка

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

възможностите на местния пазар на здравни услуги. Инвестициите в човешки капитал и възможности за привличане на такъв, включително и чрез обучения са особено важни и в позитивен контекст – конкурентостта на региона и неговата атрактивност като туристическа и бизнес дестинация са силно зависими от възможността за получаване на достъпна и качествена медицинска помощ. Предвид значението на лечебните заведения в град Дупница за здравеопазването в 4 съседни общини, възможността за обучение и специализация на млади лекари и специалисти, които да останат като лекари в общината, би била важно конкурентно предимство на местните лечебни заведения спрямо конкурентите им в Благоевград, например. При тенденцията за целенасочена държавна подкрепа в тази посока.

Един друг специфичен проблем на здравната система в общината, който допринася за интензифициране на процесите на обезлюдяване на селата е концентрацията на лечебните заведения за специализирана медицинска помощ изцяло в градския център. В комбинация с изключително ограниченото присъствие на лекари в някои от по-големите села, както и практическата липса на зъболекари там, както ще видим в данните по-долу, на практика жителите на селата в община Дупница са лишени от достъп до медицинска грижа в мястото си на пребиваване. Достъпът до медицински грижи и услуги е икономически ограничен заради естествено възникващите транспортни разходи. Икономическата логика в основата на свободния пазар на здравни услуги може да бъде смекчена с алтернативни, обществено подкрепени и донякъде субсидирани решения като мобилни лекарски и зъболекарски кабинети, например.

Общинската система за спешна медицинска помощ се състои от филиал на Центъра за спешна медицинска помощ – Кюстендил в град Дупница, който обслужва населението на общините Дупница и Бобошево и спешни кабинети за пациенти на общопрактикуващите лекари от Дупница и съседните общини в двете местни болници (към функциониращите в тях медицински центрове). Сериозен проблем за дейността на филиала на Центъра за спешна медицинска помощ в Дупница, както за системата на спешната помощ в цялата страна, е кадровото обезпечаване с лекарски персонал. Доколкото това е изцяло управлявана от държавата дейност, решението на тези проблеми зависи от провежданите на национално ниво политики, като възможностите за местно влияние върху осигуряването на човешки и материален ресурс са силно ограничени. Отсъствието на медицинска помощ в населените места извън градския център, транспортните коридори, които преминават през община Дупница, икономическото състояние на местното население са предпоставки, които допълнително натоварват системата за спешна помощ в района. В този смисъл, осигуряването на достъп до медицинска помощ за населението в селата на общината, особено отдалечените, както и с преобладаващо възрастно население е важен социален въпрос за решаване в настоящия програмен период пред местната общност и управлението в община Дупница.

- **Брой лекари и стоматолози**

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Община Дупница е една от най-добре осигурените с общо практикуващи лекари община в област Кюстендил. Показателят, по данни на Регионалната здравна инспекция за 2011 г. е 8.03 общо практикуващи лекари на 10 000 души в Дупнишко, при средна стойност за областта от 7.43 и за община Кюстендил – 7.13. 28 от лекарите работят в индивидуални практики, а 32 – в групови практики. 25 от индивидуалните лекарски практики (80%) са концентрирани в града и само 3 – в селата на общината. Броят на общо практикуващите лекарите в последните години е без съществена промяна. Лекарите по дентална медицина в Дупнишка община са 40 – 39 в града и само един – в селата на общината. Анализите на Регионалната здравна инспекция сочат, че броят на лекарите по дентална медицина намалява. Оценка за обезпечеността на жителите на община Дупница с лекари и зъболекари може да се направи в рамките, които дава за здравен район Дупница Националната здравна карта. Документът определя 31 лекарски практики. 25 от тях са в град Дупница, за да обслужват населението и на селата Пиперево и Блатино. Концентрацията на лекарски практики, според здравната карта, в града е почти 81%. Селата Бистрица, Яхиново, Крайници, Джерман, Баланово и Дяково са определени за по една лекарска практика. 63 са предвидените лекарски практики по дентална медицина. 57 или 90% от тях са концентрирани в града, като е предвидено да обслужват населението на селата Пиперево, Блатино, Баланово, Палатово и Грамаде. Жителите на селата Бистрица, Самораново, Яхиново, Крайници и Джерман се обслужват от по една дентална практика, като населението на с. Крайни дол се обслужва от практиката в с.Джерман. Жителите на село Червен брег е предвидено да се обслужват от две дентални практики. Съпоставката между съществуващото положение в община Дупница и рамките на НЗК показват, че не е постигнато както оптималното ниво на осигуреност с лекари и зъболекари в общината, така и оптималното им разпределение за обслужване на населението в гради и селата на общината.

- **Транспортна достъпност на здравните заведения, особено тези за спешна медицинска помощ**

Транспортната достъпност на здравните заведения, особено филиалът за спешна медицинска помощ в гр. Дупница за територията на община Дупница, според данните в анализа на Концепцията за развитие на спешната медицинска помощ в Република България 2014 – 2020 г., е в рамките на до 20 минути. В този контекст, местната здравна система покрива общностните стандарти за бързина на достигане до мястото на инцидента и осигуряване на първа медицинска помощ.

- **Брой реализирани проекти и размер на инвестициите в лева за модернизация на болнични заведения**

По данни на Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България, през 2013 – 2014 г. в община Дупница е

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

осъществен проекта „Подобряване условията на труд на работни места в МБАЛ „Св.Иван Рилски - 2003“, подкрепен със 79 214 лв. от ОП „Развитие на човешките ресурси“. По проекта са осигурени ново работно оборудване, предпазни средства и работно облекло свързани с подобряване на безопасността на условията на труд в болничното заведение.

- **Детско и училищно здравеопазване в община Дупница**

С цел обезпечаване на детското и училищно здравеопазване във всяка детска градина и учебно заведение на територията на община Дупница има разкрити здравни кабинети, към които работят медицински сестри. Такъв кабинет има включително и в ДДЛРГ „Олга Стоянова“. Назначените медицински специалисти са общо 25 на брой, 5 от които съвместяват работата в два кабинета поради по малкия брой деца в съответните детски и учебни заведения. Основните им задължения са свързани с оказване на първа долекарска помощ при спешни състояния до пристигане на екип от центъра по Спешна медицинска помощ и по организирането и провеждането на профилактични дейности за предотвратяване или ограничаване на рисковите фактори в детските заведения и училищата.

- **Детски ясли и млечни кухни**

В община Дупница функционира постоянни детски ясли „Пролет“ в гр.Дупница с 90 записани деца и 6 групи, 1яслена група с 15 деца към ОДЗ № 11 в гр. Дупница и 5 яслени групи в селата Самораново, Джерман, Яхиново, Бистрица и Крайници с общо 64 записани деца. Данните са от края на 2013 г. Общият брой деца, отглеждани в яслени групи за общината, възлиза на 169. Услугите са относително равномерно разпределени за територията – между града и 5 от големите села на общината. Осигуреността с места в ясли за целевата група е 1 място на приблизително 12 деца от възрастовата група до 3 години.

63% от яслените групи за област Кюстендил и 30% от местата в тях към края на 2011 г. са в община Дупница. На ниво област, осигуреността с места е 1 място за 9 деца във възрастовата група. Средният показател за страната е почти 11 деца за едно място.

Можем да заключим, че община Дупница разполага с добре развита система от яслени грижи за децата до 3 години, като натовареността на системата е по-висока от средната за страната и областта.

В общината функционира и млечна кухня за осигуряване храненето на децата от тази възрастова група, като услугата се ползва от приблизително 100 семейства средногодишно.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Оценка на ограниченията в сектора и визия за неговото развитие през настоящия програмен период:

В процеса на подготовка на настоящия план за развитие на община Дупница бе проведена поредица от срещи и анкети с ангажирани в съответните сектори местни експерти. Анкетите, проведени сред специалистите в областта на здравеопазването в община Дупница очертаха като особено остри проблемите свързани с осигуряването на системата с достатъчно квалифицирани млади медицински специалисти и наличието на модерна, компактна инфраструктура и апаратура в общинската болница.

Според споделилите мнения си лица, в настоящия период трябва да се работи за повишаване качеството на здравните услуги в общината чрез инвестиции в подобряване капацитета на медицинския персонал, включително чрез обучения за работа с нова апаратура за диагностика, специфична здравна помощ и клинични изследвания. Трябва да се обърне специално внимание на подобряване енергийната ефективност на сградите на общинска болница, обновяването на материалната база и апаратура. В тази посока се очаква възможност за подкрепа от страна на новите оперативни програми.

И експертите в областта на здравеопазването насочват вниманието към осигуряването на достъпни здравни услуги за населението в селата, особено отдалечените от градския център населени места предвид концентрацията на здравни услуги в гр.Дупница. Необходимо е и осигуряване на достъпна архитектурна среда за лицата с увреждания. Налична е потребността от създаването на кабинет за здравно неосигурените лица, така че и тези граждани да имат гарантиран достъп до първична медицинска помощ.

ОБООБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И ЗДРАВНИТЕ УСЛУГИ В ОБЩИНА ДУПНИЦА:

1. Здравните заведения в гр. Дупница са с достатъчна по обем база, за да поемат нуждите на жителите на общината, но се нуждаят от рехабилитация на сградите, подобряване на оборудването, оптимизация на здравните услуги и увеличаване на броя на линейките.
2. Необходимо е подобряването на достъпа на лица с увреждания.
3. Необходимо е местната здравна система, особено общинската болница, да направят възможното, чрез националните инструменти в тази посока, за привличане на млади и квалифицирани кадри.
4. Има нужда от инвестиции в подобряване качествата на човешкия ресурс на системата и привличане на перспективни млади специалисти в нея.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

5. Не е постигнато както оптималното ниво на осигуреност с лекари и зъболекари в общината, така и оптималното им разпределение за обслужване на населението в града и селата на общината.
6. Необходимо е осигуряването на адекватна, мобилна при необходимост, здравна и дентална грижа за възрастното население в отдалечените населени места. Проблемът касае и осигуряването на лекарства на място.
7. Населението на общината се разболява по-често и заболяванията засягат все по-голяма част от него.
8. Яслените грижи в общината са добре развити и относително добре разпределени в териториален аспект, като предизвикателствата са свързани с възможностите на материалната база и оборудването.
9. В този смисъл, макар здравеопазването да е национален приоритет и регулирането на системата да се осъществява без прякото участие на местните власти, е необходима местна визия накъде и как ще се развива системата от здравни услуги, така че да може да се ползват всички налични национални и европейски ресурси за подобряване на тяхната материално-техническа база, човешки ресурс и качество. Важен елемент в тази местна визия трябва да бъде достъпността до здравни услуги на селското население в общината.

5.5. Образователна сфера, младежки дейности и спорт

• Детски градини

6 целодневни детски градини и 7 обединени детски заведения предлагат образователни услуги и възпитателна грижа за децата от 3 до 6 години в община Дупница през учебната 2013/2014 г. по данни от Регистъра на детските градини, училищата и обслужващите звена на Министерство на образованието и науката. На територията на общината са разположени 48% от детските градини с 33% от всички места в област Кюстендил по данни на НСИ за 2013 г. На фона на тенденцията за намаляване броя на детските градини в областта, в община Дупница през учебната 2013/14 отново отваря врати новопостроената сграда на 1 ЦДГ в гр. Дупница.

В града са разположени 3 от обединените детски заведения и 6 целодневни детски градини. 4 обединени детски заведения осигуряват предучилищно образование и педагогическа грижа за децата в селата Бистрица, Джерман, Крайници и Яхиново, а една целодневна детска градина – в с. Червен брег. Обединено детско заведение № 2 в град Дупница има свой филиал в с. Самораново.

Повишената раждаемост в периода 2004 – 2009 г. определя в голяма степен положителните тенденции по отношение нарастващия брой деца в детските градини, за разлика от начален, основен и среден етап на образование. В периода 2008 – 2014 г.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

средногодишното увеличение на броя на децата в детските градини е от 3.4%. Тенденцията се наблюдава на областно, регионално и национално ниво във връзка с изложената причина.

Нарастващият брой деца определя и нарастването на броя групи в детските градини – от 55 в началото на посочения времеви период на 58 за учебната 2013/2014 г. Увеличава се и броят деца на един учител в детските градини и обединени детски заведения – от 13 в учебната 2008/09 г. на 15 в учебната 2013/14 г. По този показател общината е над стойностите за областта, региона и страната.

На този фон броят места на 100 деца в общината намалява с 22 места след учебната 2012/2013 г. и в учебната 2013/14 г. е 96.6. По този показател общината е под средните стойности за област Кюстендил – 108.3 и страната – 101.7.

Данните не би трябвало да се възприемат тревожно, тъй като след 2007 г. настъпи нов спад в раждаемостта, който ще доведе до свиване в броя на децата през настоящия програмен период. Местата в системата в момента ще компенсират необходимостта от по-времеемките и сложни процедури за намаляване и реструктуриране на местата в детските градини, когато ефектът от намалената раждаемост се усети в системата, ако се пристъпи към създаване на нови детски градини.

Груповият коефициент на записване на децата в детските градини в общината и областта нараства. За учебната 2013/2014 г. той е 87.1 - по-висок от средния в Югозападния район – 83.3 и страната 83.6. Този факт отново се обяснява с отношението между увеличения брой деца и ограничения брой места в детските градини.

Позитивна тенденция се наблюдава и в съотношението на записваемост между момчетата и момичетата в Дупнишко. За учебната 2013/2014 г., 53 на сто от децата в детските градини са момичетата, което е по-висок показател от средните за областта, региона и страната. Това явление се наблюдава в динамика, при която съотношението момчета/момичета в детските градини в община Дупница е под стойностите за страната, региона и областта. През учебната 2010/2011 г. 47 на сто от записаните деца са били момичета, при 48 за област Кюстендил, Югозападен район и страната.

Явлението трябва да се възприема в контекста на увеличаващ се дял на жените в разпределението между половете, наблюдаван през последните десетилетия, съчетан с увеличения брой раждания през периода 2004 – 2008 г.

Положителните тенденции, които осигуряват пълнота на детските градини поставят въпросите с методическата и материална обезпеченост на учебния процес в тях, увеличеното натоварване на педагогическите кадри, необходимостта от подобряване на квалификацията и усвояването на съвременни методи и похвати за работа с новите поколения. Макар през програмния период 2007 – 2013 г. да са инвестирани значителни средства в подобряване на сградния фонд и енергийната ефективност на общинските детски градини, необходимо е много по отношение създаване и разширяване на безопасни възможности за активен двигателен режим на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

децата в прилежащите пространства на детските градини чрез физкултурни салони, подобряване на игралните и паркови пространства, осигуряване на съвременно учебно оборудване и съвременни методически пособия, включително ползващи информационни и телекомуникационни технологии, подобряване на кухненските блокове и перални помещения, ползването на ВЕИ за осигуряване на така необходимата постоянно течаща топла вода, осигуряването на възможности за подкрепяща работещите майки и млади семейства образователна грижа за децата при гъвкаво работно време и т.н.

- **Училища**

Децата от 6 до 18 години в община Дупница могат да получат призната степен на образование в 16 учебни заведения действащи към 2014 г. на територията на общината или над 33% от учебните заведения на територията на област Кюстендил.

8 от тях са основни училища, които осигуряват обучение и образование в начална и основна степен. 3 от основните училища са в селата Яхиново, Крайници и Самораново. Останалите 5 са на територията на града, която покриват относително равномерно.

В град Дупница са разположени средно общообразователно училище - „Паисий Хилендарски“, вечерното средно общообразователно училище „Димчо Дебелянов“, профилирана гимназия „Христо Ботев“, 4 професионални гимназии и Частен професионален колеж по спорт и здраве. В този си вид, образователната система на територията на общината осигурява достъп до начален, основен и среден (общообразователен и професионален) етап на образование, както и възможности за професионална квалификация след завършено средно образование. На територията на общината и областта няма регистрирано висше училище. Най-близките такива са разположени в Благоевград, Перник и София.

Тенденцията за общо намаляване броя на учениците, както в страната, региона и областта, може да се наблюдава и на територията на община Дупница в периода 2000 – 2014 г. Това показва съпоставка между данните на НСИ за периода 2008 – 2014 г. и данните в аналитичната част на изпълнения План за развитие на община Дупница в периода 2005 – 2013 г.

Тенденцията за ръст в броя на децата в детските градини подсказва, че проблемът в училищата ще бъде смекчен в настоящия програмен период.

Устойчивото намаляване в броя на учениците от началото на века води до оптимизация на училищната мрежа в общината. Със заповед № РД-14-250 от 23 юли 2007 г. на министъра на образованието и науката, професионална гимназия по машиностроене в гр.Дупница и професионална гимназия „Акад. С. А. Корольов“ в гр.Дупница са преобразувани в професионална гимназия „Акад. С. А. Корольов“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Причините са свързани с липсата на средства за издръжка, намаляващия брой ученици и сходните професионални профили в двете училища.

През учебната 2012/2013 г. са закрити училищата с малък брой ученици - ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Джерман, ОУ „Васил Априлов“ – с. Бистрица и ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Червен брег.

С Постановление №263/25.11.2012 г. на Министерски съвет за среднищни училища на територията на общината са обявени 5 учебни заведения: 4 в града - СОУ „Паисий Хилендарски“, ОУ „Св.Климент Охридски“, ОУ „Неофит Рилски“, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ и 1 в селата - ОУ „Христо Ботев“ – с.Крайници. Средишните училища в община Дупница съставляват 26.3% от среднишните училища в областта. Този тип учебни заведения осигуряват достъп до образование за децата от населените места, които нямат действащи училища и имат осигурен транспорт за превоз на учениците. През 2013 г. стартира проект BG 051PO001 – 3.1.06 „Подобряване на качеството на образованието в средишните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“ в цитираните средишни училища на територията на община Дупница е създадена организация за обедно хранене. Проектът се изпълнява от Министерството на образованието и науката.

Наблюдението на количествените данни за основните училища, учениците и паралелките в тях на територията на общината в периода 2008 – 2014 г. показва следните тенденции по степени на образование:

➤ **Начален етап на образование:**

- Груповият нетен коефициент на записване на учениците в начален етап на образование в община Дупница към 01.02.2011 г. е 81%, което е по-висок показател от средния за област Кюстендил за същата година – 78.3%. На фона на средния показател за страната - 96.7% - този показател е по-нисък.
- Има ръст от 6% в броя на работещите педагози и 6% намаление в броя на паралелките.
- Нараства средния брой ученици на един учител в образователния етап в периода 2008 – 2014 г. – от 16.9 през учебната 2008/2009 г. на 18.3 през учебната 2013/2014 г.
- В контекста на нарастващ брой на ученици в начален етап на един учител на годишна база в общината, както и на областно, регионално и национално ниво, броят на учениците на един учител в община Дупница надхвърля средните нива за областта, Югозападния район и страната през учебната 2013/2014 г. – 18.3 ученици в община Дупница при 17.2 в област Кюстендил, 17.8 за Югозападния район и 17.7 в Република България.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- Темпът на нарастване броя на учениците на един учител в общината е по-голям, отколкото в областта, района и страната – с 1 ученик на учител за времето от 2008 до 2013 г. (при сравняваните нива нарастването е под кръгло число за същия период).

Проблем за образователната система в този етап е обхванатостта на учениците. Този проблем е не само общински, но характеризира образователната система на цялата област (според оценките на сектор „Образование“ за областта в регионалните й профили за периода 2012 – 2013 г., изготвени от Института за пазарна икономика). Доколкото образованието е национален приоритет и обект на национална политика, координацията между всички заинтересовани страни на общинско, междуобщинско и областно ниво е необходима, за да осигурим ефективни мерки за преодоляването на този проблем.

Нарастващият брой ученици на един учител ще повлияе върху качеството на преподавателската и възпитателна работа. Необходима е методическа и педагогическа оценка на възможностите на системата да се справи с предизвикателствата, които тази тенденция поставя.

➤ **Основен (прогимназиален) етап:**

- Груповият нетен коефициент на записване на учениците в основен (прогимназиален) етап на образование в община Дупница към 01.02.2011 г. е 66.9% при 66.5% за областта. Нетният коефициент на записване на учениците в основен (прогимназиален) етап на образование в страната за същото време е 81.6%. Можем да кажем, че записваемостта на учениците в общината в този етап на образование е по-добър, макар минимално, спрямо областта, но е далеч от средния нетен коефициент на записваемост за страната. Тенденция в областта е записваемостта в основен етап да е под нивата в страната и според анализите на Института по пазарна икономика.
- Забелязва се трайна тенденция броят на записалите прогимназиален етап на образование да е по-малък от броя на записалите начален етап. Педагозите обясняват явлението основно с излизане на децата в чужбина и прекъсване на образованието (с по-голям дял на децата от ромски произход). Възможно обяснение е и преместване на децата в други училища заради миграция на родителите или пренасочване на децата в училища в градския център. Изтъкваните причини посочват миграцията и етнокултурните особености като фактори, влияещи на включеността на децата в образователната система. Тези фактори трябва да бъдат взети предвид при планирането на местни мерки насочени към подобряване записваемостта и включеността на децата в образователната система. Обяснение на явлението с голям дял на

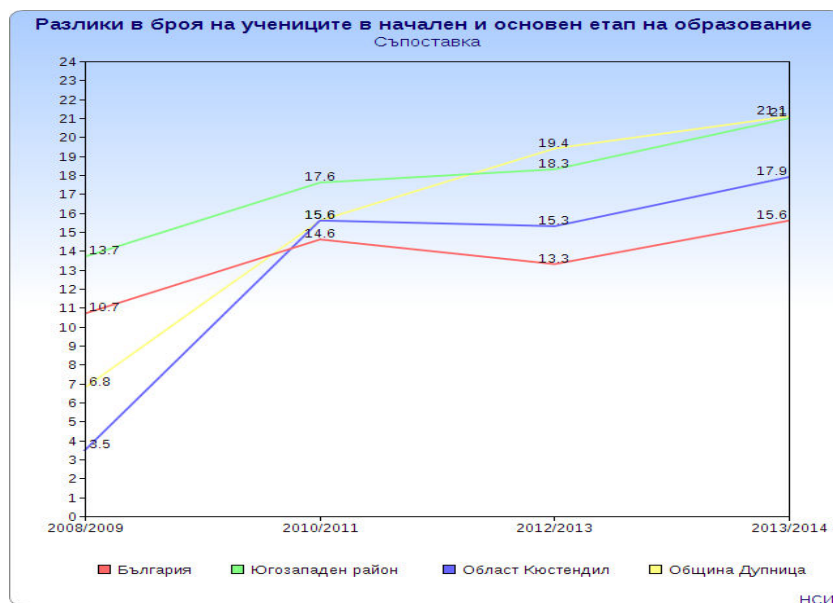
Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

второгодниците и повтарящите ученици не може да бъде прието за валидно, тъй като за цялата страна, второгодниците съставляват едва 3% от всички включени в начален етап ученици, а данните на „Регионални профили“ на Института за пазарна икономика свеждат този дял за областта до 0.6 % за учебната година 2011/2012 г. Отклоненията, които регистрира наблюдението ни, са далеч над посочените стойности за повтарящите ученици. Тоест, можем да приемем, че обяснението свързано с отпадане от системата по посочените по-преди причини е вярно.

Нека видим динамиката на разликата между броя на записалите начален етап и основен етап на образование, изразена като положително число на дела на намаление(%) спрямо начален етап, на всички нива на съпоставка, за 4 учебни години:

Фигура 31: Съпоставка на броя ученици в начален и основен етап на образование

Източник: НСИ.

Виждаме, че този показател изключително бързо изпреварва средните нива за областта и страната в сравнително кратък период, който, да припомним, се характеризира с динамизиране в негативен план на всички демографски процеси, както видяхме по-горе. Трябва да обърнем внимание, че процесът в общината започва при нива под средните за страната и региона (за наблюдавания времеви период).

Какъв е отключващият фактор, както и какви се всички условия на средата и специфични причини за установеното явление е предмет

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

на други, по-фокусирани анализи и проучвания. За нас е важно да отбележим, че разликите в броя на децата, които са записани в основен етап и в начален етап нарастват бързо и динамично и изпреварват стойностите за областта, региона и страната. Това е важен елемент от въпроса за включеността на децата в образователната система на общината, който, ако изключим миграционното обяснение, изисква концентриране на усилията на всички заинтересовани страни в много по-голяма степен, отколкото през изтеклия период, които да доведат до педагогически, организационни и методически решения, насърчаващи децата и родителите им да останат в избраното училище.

- Намалява броят на паралелките – с 20 за учебните години от 2008 до 2014 г. и на учителите – с 26 за същия период.
- За разлика от начален етап, в прогимназиален, съотношението брой ученици на един учител не се променя толкова динамично през периода – от 12 ученици на един учител през учебната 2008/2009 г. на 12.8 ученици на един учител през учебната 2013/2014 г.

Говорейки общо за начален и основен етап на образование в община Дупница, можем да изтъкнем следните наблюдения:

- През периода има трайно намаляние на броя на учениците, учителите и училищата. Те са резултат от наблюдаваните демографски процеси, които оказват негативно влияние не само върху заетостта на учителите и използването на училищните бази, но и върху достъпността до образование. Учениците от селата са принудени да пътуват всекидневно до градския център, за да могат да вземат участие в учебния процес. Това само по себе си допълнително засилва миграционните нагласи на младите семейства от селата, които искат да осигурят добро образование за децата си, като в крайна сметка процесът на обезлюдяване от един момент нататък се самозахранва. Можем да допуснем, на база данните за увеличаващ се брой деца в детските градини, че този процес ще бъде забавен или дори спрял в рамките на настоящия програмен период. Проблемът не бива да се подценява поради факта, че след 2007 г. раждаемостта в общината започва да спада отново бързо. Настоящият период е подходящото време за оценка на риска и планиране на подходящите мерки спрямо всяка отделна ситуация.
- Нетният коефициент на записваемост е добър на фона на общите показатели за областта, но е далеч от нивата, характерни за региона и страната. Този проблем изисква концентрирани усилия от всички заинтересовани страни на местно ниво, тъй като сигнализира, че част от децата и младите хора остават извън образователната система и

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

възможността за сертифицирано обучение, което тя предоставя – а оттук – и до пазара на труда.

- Нарастващата разлика между броя на децата, които посещават начален етап и броя на децата, които посещават основен етап на образование в общината е тревожна тенденция, която подсказва процеси свързани не само с намаляващия брой на децата в общината. Тоест, обяснението не може да бъде само в намаляващия брой население. Сигнализирано се демографски, културни и икономически причини, които не са били преодолени в предишния програмен период. По тази причина те изискват специално внимание и мерки, за да бъдат повлияни в настоящия период и негативната тенденция да бъде овладяна.

• Средни общообразователни училища

Тенденция за увеличение броя на учениците, учителите и паралелките в средните общообразователни училища на община Дупница се наблюдава в периода 2008 – 2014 г. Нетното увеличение на броя на паралелките е 1, при учителите – с 3 места и при учениците – с 51. Тенденцията говори за привличане на ученици в средния общообразователен курс от съседните общини и запазване традицията общината да бъде образователен център за района.

Наблюдението върху количествените данни показва още:

- Макар без контрастни стойности, установяваме тенденция за намаляване дела на завършилите към общия брой обучавани в средните общообразователни училища ученици – от 19.6 през 2008/2009 г. на 17.8 през 2013/2014 г. Такава тенденция е характерна за областта, региона и страната, като можем да кажем, че стойностите за общината са със средно 2 процентни пункта по ниски от стойностите, които наблюдаваме на областно, регионално и национално ниво – 20 – 23 за областта, региона и страната. По данни на Регионалния инспекторат по образование в Кюстендил, през учебната 2013/2014 г., завършилите средното си образование в общообразователните училища на общината са над 93%. Делът на незавършилите е под средната стойност за областта от 10%.
- Отношението един учител на брой ученици в етапа, показва, че в община Дупница на един учител има повече ученици, отколкото в областта, региона и страната:

Таблица 6: Съотношение учител – ученици в община Дупница за периода 2008 – 2014 г.

Съотношение учител – ученици по учебни години	2008/2009	2010/2011	2012/2013	2013/2014
България	11.8	11.8	12.3	12.3
Югозападен район	12.1	11.8	12.6	12.8

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Област Кюстендил	12.5	12.4	12.5	12.2
Община Дупница	14.1	13.5	14.5	13.8

Източник: РИО на МОН – Кюстендил.

Анализът на тези данни показва, че средните общообразователни училища привличат ученици от региона. Важен момент се оказва близостта на училището и свързаната „финансова достъпност“ на обучението. При запазена грижа за ефективност и качество на материалната среда на средното образование, от особена важност са инвестициите в повишаване качеството и конкурентостта на предлаганите образователни и свързаните с тях услуги.

- **Средни професионални училища**

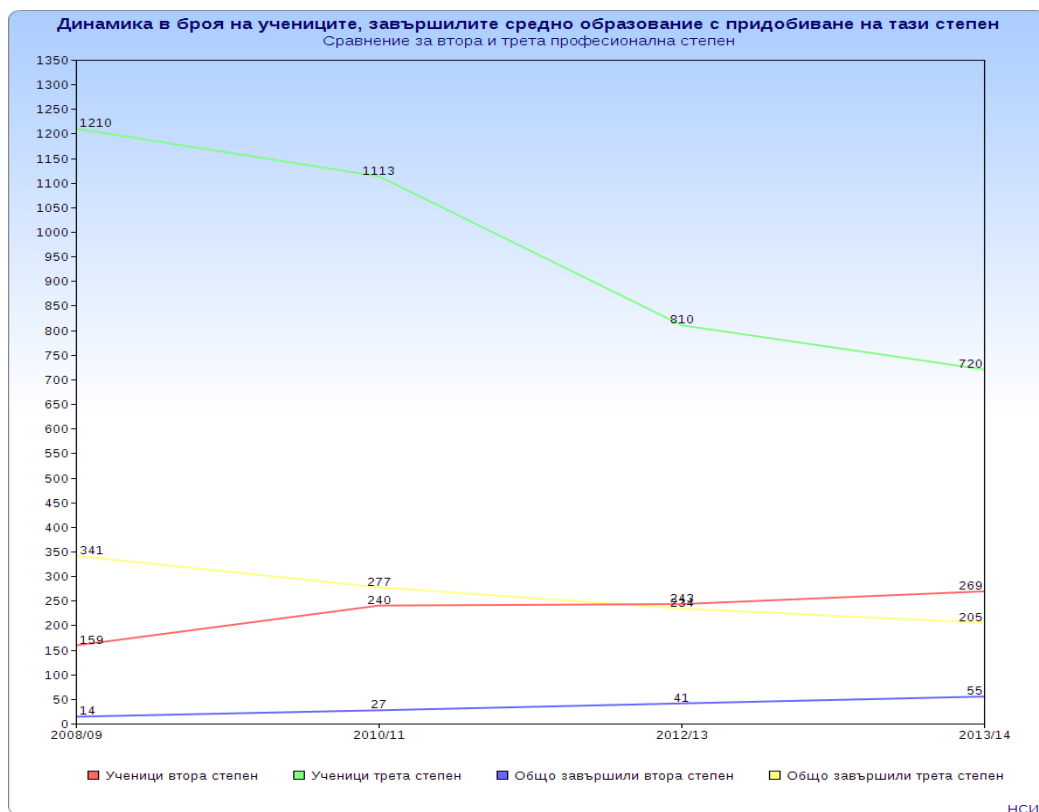
Наблюдението на количествените данни за професионалните училища на територията на община Дупница, включително за новоприети и завършили програми за придобиване на 2 и 3 степен на професионална квалификация очертава следните тенденции:

- След сливането на професионалните гимназии по машиностроене и „Академик С.П. Корольов“ през учебната 2007/2008 г., професионалните училища, които предлагат придобиване на 3 степен професионална квалификация в общината увеличават броя си от 3 на 4, докато училища предлагащи само придобиване на 2 квалификационна степен няма след 2011 г. 4 професионални гимназии и 1 колеж предлагат придобиване на професионални квалификации 2, 3 и 4 степен.
- Има трайна тенденция за нарастване и задържане броя на паралелките предлагащи професионална квалификация 2 степен, докато тенденцията при паралелките предлагащи професионална квалификация 3 степен е за трайно намаление. За периода 2008 – 2014 г., първият тип паралелки се е увеличил от 7 на 11, докато вторият тип паралелки е намалял от 50 на 32.
- Трайно се увеличава броят на учениците в паралелките предлагащи втора степен на професионална квалификация, докато при тези, които предлагат трета степен тенденцията е за трайно намаление:

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Фигура 32: Ученици завършили средно образование в община Дупница за периода 2008 – 2014 г.

Източник: НСИ.

- Идентична е ситуацията и при завършващите ученици, придобиващи степен на професионална квалификационна – увеличения на завършващите втора СПК и намаление при завършващите с трета СПК.

Наблюдението говори за ограничен интерес към професионалното образование осигуряващо 3 квалификационна степен и нарастващ интерес към предлагащото по-ниската – втора квалификационна степен. Обяснението на това явление е свързано с възможностите за придобиване на образование чрез самостоятелни форми на обучение или пък придобиване на степен на професионална квалификация от лица, които на се положили държавни изпити. Във всеки от случаите, това е индикация за нарастващ интерес към придобиването на професионално образование и за възможностите на този тип образование да включва лица отпаднали или излезли от образователната система в определен етап от живота си.

- Има тенденция за намаляване на интереса към професионалното образование като цяло. Това е очевидно при събирането на изходните данни за двете професионални квалификационни степен:

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Таблица 7: Професионално образование втора и трета СПК в община Дупница за периода 2008 – 2014 г.

Професионално образование втора и трета СПК по учебни години	2008/2009	2010/2011	2012/2013	2013/2014
Училища общо	4	4	4	4
Паралелки	57	58	47	43
Учители	120	109	96	86
Ученици	1369	1353	1053	989
Общо завършили	355	304	275	260
Брой завършили с випуск	335	273	254	234
Брой лица завършили средно образование с придобиване на професионална степен без да са във випуска	20	31	21	26

• **Напуснали системата на образование ученици**

Трайна тенденция за намаляване на дела на напусналите системата на образование ученици наблюдаваме в община Дупница. Тенденцията е характерна за областта и региона. По данни на НСИ отнасящи се за учениците 1 – 8 клас на общообразователните училища, за учебната 2012/2013 г. делът на напусналите системата на образование ученици в начален и прогимназиален етап в общината възлиза на 1.9%, което е под националните стойности за същия период и същите етапи – 2.5% .

Прави впечатление, че при тази положителна тенденция, стойностите в община Дупница са над тези характерни за областта. За същата учебна година в област Кюстендил делът на напусналите системата ученици от посочените етапи е 1.8%. Проследяването на данните в динамика показва, че такова съотношение съществува в годините назад:

Таблица 8: Напуснали ученици системата на образованието в община Дупница за периода 2008 – 2013 г.

Дял напуснали ученици в начален и основен етап по години на областно и общинско ниво	2008/2009	2010/2011	2012/2013
Област Кюстендил	2.3%	2.6%	1.8%
Община Дупница	2.7%	3.1%	1.9%
Дял напусналите ученици в община Дупница от всички напуснали в областта	44.5%	42.1%	38.4%

Така подадените данни показват, че проблемът с напускащите системата ученици е овладян и има положително решение, поставяйки общината в благоприятна

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

позиция спрямо други общини от страната. Поставени в контекста на рязкото намаляване и появяващата се разлика между броя на учениците в начален и броя на учениците в прогимназиален етап, тези данни поставят въпроса до каква степен компромисите относно присъстваемостта и участието в образователния процес на „отпадащите“ ученици, за да се спазят нормативите за пълняемост на класовете, не влияят на тези числа.

Очевидно, инвестициите на национално и местно ниво в интеграционни мерки и подобряване посещаемостта на учениците за община Дупница, особено от социално уязвимите групи, са повлияли положително процеса и те трябва да бъдат подкрепяни и продължени в новия програмен период.

- **Образователна интеграция на децата и учениците от ромски произход**

Община Дупница, наред с община Кюстендил, е локацията в областта с най-висок дял на населението от ромски произход, съответно с най-висок дял на учениците с такъв произход. Образователната интеграция на учениците от тази етническа група е национален, регионален и общински приоритет преди всичко заради ясната връзка между липсата на образование и липсата на реализация на пазара на труда, които довеждат до значителни измерения на бедността и социалното изключване (маргинализация) за ромите. Както официалната статистика, така и различните изследвания показват че образователното ниво сред ромската общност е най-ниско в сравнение с останалите етнически групи. Ромите са най-големият дял отпадащи ученици и така „порочният кръг“ - липса на образование – бедност – изолация се затваря. Изолираните и маргинализирани групи са предизвикателство за всяка общност, както в човешки, така и в икономически аспект, тъй като справянето със социалните, икономическите и общностни проблеми, които възникват, изискват значителен ресурс. Инвестициите в образователна интеграция представляват един от възловите инструменти за преодоляване на този тип проблеми.

След 2006 – 2007 г. в община Дупница и област Кюстендил не са правени фокусни изследвания на проблема с образованието на ромските деца. В периода 2006 – 2007 г. са осъществени две фокусирани проучвания – от Институт „Отворено общество“ за Кюстендилска област и на сдружение „Партньори – Дупница“ в рамките на застъпническата кампания „Право на общо бъдеще“, довела до създаването на Общинска програма за социализация на ромите в община Дупница 2007 – 2017, която коментирахме по-горе. Има няколко тенденции, които изследванията очертават, а неправителствените организации в този сектор подчертават като съществуващи и в началото на новия програмен период:

- Делът на учениците от ромски произход прогресивно намалява след завършване на начално образование. Ромските ученици съставляват средно 10% от класовете в начален етап, като в среден етап броят им намалява до 2%.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- Ромските девойки не отстъпват по брой на младежите в клас. Това опровергава твърдението за по-ранно напускане на образователната система на ромските момичета по причини свързани с културни традиции на общността.
- В групите със среден и добър успех, делът на учениците от ромски произход е видимо по-голям в сравнение с този в "отличните" групи.
- Негативните процеси свързани с успеваемостта и „неглижирането“ на образованието се наблюдават в много по-голяма степен в училища, в които преобладава делът на децата от ромски произход, отколкото в училища, в които децата са равномерно разпределени по етнически признак.
- Има тенденция за превръщане на училища и детски градини в „ромски“ не поради подходи на училищните и местни власти, а поради увеличаващ се брой на децата от ромски произход, заради което родителите пренасочват децата си към други учебни и детски заведения. Класическият пример в община Дупница е основно училище „Христаки Павлович“, при което концентрацията на ромски ученици надхвърля 90% от общия брой деца. Този извод потвърждава заключението за изключителната важност на българските деца и техните родители като ключов участник в процеса на интеграция, така че мултикултурната образователна среда да бъде не задържащ, а развиващ фактор.
- Спецификата на подготвеност и мотивация на децата от ромски произход за учене ги прави „трудни“ при прилагане на „рутинни“ педагогически подходи в група. Това е още един довод за инвестиции в обучения на педагози и помощен персонал за работа в интеркултурна среда и насърчаване на интерактивните методи за групова работа с учениците.
- Осъществените в периода 2008 – 2012 г. интеграционно образователни проекти по отношение на ромските ученици в Дупница доказаха ефективността на инструмента „училищен медиатор“. Въпреки различните административни и финансови затруднения, които ангажираните страни – общност, неправителствени организации и местна власти – изпитват по отношение обезпечаване на „медиаторите“, които следят за посещаемостта и подготвеността на децата, този подход трябва да се институционализира и развие.
- Инвестициите в материална база не променят сегрегационните тенденции и не повлияват съществено върху нагласите за учене на децата. Добрата материална база е необходимата среда, но фокусът на действията трябва да са учителите и родителите, за да бъде подкрепен не само образователния, но интеграционния процес на децата от ромски произход. Разбира се, този фокус не бива да изключва заобикалящата среда – тоест интеграционния процес не трябва да се подкрепя само от страна на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

„отделната“ група, а трябва да върви от „макрогрупата“ към нея, за да бъде ефективен.

Участници в проекта „Лахчо Хабе“ на ОУ „Христаки Павлович“, гр.Дупница, снимка - училището

В периода 2007 – 2014 г. в община Дупница са изпълнени 8 интеграционни проекта на стойност над 600 000 лева, които са осигурили подкрепа за образователна интеграция за 536 деца и ученици от ромски произход и техните родители. Основни източници на средствата са Центъра за образователна интеграция на децата и младежите от етническите малцинства, програма „Добросъседство“ България – Македония, ОП „Развитие на човешките ресурси“.

Може да се каже, че проектите са обхванали чрез интервенциите си всички детски градини и училища, в които има концентрация на деца от ромски произход в общината, като са осигурили образователна подкрепа за 21% от представителите на ромската общност.

Прави впечатление, че в динамика нараства както броят на представителите на целевите групи, които се включват в проектите, така и на обхвата на целевите групи – от децата и учениците към техните връстници и родители. Разширява се и кръга на ангажираните в осъществяването на интеграционните проекти изпълнители – от само неправителствени организации в партньорство с местните и училищни власти в началото на периода, към самите местни власти, детски градини и училища в партньорство с неправителствените организации от средата на периода насетне. Ако в началото на периода заинтересовани от инвестиции в ромската образователна интеграция са неправителствени организации, които представляват общността, то в края на периода се включват организации, които имат по-широка представителност на групите, които представляват, като Сдружение за развитие на децата и младежите в Дупница.

Най-активната организация на местно ниво по отношение образователната интеграция на ромите е сдружение „Амала – Приятели“, което самостоятелно или в партньорство е реализирало 50 на сто от посочените инициативи.

Необходимо е създаването на система от индикатори за проследяване на ефекта от посочваните по традиция количествени резултати на интеграционните мерки, както и за оценка на кумулативните им въздействия. Трябва да се запази и разшири добрата практика за включване на „макрогрупите“ и родителите в предлаганите образователни интеграционни решения. Правилната преценка на въздействията ще бъде възможна единствено при актуално критично проучване на състоянието на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

образоваността и включеността на ромските деца и ученици в учебно-възпитателния процес в контекста на осъществената трудова реализация на завършващите.

- Размер на инвестициите за модернизация на МТБ на училищата и детските градини в община Дупница**

През изтеклия програмен период е инвестирано в подобряване на материално-техническата база на 70% от детските градини и 81% от общинските училища на територията на община Дупница. Приблизително 9 милиона лева са осигурени по програма ФАР, ОП „Регионално развитие“, Националният доверителен екофонд и Националната програма „Оптимизация на училищната мрежа“. През учебната 2013/2014 г. отваря врати новопостроената сграда на 1 целодневна детска градина в гр.Дупница. Изпълнени са мерки за подобряване на енергийната ефективност във всички училища, детски градини и детска ясла „Пролет“, общинска собственост. В голяма част е обновена и материално-техническата база.

Инвестициите в поддръжка на материално-техническата база на училищата и детските градини на територията на община Дупница са най-същественото перо от капиталовите разходи на местния бюджет. Средногодишният дял на разходите за образователна инфраструктура в периода 2007 – 2013 г. е 24% от всички капиталови разходи. Общата им стойност надхвърля 4 149 000 лева.

Осъществените инвестиции подкрепят развитието на качествени образователни услуги на територията на общината и позволяват в рамките на настоящия програмен период фокусът да се постави върху ефективизиране на самия образователен процес, включително – по отношение разширяване включването на децата в образование, както и подобряване интеграцията на децата от чувствителни социални групи. Разбира се, необходимо е да продължат усилията за подобряване на материалната база, най-вече по отношение намаляване разходите за енергия и осигуряване на енергийна автономност на учебните заведения и детски градини, съобразно конкретните възможности и икономически резултати.

Гимназия „Христо Ботев“ след изпълнение на мерките по проект „Да посрещнем предизвикателствата на новия свят“, осъществен с подкрепата на ОП „Регионално развитие“

Източник: Училищен сайт

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- **ИКТ обезпеченост на местната образователна система**

Важен материален показател, свързан с осигуряване на възможности за местната образователна система да произвежда добър образователен продукт, е обезпечеността на обучението с компютри и ползването на информационните и комуникационни технологии в обучението. По данни на общинска администрация – Дупница, за учебната 2013/2014г., 15-те училища в общината разполагат с 395 компютъра. Показателят брой ученици на едно компютърно работно място за община Дупница е 9:1, което е по-добър показател от средния за страната - 11:1. Съпоставката по този показател между трите училища запазени в селата на общината и градските училища е в полза на първите – 6:1. За града съотношението е почти 10:1.

В края на март 2013 г. с решение на Министерския съвет бе приета Национална програма "Информационни технологии в училище". Тя е логичен отговор на тенденцията достъпът до технологиите да е неразделна част от достъпа до съвременно образование. В резултат на започналия от 2012 г. нов четиригодишен обновителен цикъл, имащ за цел да осъвремени технологичната материална база в българските училища и да даде възможност за ползване на най-новите ИТ достижения в образователната система, по националната програма "ИКТ в училище" за 2012 г. беше стартирана инициативата за оборудване с терминални работни места и бяха финансирани около 500 училища. В община Дупница по тази програма финансиране е получила Гимназия „Христо Ботев“ със закупени 40 терминални станции, като така е осигурено необходимото съотношение брой терминали на ученик (1:13 + 3).

Компютърен кабинет в СОУ „Паисий Хилендарски“, гр. Дупница

Източник: Училищен сайт.

Основният ресурс за осигуряване на компютърни учебни места и достъп до интернет в учебните заведения е национален, осигуряван чрез програмата. Той е достъпен съобразно индивидуалните финансови възможности на съответното училище и неговата стратегия за развитие. По отношение ИКТ образователните ресурси на системата, местната не се различава от общите тенденции в национален план: дефицит на квалифицирани ИТ специалисти и липса на система за постоянна квалификация на образователните специалисти за ефективно използване на съвременни ИКТ в учебната работа. Разбира се, има и поколенческа съпротива срещу ползването и прилагането на нови ИКТ решения при организацията и провеждането на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

обучението в училище. Ролята на местната общност, доколкото образованието е национален приоритет, е подкрепа за отделните учебни заведения в усилията за осигуряване на съвременна ИКТ инфраструктура и ефективно ползване на тази инфраструктура в образователния процес. В настоящия програмен период, от инфраструктурна гледна точка, в този аспект на образованието стои предизвикателството за доизграждане на ИКТ инфраструктурата в училищата, включващо: структурно окабеляване на обособени ИКТ зони, обхващащи максимален брой класни стаи, обособяване на сървърно помещение във всяко училище, позволяващо разполагане на сървърите в шкафове с резервирано захранване и климатизация, както и обособяване на WiFi зони на определени места (извън класните стаи).

- **Извънучилищни форми на обучение и образование в община Дупница**

Извън системата на народната просвета, жителите на община Дупница могат да придобиват и подобряват чуждоезиковите си умения в четири центъра - езиков център „Алфа“, школата за чуждоезиково обучение към читалище „Зора“, училища „Европа“ и езиковите курсове към Териториалната организация на НСТ – Дупница.

Според регистъра на Националната агенция за професионално образование и обучение, в община Дупница има 7 центъра за професионално обучение с актуална регистрация, където жителите на общината, навършили 18 години, биха могли да подобрят или сменят професионалната си квалификация, както и да придобият ключови компетентности за текстообработка, работа с компютърна техника, общуване на чужди езици. Няма регистриран център за информация и професионално обучение, който би могъл да се ползва от младежите на възраст под 18 години в областта на професионалното ориентиране и първите стъпки в професионалното им изграждане. Центровете за професионално обучение са място за валидизиране на знания и умения придобити чрез неформално или самостоятелно обучение. Тенденцията в началото на новия програмен период е за разкриване на още центрове за професионално обучение на територията на общината (на различен етап има процедури за лицензиране на 3 нови центъра за професионално обучение). Една от причините за интерес към предоставянето на такъв тип образователни услуги са финансовите възможности, които дават мерките по ОП „Развитие на човешките ресурси“.

Неправителственият сектор и читалищата са източник на възможности за неформално и самостоятелно учене при младите хора и децата. В Дупница функционират 7 школи за формиране на знания и умения в областта на музикалното, танцовото, изпълнителското и изобразително изкуство: 4 от тях – по изобразително изкуство, класически и спортни танци, фолклорни танци и пиано, действат в читалище „Зора 1858“. В града се развиват още школа за спортни танци „Фантастика“, за

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

съвременни танци и брейк „Денс машийн“ и диско балет „Вива“ към читалище „Христо Ботев“ в гр.Дупница.

Групата „Hell Detonation“ на Balkan Rock Zone 2010 в Кюстендил

Рок Академия – Дупница, управлявана от СНЦ „Партньори – Дупница“ осигурява обучение, репетиционен процес и творческа подкрепа за млади творци и изпълнители на рок музика от общината и региона. Обезпечаването на дейностите е изцяло на проектен принцип или чрез доброволен труд. В периода 2007 – 2013 г., музикантите от Академията са издали 2 самостоятелни авторски албума.

Ключова подкрепа на възможностите неправителствения сектор да осъществява задачи в областта на неформалното и самостоятелно учене през новия програмен период ще бъде осигуряването на необходимата материална база, човешки ресурс и обществена подкрепа за ефективизиране, разширяване и подобряване на предоставяните услуги в тази сфера. НПО могат да бъдат активен водещ партньор в осъществяването на младежки, интеграционни и превенционни дейности, както и по отношение развитието на конкурентни форми за неформално и самостоятелно учене на територията на общината.

Читалищата, като доставчик на обучения и знания, могат да разчитат на относително сигурен финансов ресурс, но реформирането на начина на работа и доставка на услуги, включително обучителни, за общностите, ще продължи да изисква ресурси.

Необходима е подкрепа и насърчаване инициативите на центровете за професионално обучение (ЦПО), особено по отношение съвместни действия с бизнеса за подобряване квалификационните и професионални умения на работниците, преквалификация и развитие на форми насърчаващи продължаващото учене и самообучение, както и развитието на дигитални и дистанционни форми за учене и валидизиране на знания. ЦПО могат да бъдат ефективен инструмент за пренос на ноу-хау, внедряване на нови разработки и продукти, подкрепа към бизнеса в областта на публичните проекти за подобряване качествата на човешкия ресурс и конкурентоспособността, изграждането на ефективни партньорства и клъстеризиране с акцент върху „икономиката на знанието“.

Оценка и визия за развитието на образователната система в община Дупница от страна на специалистите и заетите в нея:

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Проведените със специалисти и работещи в системата на образованието на общината анкети потвърждават заключението в анализа дотук, че ключов структурен проблем на системата е обхванатостта на децата и съответно – преждевременното ѝ напускане. Важен проблем за общината е продължаване на ремонтите и подобряване материалната база на детските градини.

Основните приоритети, по които трябва да се работи в настоящия програмен период трябва да са: превенция и преодоляване на ранното отпадане от училище и подобряване на обхванатостта на децата от образователната система, подобряване и развитие на образователната инфраструктура и обвързване на образователните програми и модули с потребностите на региона от работна сила и специалисти. Експертите в областта на образованието и културата подчертават необходимостта от разкриване на висше учебно заведение в общината, което да „окомплектова“ системата на образованието на местно ниво.

Посочените приоритети трябва да са обвързани с по-строг контрол и санкции за родителите на децата, които не посещават училище, както и директна работа с тях, да има отделен фокус върху модернизацията на компютърните кабинети в училище.

Образованието, по мнението на анкетираните специалисти, не е сфера, в която са възможни публично-частни партньорства. Анкетираните лица не са посочили възможни проекти за осъществяване на приоритетните насоки, както и възможни сътрудничества на междуобщинско и междурегионално ниво, които да подпомогнат процеса на подобряване и повишаване конкурентноспособността на местната образователна система.

ОБООБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА В ОБЩИНА ДУПНИЦА:

1. Общината разполага с добре изградена образователна система, покриваща трите нива на образование – начално, прогимназиално и гимназиално (общообразователно и професионално).
2. Като дефицит на системата се отчита липсата на висше училище в града.
3. Основните приоритети, по които трябва да се работи в настоящия програмен период трябва да са: превенция и преодоляване на ранното отпадане от училище и подобряване на обхванатостта на децата от образователната система, подобряване и развитие на образователната инфраструктура и обвързване на образователните програми и модули с потребностите на региона от работна сила и специалисти.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

4. Необходимост от методическа и материална обезпеченост на учебния процес в детските градини.
5. Нужно е разширяване на инвестициите в сграден фонд и оборудване на детски гради и училищата, като акцент представлява възможността за развитие на спортни и допълващи занимания за децата и учениците, осигуряване на достъпна среда за децата с увреждания, възможности за целодневен учебно-възпитателен процес, включително – столово хранене.
6. Необходимост от подобряване на квалификацията и усвояването на съвременни методи и похвати за работа с новите поколения на педагозите и помощния персонал в детските градини.
7. Необходимост от създаване и разширяване на безопасни възможности за активен дигителен режим на децата и учениците.
8. Подобряване на обхванатостта и задържане в училище на учениците от начален и основен етап в община Дупница.
9. Инвестиции в човешкия ресурс на системата, особено за придобиване на знания и умения за работа с деца със специални образователни потребности, с нетипична семейна среда, деца с различен културен произход или от различна културна среда и т.н.
10. Необходимо е стимулирането на учениците в среден курс на образование за завършване на образование, включително чрез ясна професионална перспектива и възможност за кариерно развитие.
11. Трябва да продължи подобряването на материалната база, включително за практическо обучение по професия, на средните училища в общината.
12. Необходимост от развитие на възможностите за осигуряване на обучение за придобиване на професия и ключови компетентности за лица, които не са завършили средно образование в професионалните гимназии на общината.
13. Необходимост от работа за привличане на отпадналите ученици отново в клас и овладяване тенденцията за „формално присъствие“ в училище.
14. Необходимост от интегриране на усилията на всички заинтересовани страни за ефективно образователно интегриране на деца от уязвими социални, етнически и културни групи, включително чрез системи за активно включване на родителите в учебно-възпитателния процес и прилагане на санкции, когато насърчаващите мерки са неоценени.
15. Българските деца и техните родители са ключов участник в процеса на интеграция, така че мултикултурната образователна среда да бъде не задържащ, а развиващ фактор.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

16. Необходими са инвестиции в обучения на педагози и помощен персонал за работа в интеркултурна среда и насърчаване на интерактивните методи за групово обучение с учениците.
17. „Училищните медиатори“ са полезен и необходим инструмент в помощ на образователната интеграция на децата от ромски произход. Този инструмент трябва да се обезпечи и развие.
18. Необходимо е създаването на система от индикатори за проследяване на ефекта от посочваните по традиция количествени резултати на интеграционните мерки, както и за оценка на кумулативните им въздействия за проекти в областта на малцинствената образователна интеграция.
19. Подмяна и разширяване на ИКТ базата в училище в синхрон със съвременните тенденции в областта на образованието.
20. Дефицит на квалифицирани ИТ специалисти и липса на система за постоянна квалификация на образователните специалисти за ефективно използване на съвременни ИКТ в учебната работа.
21. Осигуряването на необходимата материална база, човешки ресурс и обществена подкрепа за ефективизиране, разширяване и подобряване на предоставяните услуги в областта на неформалното образователно и самостоятелното учене, включително валидизиране на знания, от страна на неправителствения сектор и центровете за професионално образование и професионално ориентиране.

5.6. Спортни клубове и спортна инфраструктура в община Дупница. Инвестиции в спортна инфраструктура

В община Дупница има следните спортни съоръжения:

- Спортна зала - гр.Дупница, която е масивна сграда с обща площ 1250 м² и 640 седящи места. Построена е през 1971 г., а през 2005 годна в нея монтирана стена за скално катерене.
- Стадион “Бончук” в гр.Дупница с площ 81 дка, 20 000 места и масивна трибуна на два етажа. Използва се за футбол и лека атлетика.
- Бейзбол/софтбол стадион в ЖК „Бистрица“, гр.Дупница, с обща площ от 34 дка, трибуни. Няма построени сгради. Стадионът е концесиониран от местния бейзбол и софтбол клуб „Девълз“.
- В общината има един открит плувен басейн, частна собственост, с площ от 280 м². Басейнът е разположен непосредствено до крайградския парк „Рила“ в Дупница.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- В ОУ „Св.Климент Охридски“ се намира единственият закрит плувен басейн на територията на общината, който не функционира от 2007 г.
- Спортен терен с. Яхиново, площ – 24 дка, няма сгради. Използва се за футбол.
- Спортен комплекс с. Червен брег, площ – 20 дка с масивна сграда (съблекалня). Използва се за футбол и хандбал.
- Спортен комплекс с. Крайници, площ – 24 дка, масивна спортна зала и съблекалня. Използва се за футбол, баскетбол и хандбал.
- Спортен терен с. Самораново, площ – 15 дка, няма сгради. Използва се за футбол, тенис на маса и хандбал.
- Спортен терен с. Джерман, площ – 22 дка. Използва се основно за футбол.
- Спортен терен с. Баланово, площ – 15 дка, няма сгради. Използва се за футбол.
- Спортна площадка в ЖК „Бистрица“ за футбол и баскетбол.
- Спортна площадка в ЖК „Дупница“ за футбол, волейбол, баскетбол.
- Спортна площадка в ЖК „Байкал“ за футбол, волейбол, баскетбол.
- Спортни и фитнес съоръжения в рамките на крайградски парк „Рила“ – гр. Дупница.
- Скейтбординг площадка при Спортната зала в гр. Дупница.

По-малко от 5 % от капиталовите разходи на общинския бюджет са насочвани към спортна инфраструктура през периода 2007 – 2013 г., като в годините 2011г. и 2012 г. няма инвестиции в такава. Основните обекти, поддържани със заделените общински средства са стадион „Бончук“ и Спортната зала, като през 2009 г. в квартал „Ценеви“ е изградено футболно игрище за любителски спорт. 58% от всички средства за ремонти са инвестирани в най-голямото спортно съоръжение – градския стадион „Бончук“.

Стадион „Бончук“ – гр.Дупница

Най-голямата инвестиция в спортна инфраструктура за наблюдавания период е на търговско дружество – реконструкцията и модернизацията на басейните в парк

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

“Рила“ през 2009 г., като те съставляват 63.2% от всички инвестиции в спортни съоръжения.

Няма осъществени проекти с подкрепата на оперативните програми и програмите за трансгранично сътрудничество за ремонт, реконструкция или създаване на нови спортни съоръжения в община Дупница.

С Постановление на Министерски съвет №19/07.02.2014 г. 4 500 000 лв. ще бъдат инвестирани в Многофункционална спортна зала „Марек“ - гр. Дупница по публичната инвестиционна програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите“. Проектът трябва да осигури съвременна тренировъчна и спортна база както за волейболния тим на града, така и на останалите клубове ползватели на Спортната зала в Дупница. Това е първата съществена инвестиция в съоръжението от 70-те години на XX век, когато е построено.

На територията на община Дупница действат 18 спортни клуба. Над 1 000 деца са включени в спортно-тренировъчната им дейност. Финансирането на спортните клубове се осъществява от бюджетите на съответните спортни федерации и субсидии от общинския бюджет.

Създадена е правна рамка за регулиране на финансирането и управлението на спортната инфраструктура на местно ниво, която е дефинирана в Наредбата за условията, критериите и реда за финансово подпомагане на спортните клубове и обединените спортни клубове в община Дупница приета с Решение №28/12.03.2012 г. на Общински съвет и Наредбата за реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество, допълнена с Решение на Общински съвет № 170/21.12.2012 г.

В община Дупница има добре развита, работеща система от спортни клубове и дейности, активно включващи децата и младежите. Същественият проблем в сектора е остарялата и недостатъчна за професионалното развитие на спортните дейности инфраструктура. Този проблем трябва да търси решението си в новия програмен период. Възможностите за развитие и инвестиране в човешки ресурс са другото предизвикателство за сектора, както и осигуряването на достатъчно пособия, материали и средства за провеждане на модерен тренировъчен процес при повишения интерес от страна на децата и младежите към спортни дейности. Необходимо е създаването на визия за развитие на професионалния и масов спорт в общината, която да зададе очакваните резултати и ясни индикатори за тяхното измерване и оценка. Създаването на капацитет за разработване и управление на инициативи, ползващи проектния подход е ключово предизвикателство за всички заинтересовани страни в сферата. За съжаление възможностите за грантово финансиране на такива инициативи, осъществявани от спортните клубове, остават силно ограничени и в новия програмен период.

Оценка и визия на децата в областта на спорта за развитие на спортните дейности и инфраструктура в община Дупница:

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Амортизирани спортни съоръжения и зали, липса на материална база и малко възможности за развитието на спорта. Това са основните ограничения в сектора според анкетираните в процеса на подготовка на този план за развитие спортни дейатели. Логично, според анкетираните, в рамките на настоящия програмен период инвестициите в сектора трябва да се насочат към закрити комбинирани игрища, закрити тренировъчни площадки за различните видове спорт с подходящото оборудване, целогодишно работещ басейн, реконструкция и модернизация на съществуващата спортна база, изграждане на многофункционална спортна зала в града. Всички действащи видове спорт в общината имат своето бъдеще и трябва да бъдат подкрепяни. Обръща се внимание на нуждата от развитие на плувните спортове, което е пряко обвързано и с база от плувни басейни. Идея на сектора са създаването на Тренировъчен център в Дупница, както и на спортно училище. Те могат да бъдат обект на междуобщинско и междусекторно сътрудничество.

Според спортните дейатели, развитието на масовия спорт се подценява и трябва да бъде във фокус през настоящия програмен период. Развитието на мрежа от велоалеи и подходящи съоръжения/терени за непрофесионално спортуване е необходимост за местната общност, според тях, особено за децата и младежите.

Ясно подчертано е мнението, че развитието на спортната инфраструктура и дейности е един от начините за развитие на сектора на туризма, както и на дейности в подкрепа на други сектори на местната икономика. В тази връзка, както при анкетите на представителите на туристическия бранш се появява идеята за развитие на ски-център в община Дупница.

5.7. Младежки дейности и политика за младежта в община Дупница

Широкият обхват на проблемите, които засягат младите хора, налага прилагането на многосекторен подход в политиката за младежта – това е основният принцип в Националната стратегия за младежта 2012 – 2020 г. Многосекторният подход следва да бъде развиван и на общинско ниво чрез включване на целенасочени дейности в подкрепа на развитието на младите хора, осигуряване на ефективен принос от страна на младите хора при формулирането, изпълнението и оценката на секторните политики и координацията между тях. Особено важна на местно ниво е ролята на кмета, общинския съвет (които приемат и осъществяват младежките политики на местно ниво) и на младежките организации, които осигуряват младежко участие и представителство при формулирането и изпълнението на политиките за младежта. С приемането на Закона за младежта през 2012 г. се дефинираха понятията в областта на младежката работа и начина на легитимиране на младежките организации в страната. В община Дупница, към 31.05.2014 г. е регистрирана една от двете младежки организации за област Кюстендил – сдружение „Партньори – Дупница“. Формално, това е възможност при спазване буквата и процедурата на закона, общината да пристъпи към разработването и прилагането на първата в областта местна младежка

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

политика. Особено в контекста на все още високия дял на младите хора, на фона на тенденциите в областта и негативните демографски прогнози за общината.

През 2011 г. местната власт и цитираното сдружение са подписали Меморандум за сътрудничество за осъществяването на Младежки център в гр.Дупница като резултат от проведена застъпническа кампания. Като резултат от меморандума, към момента сградата на Младежки дом – Дупница е заложена за проектиране в рамките на проекта за техническа помощ в подготовката за настоящия програмен период. Общината изготвя годишни планове за развитие на младежта, но все още липсва формулирана интегрирана общинска политика под формата на общинска програма за младежта. Не е съставен и общински съвет по въпросите на младежта, който да консултира кмета при изготвянето на общинските планове и програми за младежта. Организации, които работят в подкрепа на младежите на територията на общината, без вписване в Регистъра на Националната информационна система за младежта към Министерство на младежта и спорта, са Младежки консултативен съвет – Дупница, Сдружение за развитие на децата и младежите в Дупница и сдружение „Амала – Приятели“. Туристическо дружество „Рилски езера“ е друг активен участник в областта на младежките дейности.

В рамките на периода 2007 -2013 г. са осъществени 10 проекта, насърчаващи младежкото гражданско участие, доброволчество, обмени, творчески изяви и благотворителни инициативи. Те са подкрепени от Институт „Отворено общество“, Тръста за гражданско общество в Централна и Източна Европа, Фондация „Спасете децата“, Малмьо, Швеция и програма „Младежта в действие“. Средният размер на подкрепата за този тип инициативи рядко надхвърля 10 000 лева.

По отношение реализираните младежки дейности и инициативи, община Дупница изостава от естествения си конкурент – община Кюстендил. Там са регистрирани другата младежка организация и двете организации работещи с и за младежите в региона. Основната причина е по-добрата координация между заинтересованите страни и съхранената инфраструктура, подкрепяща развитието и разработването на младежки дейности. В този смисъл, формулирането и приемането на местна програма за младежта е ключово предизвикателство за новия програмен период. Тя трябва да стъпи на внимателен критичен анализ на потребностите и очакванията на младите хора в община Дупница, обхващайки по възможност максимално представителна извадка от тях. Особено внимание трябва да се обърне на младите хора в селата и младите хора от уязвими социални групи, включително ромите. Трябва да се реши въпросът с „младежките места“ в града, както посочва Интегрирания план за градско възстановяване и развитие, и общината. Необходимо е интензифициране на диалога между всички заинтересовани страни – местна власт, неправителствени организации, училища, бизнес, за да се оползотворят максимално всички съществуващи добри практики, създадени и функциониращи към момента. Особен акцент, в този контекст, е разширяването на възможностите за неформално и

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

самостоятелно учене, както и създаването на условия за придобиване на действителни професионални умения и професионален опит.

5.8. Култура

В Дупница функционира общински исторически музей и две къщи-музеи – на Станке Димитров и на Жельо Демиревски. Общинският исторически музей е създаден с решение на Общинския съвет от 8 май 1992 г. и разполага с архив от 7 442 движими паметници на културата. В общински музей работят трима уредници, 1 старши специалист „Издателска дейност“, уредник в изложбена зала „Джамията“ и организатор на изложби. Екипът се управлява от директор. Общинският музей няма действаща експозиция и не отчита приходи и постъпления поради липса на експозиционна площ. Институцията ползва помещения в сградата на Младежки дом – Дупница. Експертите му участват в множеството спасителни археологически операции по трасето на магистрала „Струма“, както и в местността „Кулата“. Етнографска експозиция действа в къщата музей „Жельо Демиревски“. Обектът е обновен в рамките на проект „Планините си подават ръце“ по програма „Добросъседство“ с Република Македония през 2007 – 2008 г. Ползва се като място за културни събития в града. Къщата музей на Станке Димитров изпълнява функциите на фондохранилище на Общински музей и Общинска художествена галерия към момента. Доколкото и двете сгради са образци на градската архитектура в България от началото на XX век, които естествено се вписват в архитектурната среда на града, и са обвързани със значими за комунистическото движение в национален и международен мащаб лица, включването им в интерпретативни туристически и образователни проекти обвързано с ползването им за експозиционни площи е гъвкаво решение на основния проблем пред музейното дело в Дупница. **Ключов проблем пред общинския музей и музейното дело в община Дупница е липсата на отговаряща на съвременните изисквания музейна сграда и свързаните с това експозиционни площи, необходимото съвременно техническо оборудване, пособия и материали за съхраняване, обработка, реставрация и експозиция на предметите с историческа, културна и познавателна стойност. Този проблем съществува повече от две десетилетия и еднозначното му решаване е повече от необходимо.**

Няма действащ регистър на посетителите на исторически и музейни обекти в община Дупница тъй като липсва местна регулаторна рамка за продажбата на билети за посещения и свързаното с това регистриране на посещенията. По същата причина няма регистър на посетителите на изложбените зали в Околийската къща и Джамията.

Общинската художествена галерия ползва за основна експозиционна площ втория етаж на Околийската къща и в отделни случаи – вътрехрамовото пространство на Джамията, с която са регистрирани като паметници на културата в ансамбъл. В момента художествената галерия има фонд от около хиляда картини. Една част от картините са на стари майстори, а друга – на съвременно изкуство. Галерията

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

разполага с 37 рисунки на Владимир Димитров – Майстора. Голяма част от фонда се състои от творби на Патрики Сандев. В състава на колекциите са творби на Райко Алексиев, Добри Добрев, Димитър Топлийски, Георги Алайков, Асен Ушев, Димитър Казаков – Нерон, Владимир Пешев и др. Галерията организира изложби на творци от страната и чужбина, както и поетични вечери, представления и други.

Общински драматичен театър „Невена Коканова“ е създаден през 1991 г. Той е единственият театър в община Дупница и агломеративния район на общината. Театърът се помещава в реконструираното през 1983 г. читалищно крило. Разполага със зрителна зала с 420 места, сравнително добре оборудвана сцена – широчинна при порталите 9, 20 м., въртящ се диск с диаметър 9 м., оркестрина кола, 25 подемика (10 моторни) за декори и облекло на сцената. Театърът разполага още с един собствен апартамент в сградата (преоборудвани две гримьорни за временно пребиваващи

Стоянка Мутафова и Златина Дончева с комедията "Палави вдовици" на Азис Несин на сцената на театър „Невена Коканова“ в Дупница

Източник: www.strumaonline.com

персонал, режисьори, актьори и др.), една репетиционна зала, четири гримьорни, две канцеларии. Сградата е ремонтирана със средства на Националния доверителен екофонд през 2013 г. Театърът има собствена театрална труппа и програма, включително с гастроли в страната. Има трайна тенденция за обогатяване на театралния афиш в последните четири години. На дупнишка сцена гостуват едни от най-добрите трупни и постановки в страната. Театралната публика в региона не е достатъчна за самоиздръжка на театъра. През творческата 2012 г. 8 421 зрители са посетили 23 представления и са кумулирали приходи в размер на 18 538 лева. Отбелязва се тенденция свързана с увеличаване на приходите и посещенията при увеличен брой представления. Разработването на иновативни културни продукти и ориентирането към различни публики е един от начините за поддържане и развитие на театралното изкуство в Дупница. В 2014 г. община Дупница осъществява проект фокусиран върху съчетаването на визуално и театрално изкуство с подкрепата на ОП „Регионално развитие“. Близостта до центровете на театралното изкуство в София и Благоевград може да бъде разглеждана както като рискова за оцеляването на театралното изкуство и публика в Дупница, така и като шанс, особено ако можем да привлечем публики на алтернативни и иновативни визуални и театрални продукти, ползващи нетрадиционни пространства и комуникационни форми. Това поставя още веднъж въпроса за развитие на иновативна културна инфраструктура и пространства в Дупница. Инвестициите в такава не само ще променят архитектурния облик на градския център, но ще позволят оползотворяване на пространства, които класически не

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

се възприемат като произвеждащи културни продукти (площади, открити сцени, стълбища и стени, изоставени и разрушени фабрични сгради и т.н).

На територията на общината има 13 регистрирани читалища. В община Дупница има общински духов оркестър и общински мажоретен състав, създаден през 2010 г. Всички танцови групи, ансамбли и състави, като изключим фолклорен танцов ансамбъл „Актавис“, функционират като част от дейността на читалищата и общинските училища. В община Дупница има четири хора – мъжки, смесен, момчешки и туристически, 2 фолклорни танцови ансамбъла – „Актавис“ и ансамбъла към читалище „Зора 1858“, 2 танцови формации за съвременно танцово изкуство – „Денс машин“ и „Вива“, 4 детски вокални групи, 1 детска сатирична група, детска фолклорна група „Крайниче“. В селата Джерман и Червен брег функционират 2 самодейни кукерски групи, а в града е съставът за стари градски песни „Ноктюрно“. Към самодейните групи в Дупница е и клуб „Здраве“ на ветераните-спортисти.

Дефиле на участниците във фестивала „Мир на Балканите“ по улиците на Дупница

Източник: www.dennews.com

В периода 2007 – 2013 г. културният календар на община Дупница се обогатява с 2 нови фестивала с международен и национален характер - Национален фолклорен фестивал на обработените народни хора „Рила ни гледа“ и Международният фестивал на мъжките хорове „Св.Иван Рилски“. Като разширява обхвата на публиките, сцените и гостите си, в Дупница продължава да се провежда Югозападният фолклорен фестивал „Мир на Балканите“. Ежегодни и значими за културния календар на района прояви са Майски празници на културата в

Дупница, както и включените в програмата им национален Дупница Денс Фест и местен Дупница Рок Фест.

Нарасналият брой фестивални и културни прояви с международен и национален характер в общината поставят въпросите за липсата на модерни сцени и културни пространства, включително съвременно сценично оборудване, съвременна инфраструктура и услуги, които да задържат и удовлетворят привлечените публики и гости. Тези проблеми са ключови за създаването от фестивалите културни продукти и възможностите за техния ефективен маркетинг в конкуренция с близките големи културни центрове Благоевград и София. Те предпоставят проблемите свързани с финансирането на такива прояви в района. Необходими са инвестиции в човешки ресурс и капацитет за управление и развитие на такъв тип продукти на местно ниво.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Изложените дотук проблеми на сектор „Култура“ поставя въпроса за приета от всички заинтересовани страни местна визия за развитието на културата и маркетингането на културните продукти на територията на община Дупница, включително – селекция и привличане на публики. Важно е да успеем да задържим в общината не само талантливите представители на общността, но и да привлечем компетентни и мотивирани „търговци“ на култура, ако искаме този сектор с висока добавена стойност да се развива конкурентно. Това е особено важно в контекста на кандидатстването на София и Югозападния район за културна столица на Европа през 2019 г.

• **Разходи за култура - дял от общите разходи на местния бюджет**

В периода 2010 – 2013 г. разходите за култура на Община Дупница варират между 5 и 3% от всички разходи на местния бюджет. Наблюдава се устойчиво намаление на издръжката за културни институции и събития в периода 2010 – 2012 г., не само в нетната сума, но и в отношението ѝ към общия обем на разходите за съответната година.

Това може да се види от приложената таблица:

Таблица 9: Разходи за култура, финансирани от бюджета на община Дупница за периода 2010 – 2013 г.

Година	Всичко разходи местни дейности	Разходи за група култура	%
2010	7 735 839	412 946	5,33
2011	8 821 759	373 109	4,22
2012	11 002 237	350 863	3,18
2013	8 317 958	494 347	5,94

Източник: Община Дупница.

Съпоставка на дела на разходите за култура в местния бюджет с дела на разходите за култура в бюджетите на съседни общини като Кюстендил, Благоевград и Петрич върху извадка за 2013 г. и при отчитане на разликите в броя субсидирани културни институции, не показва съществена разлики:

Таблица 10: Съпоставка на разходите за култура като дял от всички разходи на бюджета

Разходи за култура като дял от всички разходи на бюджета	Община Дупница	Община Кюстендил	Община Петрич	Община Благоевград
2013	5,9	7,4	5,2	4,4

Източник: НСОРБ.

Не съществува единна база данни, която да онагледява връзката между инвестираните средства и реалните културни продукти и услуги получени от населението. Анализът на структурата на разходите за култура показва, че съществена

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

част от тях се насочва за издръжка на съответните звена, както и за субсидирани дейности на различните видове културни институции. Културните продукти и институции не се възприемат като източник на приходи за местната икономика. Това се вижда и от сравнително устойчивите разходи за дейността в наблюдаваните общински бюджети.

- Инвестиции в културна инфраструктура и опазване на културното наследство**

Инвестициите в културна инфраструктура за изтеклия програмен период не са голямо перо от местните разходи и от инвестициите, осъществени чрез оперативните програми и други инструменти на Общността в община Дупница. Оценката на капиталовите разходи за 2007 – 2013 г. им отделя дял от около 1%. Изпълнени са мерки за подобряване енергийната ефективност на общински драматичен театър „Невена Коканова“, а чрез проект за иновативно културно събитие ще бъде осигурено обновяване на материално-техническата база. В рамките на проекти за трансгранично сътрудничество е извършено обновяване на пространствата в архитектурния ансамбъл на местните паметници на културата Джамята и Околийската къща. Приблизително 42 000 лева са вложени в ремонт и реконструкция на младежкия клуб в с. Бистрица, а малко над 14 000 лева – в ремонт на читалището в с. Крайници. Нерешен остава въпросът с подходяща сграда за осъществяване на експозициите и музейната дейност на Общински музей – Дупница. Доколкото читалищата са самостоятелни юридически лица, обект на специална грижа от страна на държавата, очевидно се разчита на възможността те самостоятелно да решават въпросите по поддръжка и развитие на материалната база. Инвестициите в парк „Рила“ създават голяма и малка сцена за изяви на открито. Интегрираният план за градско възстановяване и развитие отчита недостига на съвременна и ефективна културна инфраструктура в общината. Той залага на развитието на пространства и обновяването на съществуващи сгради в подкрепа разработването и предлагането на културни продукти от страна на местни и привлечени заинтересовани страни в тази сфера. Нуждата от модерна културна инфраструктура се усеща още по-остро на фона на разработваните и предлагани в общината културни продукти, каквито са различните типове фестивали и фестивални събития.

В периода 2009 – 2012 г. със средства от общинския бюджет, Общински музей Дупница извършва мащабна операция за разкриване, проучване и консервация на археологическите находки в местността „Кулата“ над град Дупница. Осигурени са приблизително 100 000 лева за разкриване на владетелската крепост и отбранителните съоръжения, за изваждане, реставрация и консервация на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

предмети от бита на обитателите на крепостта, заснемане и др. **Част от стената на владетелската крепост в местността „Кулата“ над гр.Дупница**

Извършените теренни археологически проучвания в общината, съвместно с експерти от Националния археологически музей и Националния институт по паметниците на културата установиха 29 нови обекта от праисторията до средновековието в землищата на селата Яхиново, Крайници и Червен брег. Обектите са вписани в Археологическата карта на България и автоматизираната информационна система.

Само 400 лева са отделени през периода за консервация на движими ценности на културното и историческото наследство в общината.

Разкритията на историческо и културно наследство в местността „Кулата“ я превръщат в стратегически обект за развитие на културно-познавателния туризъм в общината, с голяма стойност за краезнанието и историческата наука в региона.

Ключов проблем по отношение археологическите обекти в общината е осигуряването на средства за тяхната консервация, допроучване, реставрацията на предмети, разкривани в процеса на проучване на терените. Задължително трябва да продължи работата по теренни проучвания на землищата на населените места в общината, за да се получи не само цялостна картина на наличното историческо наследство, но и да се получи цялостна визия за възможностите това наследство да се интегрира в устойчивото развитие на общината. В този контекст, експертите от общински музей повтарят тезата, че всеки културно-познавателен маршрут тръгва от местния музей, за да подчертаят другият сериозен проблем в сектора – липсата на съвременна материално-техническа база за развитие на музейното дело в Дупница.

Важно е да отбележим, че ИПГВР отделя специално внимание на вписването на архитектурното и историческо наследство на гр.Дупница в неговото социално и икономическо пространство. Този специфичен въпрос на развитието на културната и туристическа инфраструктура в общината изисква формулирането на индивидуална инвестиционна програма и програма с мерки, които да доведат до последователно провеждана местна политика в тази посока. Тя е силно опосредствана от необходимостта от подходящи музейни площи и визия за развитие на музейното дело в община Дупница.

Оценка на експертите в сектора и визията им за развитие на културата в общината в настоящия програмен период:

Отсъствието на икономика генерираща устойчиви, добре платени работни места е ключовият проблем, който генерира основните предизвикателства пред развитието на културата на територията на общината. Това е мнението на участниците в анкетирането на заинтересованите страни по изготвянето на настоящия ОПР експерти в

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

областта на културата. Това разбиране определя и основните сфери на общественоекономическо развитие, върху които се акцентира в допитванията: индустрия, туризъм, селско стопанство – като сектори на икономиката и – образование, здравни и социални услуги и опазване на околната среда – като обществени услуги и действия.

Модерна и съвременно оборудвана сграда за общинския музей с достатъчно експозиционни площи, съвременна художествена галерия, ефективен и действащ Туристически информационен център, опазването и интегрирането на паметниците на културата и подобряване на инфраструктурата в населените места, особено крайните градски квартали и селата са необходимите действия, за да се възползва общината от своето културно-историческо наследство и да предлага атрактивни културни продукти. Недостигът на финансови средства за развитие и поддържане на културни продукти е другият основен проблем пред сектора в момента.

Според специалистите в областта на културата е необходима добре разработена местна културна политика. Охраната на паметниците на културата в общината е въпрос, който също трябва да намери своето решение.

Привличането на утвърдени имена в областта на културата, доколкото това промотира общината като място за създаване и предлагане на качествени културни продукти, инвестиции в подобряването и развитието на институциите и формите (театър, читалища, музей, традиционни празници и фестивали), които произвеждат тези продукти са част от действията, които трябва да бъдат осъществени, за да може общината да бъде конкурентна в тази сфера. Обръща се особено внимание на възможностите на младежката култура, както като средство за възпитание и социално израстване, така и като среда произвеждаща модерни културни събития, привличащи публики и интерес към Дупница като културно средище. Значението на читалищата като място за създаване на вкусове и навици за култура е подчертано. Необходимо е тяхното модернизиране като среда и видове услуги, които предлагат. Отрежда им се роля в организирането на културни събития и форми.

Според специалистите в сферата, възстановяването на средновековната крепост в местността „Кулата“, реставрацията и съхраняването на уникалния средновековен храм „Св.Спас“ в с.Червен брег, дигитализацията на движимото историческо наследство и развитието на библиотечните фондове трябва да бъдат сред приоритетните стъпки за развитие на културата в общината.

Сътрудничества между институциите и общините в областта на културата са желани при развитието на различни форми на културно-исторически туризъм, подобряване състоянието на паметниците на културата и тяхното интегриране в градското пространство, създаването на многофункционална зала, която да позволи представянето на различни по тип културни събития. Част от специалистите в областта на културата виждат като важна стъпка за общото и в частност – развитието на културата в общината - разкриването на висше учебно заведение.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

В своите анкети, експертите в областта на културата не са посочили възможни решения свързани с установяване на типовете публики и посетители на културни събития и свързани с културата обекти, оценка за наличните местни и привлечени публики и посетители, които биха поддържали и развивали културните събития, действащи към момента, типовете съвременно изкуство и алтернативни експозиционни пространства в градската и заобикалящата я среда. Очевидно това е въпрос, който се оставя след решаването на принципното предизвикателство, каквото е ясна местна визия и мерки за развитие на община Дупница като културна дестинация и място за правене/предлагане на култура. Последното се осъзнава недвусмислено не само от този тип заинтересована страна в устойчивото местно развитие.

ОБООБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА СПОРТНИТЕ, МЛАДЕЖКИ И КУЛТУРНИ ДЕЙНОСТИ И ИНФРАСТРУКТУРА В ОБЩИНА ДУПНИЦА

1. В община Дупница има добре развита, работеща система от спортни клубове и дейности, активно включващи децата и младежите.
2. Възловият проблем в сектора е остарялата и недостатъчна за професионалното и масово развитие на спортните дейности инфраструктура.
3. Необходимо е създаването на визия за развитие на професионалния и масов спорт в общината, която да зададе очакваните резултати и ясните индикатори за тяхното измерване и оценка.
4. Създаването на капацитет за разработване и управление на инициативи, ползващи проектния подход е ключово предизвикателство за всички заинтересовани страни в сферата на спорта.
5. Инвестициите в спорта трябва да се насочат към закрити комбинирани игрища, закрити тренировъчни площадки за различните видове спорт с подходящото оборудване, целогодишно работещ басейн, реконструкция и модернизация на съществуващата спортна база, изграждане на многофункционална спортна зала в града.
6. В община Дупница има активен и развиващ се неправителствен сектор съсредоточен върху развитието на младежки дейности, включително такива, които подкрепят неформалното образование и самостоятелното учене.
7. По отношение реализираните младежки дейности и инициативи, община Дупница изостава от естествения си конкурент – община Кюстендил.
8. Формулирането и приемането на местна програма за младежта е ключово предизвикателство за новия програмен период.
9. Особено внимание трябва да се обърне на младите хора в селата и младите хора от уязвими социални групи, включително ромите. Трябва да се реши въпросът с

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

„младежките места“ в града, както посочва Интегрирания план за градско възстановяване и развитие, и общината.

10. Трябва съвременна музейна сграда с необходимото оборудване за съхраняване и експониране на опазваните в Общински музей предмети и обекти на историческото минало на региона.
11. Необходимо е създаването на многофункционална зала, която да позволи представянето на различни по тип културни събития.
12. Необходимо е адаптиране на местна правна рамка, която да регламентира регистрирането и приходите от посещения на музей, галерии, изложби и други културни центрове в общината.
13. Остра нужда от модерно оборудвана и мобилна сцена за големи културни събития.
14. Остра нужда от модерни инфраструктурни решения свързани с осигуряване на покритие, оборудване и приятелска към публиката среда при съществуващите открити сцени и културни пространства на общината.
15. Необходима е приета от всички заинтересовани страни местна визия за развитието на културата и маркетизирането на културните продукти на територията на община Дупница, включително – селекция и привличане на публики.
16. Близостта до центровете на театралното изкуство в София и Благоевград може да бъде разглеждана както като рискова за оцеляването на театралното изкуство и публика в Дупница, така и като шанс, особено ако можем да привлечем публики на алтернативни и иновативни визуални и театрални продукти, ползващи нетрадиционни пространства и комуникационни форми.
17. Богатство от фестивали с национален и международен характер, които са ценен източник за създаването на уникални културни продукти с марка „Произведено в Дупница“.
18. Остра нужда от иновативна културна инфраструктура, която да позволи възможността Дупница да бъде домакин на много „пътуващи изпълнители“.
19. Необходимост от инвестиции в разкриване, експониране и маркетизиране на местното археологическо, историческо и културно наследство.

6. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

6.1. Достъпност и свързаност на територията

Пътните комуникации в община Дупница са два основни типа:

- **Междуселищни пътища** – Включват пътища I-ви, II-ри, III-ти и IV-ти клас;

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

➤ **Улично стопанство в населените места** – гр.Дупница и 16-те села.

На 23 юли 2013 г. в експлоатация влязоха близо 14 км от магистрала "Струма" - от Долна Диканя до пътен възел "Дупница-север" (от км 305+220 до км 319+200). Участъкът е част от лот 1 на магистрала "Струма" - Долна Диканя – Дупница (от км 305+220 до км 322+000) с дължина 16.78 км. 7.9 километра от тях са на територията на община Дупница. Недовършените 2.8 км от Лот 1 (от км 319+200 до км 322+000) ще бъдат открити за ползване заедно с Лот 2 на "Струма" - Дупница – Благоевград. Над 10.800 км от този участък преминават през територията на община Дупница.

Откритият участък до пътен възел „Дупница – север“ скъсява с 15 минути времето за пътуване до столицата. Автомагистрала "Струма" е част от Трансевропейската транспортна мрежа по направление на Общоевропейски транспортен коридор IV в отсечката от пътен възел "Даскалово" до ГКПП Кулата. Началото на АМ „Струма“ - участък Лот 2 започва за територията на общината при км 322+000, което съвпада с края на участък Лот 1 Долна Диканя – Дупница. Краят на участъка е при км 359+483.52 – извън територията на общината. Изграждането му ще бъде съпроводено с осъществяването на пътен възел „Дупница-юг“ при км 327+464 в местността „Бинека“. Предвижда се само рехабилитация и оформяне на нови пътни кръстовища на ниво според проекта. Вливането на потока от Кюстендил и Дупница ще стане с две пътни връзки, които ще пресекат жп линията.

Участък от АМ „Струма“ в землището на община Дупница

Източник: www.dennews.com

Магистралата допълва и подобрява нивото на транспортно обслужване в общината, осъществявано до 2013 г. от главен път Е-79 по оста Кулата – Благоевград – Дупница – София. Важен транспортен коридор е второкласен път Дупница – Кюстендил, който свързва общината с областния център, Македония и Сърбия, а посредством пътя Дупница – Самоков - с градските центрове в Южен Централен и Югоизточен райони за планиране, както и с Република Турция. Общата дължина на пътищата I-ви, II-ри, III-ти и IV-ти клас в Общината е 165.8 км., разпределени както следва:

Таблица 11: Пътна мрежа в община Дупница

Вид пътища	Обща дължина в км.
Автомагистрали	7.9
Пътища I-ви клас	42,3

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Пътища II-ри клас	34
Пътища III-ти клас	25,5
Пътища IV-ти клас	64
Общо	173.7

Източник: Община Дупница.

Пътищата I-ви, II-ри и III-ти клас са със 100% трайна настилка. Настилка на 87% от пътищата IV-ти клас е трайна (асфалт, бетон, паваж или запечатка с битум), а на 13% от тях нетрайна (баластра или трошен камък). Тези пътища се поддържат от общината със средства от общинския бюджет. Гъстотата на пътната мрежа спрямо територията в община Дупница е 0.48 км/км², което е много добър показател на фона на средния за страната – 0.38 км/км². Средната гъстота на автомагистралите и първокласните пътища в общината е 0.13 км/км², а на регионалните и местни пътища – от втори до четвърти клас – 0.344 км/км², което е над средното за ЮЗРП - 0,126 км/км². Като цяло, функциониращата РПМ в общината, областта и региона е над средната за страната. Според данните в Регионалния план за развитие на Югозападния район, транспортната достъпност на населените места в общината е една от най-добрите в областта, региона и страната – от 0 - 15 минути. Територията попада в ареала с транспортна достъпност до големи градски центрове във времето от 15 до 32 минути.

Общата площ на уличната мрежа в община Дупница е 2813,5 хил. м² - 877,5 хил. м² в гр. Дупница и 1936 хил. м² в 16-те села. Благоустроените с трайни настилки улици са около 669,5 хил.х м² (приблизително 24 %). Изграждането на газификационната мрежа в града, засиленото строителство, изграждането на водопроводни отклонения към нови или съществуващи сгради, както и липсата на достатъчно средства за основен ремонт са причина за критичното състояние на улиците в град Дупница и селата на общината.

През изтеклия програмен период са ремонтирани 44.9 км. общински пътища или приблизително 50% от общинската пътна мрежа. 4 972 549 лева са вложени в реконструкцията на пътищата до селата Бистрица, Яхиново, Баланово и отсекката Дяково – Кременик (между регулационните граници на населените места) по проект "Реконструкция и рехабилитация на извънрегулационни участъци от пътна мрежа на Община Дупница", финансиран от ОП „Регионално развитие“ през 2009 – 2010 г. Общинският бюджет е заделил 1 009 908 лева за поддръжка на пътищата до останалите села на общината, както и за неотложен ремонт на улици в населените места на територията. Местната власт осъзнава важността на транспортната свързаност на населените места и помежду им. Анализът на капиталовите разходи на местния бюджет от 2007 до 2013 г. показва трайна тенденция за нарастване дела на разходите за пътна и улична инфраструктура - от 6% през 2007 г. до почти 21% през 2013 г.

През територията на общината преминава електрифицираната ж.п. линията София - Кулата, която е една от най-натоварените линии в страната. От същата линия при гр. Дупница има разклонение за гр. Бобов дол. 100% от железопътната мрежа в общината е електрифицирана с възраст на контактната мрежа над 10 години. От гара

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

“Дяково” дължината на ж.п. линията възлиза на 16,128 км., и коловозно развитие – 2,135 км. Коловозното развитие на гара “Дупница” е 6 072 км. Отсечката е част от ж.п. коридор Видин-София-Кулата, включен в списъка с приоритетни проекти за развитието на Транс-европейската транспортна мрежа до 2020 г. Линията е една от железопътните магистрали в България включени в Европейското споразумение за най-важните линии за международни комбинирани превози и свързаните с тях обекти (AGTC). ОП „Транспорт“ предвижда линията да бъде осигурена с оборудването от модерни системи за сигнализация и телекомуникация на железопътни отсечки (по Трансевропейската транспортна мрежа). Гъстотата на железопътната мрежа в общината възлиза на 59.4 км/км² при 42 - 46 км/км² за областите от региона за планиране и водещото му място в това отношение на фона на страната.

Осъществяването на големите национални транспортни проекти ще подобри значително транспортната достъпност на територията на община Дупница и мобилността на жителите ѝ. Предизвикателство пред местните власти е осигуряването на транспортния достъп по пътищата-общинска собственост. Състоянието на уличното и пътно стопанство в общината изисква задълбочен анализ и стратифициране на решенията за преодоляване на проблемите свързани със състоянието, ремонта и стопанисването на уличните настилки. Необходими са инвестиции в подобряване състоянието на уличната и тротоарна настилка, вертикалната и хоризонталната маркировка, както и в създаването на ефективна система за управление и контрол на действията на всички заинтересовани страни при експлоатиране и ползване на улиците и общинските пътища.

На територията на община Дупница няма населено място без транспортен достъп. Всички междуселищни пътища в общината са асфалтирани, с изградена съпътстваща инфраструктура. В град Дупница е осигурена светлинна сигнализация и регулиране на възлови градски кръстовища. Над 25 000 лева са вложени в модернизирването на тези системи през изтеклите седем години.

Осигурено е транспортно обслужване с бързи и пътнически влакове на населението на град Дупница и селата Джерман, Яхиново, Дяково, Делян. Функционират жп-гара Дупница в съседство с автогара Дупница, от които се осъществява железопътната или автобусна връзка както със селища на територията на общината, така и със селища на територията на страната. В селата Джерман, Яхиново, Дяково и Делян действат и железопътни спирки. Поддържат се четири градски линии за обществен транспорт. Първите три линии обслужват населението на град Дупница със 75 курса дневно. Четвърта линия осъществява междуселищния транспорт на територията на общината като извършва 30 курса/ден до различните села в община Дупница. Така, общо на ден в града и общината се извършват 105 курса на линиите за обществен градски и междуселищен транспорт. Услугата се осъществява от частни превозвачи по договор с община Дупница и одобрено разписание и цени на билетите.

Населението на града и селата в общината ползва услугите и на 3 таксиметрови компании.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

По данни на общинска администрация, 80% от населението на общината е с подобро транспортно обслужване през изтеклия програмен период.

Транспортният парк в общината е на средна възраст от 20 години и е изцяло частна собственост. Това поставя множество предизвикателства пред собствениците, не само от гледна точка на поддръжката и експлоатацията на автомобилите за превоз на пътници и товари, но относно възможността да бъдат конкурентни на националния и международните пазари на транспортни услуги.

Нерешен е въпросът с местодомуването на автобуси и товарни камиони в рамките на населените места, извън установените транспортни паркинги или пространства за паркиране на такава техника.

Старата транспортна техника и нерегламентираното местодомуване са фактори, които изискват и общностно решение тъй като пряко влияят на качествата на околната и жизнената среда на населението.

Общината не подпомага транспортните услуги на своя територия. Те се възлагат на конкурсен принцип на частни компании, които извършват транспортното обслужване на населението в рамките на града и между селищата в общината.

6.2. Ширококолов достъп на домакинствата. Единна електронна съобщителна мрежа

60% от домакинствата в община Дупница имат ширококолов интернет достъп по данни на местни доставчици и собственици на съоръжения за доставка. По тези показатели общината изпреварва средното ниво за страната – 53.7% и е малко под средното ниво за Югозападния район – 64.3%. Водещата позиция на община Дупница по този показател в областта е конкурентно предимство, говорещо не само за изградеността на комуникационните и информационни системи на територията на общината, достъпа до комуникационни услуги, но и за потенциала на населението да учи и развива дейност, ползвайки новите технологии. Развитието на обществени информационни системи и гарантираното предлагане на Интернет базирани услуги за целия обществен сектор е задължителна стъпка към информационното общество и подобряване самоуправлението на местната общност.

3 читалища в община Дупница осигуряват постоянен безплатен ширококолов достъп да населението – народно читалище „Зора 1858“, гр. Дупница, народно читалище „Пробуда-1902“ в село Баланово и народно читалище „Пробуда-1927“ в село Самораново. Осигуряването на достъпа е подкрепен от програма „Глоб@лни библиотеки България - място за електронно включване“.

Дупница е една от 38-те общини в страната, извън областните центрове, с осигурен достъп до единната електронна съобщителна мрежа, която осигурява пренос на данни, глас и видео за нуждите на държавната администрация и националната сигурност. Това е още една предпоставка за изграждането на ефективни системи за

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

електронно административно обслужване на населението, по който показател, общината изостава значително на фона на региона и страната.

6.3. Енергоснабдяване, енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници

• Електроенергийна система в община Дупница

На територията на община Дупница няма населено място без електрозахранване. Електроенергийната система на община Дупница е част от единната електроенергийна система на страната. По данни от Общинска програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, над 50% от електропотреблението отива за производствени нужди, оценени като енергонеефективни, около 30% се консумират от населението и по-малко от 10% се изразходва за комуналния сектор и благоустройство.

Община Дупница се захранва от една подстанция - "Марек" с капацитет 80 MW, която осигурява електро захранване с въздушни и подземни кабелни изводи на всички съществуващи над 240 трафопоста. Чрез 300 трансформатора 110/20 Kv се осигурява и необходимата резервна трансформаторна мощност. На община Дупница са необходими нови трафопостове, които да стабилизират напрежението в по-отдалечените райони и да се отговори на нарастващите нужди на населението и промишлените предприятия. Електрозахранването в общината е изпълнено преобладаващо с въздушни кабелни линии ниско напрежение 220/380 V и една малка част с подземна кабелна линия.

В община Дупница няма населени места без осигурено електроснабдяване и външно осветление. Състоянието на последното в отделните населени места е с различна степен на амортизация и необходимост от подмяна/доизграждане, като показателите се променят в негативна посока от градския център към периферните и малки населени места.

От края на 2004 г., електроразпределителната мрежа ниско и средно напрежение в община Дупница е собственост на ЧЕЗ Груп, като част от електроразпределителната мрежа на Западна България. По данни на компанията, представени в медиите, инвестициите за периода 2010 – 2013 г. в общината, фокусирани върху изграждане и профилактика на трафопостове, изнасяне или рециклиране на електрически табла, ремонт на съоръжения по електрическите мрежи средно и ниско напрежение, полагане на нови кабелни линии средно и ниско напрежение в града, монтиране на електромери с дистанционно отчитане възлизат на близо 1 милион лева. За периода от придобиване на мрежата в Западна България до 2011 г., компанията е инвестирала близо 6 милиона лева в подобряване на енергопреносната мрежа на общината. Дупница е сред градовете в обхвата на ЧЕЗ с най-много нови и модерни измервателни уреди за отчитане на потребена електроенергия от домакинствата и фирмите. Като цяло, електроенергийната инфраструктура в общината е с добра изграденост и в добро състояние.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

На община Дупница са необходими нови трафопостове, които да стабилизират напрежението в по-отдалечените райони и да се отговори на нарастващите нужди на населението и промишлените предприятия. В това отношение местната власт има всички необходими законови инструменти за съдействие и координиране на инвестиционните намерения на компанията за удовлетворяване на тази необходимост.

При сегашното състояние на уличното осветление на община Дупница, усилията за подобряване на енергийната му ефективност трябва да бъдат насочени не само в подмяна на осветителните уредби с нови, с дълъг живот и използваемост, но и в прилагане на модерни методи за мониторинг, ранна диагностика на потенциално слабите места и гъвкаво управление на осветителната уредба.

- **Газоснабдителна и газоразпределителна инфраструктура**

45 километра газопроводи, включително подземните отклонения, са изградени към момента на територията на град Дупница, според данни на оператора „Рила Газ“ ЕАД към 2013 г. Изграденото трасе има готовност да снабдява с природен газ близо 4000 битови потребители, 105 публични сгради, както и 27 предприятия. Газоразпределителната мрежа обхваща кварталите „Горна махала“, „Пейо К. Яворов“, „Възход“, „Дупница“, „Велчова завера“, „Развесена върба“ (частично), както и Централна градска част и Промислени зони – юг и север (частично). До момента 10 общински обекта, между които по-голямата част от училищата и детските градини в града, както и сградата на местната администрация, имат договори за газификация. През октомври 2012 г. са пуснати в експлоатация първите 20 километра от мрежата.

Проектираната газоразпределителна мрежа за град Дупница е общо 121 километра. Трябва да осигури подаването на газ за битови и промишлени нужди на 13 600 битови абонати, 228 административни и 71 промишлени потребители.

Стратегическо предимство на общината е преминаването на транзитните газопроводи за Македония и Гърция през територията ѝ, което облекчава развитието на

Карта на газоразпределителната мрежа в град Дупница

Източник: <http://rilagas.bg/gazificirane.html>

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

газификацията в целия район.

Ползването на газ за отопление и битови нужди е една от алтернативите за преодоляване сезонните замърсявания на въздуха в града, резултат от ползването на други традиционни фосилни горива – въглища, нафта за горене и мазут.

Въпреки постигнатия напредък през последните години, процесът на газифициране в общината остава сравнително ограничен. Той отразява общото изоставане от средноевропейските нива на изграденост на газификационната мрежа и потреблението на газ от населението в района и страната. Икономическата среда е основният фактор, който влияе върху процеса. Възможността за директна намеса на местната власт за ускоряване на процеса е силно ограничена и не би имала положителен ефект върху него. Ефективни мерки за насърчаване на местното икономическо развитие довеждащо до повишаване благосъстоянието на населението и възможностите за правене на бизнес в Дупница са лостът, който би повлиял интереса и склонността на населението и малкия бизнес за потребление на газ за битови и производствени нужди.

• Производство на електроенергия и оползотворяване на възобновяеми енергийни източници

На територията на община Дупница функционират 2 водно-електрически централи:

- ВЕЦ „Самораново“, използващ водохващане от р.Отовица и е с мощност 3 MW.
- ВЕЦ „Яхиново“ използващ водохващане от р.Джубрена с мощност 6,9 MW.

В община Дупница действа и 1 фотоволтаична електроцентрала с мощност 10 kW в местността „Бели Янко“, с. Пиперово, собственост на „Делектра“ ЕООД по данни на Регистъра на сключените договори за присъединяване на Министерство на икономиката и енергетиката.

В периода 2010 – 2012 г. са разработени инвестиционни проекти за изграждането на МВЕЦ край с.Самораново на р.Ядъчка – кота 1282 м и на р.Отовица - кота 998 м, които не са одобрени от Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“. Само мощностите на ВЕЦ „Яхиново“ и ФвЦ Пиперево са създадени след 2006 г. Към периода за изготвяне на настоящия анализ няма данни за други мощности за производство на енергия от ВЕИ по видове в община Дупница.

През 2012 г. е приета Общинска програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2012 – 2020 г. Като цяло, теоретичният потенциал на остатъчния речен ресурс в община Дупница е оценен на 4535788 MW/h /год. Енергийният технологичен потенциал на съществуващите гравитачни водопроводи в

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

общината възлиза на 875,9 MW/h/год. Най-перспективен от икономическа гледна точка е водохващането на "Дренски рид". Отворен е въпросът до каква степен ще бъдат повлияни качествата на доставяната питейна вода за населението и икономическите субекти в общината при липса на пречиствателна станция за питейни води.

Теоретичният потенциал на слънчевата енергия за цялата община се оценява на 411216 031 MW/h/г., определени като значителен ресурс с необходимост от допълнителни изследвания за определяне на технологичната оползотворяемост. Използването на слънчеви колектори за осигуряване на гореща вода е целесъобразно само за обществени сгради, които имат целогодишно натоварване. Авторите на програмата не ги препоръчват за детските градини и училищата, тъй като през най-активния сезон – лятото – те са недостатъчно ползвани. При ползване на слънчеви колектори, полезната площ на всички сгради в общината възлиза на 1 321 804 м², при средностатистически 3-етажни жилища и коефициентът на полезно действие на слънчевите колектори е $\eta=0,5$.

Технологичният потенциал за получаване на електроенергия от монтирани на покривите на сградите фотоволтаични панели при ползване на цялата полезна площ на сградите в общината се оценява на 1,069 MW/h/год. за стационарни PV системи и на 1,356 MW/h/год. за следящи системи. Като цяло ползването на инсталации за осигуряване на гореща вода и електричество от слънчевата енергия в община Дупница е ефективен начин на намаляване разходите за енергия на сградите както в обществения, така и в частния сектор. Това е стъпка за подобряване енергийната ефективност на жилища, административни и производствени сгради, която експертите на програмата препоръчват, обвързвайки с допълнителна преценка на конкретната ситуация и необходимости.

Според експертните анализи на програмата, община Дупница няма необходимия естествен потенциал за добив на енергия от геотермални източници и вятър. Техническият потенциал за производство на енергия от биомаса е много малък и към момента не представлява интерес за изпълнение на инвестиционни проекти. Намиращото се на територията на общината депо не може да генерира практически приложимо количество сметищен газ за енергийно оползотворяване. Оценката на възможностите за производство на енергия от твърди селскостопански отпадъци възлиза на 25126,05 MW/h/год., а при иглолистната и широколистна дървесина и дървесни отпадъци от промишлеността и дейности на населението - на 12021,0 MW/h/год.

Оценката на обективните възможности за ползване на ВЕИ различни от слънчевата енергия в община Дупница продължава да зависи от достатъчните като количество и качество данни, съответно – анализи в съответните сектори и оценка на икономическата рентабилност за всеки отделен проект. Необходим е съществен ресурс за оценка и изпълнение на мащабни проекти за ползване на ВЕИ в публичния и частния сектор. Трябва да се оцени и приложи възможността за партньорство между местните власти, гражданите и бизнеса при планирането и изпълнението на подобни

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

проекти, включително – при подбора и ползването на възможните източници за финансиране.

- **Осъществени мерки за енергийна ефективност и постигнати резултати в периода 2007 – 2013 г.**

По-голямата част от сградите общинска собственост са построени в периода 1952 – 1985 г. В периода 2007 – 2013 г. са реализирани мерки за енергийна ефективност в над 44% от сградите общинска собственост с административни, образователни и здравни функции. Икономии на енергопотребление при изпълнение на предписаните мерки в тези сгради - общинска собственост възлизат на 5984,531 MWh, а годишното намаление на парникови газове - на 2943,801 тона въглероден диоксид (Общинска програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2012 – 2020, Колектив, София, 2012 г.)

Общината не е осъществявала мерки за въвеждане използването на енергия от ВЕИ в собствени сгради с промишлено/производствено предназначение, както и мерки за енергийна ефективност. Частните стопански субекти са изпълнявали частично и в крайно ограничен обем дейности по използване на ВЕИ и мерки за енергийна ефективност предимно с монтирането на слънчеви колектори за подгряване на вода. По данни на Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България, към момента на изготвяне на настоящия анализ 6 компании от община Дупница изпълняват проекти свързани с комплексно подобряване енергийната ефективност на сградите и производствените си цикли.

Няма данни за реализирани икономии и намаление на емисии парникови газове от изпълнени мерки за енергийна ефективност в сгради – частна собственост. Липсват данни и източници по тези показатели за реализирани мерки в частни жилищни сгради. Общината не е реализирала мерки за енергийна ефективност в жилищни сгради – нейна собственост. Консумираната енергия за отопление/охлаждане на жилищните сгради е предимно от конвенционални енергийни източници и основно: електроенергия, въглища и дърва за огрев. Предстои разширяване на абонатната мрежа на изградената газоснабдителна мрежа в град Дупница, което ще окаже благоприятен ефект върху икономическата и екологична обстановка в общината.

6.4. Водоснабдяване и канализация в община Дупница

- **Водоснабдяване**

99.3 % от населението на община Дупница е с осигурено водоподаване по данни в Регионалния Генерален план за обособената територия на ВиК - Дупница. Средно 0.69% от населението на община Дупница търпи ограничения във водоподаването. Най-често на воден режим са жителите на селата Кременик, Делян и Палатово. Изградеността на водоснабдителната система и водоснабдяването на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

населението в общината са в стойностите, характерни както за областта, така и за Югозападния район.

Водоснабдителната система на общината разчита основно на водохващанията на реките Бистрица, Горица и Ядка, и при необходимост – язовирите „Дяково“, „Калин“ и „Карагьол“. Основният водоизточник за града и село Бистрица е р.Бистрица с капацитет от 60 до 240 л/сек. За водоснабдяване в случай на нужда (през периода на лятно маловодие) се използват води от язовирите. Нито един от язовирите не е предназначен само за питейно-битово водоснабдяване, но поради липса на алтернатива през годините се е наложило тяхното използване и за тази цел. Язовир „Дяково“ се стопанисва от „Напоителни системи“ ЕАД и през периода на лятно маловодие подава вода за гр.Дупница като максимално разрешен дебит от 200 л/сек и до 3,5 млн.м³/г.

По-малките населени места се обслужват от шахтови кладенци, тръбни кладенци и каптажи. Общият дебит от тези водоизточници е около 20 л/сек. и не се изменя в големи граници през годината.

Общата дължина на водоразпределителните мрежи за обособената територия на „ВиК - Дупница“ ЕООД – гр.Дупница е около 240 км. Основната част на водоснабдителните системи и съоръженията са пуснати в експлоатация преди повече от 50 години. Голяма част от водоснабдителната мрежа е с изтекъл амортизационен срок, особено азбестоциментовите и стоманените тръби. Това означава, че в момента състоянието на водоснабдителните мрежи е лошо и води до множество течове, чести аварии и високи разходи за поддръжка.

Водоснабдяването, отвеждането и третирането на отпадните води в община Дупница се извършва от „Водоснабдяване и канализация – Дупница“ ЕООД, гр.Дупница. Дружеството е търговско дружество по смисъла на Търговския закон, учредено с решение на Кюстендилския окръжен съд през 1989 г. Община Дупница е собственик на 100 % от капитала на дружеството. Този факт има своята силна страна – общината, синхронизирано с държавата, може да определя политиката си във водния сектор. И – фактът има и своята слаба страна – общината не винаги може да разполага с достатъчно ресурс за осигуряване на тази политика и мерките, които тя предвижда.

През 2013 г. е разработен и представен за съгласуване с всички заинтересовани страни Регионален генерален план за водоснабдяване и канализация за територията на „ВиК – Дупница“ ЕООД, който осигурява рамката за провеждане на общинска политика в сектора, съответстваща и синхронизирана с националните и общностни политики. През месец юни 2013 г. планът получава одобрение на оценката си за въздействие върху околната среда. Настоящият план за развитие съобразява всички свои цели мерки по отношение водоснабдяването и канализацията в общината изцяло с цитирания план.

- **Пречистване и качество на питейните води в община Дупница**

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

В община Дупница няма изградена Пречиствателна станция за питейни води. Използват се повърхности водоизточници, които трябва да бъдат пречиствани, съгласно изискванията на националното законодателство. Към настоящия момент, водата само се хлорира в резервоарите посредством технически и морално остарели способности, нуждаещи се от модернизация и реконструкция в краткосрочен период. При положение, че водоснабдяването в обособената територия се осъществява само от повърхностни водоизточници, е задължително изграждането на подходящи съоръжения за пречистване на питейната вода съгласно Наредба № 12.

Необходимо е изграждане на ПСПВ с капацитет 200 л/сек. в краткосрочен период, тъй като качеството на питейните води в общината дават чести отклонения по базови показатели на качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно – битово водоснабдяване за всички повърхностни водоизточници в обособената територия.

- **Водопотребление**

Средното общо количество потребена вода за бита и за бизнеса в община Дупница през 2010г. възлиза приблизително на 77 л./жит./ден. По този показател, водопотреблението в общината е по-ниско от средните стойности за Западнобеломорски район – 97 л./жит./ден. Средното водопотребление на бизнеса е 17% от битовото водопотребление. Някои от индустриалните предприятия, които имат значителна водна консумация, имат отделни водоизточници и те не се включват в статистическата информация за водопотреблението на територията на община Дупница. Предварителният регионален план за „ВиК – Дупница“, прогнозира нарастване потреблението на вода от бита до 120 л./жит./ден. през 2038 г. Средното водопотребление от бизнеса слабо ще нарасне от 17% от битовото потребление през 2010 г. до 25% през 2038 г. По този начин общото водопотребление през 2038 г. ще достигне стойности около 146 л./жит./ден. Прогнозата предвижда намаление на течовете, така че за населените места с над 2000 жители загубите ще бъдат намалени от сегашните около 77% до 25%. Нивото на загубите на вода остава непроменено за по-малките населени места. Общото търсене на вода в обособената територия на „ВиК - Дупница“ ЕООД, гр. Дупница се предвижда да бъде намалено от 7,23 Мm³/г. през 2010 г. до 6,8 Мm³/год. в 2015 г. и по-нататък до 2,89 Мm³/г. през 2038 г. **Намалението на водопотреблението ще стане факт само при реализиране на значителни инвестиции в мерки за рехабилитация на мрежите.**

Оценката на водния стрес за община Дупница показва, че намаляването на водните загуби е препоръчително. При сценарии без намаляване на водните загуби в период до 2038 г., разработени в Предварителния регионален план за регион на „ВиК – Дупница“, има висок риск за недостиг на вода поради изразената сезонна вариация (пролетно маловодие и зимно пълноводие) на водоизточниците през годината. При прилагане на мерки намаляващи загубите и замърсяването на водата, оценките са за добри условия на водния баланс в общината. Препоръчва се **изграждането на две водохващания на р.Отовица и р.Джерман**, които да компенсират сезонните

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

недостатъчности на съществуващите сега водоизточници и да гарантират водния баланс на общината.

Прогнозата за количеството генерирани отпадъчни води следва българските норми и възлиза на 90% от водопотреблението за битови и промишлени цели. При битово водопотребление от 120 л/жит./ден, оттокът отпадъчни води е 108 л/жит./ден. Промислените отпадъчни води ще прибавят допълнителен отток и по този начин действителният проектен отток от канализационната мрежа ще възлиза на приблизително толкова, колкото и водопотреблението. Прогнозата е концентрацията на замърсителите в отпадъчните води от институции и промишлени предприятия да е еднаква с тази в битовите отпадъчни води.

Анализите в цитирания доклад обръщат внимание, че при всички сценарии, касаещи водопотреблението и в община Дупница, за да се гарантира добро качество и достатъчно количество питейна вода, е **необходимо изграждане на пречиствателни съоръжения за питейни води и пречиствателни съоръжения за отпадни води**, където не са изградени или са недостатъчни, преодоляване на проблемите на водопреносната система като течове и аварии, изграждане на достатъчни като обем и качество резервоари.

Необходимо е прилагане на интегрирано управление на водните ресурси на община Дупница.

- **Загуби на питейна вода**

Средният дял на загуби на питейна вода в община Дупница е 76.6%. Тази стойност е потвърдена и от проведена мониторингова кампания в рамките на подготовката на Регионалния генерален план за водоснабдяване и канализация на територията на „ВиК – Дупница“ ЕООД. Причините за загубите са преди всичко в остарялата водоснабдителна система на общината (по-голямата част от нея е изградена преди 50 години). Високият процент на общите загуби изисква създаването на ефективна стратегия за намаляване на общите загуби като основна приоритетна цел. Тази препоръка в Регионалния генерален план за водоснабдяване и канализация на територията на „ВиК – Дупница“ ЕООД е придружена с ясно разписани краткосрочни, средносрочни и дългосрочни мерки, отразени в стратегическата част и на настоящия План за развитие. Тя трябва да се осъществи в синхрон с другите препоръки в документа.

- **Брой проекти за подобряване (изграждане, реконструкция и рехабилитация) водоснабдяването и канализацията на населените места**

58 816 лева са вложени в ежегодни дейности за подобряване водоснабдяването на населените места на община Дупница от общинския бюджет. Мерките са свързани основно с подмяна на водопроводни тръби и осигуряване на кладенци за

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

водоснабдяване на населението в селата Джерман, Грамаде, Яхиново, Бистрица, Пиперево, както и някои квартали на град Дупница. Осигурено е подобряване на водоснабдяването за 14.4% от населението на общината, ако ползваме базата на преброяването през 2011 г.

За ремонт и подмяна на канализация в селата Крайници, Баланово и Бистрица са инвестирани 278 437 лева, като така е осигурена по-добра услуга „отвеждане на канални води“ за 8.4% от населението на общината. Няма оценка на ВиК – дружеството или местната администрация за ефекта върху загубите на питейна вода от проведените мерки за подобряване състоянието на водоснабдителната система в общината.

- **Канализация, отвеждане и пречистване на отпадъчни води**

Степента на завършеност на канализационната мрежа във „ВиК - Дупница“ ЕООД, гр.Дупница е около 91%, а на оползотворяване около 97%. Общата дължина на канализацията е 218 км към 2010 г. 47% от населените места и приблизително 62% от населението на общината ползват услугата „отвеждане на отпадъчни води“. 49.2% от населението на общината ползва услугата „пречистване на отпадъчни води“. От населените места, обслужвани от дружеството, с почти напълно изградена канализационна мрежа е гр. Дупница. Селата Самораново, Бистрица, Яхиново, Крайници, Червен брег, Джерман и Пиперево имат изградена частична канализация по стопански начин. Системите са проектирани и изградени в периода от 60-те до 80-те години на миналия век, като преобладаващият тип на системата е смесена. За сравнение, 69.7% от населението на Кюстендилска област е с изградена канализация („Стратегия за развитие и управление на ВиК отрасъла в Република България“, МРРБ, София, 2013 г.).

Отпадъчните води на гр. Дупница и на селата Яхиново и Самораново се пречистват в ПСОВ - гр. Дупница. Канализационните системи на Яхиново, Бистрица и Самораново не са включени в активните на дружеството. Канализационните мрежи са проектирани и строени в периода 60-те - 80-те години на миналия век. Възрастта на канализационните системи сама по себе си е индикатор за амортизационната им остарялост и износеност. Това е довело до системното запушване на канализацията, намаляване на хидравлическата проводимост и капацитет. Генералният регионален план за водоснабдяване и канализация предлага технически и пространствени решения на проблема, който има и своите екологични последствия заради инфилтрацията на канални води.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Въздушна снимка на ПСОВ край с.Джерман

Съществуващата ПСОВ на гр. Дупница е проектирана през 1974 г. и въведена в експлоатация през 1982 г. Пречиствателната станция е била предвидена да третира отпадъчните води от гр. Дупница, с. Самораново и с. Яхиново. Към момента само част от канализационните мрежи на горепосочените населени места са свързани с пречиствателната станция. Останалата част от отпадъчните води се зауства без пречистване в реките Джерман, Джубрена и Дупнишка Бистрица (поречие Струма).

ПСОВ е в лошо техническо състояние и се нуждае от рехабилитация и реконструкция.

Цялото машинно-технологично оборудване е морално остаряло и амортизирано. Необходима е подмяната му с такова, което има възможност за автоматично управление. Станцията се нуждае и от въвеждане на SCADA система, тъй като в момента такава липсва.

Състоянието на канализацията в общината може да се определи като технически незадоволително поради ред причини, сред които неотговарящи диаметри на тръбите, амортизационна остарялост на бетоновите тръби и висока инфилтрация на канални води в почвите.

Наличните към 2013 г. проекти за изграждане и реконструкция на канализационна и пречиствателна мрежа са:

- Идеен проект (ИП) от 2009 г. за „Реконструкция, модернизация и разширение на ГПСОВ-гр.Дупница и доизграждане на канализационна мрежа“.
- Прединвестиционно проучване (ПИП) от 2011г. за „Реконструкция, модернизация и разширение на ГПСОВ-гр.Дупница и доизграждане на канализационна мрежа“. Прединвестиционното проучване обединява няколко налични проекта, свързани с подобряване на канализационната система в агломерация Дупница. Документацията е изработена с техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект "Реконструкция и модернизация на ПСОВ-гр.Дупница, финансирана от ОП „Опазване на околната среда“ с 1 543 400 лв. Осигуряването на финансови средства за осъществяване на инженеринг – работно проектиране, строителство (реконструкция и модернизация на ПСОВ), доставка на оборудване, обучение на персонала и пуск в експлоатация на ГПСОВ – Дупница остава

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

предизвикателство за настоящия програмен период. Осъществяването на тази мярка ще осигури модерно и отговарящо на съвременните екологичните изисквания пречистване на каналните води за 85% от населението на общината (по данни към 01.02.2011 г.).

Регионалният генерален план показва, че са необходими значителни инвестиции за осигуряване на качествени ВиК услуги за цялото население в община Дупница. Това са заключенията в анализа и на настоящия план за развитие.

Поради описаните тенденции в осигуряването на услугите по доставяне и отвеждане на вода в общината, има много висок риск от прекомерни инвестиции в инсталации, които няма да са необходими или които ще разполагат с излишен капацитет в средносрочен и дългосрочен план, особено в малките и обезлюдяващи населени места.

Експертната инвестиционна оценка, направена от РГП, изисква същият да бъде възприеман като неделима част от настоящия план за развитие в сектор „ВиК“ и мерките му да бъдат възприемани като мерки на плана по отношение целите свързани с осигуряване на благоприятна и сигурна жизнена среда, както и среда подкрепяща бизнеса.

Обобщавайки основните дефицити на сектора и очакваните неблагоприятни въздействия върху водния отток в общината, можем да подчертаем необходимостта от намаляване на водните загуби, изграждането на нови водоизточници, изграждане на пречиствателна станция за питейни води в кратък срок, подмяна и реконструкция на водоснабдителните системи, доизграждане на контролно-измервателните системи в сектора, рехабилитация и доизграждане на канализационните системи, разширяване и реконструкция на пречиствателната станция за отпадни води, включително и изграждане на връзки към нея от КК на населените места, осъществяване на интегриран воден цикъл на територията на община Дупница.

6.5. Благоустройство и планиране на територията

Град Дупница има изработен общ устройствен план, приет през 1973 г., който към настоящия момент може да се счита, че е с изтекла прогнозна давност. С Решение № 64 /29.03.2013 г., Общински съвет - гр.Дупница е одобрил задание за проектиране за изработване на общ устройствен план на гр.Дупница, като със същото е разрешено изработване на проект за общ устройствен план на гр. Дупница, съгласно изработеното задание за проектиране. Община Дупница е поискала финансиране за изработване на общия устройствен план на гр.Дупница от Министъра на регионалното развитие и благоустройство на Република България, каквото към момента на изготвяне на настоящия анализ не може да бъде предоставено от ведомството.

Община Дупница разполага с подробни устройствени планове за по-голямата част от територията си. Всички 17 населени места в ареала разполагат с регулационни

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

планове, одобрени между 1944 г. (с.Грамаде) и 1991 г. (с.Тополница, с.Палатово и с.Делян). Без одобрени застроителни планове са 7 населени места – селата Баланово, Блатино, Грамаде, Джерман, Крайници, Пиперево, Яхиново – или 41.2% от населените места в общината. Само град Дупница има цифрена регулация.

Няма изготвени технически паспорти за обекти в областта на общественото обслужване и инфраструктурни проекти, общинска собственост. Изработено е задание и е подадено заявление за финансиране изготвянето на общ устройствен план за община Дупница към Министерство на инвестиционното проектиране (МИП). Това е ведомството, на което е възложена организацията и методическото ръководство на общините за довършване на процеса за създаване на общи устройствени планове, без които инвестиционното проектиране след месец май 2014 г. няма да бъде възможно. МИП е ангажирано да подпомогне финансирането на общите устройствени планове, да контролира развитието на процеса на изработването им и на тяхното качество. Ведомството е извършило предварителни проучвания на ситуацията в страната, като действа механизъм за частично финансиране на изработването на общите им устройствени планове. Положителният момент при планиране и осъществяване на мерките в настоящия план е, че над 75% от населението – това на гр.Дупница – е в град с приет план за интегрирано градско развитие. Това касае особено мерките за благоустрояване и развитие на града в периода 2014 – 2020 г. в ключови сектори като ВиК, публични зони, културна и екологична инфраструктура и т.н.

Изработването на общия устройствен план на град и община Дупница ще предположи в голяма степен възможността заложените в този документ публични инвестиционни проекти да бъдат финансирани и изпълнени. С тях е свързано изпълнението и на Интегрирания план за градско възстановяване и развитие.

- **Квадратни метри нови/обновени публични пространства в градските зони**

1612.4 дка са обновените публични пространства в гр.Дупница през изтеклия програмен период. Това са 13.5% от цялата площ на градския център. Над 6 милиона лева са инвестирани в обновяването на парк „Рила“ и свързаната с него инфраструктура, централна градска част, пространството около Джамията и Околийската къща, Градската градина, обновяването на спирките в общината, благоустрояването на ул. „Цар Симеон Велики“, паркинги към подходите за парка и еко-пътеката за „Самоковището“, благоустрояване на кварталите „Елица“, „Южен“, „Гиздова махала“, „Каваклия“, общинския кооперативен пазар, детски и зелени площадки. Инвестициите са осъществени както чрез годишните капиталови програми на местния бюджет, така и посредством проекти, подкрепени от ОП „Регионално развитие“, програмите за трансгранично сътрудничество с Македония и Сърбия, програма „Красива България“. Анализът към Интегрирания план за градско възстановяване и развитие показва, че са необходими още усилия за постигане интегрирано и устойчиво развитие на градския център, което излиза от физическия

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

център на гр. Дупница. Очертаните демографски тенденции поставят въпроса за подобряване на публичните пространства в близките, големи села на общината, така че те да бъдат привлекателни и подходящи места за живот, работа и отдиш на населението, ако искаме да избегнем обезлюдяване и демографски (социален, икономически) дисбаланс в развитието на общинската територия.

Оценка на състоянието и визия за развитието на инфраструктурата в община Дупница:

В процеса на подготовка на настоящия план за развитие, екипът проведе поредица от анкети с представители на различни експертни кръгове и заинтересовани от устойчивото местно развитие страни. Една от целевите групи на тези анкети бяха експертите в областта на строителството, развитието и поддръжката на различни типове инфраструктури.

Икономическото състояние на региона е лошо, а развитието му – забавящо се и изоставащо. Общината губи младите си хора, най-вече посредством икономическа миграция към столицата и чужбина. Няма инвестиции и няма устойчиво, формираща работни места икономика, която експертите разбират като „промишленост“. Тази ситуация е предпоставка за критичното състояние на уличната мрежа в населените места, липсата на вертикална и хоризонтална маркировка, водоснабдителната и канализационна система в общината, спортната инфраструктура. Според специалистите в областта на инфраструктурата, трябва да се работи за задържане на младите хора в общината, развитие на индустрията, туризма, транспорта, селското стопанство, подобряване на ВиК услугите, образованието, здравните и социални услуги.

Преобладаващите оценки за качеството на интернет достъпа в общината са между добър и много добър. По отношение на ИКТ е необходимо да се работи за подобряване на качеството, да се осигури мобилно покритие на всички населени места, да се осигури интернет достъп на публични места и администрацията да премине към предлагането на електронни услуги за бизнеса и населението. В този контекст е необходима нова оптична връзка за общината. Особено важно е разширяването и модернизирането на ИКТ инфраструктурата и спортната база в образованието.

Изключително внимание за следващия програмен период трябва да се отдели на цялостна реконструкция, рехабилитация и изграждане на инфраструктурата на един цялостен воден цикъл в общината – от пречиствателна станция за питейни води до локални пречиствателни станции за малките населени места. Реконструкцията и рехабилитацията на уличната мрежа е друг ключов приоритет, по мнението на експертите в областта на инфраструктурата.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Възможните инфраструктурни проекти, които биха могли да се реализират на междуобщинско ниво са свързани с ползване на природния потенциал на съседната община Сапарева баня – развитие на ски-център в „Паничище“ и Балнеоцентър в гр. Сапарева баня.

ОБООБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ИНФРАСТРУКТУРНОТО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТТА И ДОСТЪПНОСТТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДУПНИЦА:

1. Облаготетелствана с планирани и изпълнявани национални и паневропейски транспортни инфраструктури територия на общината.
2. Амортизирана улична мрежа, неадекватна на натовораност и актуални транспортни потоци и в града, и в селата.
3. Амортизирана водоснабдителна и канализационна системи, високи загуби на вода и в града, и в селата.
4. Населени места и квартали на града са без достъп до модерно пречистване на отпадни води.
5. Има населени места с ограничения във водоснабдяването.
6. Липсва пречиствателна станция за питейни води.
7. Необходимост от разширяване и модернизиране на пречиствателната станция за отпадни води.
8. Необходимо е прилагане на интегрирано управление на водните ресурси на община Дупница.
9. Недостиг на места за паркиране. Няма достатъчно съвременни системи за автоматизирано регулиране и наблюдение на движението по пътищата и улиците в общината.
10. Публичният транспортен парк е амортизиран, енергоемък и замърсяващ околната среда, без осигурен достъп на лица с увреждания и лица с ограничения в придвижването.
11. Нерешен проблем с местодомуването на транспортната техника в рамките на населените места, включително – ремонт и поддръжка на автобуси и камиони в жилищните зони.
12. Добър за средното ниво на региона достъп на населението до широколентов интернет.
13. Няма публични Wi-Fi зони в града и селата.
14. Добре изградена и осигурена енергоснабдителна мрежа.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

15. Необходимост от нови трафопостове, ефективно публично осветление с прилагане на модерни методи за мониторинг, ранна диагностика на потенциално слабите места и гъвкаво управление на осветителната уредба.
16. Стартирала газификация на публични сгради и бизнес в община Дупница.
17. Необходимост от синхронизация на действията по газификация на населените места с текущата и планирана реконструкция на улиците.
18. Въпреки постигнатия напредък през последните години, процесът на газифициране в общината остава сравнително ограничен.
19. Недостатъчна оползотвореност на ресурса от слънчева енергия на територията на общината.
20. Наличните ВЕИ мощности на територията на общината не могат да задоволят необходимостите на ключови за сигурността и безопасността на населението от енергия при критични ситуации за националната енергоснабдителна мрежа.
21. Ключовите институции не разполагат със системи за производство на енергия от ВЕИ, които да осигурят индивидуалния им автономитет при продължително прекъсване на доставките на електричество или горива.
22. Селищата в общината са осигурени с регулационни планове, повечето от които са с изтекла прогнозна давност, както и общият устройствен план на град Дупница.
23. На различен етап на подготовка са общите устройствени планове на града и общината.
24. Това създава предпоставки за забавяния с критично значение при ясно изразени инвестиционни намерения с кратки срокове за изпълнение.
25. Общината разполага с одобрен Интегриран план за градско възстановяване и развитие.
26. Голяма част от сградите, в които се помещават държавни и общински служби на територията на общината нямат достъп за хора с увреждания или временни затруднения в придвижването. Същото важи за културните и образователни институции.
27. Лоши конструктивни решения при осигуряване на достъп за хора с увреждания и временни затруднения в придвижването до някои от институционалните сгради, подземия и съоръжения.

7. ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕ

7.1. Качество на околната среда

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Качеството на компонентите на околната среда в община Дупница е добро, ако обобщим изводите и данните от годишните доклади за състоянието на околната среда, изготвени от Регионалната инспекция по околна среда и води – гр. Перник. Това е обобщение, което отчита липсата на система от стационарни пунктове и големите времеви отрязъци при наблюдението на качеството на атмосферния въздух в общината, годишната база на наблюдение на качеството на водите, както и единственият пункт за наблюдение върху качеството на почвите в с. Яхиново, който не следи показатели за засоляване на почвите. Регионалната инспекция за околна среда и води не извършва замервания и наблюдение за потенциално радиационно замърсяване. Няма стационарни пунктове и постоянно наблюдение за шумово замърсяване.

- **Дял на териториите с антропогенен натиск от територията на общината**

Антропогенен натиск е всяка породена от човека промяна в естествените условия на средата. Това означава, че територии с антропогенен натиск в община Дупница са земеделските територии, добивните територии и промишлени зони, площите за инфраструктура и транспорт, населените места. Следвайки това определение, можем да кажем, че териториите с антропогенен натиск в община Дупница заемат 72.4% от територията на общината. По този показател общината е над средния показател за областта – 57.3% и далеч пред областния център – Кюстендил – 56.5%. Само община Бобов дол има по-голям дял на изложените на въздействие от човека естествени условия на средата – 77%.

Имаме основание да заключим, че територията на община Дупница е територия със значителен антропогенен натиск и предвид средния показател за страната – 61%.

Знаейки, че общината е една от най-гъсто населените не само в областта, но и в Югозападния район, можем да кажем, че качеството на околната среда е изложено на съществен риск от човешката дейност. Изграждането на трасето на магистрала „Струма“ през територията на общината, увеличената добивна дейност и транспортни потоци заради това, реализацията на национални и местни, обществени и частни инфраструктурни проекти ще увеличат този натиск в новия програмен период. Ето защо, необходимо е не само задължително, но и внимателно обмисляне на всяко решение свързано с увеличаване на вече достатъчно големия антропогенен натиск върху околната среда на общината, така че природният ѝ ресурс да съхрани възможностите си за възпроизводство, а така - възможностите за здрава среда на местното население. Насърчаването на взаимодействия между заинтересованите страни в прилагането на добри практики на обществен контрол и координация между тях при решения засягащи околната среда, екологосъобразни производства и процеси в селското стопанство и промишлеността, създаването на „зелена“ селищна среда, изграждането на модерна публична и частна „зелена“ инфраструктура са само част

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

от мерките, които предлагаме да бъдат осъществени, за да намалим натиска от човешката дейност върху средата в община Дупница. В тази връзка е необходимо въвеждане на забранителни режими за застрояване на терени от горския фонд, да се въведе насърчаващ режим за увеличаване на трайните насаждения в земеделските земи, както и да се въведе забранителен или щадящ режим за застрояване на високостепенните плодородни земи в общината.

7.2. Защитени територии и биологично разнообразие

Малко над 7% от територията на община Дупница е включена в защитени територии по директивата за местообитанията и по директивата за птиците, както и в национален парк „Рила“. По този показател, община Дупница е над средното ниво за страната – 5.2% от територията включена в защитени територии, но под средния показател за областта - 11.94%. Детайли по тази тема са дадени в профила на община Дупница по-горе.

Биологичното разнообразие и териториите за неговото опазване се възприемат като ценен ресурс за всяка местна общност не само от гледна точка на природното наследство, но и от гледна точка на възможностите за устойчиви икономически дейности подкрепящи особено населените места разположени в близост до тези територии. Това е още по-важно в контекста на съществения антропогенен натиск в община Дупница.

7.3. Въздух

На територията на община Дупница няма изградени стационарни пунктове за постоянно измерване по показателите, определящи качество на атмосферния въздух. Такива замервания се осъществяват съгласно утвърден график от министъра на околната среда и водите с мобилна автоматична станция. През 2010 г. по утвърдения график за работа на мобилните автоматични станции (МАС) за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броя на стационарните пунктове, са направени измервания през 11-те месеца през годината или общо 12 пъти, в течение 4 до 5 дни всеки месец (вместо м.декември има 2 измервания за м. ноември: в началото и края на месеца) в пункт, разположен до улица „Никола Малашевски“. От проведените замервания и извършените анализи е видно, че средно-дневните концентрации на фини прахови частици (ФПЧ10) в някои от месеците и за сероводород (H_2S) за месеците от август до ноември превишават средно-деноношната норма (СДН) за тях. Източник на прахово замърсяване на въздуха, замърсявания със серен и въглероден диоксид през зимата е ползването в града и общината твърдо гориво и нефтени продукти, както и автомобилния транспорт. По същият начин, отчетените при това замерване, както и при извършено при ГУМ – Дупница замерване през 2012 г., превишаване нормите на ФПЧ10 през лятото се дължи на усилен автомобилен транспорт, недобро състояние на уличната настилка и обща

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

запрашеност. Влияние върху качеството на атмосферния въздух оказва котловинно-планинският релеф, който не позволява бързото разсейване на замърсителите от приземния слой, особено за района на Горно поле. Близък източник на емисии за община Дупница е ТЕЦ – Бобов дол, особено върху землищата в непосредствена близост – с.Баланово, с.Палатово, с.Грамаде. Класифициран е като “предприятие с нисък рисков потенциал”. В него са изградени две системи за собствени непрекъснати измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух. Дружеството представя месечни доклади и годишен доклад за резултатите от собствените непрекъснати измервания. Качеството на атмосферния въздух обикновено се нарушава по показатели фини прахови частици и серен диоксид. За това се налагат санкции и се спират производствени инсталации.

Като предприятие с разрешително за емисии за парникови газове на територията на общината функционира „Балканфарма – Дупница“ АД.

Включването на община Дупница в националната система за контрол на качеството на въздуха е обективно възможният механизъм, който да осигури постоянни и проверими данни за качеството на този компонент на околната среда, както и възможностите за дефиниране на адекватни местни политики в тази посока. Община Дупница е разработила Програма за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух 2012 – 2016 г.

7.4. Води

Повърхностните води на реките в община Дупница са втора категория по екологични показатели след преминаването си през населените места, което означава добро или умерено състояние, според съотношението на индикаторите. Наблюдението на качеството на повърхностните води в община Дупница се извършва от пунктове на р.Тополница, преди Дупница и след вливането на р.Джубрена, р. Бистрица, след с.Бистрица и преди гр.Дупница, р.Джубрена, при с.Яхиново, р.Джерман преди и след град Дупница, р. Разметаница преди устието ѝ в р.Джерман, както и на язовир „Дяково“. Общата оценка за състоянието/потенциала на реките въз основа на данните от тези пунктове е както следва:

- Незадоволително за р.Джерман с левите ѝ притоци р.Отовица и р.Бистрица след преминаването им през селата Самораново и Бистрица, след вливането на р.Тополница при град Дупница.
- Умерено състояние за река Тополница от изворите ѝ до вливането ѝ в р. Джерман и за река Джубрена от изворите ѝ до вливането ѝ в р.Джерман.
- Добро състояние за река Отовица от изворите до водохващането за язовир „Дяково“.
- Добро състояние на река Бистрица от изворите до водохващането за град Дупница.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- Лошо състояние на река Разметаница по цялото течение през община Дупница до вливането ѝ в река Джерман.

Оценката лошо или незадоволително състояние се съставя въз основа на физикохимични параметри (превишения по показатели: БПК₅, електропроводимост, нитритен азот, нитратен азот, общ фосфор и др.).

Основните причини за лошото и незадоволително състояние на повърхностните води в посочените реки са населените места без изградена канализация или заустващи канализацията си в реките и замърсяване с битови отпадъци. За територията на община Дупница точкови източници на замърсяване на реките са канализационните колектори на селата Самораново, Яхиново, Бистрица, Червен брег, Крайници, както и градският канализационен колектор на гр. Дупница, който няма връзка с градската пречиствателна станция. Почти всички местни предприятия и ферми заустват отпадъчните си води в градската и селищните канализационни системи. Необходимо е изграждане на локални пречиствателни станции за отпадъчни води за Локомотивно депо – Дупница и „Винпром – Дупница“ ООД. ТЕЦ „Бобов дол“ оказва съществено влияние върху качеството на водите на река Разметаница при преминаването ѝ през землищата на селата Баланово и Грамаде. Централата изплаща ежесмесна санкция за нарушенията, но това не променя по същество качеството на водата в речното корито. Река Джерман е възприета като силно модифицирано водно тяло „река“ заради последиците от интензивния добив на инертни материали в коритото ѝ от северната част на град Дупница до влизането ѝ на територията на общината в землището на село Червен брег. Възстановяването на екологичния баланс на речното корито в този участък може да бъде резултат от съвместните усилия на общините Дупница и Сапарева баня. Свързването на канализационните колектори на населените места, през които преминават реките на територията на общината с градската пречиствателна станция или с локални пречиствателни станции за отпадъчни води е решението на проблема с лошите химически и биологични показатели на техните води. В рамките на настоящия планов период трябва да бъде реконструирана и модернизирана ПСОВ – Джерман, която да осигури пречистването на водите на града. Необходимо е отреждане на терени и извършване на техническо проектиране и финансова оценка за изграждането на локални пречиствателни станции/осигуряване на връзка с канализационен колектор към ПСОВ на големите села в общината. Предстои изграждане на ПСОВ – Сапарева баня, което също ще повлияе върху качеството на водите на река Джерман за територията на община Дупница. Третирането на отпадъчните води от населените места е един от начините за преодоляване на проблема с лошото им качество в някои от наблюдаваните участъци. Докладите на РИОСВ – Перник акцентират на още един фактор за замърсяване на повърхностните води – навиците на населението и по-малки предприемачи за изхвърляне на битови отпадъци в речните корита и тераси, както и формирането нерегламентирани сметища в сухи дерета, които биват отмивани при обилни и сезонни валежи, или при снеготопенето. Този проблем възниква като последица от недостатъчно ефективен контрол на местните и екологични власти, обвързан по начало

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

с недостатъчния обем хора, техника и финансови ресурси. Системи за видео наблюдение и активизиране на еко-патрули на училищен или неформален принцип от младежи и деца, с активното съдействие на местните власти, са доказано ефективни механизми за контрол върху проблема и „превъзпитаване“ на замърсителите.

Наблюденията на подземните води в общината не показва данни за замърсявания или директни вливания на замърсени води в тях, което определя оценката на качеството им като добро.

7.5. Почви

Мониторинг на почвите в община Дупница се извършва от пункт на Регионалната инспекция по околна среда и води в с. Яхиново. РИОСВ–Перник не извършва наблюдение на процесите на засоляване на почвите, тъй като не разполага с такива пунктове. Показателите за наблюдение в пунктовете на агенцията са pH (H₂O), тежки метали и металоиди (мед, цинк, олово, кадмий и арсен), органичен и общ въглерод, общ азот и фосфор. Допълнителни показатели са включени в програмата за 2005 г. – хром, никел, живак, 16 полициклични ароматни въглеводороди, полихлорни бифенили и хлорорганични пестициди. В рамките на мониторинговата мрежа на Изпълнителната агенция по околна среда, резултатите от изпитванията на почвените проби на територията на област Кюстендил, включително община Дупница, не показват превишения на референтните стойности за пределно допустими концентрации. **Няма данни за замърсяване на почвите в община Дупница с тежки метали и металоиди.**

Проверките на РИОСВ не са регистрирали случаи на замърсяване на площи в резултат употребата на разрешени пестицид. В общината се намира склад за съхраняване препарати за растителна защита (ПРЗ) и токсични химични вещества в местността „Керемидарница“, землището на с.Пиперево. Няма случаи на негативно влияние от негова страна върху почвите в района. По показател киселинност на почвите, пунктът в Дупнишка община е показал известно завишаване на наблюдаваните стойности през 2010 - 2012 г., но експертите не коментират причините за това наблюдение. Обяснение може да се намери във високата природна киселинност на характерните за района кафяви горски почви или прекаляване с азотосъдържащи торове. **Доброто състояние и качества на почвите в община Дупница е предимство за местните производители и ангажирани в селското стопанство предприемачи.** То е фактор, който може да влияе върху развитието на конкурентно местно стопанство. Разширяване на системата от пунктове за наблюдение, както и честотата на вземане на проби е важен механизъм за контрол върху качеството на почвите, който от своя страна подкрепя усилията на животновъдите и земеделските производители за конкурентно производство. В този смисъл, местната и държавните власти трябва да намерят необходимата координация и ресурс за осигуряване на надежден мониторинг и достъпни данни от неговото осъществяване.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

7.6. Радиационна обстановка и шумово замърсяване

В РИОСВ–Перник не се извършва радиационен контрол. По данни от годишните доклади за състоянието на околната среда в региона, в община Дупница не съществуват реални и потенциални производствени единици, които да провокират опасни за здравето на хората количества йонизиращи лъчения. Не съществуват и военни обекти с такова предназначение. Несъществени единични повишения в пределно допустимите норми се регистрират от активиране на естествения атмосфернен фон от слънчеви и атмосферни електромагнитни явления.

Няма регистрирани източници на промишлен шум, които да застрашават живота и здравето на населението или да създават продължителен и тревожещ обществен дискомфорт. Трафикът по главния път Е - 79 и трасето на магистрала „Струма“, както и железопътният транспорт са източници на шумово замърсяване, които могат да бъдат ограничени с мерки за залесяване, изграждане на шумозащитни съоръжения, както в процеса на обществено обсъждане върху изгражданите трасета, така и в процеса на осъществяването им.

7.7. Управление на отпадъците на територията на община Дупница

100% от населението на общината е осигурено със сметосъбиране и сметоизвозване по данни на Регионалната инспекция за околна среда и води – гр.Перник. Отворен е въпросът за третирането на събираните битови отпадъци, който не намери решение през изтеклия програмен период.

Намаление със средно 1 000 тона годишно на генерираните на територията на община Дупница твърди битови отпадъци до 2016 г. прогнозира анализът към Доклада за оценка въздействието върху околната среда на инсталация за оползотворяване и обезвреждане на битови отпадъци от 2012 г. Средното количество депонирани отпадъци в общината намалява от 52 000 през 2010 г. на 40 000 тона през 2016 г. Няма точна оценка на обема на оползотворяемите отпадъци в общия обем на битовите отпадъци генерирани в общината. Няма и извършвани морфологични анализи на депонираните битови отпадъци. Според анализ на прогнозните количества отпадъци в Доклад за оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционно намерение за изграждане на Регионален център за третиране на неопасни отпадъци в регион Дупница от 2013 г., рециклируемите отпадъци съставляват 41.2% от всички битови отпадъци на територията на общината. Освен въведената практика по разделно събиране на отпадъците, не се прилагат други методи за предварително третиране, водещи до намаляване на обема или опасните свойства на отпадъците, подлежащи на окончателно обезвреждане (Доклад за оценка въздействието върху околната среда на инвестиционна намерение за изграждане на регионален център за третиране на неопасни отпадъци – регион Дупница, 2013 г.). Като цяло съществуващата система по събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците в община Дупница не отговаря на изискванията въведени с актуалния Закон за управление на отпадъците

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

(посоченият по-горе доклад). Не е прекратена експлоатацията на общинското депо за битови отпадъци поради липса на подходящи съвременни съоръжения за депониране. Няма нови инсталации за екологосъобразно третиране на отпадъци. В общината не съществуват системи за разделно събиране на биоотпадъци и извършване на дейности, свързани с домашно или друг вид компостиране, излезли от употреба гуми, електротехнически и електронни отпадъци от бита – сочат годишните доклади на РИОСВ за периода 2008 – 2012 г. Строителните отпадъци се събират чрез установените системи за сметосъбиране от страна на общината като са определени площадки за съхраняването им или се депонират заедно с битовите отпадъци на общинските депа. Оценка на този ресурс не може да бъде направена. Болничните заведения в общината имат сключени договори с транспортиращи дружества за превозването им до съоръжения за обезвреждане. Основно предизвикателство по отношение управлението на отпадъците в община Дупница е прилагането на ефективно и дългосрочно решение за тяхното събиране и обработка, което да позволи пълноценното им оползотворяване като източник на ресурси и суровини за местната икономика. Изграждането на модерно съоръжение за третиране и преработка на отпадъци ще реши много от изложените по-горе проблеми. Той има отношение и към въпроса с рециклираните отпадъци на територията като един от ключовите екологични индикатори на местното развитие през новия планов период.

- **Рециклирани отпадъци и допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци**

96.6% от населението на общината е обхванато с разделно събиране на отпадъци (източник: <http://www.ecopack.bg/bg/godishen-otchet-za-deynostta-i-postignatite-rezultati-prez->). Община Дупница има сключен 10-годишен договор с фирма „Екопак“ с период на действие от 2006 до 2016 г., чрез който реализира целите за рециклиране на отпадъците. Резултатите от изпълнението на този договор се отчитат ежегодно от ЕКОПАК в Годишен отчет за дейността и постигнатите резултати. Данни за събраните разделно и рециклирани отпадъци за община Дупница се съдържат само в отчетите за 2010 и 2011 г. Според тях, средногодишният обем рециклирани отпадъци в общината е 234.8 тона, от които 62.8 тона пластмаси, 105 тона хартия, 67 стъкло. Териториалният обхват на договора включва гр. Дупница, с. Яхиново, с. Самораново, с. Бистрица, с. Джерман, с. Крайници и с. Червен бряг. Образованите от дейността на предприятията на територията на общината рециклируеми отпадъци от хартиени и картонени опаковки, пластмасови опаковки, метални, стъклени и дървени опаковки се събират и временно съхраняват на определени места на обектите. Няма данни за количествата оползотворяеми отпадъци, които се генерират от икономическите субекти на територията на общината. Те разполагат с договори за поемане на задължения по оползотворяване на отпадъци от опаковки с колективни организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки.

Според анализ на прогнозните количества отпадъци в Доклад за оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционно намерение за изграждане на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Регионален център за третиране на неопасни отпадъци в регион Дупница, рециклируемите отпадъци съставляват 41.2% от всички битови отпадъци на територията на общината. При прогноза в същия доклад за до 4 700 тона годишно оползотворяеми отпадъци, можем да заключим, че ресурсът за рециклиране на отпадъци в община Дупница възлиза от над 4 400 тона годишно. Този актив съдържа възможности за местната икономика за привличане на инвестиционен ресурс, генериране на капитал и разкриване на работни места. Разбира се, необходим е по-прецизен анализ и точни изходни данни както в ретроспективен, така и в прогнозен аспект, за да бъде извършена точна оценка на техническия и технологичен потенциал за оползотворяване на ресурса.

Характерен за всички общини в областта и региона проблем е смесването на оползотворимите отпадъци с други, събирането на контейнерите в общо транспортно средство и др. РИОСВ-Перник е дала предписания до кметовете на всички общини от контролирания регион с цел недопускане на смесване на разделно събраните отпадъци от опаковки с битовите отпадъци от съответната общинска територия, както и недопускане на замърсяване при извършване на дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците. Това смесване допълнително затруднява обективната оценка на ресурса от оползотворяеми отпадъци, както и неговата икономическа атрактивност за потенциалните инвеститори.

7.8. Безстопанствените кучета като показател за качеството на околната среда в населените места на общината

По данни предоставени от кметствата по населени места (с.Грамаде, с.Самораново, с.Крайници, с.Крайни дол, с.Червен брег, с.Джерман, с.Бистрица, с.Пиперево) общият брой на отглежданите кучета е 720, независимо от пола им. В това число се включват дворни, домашни и кучета - пазачи. Трудно е да се определи броя на безстопанствените кучета по селата на територията на община Дупница, тъй като голяма част от собствениците им ги пускат по улиците безконтролно.

Около 110 са безстопанствените кучета на територията на град Дупница, според извършено преброяване от ученици от Професионалната Гимназия по хранително-вкусова промишленост по време на практика в община Дупница. За да се изпревари възстановяването на популацията, 2/3 от тези животни трябва да бъдат кастрирани, половината върнати по места, а останалите настанени в общинския приют.

От 1 август 2008 г. на територията на община Дупница започва да функционира приют за безстопанствени кучета с 10 броя клетки и с обучен екип от 5 човека. От създаването на приюта до края на 2013 г. през него са преминали общо 899 броя безстопанствени кучета по данни на отговорника на Приюта – д-р Ангел Ангелов.

Почти 61% от обработените в приюта безстопанствени животни са кастрирани (почти поравно за двата пола), 33% - евтаназирани заради агресия, нелечими заболявания и старост. 0.7% са осиновените безстопанствени животни, а останалите са

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

докарани кучета за екарисаж. Необходимо е развитие и подобряване на системата за регистрация и контрол на домашните кучета, организацията на работния процес и условията в Общински приют за безстопанствени кучета – Дупница, информационната дейност сред населението на общината и координацията с ОДБХ, НПО, ветеринарни лекари, медии и граждани.

7.9. Разходи за опазване на околната среда

Разходите за опазване на околната среда осъществени в община Дупница в периода 2007 – 2013 г. само по проекти, финансирани от оперативните програми „Регионално развитие“ и „Конкурентоспособност на българската икономика“, както и посредством програмите за трансгранично сътрудничество, възлизат на 15 389 692,37 лева. Разходите на публични средства чрез предприєединителните и структурните инструменти на ЕС в България, направени в община Дупница за опазване и възстановяване на околната среда възлизат на 342.08 лв./човек от населението за периода. Прави впечатление, че 27.4% от екологичните инвестиции с подкрепа от оперативните програми са осъществени от местния бизнес. В рамките на договорените от него средства, разходите за опазване на околната среда достигат 55.6% от общия обем. Това е индикатор за промяна в разбирането на местните предприемачи по отношение устойчивото и ефективно ползване на ресурсите. Почти 100% от инвестираните средства са насочени към подобряване на енергийната ефективност на сгради и производства, което подсказва, че местните икономически субекти придават особена важност на енергийната си ефективност и независимост – усилие, което местната общност, в контекста на националните и европейски политики за устойчиво развитие, трябва да подкрепи и насърчи.

Данните, които Националният статистически институт предоставя за разходите свързани с подобряване и опазване качеството на околната среда са само за ниво област. В динамичния ред за разходите от 2000 до 2012 г. може да се проследи устойчива тенденция за увеличението на тези разходи. През 2012 г. в областта, включително община Дупница, са похарчени 197.42 лв./ч. за подобряване качествата на околната среда или нейното опазване при изходна позиция през 2000 г. от 36.04 лв./ч. Това е значително по-малко от обема на разходите за Югозападния район, но тук трябва да отчетем влиянието на столицата, големите градове и селските райони, които получават особена подкрепа за инвестиции в подобряване на екологичната инфраструктура през Програмата за развитие на селските райони. Трябва да отбележим наблюдението, че по разходи за опазване и възстановяване на околната среда областта е на последно място в региона и на едно от последните места в страната, въпреки общата тенденция за нарастване на тези разходи.

В контекст на усилията за подобряване качеството на водите, както чувствителността от екологична гледна точка на басейна на река Джерман, на територията на община Дупница е важно да посочим, че само „Балканфарма Дупница“ АД има изградено съоръжение за пречистване на отпадните води, според

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

данни на РИОСВ - Перник. Останалите предприятия заустват отпадъчните си води в селищната канализация на населените места, в които са разположени. Този факт прави още по-належащо разширяването и реконструкцията на пречиствателната станция за отпадни води край с.Джерман, свързването на градските колектори с нея, както и осъществяването на проектите за локални пречиствателни станции в големите села на общината.

Състоянието на българската икономика, задлъжнялостта на бизнеса и недостига на средства в общините все повече ще превръща оперативните програми в основен източник на средства за инвестиции в околна среда. Това изисква внимателна оценка на приоритетните екологични инвестиции на ниво общност. Същевременно, бизнесът трябва да бъде подкрепен в усилията си не само за подобряване енергийната ефективност, но и в подобряване управлението на влиянието върху околната среда на собствените си производства – особено, пак ще повторим, на фона на недостига на свежи пари, за да се възползва от специално ориентирани към него общностни програми за подкрепа.

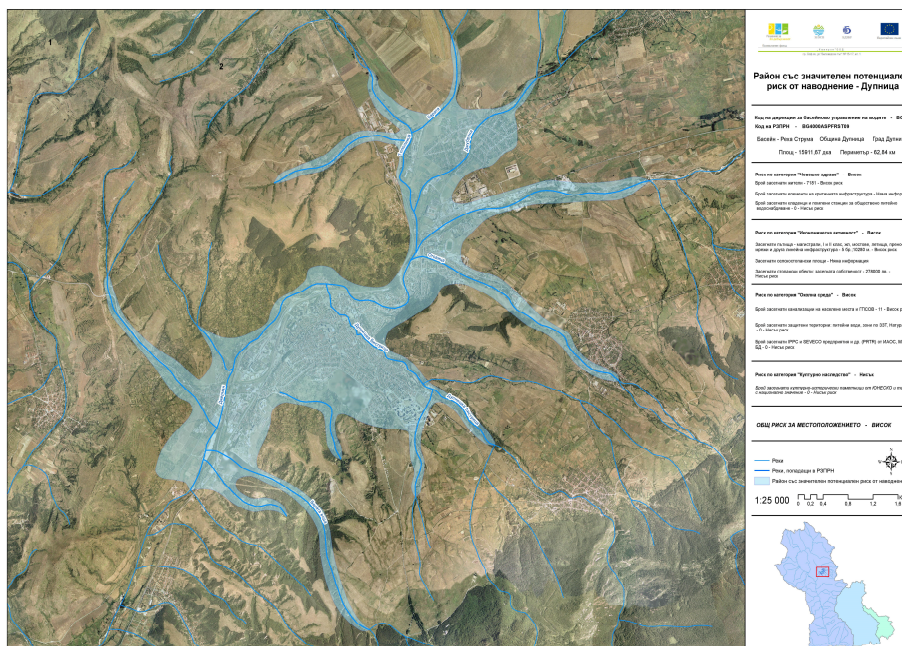
7.10. Уязвимост от климатични промени. Рискови зони

- **Наводнения**

Поречието на р.Джерман и притоците ѝ в районите на гр. Дупница, с.Яхиново и с. Самораново са определени като един от районите със значителен потенциален риск от наводнения в басейна на река Струма. Това става със Заповед РД-05-91 от 15.08.2013г. на директора на Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“ за определяне на районите със значителен потенциален риск от наводнения в Западнобеломорски район за басейново управление и Заповед РД-746 от 01.10.2013г. на министъра на околната среда и водите за утвърждаване на районите със значителен риск от наводнения в Западнобеломорски район за басейново управление. Районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) в Западнобеломорски район за басейново управление (ЗБР за БУ) са определени въз основа на „Критерии и методи за определяне и класифициране на риска и определяне на РЗПРН“ и Приложение №1 към тях „Структура на информацията и алгоритъм на работа за прилагане на подхода и критериите за определяне на РЗПРН“, като II-ра част от Методиката за оценка на риска от наводнения и критериите за значителните неблагоприятни последици по чл.187, ал.2, т.6 от Закона за водите.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

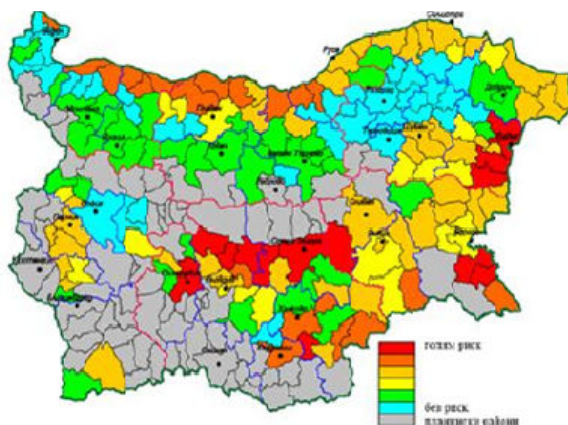

Източник: Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“

Засушаване

Изследване върху пространственото разпределение почвеното засушаване в България (В.Александров, София, 2006) на годишните валежни суми определя като засушливи общините по поречието на Струма, включително и община Дупница.

Сумата на зимните валежи определя община Дупница като територия с потенциален риск от атмосферно засушаване през този сезон. Като цяло, рискът от атмосферно засушаване в общината е определен като нисък.

Въз основа на ФАО класификацията на почвите, при воден дефицит, община Дупница попада сред общините със значим риск от почвено засушаване. Тя е и сред общините в България, с потенциални условия (при воден дефицит) за засушаване в орния слой (0-25 cm) на дълбоки почви при устойчив преход над 10 градуса по Целзий, в еднометровия слой на дълбоки почви по време на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

**Общините в България с риск към почвено –
атмосферно засушаване**

Източник: „Изследване върху разпространението на почвеното засушаване в България“, Александров, В. София, 2006

изкласяване на пшеницата, на изметляване на царевичата и на восьъчната зрялост на пшеницата. **Като цяло, рискът от почвено-атмосферно засушаване в община**

Дупница е определен като малък към среден.

При средни летни валежи при съвременния климат от 177 мм, съответните проценти на намаление при реалистичен и песимистичен сценарий за 2038 г. са 22,60% и 40,68%.

В заключение можем да кажем, че територията на общината попада в критичните зони за атмосферно и почвено засушаване в резултат от промените в климата, което налага приемането както на мерки свързани с мониторинг на явленията, така и на такива, които да ограничат и смекчат влиянието на процесите върху земеделието и водоснабдяването на населението и производствените предприятия, най-вече по отношение ефективно управление на наличните водни ресурси.

• **Сеизмични рискове**

Община Дупница попада в Рило-Родопския вътрешно сеизмичен район на Република България, Струмска зона с максимален очакван магнитуд 8, интензивност над 9-та степен по скалата на Медведев – Шпонхоер – Карник в епицентралната област. (Национален план за защита при бедствия. Част 1 – Защита при земетресение, София, 2012г).

Сеизмично райониране на България

Източник: Национален план за защита при бедствия.

• **Свлачища**

Според данните от регистъра на свлачищата в България, към месец април 2014 г., в община Дупница има 2 свлачища в землището на село Баланово (транзитния газопровод за Гърция km 5+600 и km 7+200), 3 в град Дупница (район „Брянск“, улица „Плиска“ и местността „Кършия“), 1 в с. Червен брег и 5 по трасето на АМ „Струма“ от

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

km 314+360 до km 331+020. По-голяма част от регистрираните на територията на общината свлачища са новорегистрирани – след 1990 година. Няма данни за нанесени значителни щети върху инфраструктурата. Това е резултат от многогодишните усилия на местни и държавни власти за укрепване и превенция на свлачищата в района – Червен брег, Кършия, районите около автомагистрала „Струма“. През 2012 г. приключи изпълнението на проект "Укрепване на свлачища в с.Червен брег, Община Дупница", финансиран от ОП „Регионално развитие“. В рамките на проекта, в допълнение на укрепителните дейности, бе изградена контролно-измервателна система с нулево и първо измерване. Свлачищният характер на част от терените в общината повишава риска от бедствия и аварии, което от своя страна поставя необходимостта от въвеждането на съвременни системи за наблюдение и сигнализация, наред с регулярните профилактични и укрепителни работи. Общината има капацитет в тази посока. Необходимо е планиране и осигуряване на необходимите ресурси.

- **Ерозия**

Почвената ерозия се оценява като риск/податливост в седемстепенна скала. 91.5% от територията на общината се оценява като територия със средна до силна податливост на този риск, обяснявано с естеството на релефа. Едва 8.5% от териториите не са податливи на ерозионни процеси. Тези наблюдения подкрепят заключението, че осъществяването на стриктен контрол върху сечите и застрояванията в общината, залесяването на неизползваеми и изоставени земеделски площи, контрол върху пашата и безконтролното палене на стърнища са ефективни мерки, ограничаващи риска от почвена ерозия в община Дупница.

- **Климатичните промени и туризма**

Според очакваната промяна на индекса за туристически климат за ЕС, България е сред страните с най-висока очаквана негативна промяна. Югозападният район, в който е разположена община Дупница, попада в по-малко негативната 4 група спрямо останалите региони на България, но това трябва да се има предвид при планирането и организирането на политиките на местно и регионално ниво ориентирани към развитие и подкрепа на туризма. Очаква се намаляване броя на дните със снежна покривка, както и увеличаване на броя на дните със засушавания, като това определено ще повлияе на възможностите за предлагани туристически услуги и пакети. Можем да погледнем на проблема и през възможността за пакети и услуги ориентирани към целогодишен туризъм основан на партньорство с местни и чужди доставчици на туристически услуги, предвид ефектите от промените и върху съседни на България страни.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

• Инвестиции в инфраструктура, предпазваща от вредните последици на измененията в климата

1 291 224 лева са инвестирани от община Дупница с подкрепата на програма „Добросъседство“ ФАР - Трансгранично сътрудничество България – Македония и ОП „Регионално развитие“ за изграждане и ремонт на подпорни стени, корекция на корита и рехабилитация на задържащи прагове по реките Джерман, Бистрица и Джубрена през изтеклия програмен период. Чрез общинския бюджет за инвестирани 294 400 лева в изграждането на подпорни стени за различни райони на град Дупница. През 2009 г. е изготвен план за управление на водните ресурси на реките Джерман, Бистрица и Отовица при бедствия, аварии и катастрофи, който фиксира критичните участъци и необходимите интервенции. През 2013 г. приключва изпълнението на проект “Укрепване на свлачища в с.Червен брег, Община Дупница”, финансиран от ОП „Регионално развитие“. Чрез проекта са осъществени система за наблюдение и контрол, като и поредица от геозащитни строителни мероприятия на най-голямото свлачище на Балканите. Осигурена е инфраструктура за защита на 76% от населението на общината.

Анализът на местните разходи за инвестиции в мерки за предпазване от природни бедствия показва тенденция към постепенно намаляване на разходите за ограничаване рисковете от вредното въздействие на водата, вятъра, ерозията и свлачищата. Това може да се обясни както с изпълнените през периода 2007 – 2013 мерки, така и с недостига на собствени ресурси. Както виждаме – външното финансиране е 4 пъти по-голямо от собствените средства, вложени в такава инфраструктура. Тази зависимост няма да бъде преодоляна в рамките на настоящия програмен период преди всичко заради ограничените възможности на местната икономика. Основните предизвикателства са свързани с ограничаване възможностите за наводнения, пожари, свлачищни и ерозионни процеси, както и с ефектите на засушаването върху селското стопанство в общината. Мерките, свързани с прилагането на съвременни системи за наблюдение и контрол, както и ранно известяване на населението, продължаване на действията за укрепване и управление на речните корита, активно въвлечане на местното население в дейностите по превенция, осигуряване на необходимото оборудване, екипировка и обучения за групите за действие, развитие на системи за ефективно напояване на земеделските площи, минимизиране на загубите на питейна вода и вода за напояване, ограничаване на инфильтрациите и подобряване пречистването на отпадни води, залесяване и възстановяване на зелени площи са мерки, за които трябва да се предвиди и осигури ресурс в новия програмен период. Трябва да се насърчава строителство, което отразява и прилага всички съвременни противосеизмични мерки, както и изпълнението на дейности намаляващи загубите на енергия, вода и природни ресурси от бита и местната икономика. Важно е да се намери екологично и икономически изгодно за местната общност решение на въпроса с управлението на отпадъците и оползотворяване на суровинния им потенциал.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Оценка и визия за състоянието и опазването на околната среда, както и превенция на рисковете от природни бедствия на местните експерти:

Опазването на околната среда в община Дупница е ключов приоритет за всички местни заинтересовани страни. Това установи проведената с различни техни експертни групи анкета на екипа, изготвил настоящия документ. Експертите в областта на опазване на околната среда посочват като ключови проблеми в сектора липсата на достатъчно финансов ресурс за дейностите в тази сфера, необходимостта от привличане на млади местни кадри, недостатъчната инфраструктура, свързана с опазване на компонентите на околната среда – пречиствателни станции, съвременни инсталации за съхраняване, третиране и преработка на неопасни отпадъци, както и подчертаната слаба обществена култура в тази сфера.

Логично, приоритетите в социално-икономическото развитие на общността, на тази заинтересована страна са свързани с опазването на околната среда, подобряване на ВиК инфраструктурата, образованието. Туризмът и индустрията са секторите, които според нея, ще доведат до възстановяване и ускоряване на местното развитие.

Безспорно местно богатство са горите и водите – всички действия, свързани с тяхното опазване, но и устойчиво ползване в подкрепа на местното развитие трябва да бъдат подкрепени. Използването на възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност на сградите е фокус в необходимите местни инвестиции, които само тази група експерти посочва като ключова необходимост, заедно с представителите на местния бизнес.

Нерегламентираните сметища, ефективни местни програми за управление на отпадъците, включително създаване на съвременни инсталации за съхраняване, преработка и рециклиране на неопасни отпадъци, окончателно решаване на въпроса с безстопанствените кучета, решаване на въпроса с пречистване на отпадните води, програма за управление на водите и лечебните растения, опазване и подкрепа за биологичното разнообразие в общината, намаляване на шумовото замърсяване и замърсяването на въздуха. Това са приоритетите за настоящия програмен период, според експертите в опазването на околната среда. Първият основен въпрос, с който трябва да се започне, е ликвидирането на нерегламентираните сметища, ефективизиране и осигуряване на максимално покритие на системата за разделно събиране на отпадъци, осигуряване на системи и инсталации за събиране на опасните отпадъци от бита (битова електроника и електротехника), създаване на съвременна регионална инсталация за съхраняване, обработка и преработка на неопасните отпадъци. Важна тема е работа за повишаване общественото разбиране за важността на личния принос в опазването на обществената чистота, правилното и разделно събиране на отпадъците от бита.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

В тази посока са необходимите инвестиции най-вече в създаването на модерна екологична инфраструктура свързана със събирането, депонирането и обработката на отпадъци, развитие и опазване на зелените площи в населените места и промишлените зони, информационни и въвличащи кампании, които да повлияят на общественото отношение и разбиране към проблемите на околната среда. Основният риск за територията на общината са наводненията – в този смисъл, експертите предлагат редовно почистване и поддържане на речните корита и залесяване на обезлесените терени, особено стръмните склонове. Производствените мощности на „Активис“ АД също се възприемат като източник на рискове за населението на общината.

Потенциалните зони на съвместен интерес с други общини и региони са изграждането на инсталации за депониране, преработка и обработка на неопасни отпадъци, пречиствателни станции, системи за контрол и управление на водите в басейна на река Струма, чийто приток е преминаващата през общината р.Джерман. Важен факт от анкетите е разбирането, че развитието на земеделието в общината е начин за ограничаване негативното влияние на човека върху природната среда по един устойчив от икономическа гледна точка начин. Развитието на земеделието се възприема като важен приоритет в местното развитие и от тази гледна точка.

ОБООБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ И РИСКОВЕТЕ В ОБЩИНА ДУПНИЦА

1. Висок дял на териториите с антропогенен натиск в община Дупница на фона на показателя за страната, областта и региона.
2. Добро качество на компонентите на околната среда в община Дупница по наблюдавани пределно допустими норми на показатели за качеството на въздух, вода и почви.
3. Недостатъчно покритие на територията със системи за наблюдение и контрол на замърсяванията, особено по отношение на въздух, почви, радиационен фон, шумово замърсяване. Това е предпоставка за силно ограничени възможности за управление на рисковете за замърсяване на околната среда.
4. Сезонни замърсявания на атмосферния въздух с прах, сажди и газове заради употребата на фосилни горива в града и големите села.
5. Замърсявани с отпадъчни битови и промишлени води речни течения – Джерман, Джубрена, Отовица, Тополница. Замърсяване на речните тераси с битови отпадъци от нерегламентирани сметища.
6. Добри екологични показатели на почвите в общината. Отчетени повишени стойности на показателя киселинност.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

7. Едва над 7% от територията на община Дупница е включена в защитени територии по директивата за местообитанията и по директивата за птиците, както и в национален парк „Рила“.
8. Няма данни за замърсяване на почвените води в община Дупница.
9. Изградена е система за събиране на битови отпадъци, включително разделно, на територията на общината.
10. Няма точна оценка на обема на оползотворяемите отпадъци в общия обем на битовите отпадъци генерирани в общината.
11. Недостатъчно използване на ресурса от оползотворяеми отпадъци в обема отпадъци на територията на общината от местната икономика.
12. Като цяло съществуващата система по събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците в община Дупница не отговаря на изискванията, въведени с актуалния Закон за управление на отпадъците.
13. В общината не съществуват системи за разделно събиране на биоотпадъци и извършване на дейности, свързани с домашно или друг вид компостиране, излезли от употреба гуми, електротехнически и електронни отпадъци от бита.
14. Продължава проблема със смесването на оползотворимите отпадъци с други, събирането на контейнерите в общо транспортно средство и т.н.
15. Необходимо е развитие и подобряване на системата за регистрация и контрол на домашните кучета, организацията на работния процес и условията в Общински приют за безстопанствени кучета – Дупница, както и прилагане на нормите свързани с отглеждане на домашни любимци от населението.
16. Нарастване на разходите за опазване на околната среда в публичния и частния сектор, особено чрез инвестиции за превенция на природни бедствия и подобряване на енергийната ефективност.
17. Необходима е внимателна оценка на приоритетните екологични инвестиции в общината от гледна точка на ограничения местен и национален финансов ресурс и доминирането на инвестициите през оперативните програми.
18. Висок риск от наводнения в района гр.Дупница – с.Самораново – с.Яхиново. Необходима е интегрирана местна програма за управление на този риск чрез система от инвестиционни, реорганизационни и информационни мерки.
19. Общината попада в критичните зони за атмосферно и почвено засушаване в резултат от промените в климата, което налага спешно приемане и осъществяване на интегрирани местни политики за ефективно управление на водите и развитие на модерно поливно земеделие.
20. Необходимо е стриктно прилагане на изискванията на действащото законодателство в областта на строителството и строителния контрол предвид

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- факта, че територията на общината е в зона с максимален очакван магнитуд 8, интензивност над 9-та степен по скалата на Медведев – Шпонхоер – Карник в епицентралната област. Рискът от земетресения със съществени материални щети е немалък.
21. Свлачищният характер на част от терените в общината повишава риска от бедствия и аварии, което от своя страна поставя необходимостта от въвеждането на съвременни системи за наблюдение и сигнализация, наред с регулярните профилактични и укрепителни работи.
22. Над 91% от територията на общината е изложена на ерозионен риск, което означава, че трябва внимателно планиране и провеждане на всички видове дейности, които биха отключили този риск, особено работи свързани с реализиране на големи инфраструктурни проекти и дърводобив.
23. Индексът на туристическия климат на Европейския съюз посочва територията на общината, като част от територията на България, като изложена на съществени негативни последици за туристическия бранш свързани с намаляване на броя на дните със снежна покрива и намаляване дебита на водите.
24. Експертите в областта на опазване на околната среда посочват като ключови проблемите: липсата на достатъчно финансов ресурс за дейностите в тази сфера, необходимостта от привличане на млади местни кадри, недостатъчната инфраструктура, свързана с опазване на компонентите на околната среда – пречиствателни станции, съвременни инсталации за съхраняване, третиране и преработка на неопасни отпадъци, както и подчертаната слаба обществена култура в тази сфера.
25. Първият основен въпрос, с който трябва да се започне, е ликвидирането на нерегламентираните сметища, ефективизиране и осигуряване на максимално покритие на системата за разделно събиране на отпадъци, осигуряване на системи и инсталации за събиране на опасните отпадъци от бита (битова електроника и електротехника), създаване на съвременна регионална инсталация за съхраняване, обработка и преработка на неопасните отпадъци, системи за преработка на технологични отпадъци.

8. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

8.1. Наличие на актуални общи и подробни устройствени планове за териториите (разработени и приети ИПГР)

Интегрираният план за градско възстановяване и развитие на гр.Дупница е разработен в рамките на проект № BG161PO001-1.4.07/2010/033 "Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Дупница", финансиран по ОП "Регионално

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

развитие" 2007-2013 г. с безвъзмездна финансова помощ в размер на 402 729 лева. Планът е разработен за икономическо и социално възстановяване и развитие на град Дупница чрез линия от проекти, които ще бъдат финансирани по оперативните програми в периода 2014 – 2020 година. След поредица от публични обсъждания в рамките на 2012 г., ИПГВР – гр.Дупница определя три зони за въздействие в град Дупница:

- **За целенасочено икономическо развитие** е определена зона И1, в която са включени Северна промишлена зона и Нова икономическа зона. Зона И1 обхваща 262 679 ха и в нея, въпреки че има голяма концентрация на икономически дейности, са налице и доста неусвоени терени, които са благоприятни за привличане на нови инвеститори, необходими са и значителни инвестиции за изграждане на довеждаща техническа инфраструктура и обновяване на съществуващата в зоната.
- Централната градска част и кварталите "Левски" и "Пейо Яворов" са обхванати в **зоната на публични функции с висока обществена значимост**. В нея преобладават сгради с административни и обществени функции, като ще се търси възможност за повишаване на тяхната енергийна ефективност и достъпност и решаване на проблемите, свързани с инженерните мрежи, благоустрояването и озеленяването на центъра на града.
- В резултат на направените анализи в процеса на подготовка на ИПГВР – гр.Дупница са идентифицирани **6 потенциални зони със социален характер**. От тях на проведеното обществено обсъждане като най-подходяща за целенасочени действия е определена зона С3 – в.з. Дренски рид, Св. Спас, Гиздова махала, Плиска, Люляк, в.з. Реката, Бистрица, Бешика, Тумбата, Елица и парк "Рила". Тя представлява 28% от градската територия, в която живее 37% от населението на Дупница. Основните проблеми, за които ще се търси финансиране, са енергийно обновяване на сградния фонд; рехабилитация на транспортната и техническата инфраструктура, благоустрояване на градската среда - изграждане на спортни съоръжения и детски площадки за игра, достъпност за хората с увреждания, оптимизиране на здравното обслужване и реконструкция на болнични заведения.

Проектирането на заложените в тези зони обекти и инфраструктура ще бъде изпълнено с грантова помощ за 547 135 лева по проект BG 161PO001-5.3.02-0033 „Проектиране на обекти от ИПГВР на гр. Дупница за следващия програмен период“.

Наличието на този план е предпоставка за защитата на позицията на община Дупница като център на район за агломеративно въздействие и интегриран подход при осъществяване на местните политики за устойчиво развитие. Предоставената техническа помощ косвено подпомага местната общност при разработването и прилагането на политики за равномерно развитие на цялостната общинска територия на фона на изоставащата селска периферия.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

8.2. Брой и вид действителни сътрудничества с други общини, организации и региони

На 14 юни 2011 г. по инициатива на община Дупница е създадено регионално сдружение за управление на отпадъци „Рила еко“. То замества неуспешното сдружение за изграждане на регионално депо за неопасни отпадъци в Кочериново – „Струма“. Сдружението обединява усилията на 6 общини от Кюстендилска област – освен Дупница – общините Бобов дол, Сапарева баня, Невестино, Трекляно и Кюстендил. Първоначална цел на сдружението е изграждането на завод за преработка на битови отпадъци, а след преценка на съдружниците – изграждането на депо за неопасни отпадъци в землището на село Джерман, община Дупница. Сдружението е вписано в регистъра на сдруженията на общини за управление на отпадъци на Министерството на околната среда и водите.

Община Дупница, в партньорство с общините Рила и Бобошево, реализира проект за развитие на туристическия потенциал на трите общини, чрез разработване на интегриран регионален туристически продукт и реализиране на маркетингови кампании на територията на България и чужбина. Проект „Туристически район „Рила“ се осъществява с финансовата помощ по ОП „Регионално развитие“ 2007 – 2013 г., приоритетна ос 3 „Устойчиво развитие на туризма“, операция „Развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите“.

В периода 2007 – 2013 г. община Дупница продължава партньорствата си с общините Крива Паланка (Македония) и Враня (Сърбия), с които реализира поредица от проекти, подкрепени от ЕС посредством Програмите за трансгранично сътрудничество на Инструмента за предприемчивостна помощ, отнасящ се до двете страни. Установена е система от контакти на ниво експерти в съответните общини, които комуникират подготовката, подаването и изпълнението на съответните проекти. При подготовка и изпълнение на проектите се прилагат механизмите за вземане на решения, които са определени в съответното национално законодателство и програма за трансгранично сътрудничество.

Можем да кажем, че сътрудничествата се основават на ясен, предметен интерес от страна на партньорите, който е свързан с решаването на общи за тях проблеми.

Обикновено той е пряко обвързан с осъществяването на конкретен, най-вече инвестиционен проект, с чието изпълнение конкретните ангажименти на страните се изчерпват.

Налична е контактна мрежа на ниво експерти в администрациите на партньорите, която е механизмът за обмен на информация и комуникиране на възможните съвместни решения и проекти.

- **Брой проекти, насърчаващи сътрудничеството между администрация и граждани/ между администрациите**

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

През 2013 г. на приключва изпълнението на проект „Община Дупница- ефективна администрация в услуга на гражданите“. Проектът резултира във функционален анализ на работата на администрацията и фиксиране на комуникационните канали за по-ефективна комуникация с гражданството. Голяма част от заключенията на този анализ залегнаха в оценката на административния капацитет на община Дупница в настоящето изложение. С подобна функция – насърчаване сътрудничеството между администрациите е и цитираният по-горе проект „Туристически район „Рила“.

През изтеклия програмен период няма проекти, които да фокусират активизиране участието на гражданите или граждански групи в процесите на взимане на решения и формирането на местни политики, разработени от местната власт, както и такива, които да създават механизми за сътрудничество в подкрепа и разширяващи в местен контекст заложените в законодателството форми и възможности. Това е недостатък в комуникацията местна власт – общност, който трябва да бъде преодолян в рамките на настоящия програмен период, за да се ограничат ефектите на общностната незаинтересованост върху формирането и провеждането на местните политики в подкрепа на устойчивото развитие.

- **Проекти за междуобщинско и междурегионално сътрудничество на национално и транснационално ниво**

Като част от област Кюстендил, община Дупница попада в трансграничната зона за сътрудничество с Република Македония и Република Сърбия. Разстоянието от градския център на общината до най-близките контролно-гранични пунктове не надхвърля 70 километра. В периода 2002 – 2007 г., община Дупница разви ефективни партньорства с местните власти в общините Враня, Лесковац, Босилеград (Република Сърбия), Крива Паланка, Кочани, Куманово (Република Македония). Тези партньорства се оказаха изключително плодотворни в усилията на местната власт и неправителствен сектор за намиране на устойчиви решения на проблеми в областта на инфраструктурата, социалните и образователни дейности, развитието на туризма и културното сътрудничество с помощта на програмите за трансгранично сътрудничество съфинансирани от Програма ФАР „Добросъседство“ 2004 – 2006 г. и Инструмента за предприсъединителна помощ на ЕС в периода 2007 – 2013 г.

По програма ФАР Трансгранично сътрудничество в периода 2007 – 2009 г. са осъществени общо 6 проекта с обща стойност на безвъзмездното финансиране от 1 936 183,62 лева инвестирани в развитието на туристическата инфраструктура, интензифициране на сътрудничеството между различни заинтересовани страни в сферата на културата и образованието, подобряване състоянието на околната среда и стимулиране на бизнеса. В партньорство с община Враня, Република Сърбия, са осъществени 3 проекта със стойност на грантовото финансиране от 796 519.35 лева за стимулиране на бизнес сътрудничеството, развитието на съвместни туристически продукти (обновяването на крайградски парк „Рила“ е осъществено посредством

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

проект „Да достигнем нови туристически хоризонти“) и обмен на хора и идеи. С община Крива Паланка, Република Македония, са осъществени 3 проекта с обща стойност на грантовото финансиране в размер на 1 139 664.27 лева. Инвестициите, подкрепени от Програма „Добросъседство“, са насочени към развитието на атрактивна туристическа инфраструктура и интегриране на природното наследство в селищната среда на общината, както и към създаване на съвместни културни продукти.

След като програма „Добросъседство“ бе заменена от Инструмента за предприсъединителна помощ през 2007 г., община Дупница продължи осъществяването на партньорски проекти с общини от трансграничния район със Сърбия и Македония.

В периода 2011–2013 г. са изпълнени 5 проекта за трансгранично сътрудничество – 4 с общини в Република Македония и 1 с община партньор от Република Сърбия с обща стойност на грантовото финансиране от 2 284 553.6 лева. Проектите са фокусирани върху социализация на културното и природно наследство и развитие на туристическия потенциал на региона, както и развитие на общи образователни продукти.

С помощта на ОП „Регионално развитие“ е осъществен проект „Създаване на новаторски модел за сътрудничество между общински власти и заинтересовани страни и обмен на най-добри практики за развитие на устойчив туризъм, базиран на природните и културни ресурси, както и маркетинг на дестинациите около национални паркове “Рила”, у нас и “Сила” и “Полино”, в Италия. Стойността на проекта е 206 894 лева. Негов конкретен продукт е уебсайтът www.visitrila.com.

- Брой изготвени и изпълнени съвместни проекти – на институциите, бизнеса и НПО – сектора (вътре в сектора и/или междусекторни) – по видове области на интервенция**

13 % от реализираните с помощта на оперативните програми проекти на територията на общината са изпълнени в партньорство. Най-големият дял от тях са проектите на неправителствени организации и предприемачи, ориентирани към интегриране на уязвими социални групи и обезкуражени лица на пазара на труда – 57%. Към тези партньорства обикновено се привличат и образователни или обучителни институции, които да осигурят необходимата среда и педагогическа подкрепа на целевите групи.

28% от партньорствата по проекти финансирани от оперативните програми са ориентирани към развитието на нови образователни подходи и културни продукти, като тези проекти са между образователни институции или местни власти и образователни институции в областта на културата. Другият аспект на сътрудничеството между институциите на местната власт е развитието на туристическия потенциал на региона. Местните власти си партнират с НПО при разработване на устойчиви модели за

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

образователна интеграция на представители на малцинствените групи, както и за обмяна на знания, експертиза и информация при устойчиво оползотворяване на туристическите ресурси на региона – 15% от реализираните с помощта на оперативните програми проекти. Партньорствата се формират изцяло съобразно условията на съответната покана и няма индикатори, които да доказват, че те продължават след като проектът приключи. Сферите на сътрудничество са интеграция на уязвими групи, развитие на туристически продукти и реклама на дестинациите, както и развитие на иновативни културни и образователни продукти. Прави впечатление, че партньорствата по този тип проекти са формирани само за изпълнение на проекти с преимуществено „меки мерки“. Обвързаните с инфраструктура и придобиването на дългосрочни материални активи решения се осъществяват от всеки от трите основни типа организации самостоятелно.

Проектите свързани с осъществяване на трансгранични инициативи, по които организации на територията на община Дупница са допустими, задължително изискват партньорство. Общинските партньорства доминират при финансираните по програмите за трансгранично сътрудничество проекти – 6 от 9 осъществени/осъществяващи се проекта са междуобщински. Фокусът им е изцяло инфраструктурен – подобряване на инфраструктурата социализираща културното и природно наследство на региона, предпазваща от природни бедствия или подобряваща достъпа на уязвими групи до образование и услуги.

Осъществяваните партньорства на неправителствения сектор са или в линията НПО – НПО или съвместно с бизнеса. Фокусът е образование и подобряване качествата на човешките ресурси, както и развитието на съвместни културни продукти.

Осъществяваните партньорства показват, че проблемите на региона са свързани с туристическата инфраструктура, екологичната инфраструктура, включеността и възможностите за лично развитие на младите хора, включително – достъпа и интегрираността в образователната система. Партньорства се осъществяват най-често по линията местна власт – НПО – училища. По причини, свързани и с изискванията на съответните покани, бизнесът в неговия класически вид, почти не участва в партньорски инициативи.

С влизането на България в Европейския съюз възможностите за финансиране от източници, различни от оперативните програми и инициативите на Общността, силно намаляха. Неправителственият сектор на местно ниво разчита на програми финансирани от фондовете за корпоративна социална отговорност на някои от големите международни компании, функциониращи в България, или от фондове ориентирани към развитието на гражданското общество и в подкрепа на неправителствения сектор. Няма единна и методически оеднаквана база данни за всички проекти, финансирани от подобни източници. Експертите изготвили анализа са ползвали базите данни на съответните донори, за да извършат количественото и качествено проучване на информацията. Не по-малко от 20 проекта на местни организации са финансирани чрез посочените източници, като фокусът е овластяване

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

и застъпничество за уязвими социални групи – малцинства, жени, младежи и граждански групи. Модернизация на образованието и осигуряването на подходящи жилищни условия за целевите групи са ограничена тема в обществените инициативи. Не по-малко от 80% от тях са реализирани в някаква форма на партньорство – с друга неправителствена организация, образователна институция или местната власт. Тези инициативи са ефективни по отношение развитие на ресурсите за информиране и застъпничество на местните неправителствени организации, както и по отношение изграждането на коалиции и устойчиви партньорски форми – Коалиция за подобряване жилищните условия в България "Достоен дом", регионалната мрежа „Либерална алтернатива за развитие на гражданското общество", Междучиталищна партньорска мрежа за подкрепа и развитие на деца и младежи и т.н.

Ключовите предизвикателства пред партньорските инициативи на всяко едно ниво са ресурсите, които да осигуряват осъществяване на партньорските начинания след приключване на съответния проект, отсъствието на ясна стратификация на партньорството „след приключване на проекта", разбирането на партньорствата от страна на участниците като механизъм за осъществяване на проект, а не като начин за развитие на структурата и способността ѝ да осъществява своята дейност. Осъзнаването на тези предизвикателства е факт и то трябва да бъде подкрепяно и насърчавано в настоящия програмен период.

Оценка на неправителствения сектор за състоянието на общината и препоръки за развитие:

Методиката за разработване на общинските планове за развитие на МРРБ, актуализирана през 2011 г., препоръчва отчитане мнението и препоръките на всички заинтересовани страни в местните общности. В този смисъл, за екипа подготвил настоящия документ, бе от особено значение оценката, препоръките и визията за развитие на общността, която споделят неправителствените организации на територията на община Дупница.

Информационната система на неправителствените организации в България поддържа регистър, според който на територията на община Дупница действат 22 неправителствени организации – над 99% в обществена полза и под формата на сдружения. Основната част от НПО работят в областта на образованието, младежките и социалните дейности. Прегледът на информационните системи за наблюдение и управление на проекти, финансирани както от оперативните програми в Република България, така и от други инструменти показва, че активна дейност в последните 7 години развиват не повече от 5 местни неправителствени организации. Това са ¼ от всички посочени в информационната система организации. Заключение се потвърждава и от прегледа на информацията за осъществени обществени инициативи,

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

дейности и кампании с участието на неправителствените организации в община Дупница разпространени от местните и регионални медии.

Анкетирането включи 50% от представителите на действащите неправителствени организации.

Ключовите проблеми за общината, по мнение на НПО, са ефективността на публичните администрации и достъпа до съвременно административно обслужване, развитието и функционирането на системите за образование и предоставяне на здравни и социални услуги, състоянието на публичната инфраструктура, отсъствието на политика насочена към младите хора, в контекста на застаряване и намаляване на местното население.

Развитието на общината е оценено като „застой“. В областта на икономиката, приоритетни сфери за развитие трябва да са индустрията, селското стопанство и туризма. Логично – развитието на образованието и системите за предоставяне на здравни и социални услуги трябва да бъде подкрепено в новия програмен период. Основният инфраструктурен проблем е състоянието на ВиК системите и необходимостта те да бъдат подобрени, разширени и модернизирани.

Приоритети в настоящия план за развитие, според анкетиранияте представители на НПО, трябва да бъдат: решаване на инфраструктурните и устройствени проблеми на ромските квартали на града, създаването на младежки център в Дупница, създаването и поддържането на ефективни, работещи механизми за консултиране и координиране при формулирането и провеждането на местни политики за развитие, особено в социалната и младежката сфери. Обръща се специално внимание на възможността местни групи за развитие, включващи различни заинтересовани страни, да работят в подкрепа на устойчивото местно развитие, особено по отношение на младежите, общностите в селата, уязвимите социални групи. Постигането на устойчиво местно развитие е пряко свързано и с изграждането на местен механизъм за подкрепа на неправителствените организации като мобилизиращ фактор за различни граждански групи, въпреки липсата на единна правна рамка на национално ниво. Инфраструктурните инвестиции трябва да са фокусирани върху подобряване и изграждане на младежка, спортна, арт инфраструктура, наред с инвестициите за развитие на ВиК, здравните, образователни услуги и опазването на околната среда.

Анализирайки състоянието на гражданското общество, НПО обръщат все още внимание на количествените измерители, а не на показателите за ефективност. В този смисъл, една от констатациите е, че няма достатъчно неправителствени организации на територията на общината. Има широко поле за развитие и популяризиране на доброволчеството. Отчита се възприемането му от младите хора, но все още те не познават същността на този механизъм за гражданско действие и прилагането му е преди всичко кампанийно. Силно влияние върху този въпрос оказва липсата на единна правна рамка на доброволчеството в страната, както и крайният недостиг на средства за НПО, който да гарантира устойчивостта и качеството на ангажирания човешки

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

ресурс и техническите им възможности за подкрепа на доброволчеството. НПО оценяват своята застъпническа роля и възможността застъпничеството да влияе върху формирането и провеждането на местните политики. Има фактори на „обществената зрелост“, характерни не само за местната общност, които влияят върху интензивността и ефективността на участието на НПО във формирането и провеждането на политики. Този въпрос е сфера на интервенции, които трябва да бъдат осъществени в настоящия програмен период, ако искаме балансирано и синхронизирано представяне на обществените групи в процесите на взимане и провеждане на управленски решения на местно ниво, които подкрепят и насърчават устойчивото развитие. Така погледнато, създаването и функционирането на местна рамка, която при отчитане на ефективните резултати от дейността на неправителствения сектор, да осигури устойчив ресурс в подкрепа на неговите усилия за по-пълно представяне на гражданите в осъществяване на дейностите за местно развитие, е ключово предизвикателство, на което трябва да се отговори в периода 2014 – 2020 г.

- Брой изготвени и изпълнени проекти за работа в мрежа и обмен на информация между местните и регионалните власти**

Развитието на общи туристически продукти и брандове е сферата, в която на местно ниво се търси работа в мрежа и обмен на информация между общинските власти в периода 2007 – 2013 г. По тази причина през 2012 г., с подкрепата на Програмата за трансгранично сътрудничество е осъществена географска информационна система за обектите - културно историческо наследство в региона на общините Дупница и Крива Паланка. Електронни системи (интернет сайтове) с обобщена информация за туристически, исторически и културни обекти на територията на община Дупница и съседни общини са разработени в рамките на 2 партньорски проекта, подкрепени от ОП „Регионално развитие“ - „Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите II“ - в партньорство с общините Рила и Бобошево и „Създаване на новаторски модел за сътрудничество между общински власти и заинтересовани страни и обмен на най-добри практики за развитие на туризъм, базиран на природните и културни ресурси, както и маркетинг на дестинациите около национални паркове „Рила“, у нас и „Сила“ и „Полино“, в Италия.

Няма създадени мрежи за обмен на други типове данни и/или извършване на съвместни услуги към населението и бизнеса не само на ниво община, но и на ниво област. Прегледът на достъпната чрез сайта на областна администрация информация за осъществени проекти за сътрудничество очертава факта, че общините от областта не са обект на интервенциите за развитие на сътрудничества, включително за обмен на информация и разработване на съвместни услуги към населението. Трябва да отбележим, че осъществяването на такива проекти зависи и от възможностите и условията на поканите по съответните програми, насърчаващи междурегионалното и междуобщинско сътрудничество.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Междинната оценка за изпълнението на Областната стратегията за развитие на област Кюстендил в периода 2005 – 2015 г. ясно посочва, че регионалната управа не ползва пълноценно ролята си на инициатор и координатор на междуобщински и междурегионални инициативи. Проектът на нова стратегия се опитва да компенсират тази слабост.

Местната администрация и общността в община Дупница имат самочувствието и разбирането за лидерската роля на общината спрямо по-малките общини в региона на „бившата Дупнишка околия“. Това самочувствие може и трябва да бъде двигател за инициативи свързани с работата в мрежа и обмен на информация на междуобщинско ниво, които да се разработят и водят от община Дупница. А защо не – и за развитието на съвместни електронни услуги към населението и бизнеса. Това ще изпълни със съдържание и предвидената в редица регионални и национални документи роля на община Дупница като двигател на местното развитие за област Кюстендил.

- **Брой проекти с техническа помощ за подготовка и/или осъществяване**

3 ключови проекта, свързани с решаването на важни за местната общност проблеми, предоставят техническа помощ за подготовка и/или осъществяване на инвестиционни намерения в подобряването на местната инфраструктура в община Дупница.

"Проектиране на обекти от ИПГВР на гр. Дупница - в подкрепа за следващия програмен период" е финансиран от ОП "Регионално развитие" с 547 135 лева. Приключи изготвянето на технически паспорти на сградата на Младежкия дом, на ЦДГ №3 и на детска ясла №5 и енергийното обследване на сградата на Младежкия дом, на ЦДГ №3 и на детска ясла. Проведени са обществени обсъждания на избор на идея за най-добро обемно пространствено решение на 8 ключови за градската среда обекта.

С помощта на Техническа помощ за подготовка на инвестиционен проект "Реконструкция и модернизация на ПСОВ-гр.Дупница" финансиран от ОП „Околна среда“ с 1 543 400 лева има готовност за осигуряване в настоящия програмен период на необходимите действия за подобряване третирането на отпадни води в общината, както и увеличаване дела на населението обслужвано от пречиствателната станция.

Община Дупница разполага с интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Дупница, който е разработен в рамките на проект № BG161PO001-1.4.07/2010/033 "Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Дупница", финансиран по ОП "Регионално развитие".

Община Дупница е бенефициент на регионален генерален план за обособена територия „ВиК - Дупница“ ЕООД, разработен по Проект „Развитие на общинската инфраструктура“ (ПРОИ), който се осъществява от Министерство на регионалното развитие. Проектът се изпълнява от Република България с помощта на заем от Международната банка за възстановяване и развитие (Световна банка).

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Настоящият план за развитие съобразява изцяло препоръките и предвидените проекти в разработените по цитираната техническа помощ документи в своята програма за осъществяване.

- **Публично-частни партньорства**

Публично-частното партньорство (ПЧП) е водещ инструмент за реализацията на инфраструктурни проекти в цял свят. Необходимостта от развита публична инфраструктура, като двигател на икономическото развитие на страната, и ограничените бюджетни средства за нейното изграждане и поддържане, са основните предпоставки за възникването и разпространението на тази форма на сътрудничество между публичните органи и частния сектор. През месец юни 2012 г. Народното събрание на Република България прие Закон за публично-частното партньорство (Обн., ДВ, бр.45 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.). Дирекция „Финанси на реалния сектор“ в Министерството на финансите, изпълнява функциите на специализирано звено за ПЧП в България, която подпомага местните власти при подготовката и осъществяването на публично-частни партньорства.

В община Дупница няма създадено публично-частно партньорство по смисъла на новоприетия закон. Няма и планирани такива, които да включим в програмата за осъществяване на ОПР съобразно чл.3 (1) от Наредбата за условията и реда за планиране и критериите за включване на проекти за публично-частно партньорство в оперативния план и в програмата за реализация на общинския план за развитие (Приета с ПМС № 6 от 10.01.2014 г., Обн., ДВ, бр. 5 от 18.01.2013 г., в сила от 1.01.2013 г.). Програмата за реализация на общинския план за развитие в частта за ПЧП проекти може да се изменя и/или актуализира с решение на общинския съвет.

Подходът е нов и недобре познат в страната. Предимство на община Дупница е, че има разработена методика за прилагане на публично-частното партньорство, приета в рамките на изпълнение на проект „Развитие на бизнес зона „Дупница – Бобошево – Рила“ през 2007/2008 г., която се нуждае от актуализация в контекста на променената национална правна рамка. Този подход може да бъде изключително ефективен при създаването и развитието на инфраструктура и услуги както в периферните населени места, така и по отношение на уязвими групи, особено при създаване на заетост, осигуряване на услуги в дома и общността и т.н.

- **Брой разработени и функциониращи информационни системи за управление и предоставяне на услуги**

В общинска администрация - Дупница функционира информационно-управленческа система изградена върху информационен продукт, която управлява целия документооборот и осигурява контрола върху сроковете и качеството на документите. Тази дейност се извършва централизирано и се управлява от

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Информационния център на общинската администрация. Системата касае цялостния документооборот, без класифицираната и бюджетна информация, както и информацията отнасяща се до служебните и трудови досиета на работещите в администрацията. Дейността е регулирана с Инstrukция за информационно-деловодната дейност и работата с документи от 2012 г. Няма разработени връзки с информационните системи на други администрации – местни и държавни, за предоставянето на комбинирани услуги или услуги на „едно гише“.

Общинска администрация - Дупница предоставя административни услуги на гражданите и бизнеса посредством Център за обслужване и информация на гражданите. Заявленията се приемат от служители и се въвеждат в електронната система за документооборота на общинска администрация. Центърът е функционално и материално оборудван, за да осигури заплащането на местните данъци и такси от гражданите и бизнеса. Не са правени изследвания какво е средното време, което отделят гражданите и бизнеса за получаване на дадена административна услуга, нито изследвания за удовлетвореността им от качеството на предоставяните административни услуги. Времето, което администрацията е планирала за осъществяване на услугите е определено в Наредба за определянето на местните такси и цени на услуги и администрирането им на територията на община Дупница. Според чл.34, ал.2 в този документ, сроковете за извършване на административните услуги са от незабавни за издаване на фотокопие от документ до 10 дни за издаване на документ на чуждестранен гражданин за сключен граждански брак. Средната продължителност на процеса, според административно заложените срокове и вида на документите варира от 24 часа до 7 работни дни. Администрацията е посочила имейл адреси на общинското ръководство и съответните ръководители на звена и дирекции в администрацията, които да служат за обратна връзка с гражданите на официалния сайт на институцията. Не са извършвани анализи от администрацията на комуникационните обеми през тези форми за обратна връзка. Можем да кажем, че местната администрация осъществява необходимия обем и в установените срокове услугите, които са в нейните правомощия.

Броят на клиентите, подали заявление за извършване на административна услуга през последните години постепенно намалява. Ако през 2010 г. техният брой е 13 842, то за 2012 г. са 12 913 бр. Реализираните постъпления от извършване на административни услуги също почти два пъти е намалял. Според обобщена оценка на Института за пазарна икономика за област Кюстендил, развитието на електронните услуги изостава в повечето общини, като единствено община Бобов дол предоставя възможност за двустранна комуникация с бизнеса. Това заключение не е благоприятно за община Дупница, особено по отношение възможностите за привличане на инвестиции, стимулиране на местния бизнес и насърчване предприемчивостта на местното население.

Общината не прилага модели за извеждане на административните услуги – аутсорсване.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Основните предизвикателства в тази сфера са именно електронизация на услугите за населението, въвеждането на електронни системи за управление, свързване ЕСУ на местно ниво, така че гражданите и бизнесът да могат да получават в една точка всички необходими услуги и информация. Важно е в този контекст да отбележим, че така нареченото „електронно управление“ е национална цел от 2005 г., по която не можем да отчетем съществен напредък и през изтеклия програмнен период, въпреки инвестициите през ОП „Административен капацитет“ и различни национални програми.

8.3. Вид системи за наблюдение, оценка и контрол на плана за развитие

Все още няма изградена практика в общинска администрация за изготвяне на годишни програми по изпълнението на ОПР 2007 – 2013 г., действал до този момент. Към Плана за развитие е приложен План за действие за изпълнението му – констатира проведеният през 2013 г. Функционален анализ на общинска администрация - Дупница. По време на анализа е констатирано, че не съществува ежегодна практика целите от Плана за развитие да бъдат прецизирани в годишни програми за изпълнението му. Причините се коренят основно в разбирането, че Планът за развитие е инструмент за кандидатстване по проекти. Анализът показва, че практически не е изградена цялостна система за полагане на целите и конкретизирането им от по-високите към по-ниските нива. Съответно липсва структуриран процес по отчитане на постигнатите резултати в съответствие с целите на всички нива в администрацията. По време на провеждане на функционалния анализ не екипа по провеждането му не са били предоставени документи с формулираните годишни цели на администрацията, както и отчети на целите. При провеждането на интервютата се е установило, че служителите определят капиталовата програма и бюджета като годишни документи, в които се описват целите на дирекциите. Текучеството на персонала и смяната през този период на 3 ръководства на общината са се отразили върху приемствеността по отношение на целеполагането, отчитането и мониторинга на плана, а така също и за липсата на механизъм за запознаване на служителите с плана за развитие и неговите цели. Според интервюираните, а и на практика, Планът за развитие на общината се приема като документ, който всяка община трябва да притежава, за да кандидатства по някой проект, както вече бе посочено по-горе. Регулярно планът се актуализира когато се отдаде възможност за кандидатстване по някой проект, а дейностите не са заложили в него.

Има формулирани индикатори за изпълнение на субординираните към Плана за развитие стратегическите документи с целеви стойности за целия период на съответния документ, но и в този случай няма система за наблюдение и отчитане на изпълнението. Администрацията на община Дупница не подготвя отчет по изпълнение на Плана за развитие. Липсва информация за разработване и представяне на Общински съвет на годишни отчети за наблюдение на изпълнението на Плана за развитие в съответствие със Закона за регионално развитие и зададеното задължение

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

за мониторинг в самия план. Отчет по изпълнение на Общинския план за развитие и неговите приоритети и цели не се изготвя. Респективно, поради липса на отчетност по тези важни показатели, не може да се установи какви са постигнатите резултати по планираните цели.

Ползвайки препоръките от посочения анализ на функционалността на общинска администрация, тези пропуски в системата за наблюдение, контрол и оценка в изпълнението на настоящия План за развитие трябва да бъдат преодоляни като се приложи практиката на годишно програмиране по изпълнение на целите и приоритетите на Плана за развитие по заложените индикатори, както и годишното отчитане на изпълнението на тези програми пред Общинския съвет. Силна страна на съществуващата към момента система за наблюдение, контрол и оценка на изпълнението е, че всеки стратегически документ на местно ниво и заложените в него цели са осигурени с функциите на отделните дирекции в структурата на общинска администрация, което значително би улеснило изпълнението на посочените препоръки без да изисква допълнителен ресурс в хора, средства и материали.

ОБООБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ В ОБЩИНА ДУПНИЦА:

1. Общината разполага с одобрен Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр.Дупница, което е сериозна предпоставка за защитата на позицията на община Дупница като център на район за агломеративно въздействие и за прилагането на интегриран подход при осъществяване на местните политики за устойчиво развитие.
2. Има система от сътрудничества с общини и неправителствени организации от страната и чужбина, базирани върху предметния интерес на конкретни проекти и инициативи.
3. Недостатъчно участие на гражданите в процесите на взимане на управленски решения и осъществяването на политики на местно ниво. Формалност в подходите и взаимоотношенията.
4. Има добра традиция и мрежа от контакти в областта на трансграничното сътрудничество и осъществяването на проекти в социалната и образователната сфери с неправителствените организации и училищата. Често основани на принципа „заради проекта“ сътрудничества и партньорства.
5. Местните граждански групи и неправителствен сектор все още са слабо активни по отношение работата в мрежа и дългосрочните партньорства, нямат система от индикатори за ефективност и резултат, които да позволят последователно планиране на организационното и междуорганизационното им развитие.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

6. Отсъства местна визия и политика, които да насърчават активен граждански сектор и участващи в местните политики граждански групи. Няма предвиден ресурс за подкрепа на инициативи в тази посока.
7. Местната администрация и неправителствен сектор имат сериозна история в създаването и развитието на партньорства обвързани с изпълнението на конкретни проектни инициативи.
8. Няма практика на многостранни партньорства, като бизнесът все още участва много слабо в „ниско капитализиращи се“ инициативи.
9. Най-широко застъпени са партньорствата община – НПО, особено в секторите социални дейности и образование. Там има добре изградена „партньорска“ традиция.
10. Ключовите предизвикателства пред партньорските инициативи на всяко едно ниво са ресурсите, които да осигуряват осъществяване на партньорските инициативи след приключване на съответния проект, отсъствието на ясна стратификация на партньорството „след приключване на проекта“, разбирането на партньорствата от страна на участниците само като механизъм за осъществяване на проект, а не като начин за развитие на структурата и способността ѝ да осъществява своята дейност.
11. Ефективността на администрацията и достъпът до съвременно административно обслужване остават сериозно предизвикателство за местната власт и за всички местни заинтересовани страни.
12. Няма създадени мрежи за обмен данни и/или извършване на съвместни услуги към населението и бизнеса не само на ниво община, но и на ниво област. Изключение са няколко информационни сайта свързани с популяризиране на резултати от изпълнени проекти за сътрудничество.
13. Местната администрация и общността в община Дупница имат самочувствието и разбирането за лидерската роля на общината спрямо по-малките общини в региона на „бившата Дупнишка околия“, които трябва да бъдат подкрепени от добре балансирани и стратегически ориентирани действия за постигане на мислената роля на общината.
14. Няма практика и положително отношение към прилагането на публично-частните партньорства при решаване на важни за общината въпроси не само в областта на инфраструктура, но и в сфери като социалните услуги и образованието. Няма планирани публично-частни партньорства според реда на закона, които да включим в настоящия план за развитие.
15. Общината е бенефициент на техническа помощ за осъществяването на проекти в ключови за развитието ѝ сфери – планиране на местното развитие и планиране и осъществяване на инвестициите във ВиК – сектора. Това ще подкрепи усилията на общността за изпълнението на задачите и мерките в настоящия план за развитие.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

16. В общината не се предоставят електронни услуги за населението и бизнеса, няма завършена система за електронно управление. Не се предоставят и услуги от типа „на едно гише“.
17. Общината не прилага модели за извеждане на административните услуги – аутсорсване.
18. Все още няма изградена практика в общинска администрация за изготвяне на годишни програми по изпълнението на общинските планове за развитие, което трябва да бъде преодоляно в рамките на настоящия програмен период. Трябва да бъде изградена цялостна система за полагане на целите и конкретизирането им от по-високите към по-ниските нива при изпълнение на плана за развитие и секторните общински политики.
19. Проведените анкети, фокус групи и събеседвания със заинтересованите страни ясно подчертават координиращата и иницираща роля на местната власт за осъществяването на всяка мярка и/или действие, което цели преодоляване на местните дефицити.
20. Заинтересованите граждански групи и страни все още не познават и не ползват механизмите за въздействие и застъпничество в степен, която да им позволи да поемат ролята на „инициатор“ или нямат достатъчния финансов и организационен капацитет за това.
21. Необходими са инвестиции и усилия на местна власт и гражданските групи за постигането на синхрон и координация при осмислянето, насочването и осъществяването на истински местни политики за развитие, които пряко отразяват действителните недостатъци, нужди или предизвикателства пред община Дупница.

9. ПРЕПОРЪКИ КЪМ ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ ЗАЛОЖЕНИ В ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

Без да нарушава принципа на самостоятелност на местното самоуправление, настоящият план за развитие съобразява препоръките и стратегическите насоки към новите планове на съставните в Кюстендилска област общини адресирани към тях от областната стратегия, за да се постигне:

- Съответствие с по-високите нива на планиране – регионални планове за развитие и национална стратегическа референтна рамка, тъй като областната стратегия е „посредникът“ между общинския план за развитие и по-високите нива;
- Съответствие с общите проблеми, потребности и потенциали между община Дупница, съседните ѝ общини в областта и региона – сфери за междуобщински партньорства;
- Съответствие с мерките, които финансират новите оперативни програми.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Анализът към Областната стратегия за развитие на област с административен център гр.Кюстендил 2014 – 2020 г. показва, че действащите към 2013 г. общински планове на съставните общини на област Кюстендил са адекватни на обектите си и съдържат смислово покритие на целите и приоритетите на старата (все още действаща) областна стратегия.

Областният стратегически документ отчита, че в новите версии на общинските планове следва да се постигне подобна висока степен на съответствие. Имайки предвид отправените препоръки на ОСР, можем да определим следните сфери на еволюционно допълване и синхронизиране с общинския план за развитие на община Дупница:

1. ОПР на община Дупница за периода 2014 – 2020 г. продължава постигнатото при осъществяване на плана за развитие в периода 2007 – 2013 г. чрез надграждане, без да предлага и прилага радикални структурни промени.
2. ОПР на община Дупница за периода 2014 – 2020 г. дефинира ясни сфери на междубщинското сътрудничество в контекста на изявената чрез областната стратегия за развитие координираща и подпомагаща функция на областната администрация.
3. ОПР на община Дупница за периода 2014 – 2020 г. интерпретира и доразвива на ниво община насоките за развитие на селищната си мрежа, на проблемите за достъпността на населените места, установяването на точките за растеж и генериране на заетост, заложи в Националната концепция за пространствено развитие.
4. Посланието на глобалните екологични цели за развитие на нисковъглеродна местна икономика, енергийна ефективност, разнообразяване на енергийните източници, намаляването на климатичната уязвимост (рисковете от наводнения, засушавания, бури и др. природни бедствия) са адекватно отразени в новия план за развитие на общината.
5. ОПР на община Дупница за периода 2014 – 2020 г. ясно формулира развитието ИКТ и електронното управление като ключов елемент в изграждането на конкурентна и достъпна жизнена и бизнес среда в общината сред своите цели и приоритети.
6. Освен традиционните източници на финансиране – бюджет, оперативни програми, международни донори, новият ОПР търси възможности за реализация на проекти чрез публично-частно партньорства с бизнеса и неправителствения сектор, за да оползотвори в максимална степен опита на квалифицирани експерти от секторите, осъществявайки приноси към принципите на партньорство, публичност, съгласуваност и хармоничност в процеса на своето изпълнение.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

II. SWOT АНАЛИЗ

SWOT-анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод, дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие на община Дупница и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на развитието. Отразява взаимодействието на вътрешните фактори (силни и слаби страни) и външните фактори (възможности и заплахи) на средата:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
1. Благоприятно географско разположение като кръстопът на транспортни и комуникационни коридори в национален и транснационален план. 2. Благоприятен климат и относително добри водни ресурси за развитие на интензивно съвременно земеделие. 3. Одобрен ИПГВР. 4. Подем в развитието на селското стопанство в община Дупница, с възможности за поливно земеделие, поради запазената иригационна система. 5. Висок дял на микропредприятията и МСП и относително добри показатели. 6. Висок дял на икономически активното и трудоспособното население. 7. Относително високи дялове на младежкото население и семействата с деца до 18 години. 8. По-нисък темп на демографско остаряване на фона на средните нива за областта и страната. 9. Дълга история на спокойно съвместно съжителство на отделните етнически общности в община Дупница.	1. Община Дупница „остарява“ и динамично губи възможностите си за възпроизводство на трудоспособното, активно население. 2. Обезлюдяваща селска периферия. 3. Силен конкурентен натиск от близко разположените големи градски центрове – София и Благоевград. 4. Високи нива на антропогенния натиск върху територията. 5. Ниска производителност, добавена стойност и екстензивност на местната икономика. 6. Ниски нива на средната годишна работна заплата. 7. Няма онлайн услуги за МСП, включително и услуги от типа „на едно гише“. 8. Малко на брой, с ограничен капацитет места за настаняване в общината. 9. Липса на единна визия за развитие на туризма и интегриран туристически продукт. 10. Влошаване възможностите на местната икономика да генерира достатъчно и устойчиви работни места. 11. Относително устойчив дял от работната сила без

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

10. Добри количествени показатели за образоваността на населението на общината. 11. Активен и с добър капацитет неправителствен сектор, който създава и управлява социални услуги в общността и осъществява младежки дейности. 12. Здравните заведения в гр. Дупница са с достатъчна по обем база, за да поемат нуждите на жителите на общината. 13. Добре изградена образователна система, покриваща трите нива на образование – начално, прогимназиално и гимназиално (общообразователно и професионално). 14. Добре развита и работеща система от спортни клубове и дейности, активно включващи децата и младежите. 15. Богатство от културно-исторически паметници, фестивали с национален и международен характер, които са ценен източник за създаването на уникални културни продукти с марка „Произведено в Дупница“. 16. Облагодетелствана с планирани и изпълнявани национални и паневропейски транспортни инфраструктури територия на общината. 17. Добър достъп на населението до ширококолентов интернет. 18. Добре изградена и осигурена енергоснабдителна мрежа. 19. Стартирала газификация на публични сгради и бизнес в община Дупница. 20. Добро качество на компонентите на околната среда. 21. Изградена и работеща система за събиране на битови отпадъци, включително разделно. 22. Установени сътрудничества с общини и неправителствени организации от страната и чужбина. 23. Опит в подготовката и изпълнението на проекти и инициативи, финансирани със средства от ЕС, включително и от местния бизнес.	образование и квалификация. 12. Разкриването на нови работни места и самонаемането става все по-зависимо от програмите и схемите за субсидиране на заетостта. Местните икономически субекти не са способни да създават достатъчно нови работни места. 13. Трайна тенденция за нарастване броя на лицата, в частност – децата до 18 години, с увреждания в община Дупница. 14. Над 53% от семействата с деца до 18 години в община Дупница се нуждаят и ползват помощи за отглеждане на децата си. 11. Жителите на селата нямат достъп до социални услуги „на място“. 12. Остаряла и недостатъчна за професионалното и масово развитие на спортните дейности инфраструктура. 13. Амортизирана улична мрежа, неадекватна на натовараност и актуални транспортни потоци и в града, и в селата. 14. Амортизирана водоснабдителна и канализационна системи, високи загуби на вода и в града, и в селата. 15. Липсва пречиствателна станция за питейни и за отпадни води. 16. Неактуални регулационни планове на селата в общината и на общият устройствен план на град Дупница. 17. Липса на достатъчно системи за наблюдение и контрол на замърсяванията, особено по отношение на въздух, почви, радиационен фон, шумово замърсяване. 18. Замърсявани с отпадъчни битови и промишлени води речни течения – Джерман, Джубрена, Отовица, Тополница. и речните тераси с битови отпадъци от нерегламентирани сметища. 19. Недостатъчно участие на гражданите в процесите на взимане на управленски решения и осъществяването на политики на местно ниво.
---	---

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
1. Възможности за устойчиво развитие на общината чрез използване на възможностите на ЕФ за развитие на регионите, икономическата активност, човешките ресурси и опазването на околната среда. 2. Възприета от общността визия и план за интегрирано възстановяване и развитие на гр.Дупница. 3. Възможности за развитие на зърнопроизводство, производството на технически култури, зеленчукопроизводство и овощарство, маслодайни култури, млечно и месно животновъдство. 4. Технологично обновяване и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в местните фирми. 5. Възможности за развитие на различни форми на туризма. 6. Налични готовност и нагласа за „учене през целия живот“. 7. Насърчаване на самонаемането и разкриването на нови работни места. 8. Създаване на предпоставки за разкриване на предприятия и кооперации за лица с увреждания. 9. Изграждане и разширяване на капацитета на общността за установяване и предлагане на социални услуги към уязвими групи, особено деца в риск, деца с различни типове увреждания, стари хора. 10. Подобряване качеството на здравните услуги чрез инвестиции в сграден фонд, нова и модерна апаратура и човешки ресурси, както и осигуряване на здравни услуги за хората от селата. 11. Превенция и преодоляване на ранното отпадане от училище и подобряване на обхванатостта на децата от образователната система, подобряване и развитие на образователната инфраструктура и обвързване на образователните програми и модули с потребностите на региона от работна сила и специалисти. 12. Методическа и материална обезпеченост на учебния процес в детските градини.	1. Транспортната достъпност и близостта до големи градски и икономически центрове насърчава миграционните процеси, подкрепяни от невъзможността на местната икономика да генерира достатъчно и устойчиви работни места. 2. Задълбочаване на демографската криза. 3. Ниско равнище на чуждестранните инвестиции. 4. Свиване на инвестиционната активност на местните и регионални предприемачи. 5. По-бавно обновяване и модернизирането на техническата инфраструктура в общината. 6. Ниски темпове на технологично обновление на производствата и разходите за иновации, научни изследвания. 7. Нарастване на безработицата. 8. Населението на общината се разболява по-често и заболяванията засягат все по-голяма част от него. 9. Висок риск от наводнения в района гр.Дупница – с.Самораново – с.Яхиново. 10. Общината попада в критичните зони за атмосферно и почвено засушаване в резултат от промените в климата, което налага спешно приемане и осъществяване на интегрирани местни политики за ефективно управление на водите и развитие на модерно поливно земеделие. 11. Свлачищният характер на част от терените в общината повишава риска от бедствия и аварии. 12. Над 91% от територията на общината е изложена на ерозионен риск. 13. Индексът на туристическия климат на Европейския съюз посочва територията на общината, като част от територията на България, като изложена на съществени негативни последици за туристическия бранш свързани с намаляване на броя на дните със снежна

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

13. Подмяна и разширяване на ИКТ базата в училище в синхрон със съвременните тенденции в областта на образованието. 14. Особено внимание трябва да се обърне на младите хора в селата и младите хора от уязвими социални групи, включително ромите. 15. Необходимост от инвестиции в разкриване, експониране и маркетинг на местното археологическо, историческо и културно наследство. 16. Прилагане на интегрирано управление на водните ресурси на община Дупница. 17. Оползотворяване на ресурса от слънчева енергия на територията на общината и прилаганите мерки за енергийна ефективност. 18. Екологични инвестиции. 19. Предоставяне на комплексни административни услуги и такива по електронен път. 20. Благоприятни условия за развитие на ТГС.	покрива и намаляване дебита на водите. 14. Надценяване на възможностите на външните политико-икономически фактори за въздействие на местно ниво. 15. Неразвити форми на електронно правителство.
---	---

Всички изводи, които са направени в анализа на социално – икономическото развитие и резултатите от ситуационния SWOT анализ, ни дават основание да заключим, че **за община Дупница е подходяща стратегията за преодоляване на слабостите чрез създаване на нови възможности.** Свързана е с използване на силните страни на територията с цел минимизиране на заплахите. Провежданите политики следва да са насочени към:

- Използване на силните страни на общината за елиминиране на външните заплахи, чрез прилагане на интегрирани подходи и решения;
- Инвестиране в дейности с мултипликационен ефект, разнообразяване на икономиката с развитие на неземеделски дейности и производства;
- Създаване на стратегически партньорства и специализирани структури за съвместно решаване на значими общностни проблеми;
- Пренасочване на свободните и неизползваеми активи в дейности, създаващи добавена стойност;
- Стимулиране на частните инициативи и инвестиции.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

**III. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА
развитие на община Дупница
ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 г.**

1. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА ПЛАНИРАНЕ И ПРОГРАМИРАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА (2014-2020) И ПРИЕМСТВЕНОСТ

Стратегическата рамка за осъществяване на интервенциите и политиките, заложена в Общинския план за развитие на община Дупница за периода 2014-2020 г., е съобразена с изискванията на националното законодателство за регионално развитие и в съответствие с предвижданията на Областна стратегия за развитие на област Кюстендил (2014-2020) г., Регионалния план за развитие на Югозападен район (2014-2020), Националната стратегия за регионално развитие (2012-2022), Националната програма за реформи (2011-2015), Националната програма за развитие България 2020, стратегията „Европа 2020“, Общинския план за развитие на община Дупница за периода 2005-2013 г., секторните местни стратегии и се основава на следните предпоставки на контекста, в който е формулирана и ще бъде изпълнявана:

- Възприема и интерпретира резултатите и изводите от обществените социално-икономически и SWOT анализи, включително тенденциите в текущото развитие и бъдещия потенциал за развитие както в общината, така и на територията на областта и региона, към които принадлежи община Дупница.
- Съобразява спрямо нивото си в йерархията от стратегически документи на национално ниво целите на европейската кохезионна политика и приоритетите за развитие на регионите на ЕС определени със стратегията „Европа 2020“, Териториалния дневен ред на ЕС 2020 и с други общоевропейски документи на политиката на сближаване. ОПР е обвързан с областните и национални цели и приоритети на основополагащите стратегически документи за развитие на област Кюстендил, Югозападен район и Република България през новия програмен период и осъществява преноса на тези цели към конкретната територия на община Дупница и нейните проблеми - Национална програма за развитие „България 2020“, Национална програма за реформи 2011-2015 г., Национална стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022 г., Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 -2025 г., различни национални секторни стратегии и политики, Регионален план за развитие на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Югозападен район в периода 2014 – 2020 г., Областна стратегия за развитие на област Кюстендил в периода 2014 – 2020 г.

- Стратегическата рамка на областната стратегия за развитие отразява основните насоки и акценти на трите основни фонда на ЕС – ЕСФ, ЕФРР, КФ за периода 2014-2020 г., които се запазват почти непроменени в сравнение с настоящия програмен период.
- Отчита стратегическите рамки, приоритети и интервенционни модели заложи в стратегическите документи на общинско ниво за различни сектори и територии, планиращи и препоръчващи изпълнението на специфични мерки в периода си на действие: Интегриран план за градско възстановяване и развитие в периода 2014 – 2020 г., Регионален генерален план за водоснабдяване и канализация на обособената територия на „ВиК – Дупница“ ЕООД, Програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива 2012 – 2020, Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Дупница 2011 – 2015, Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на община Дупница 2014 – 2019, Стратегия за закрила на детето на Община Дупница 2009 – 2014, Програма за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух в община Дупница 2013 – 2016.
- Интегрира оценките за изпълнение на общинския план за развитие на община Дупница в периода 2005 – 2013 г., както и изводите и препоръките касаещи общината в междинните оценки за изпълнение на областната стратегия за развитие на област Кюстендил и Регионалния план за развитие на Югозападен район.

➤ **Съответствие с целите и приоритетите на ЕС в областта на регионалната политика и стратегията „Европа 2020“**

Регионалната (кохезионата) политика на ЕС в рамките на периода 2014-2020 г. подкрепя създаването на работни места, конкурентоспособността, икономическия растеж, подобряването на качеството на живот и устойчивото развитие. Целта на регионалната политика е да се намалят значителните икономически, социални и териториални различия, които все още съществуват между европейските региони. Насочена е главно към постигане на единадесет тематични цели:

1. Научни изследвания и иновации.
2. Информационни и комуникационни технологии (ИКТ).
3. Конкурентоспособност на малките и средните предприятия (МСП).
4. Преход към икономика с ниски емисии на въглероден двуокис.
5. Приспособяване към изменението на климата и предотвратяване и управление на рисковете.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

6. Опазване на околната среда и ефективност на ресурсите.
7. Устойчив транспорт и отстраняване на затрудненията в ключовите мрежови инфраструктури.
8. Заетост и подпомагане на мобилността на работната сила.
9. Социално приобщаване и борба с бедността.
10. Обучение, умения и учене през целия живот.
11. Изграждане на институционален капацитет и ефективни държавни администрации.

С оглед на откритите характеристики на община Дупница в икономическия и социален анализ, настоящият стратегически документ е насочен към всички тематични цели от 1 до 11.

Основният стратегически документ на ниво Европейски съюз, който задава рамката на развитието му до 2020 г. е стратегията „Европа 2020“. На базата на него всички държави-членки на ЕС и техните райони работят за очертаване политиките си за развитие, като част от общ механизъм за обединяване на целите им с целите на европейско ниво. Стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж адресира очакваните резултати на развитието до 2020 г. по отношение на заетостта, иновациите, образованието, борбата с глобалните заплахи от климатични промени и енергийна зависимост, бедността.

В рамките на стратегията са маркирани 5 стратегически цели с конкретните количествени индикатори за постигането им:

1. Трудова заетост (работа за 75 % от хората на възраст между 20 и 64 години).
2. НИРД и иновации (инвестиране на 3 % от БВП на ЕС - публичен и частен сектор взети заедно в научноизследователска и развойна дейност и иновации).
3. Климатични промени и енергия (намаляване на емисиите на парникови газове с 20 % или дори с 30 %, ако бъдат изпълнени условията) спрямо 1990 г., добиване на 20 % от енергията от възобновяеми енергийни източници, увеличаване на енергийната ефективност с 20 %.
4. Образование (намаляване на процента на преждевременно напусналите училище до под 10 %, поне 40 % от 30-34-годишните със завършено висше образование).
5. Бедност и социално изключване (поне 20 милиона по-малко бедни или застрашени от бедност и социално изключване хора).

Общинският план за развитие на община Дупница ще допринесе за постигането на целите от 1 до 5 чрез реализиране на планираните инвестиции и проекти.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

➤ **Съответствие с проекта на Споразумение за партньорство на Република България, очертаващо помощта от Европейските Структурни и Инвестиционни фондове за периода 2014 – 2020 г.**

Политиката на сближаване на ЕС за периода 2014-2020г. чрез Общата стратегическа рамка на практика осигурява единен източник с насоки за всички пет европейски фонда (ЕФРР, ЕСФ, Кохезионен фонд, ЕЗФРСР и ЕФМДР). Националните, регионалните и местните власти, спазвайки принципа на партньорство, използваха тази рамка като основа за изготвяне на стратегия за Споразумение за партньорство, поемайки ангажимент за принос към постигането на общоевропейските цели в стратегия Европа 2020. Предвид заключенията от анализа на различията, потребностите за развитие и потенциала за растеж в Споразумението за партньорство на България, са формулирани четири стратегически взаимно-допълващи се приоритети за финансиране: три по направленията на Стратегията Европа 2020 за приобщаващ, интелигентен и устойчив растеж, един с хоризонтален характер и едно стратегическо териториално измерение:

1. Стратегически приоритет 1: Образование, квалификация и заетост за приобщаващ растеж.
2. Стратегически приоритет 2: Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж.
3. Стратегически приоритет 3: Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж.
4. Стратегически приоритет 4 (хоризонтален): Добро управление и достъп до качествени обществени услуги.
5. Стратегическо измерение (териториално): Пространствено измерение и политики за местно развитие:
 - Интервенции според спецификата на териториите (градовете, селските райони, териториите, зависими от рибарството, територии с туристически потенциал);
 - Допълнително териториално измерение на секторните политики при програмирането, приложимо в различна степен за всички приоритети за финансиране (здравна, образователна, социална, екологична инфраструктура от регионално и местно значение).

Стратегическата рамка на ОПР на община Дупница за периода 2014-2020г. е хармонизирана с посочените цели.

➤ **Съответствие с Националната програма за развитие на България 2020**

Като интегриран рамков документ, който очертава политиките за развитие на България за периода до 2020 г. в пълно съответствие със стратегията Европа 2020, Националната програма за развитие България 2020, обхваща пълния спектър от

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

действия на правителството за социално-икономическото развитие на страната. Програмата служи за отправна точка при разработването на програмни документи за целите на достъпа до конкретен финансов ресурс. Програмата поставя постигането на три основни цели:

1. Повишаване на жизнения стандарт чрез конкурентоспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване.
2. Изграждане на инфраструктурни мрежи, осигуряващи оптимални условия за развитие на икономиката и качествена и здравословна околна среда за населението.
3. Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна бизнес среда, прилагане на иновативни решения и повишаване на ресурсната ефективност.

За постигането на целите са определени осем приоритета на националната политика за развитие:

1. Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила.
2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване.
3. Постигане на устойчиво интегрирано развитие и използване на местния потенциал.
4. Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси.
5. Подкрепа на иновационните и инвестиционните дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката.
6. Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса.
7. Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност.
8. Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари.

Чрез изпълнението на ОПР на община Дупница в периода 2014 – 2020 г. най-съществени ще бъдат ефектите по отношение качеството на образованието, обучението и характеристиките на работната сила, намаляването на бедността и насърчаването на социалното включване, както и подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари. Повишаването на конкурентоспособността на икономиката, резултат от създаването на условия за устойчиво развитие на местния бизнес, привличането на външни инвестиции и реализирането на дейности, свързани с НИРД. Изпълнението на одобреният ИПГВР на гр.Дупница и планираните мерки за 16-те

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

села на общината, ще е в полза за интегрираното развитие на територията и използването на местния потенциал.

➤ **Съответствие с Националната програма за реформи 2011 – 2015 г.**

Национална програма за реформи на Република България 2011-2015 г. е изготвена в изпълнение на одобрената от Европейския съвет през юни 2010 г. стратегия „Европа 2020“ и в съответствие с новия инструмент за по-добра координация на икономическите политики в рамките на Европейския съюз, т. нар. „Европейски семестър“. Програмата е насочена към ключови въпроси с приоритетен характер, като изхожда от текущите нужди и предизвикателства пред малка и отворена икономика като българската, която, с цел да успее по-бързо да излезе от настоящата криза, следва изцяло да преориентира политиката си към повишаване на конкурентоспособността, така че в максимална степен да се възползва от икономическото възстановяване на своите основни търговски партньори. Предвид изходната позиция на страната е твърде трудно да се определят само няколко приоритетни области, където да бъдат насочени усилията на икономическата политика. И все пак, като такива биха могли да бъдат посочени:

1. По-добра инфраструктура - по-добра свързаност с Европа, устойчиви и конкурентоспособни региони, с достъпни услуги и по-добра свързаност помежду им и с по-слабо развитите територии, запазване и утвърждаване на българското културно-историческо наследство и природно богатство.
2. Конкурентоспособна младеж - намаляване на дела на рано напусналите училище, увеличаване броя на младите хора, завършили висше образование, стимулиране на младите учени, реализация на младите хора в България.
3. По-добра бизнес среда в ЕС - най-ниска данъчна тежест за бизнеса и домакинствата в ЕС, по-висока заетост, повече инвестиции (вкл. в НИРД и иновации), фискална стабилност.
4. По-голямо доверие в държавните институции – ефективна съдебна система и гарантиране на върховенството на закона, защита на интересите на гражданите и бизнеса, социална справедливост и сигурност.

Настоящият документ акцентира най-вече върху приоритетни области 1, 2 и 3.

➤ **Съответствие с Националната концепция за пространствено развитие 2013 – 2025 г.**

Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) е средносрочен документ с период на действие от 2013 до 2025 г. за подпомагане на правилното насочване на средствата по оперативните програми в следващия програмен период от 2014-2020 г. към зони с натрупани диспропорции, но и към такива с най-подходящи условия и неизползван потенциал. В документа са отчетени най-важните приоритети в транспортно-комуникационната и инженерно-техническата инфраструктура, които са

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

от изключително значение за обвързаността на страната със съседните страни и региони и за отварянето на страната към глобализацията се свят.

Съгласно избраната визия са очертани следните стратегическите цели на НКПР:

1. Стратегическа Цел 1: Интегриране в европейското пространство.
2. Стратегическа Цел 2: Полицентрично териториално развитие.
3. Стратегическа Цел 3: Пространствена свързаност и достъп до услуги.
4. Стратегическа Цел 4: Съхранено природно и културно наследство.
5. Стратегическа Цел 5: Стимулирано развитие на специфични територии (крайбрежни Черноморски, крайбрежни Дунавски, планински гранични и периферни).
6. Стратегическа Цел 6: Конкурентоспособност чрез зони за растеж и иновации.

Стратегическата рамка на общинския план за развитие адресира в пълна степен посочените стратегически цели и отредената роля на община Дупница като агломерация с регионално значение и допълваща областния център.

➤ **Съответствие с Националната стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 г.**

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) 2012 – 2022 г. е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия в контекста на обобщоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. НСРР определя дългосрочните цели и приоритети на политиката за регионално развитие, която има интегрален характер, дава възможност за координация на секторните политики на територията и съдейства за тяхното синхронизиране. С оглед на изходното състояние са определени четири стратегически цели:

1. Икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план чрез развитие на собствения потенциал на районите и опазване на околната среда.
2. Социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера чрез създаване на условия за развитие и реализация на човешкия капитал.
3. Териториално сближаване и развитие на трансграничното, междурегионалното и транснационалното сътрудничество.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

4. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

Стратегическата рамка на ОПР на община Дупница за периода 2014-2020 г. ще допринесе за постигането на всички посочени цели.

➤ **Съответствие с Регионалния план за развитие на Югозападен район за периода 2014 – 2020 г.**

„Устойчив икономически растеж чрез конкурентоспособност, инвестиционна атрактивност, подобрена жизнена среда и укрепен човешки ресурс при съхранено природно и културно наследство“ е основната цел, която си поставя Регионалният план, достигната чрез постигането на широка гама от приоритетни области:

1. Стратегическа цел 1: Постигане на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика.
2. Стратегическа цел 2: Постигане на балансирано и устойчиво регионално развитие и укрепване на връзките между градските центрове и селските райони.
3. Стратегическа цел 3: Икономическо, социално и териториално сближаване с останалите региони в ЕС.

Изпълнението на настоящия документ пряко ще допринесе за постигането на посочените цели.

➤ **Съответствие с Областната стратегия за развитие на област Кюстендил за периода 2014 – 2020 г.**

Посоченият документ цели превръщането на област Кюстендил в устойчиво хармонично развита територия, с подобрена жизнена среда и непрекъснато развитие на човешкия капитал, икономически растеж, въведени иновации и конкурентоспособни фирми, подобрена инфраструктура, инвестиционна атрактивност и съхранено природно и културно наследство.

Основните стратегически цели, които си поставя са:

1. Стратегическа цел 1: Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика, основаваща се на “икономика на знанието” и развитие на електронното управление и човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики.
2. Стратегическа цел 2: Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване на техническата

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

инфраструктура и свързаността в областта и качеството на средата в населените места.

3. Стратегическа цел 3: Развитие на Европейско териториално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване.
4. Стратегическа цел 4: Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура.

Планът за развитие на община Дупница пряко допринася за постигане на целите на Областната стратегия, като отчита в пълна степен посочените приоритети за развитие и интегрира решенията на документа на местно ниво.

➤ **Приемственост с Общинския план за развитие на община Дупница за периода 2005 – 2013 г.**

Настоящият документ е изготвен в съответствие с ОПР на община Дупница за периода 2005–2013 г., като са развити, запазилите се като актуални идеи за подобряване на ситуацията в ареала.

➤ **Приемственост с приети общински секторни стратегически документи**

Настоящата стратегическа рамка е хармонизирана с приоритетите и целите на местните секторни политики по отношение на опазването на околната среда, управлението на отпадъците, развитието на социалните услуги, туризма, енергийната ефективност, интеграцията и др.

Външната съгласуваност на общинския план за развитие поставя като изискване съобразяването с политическия контекст и приоритети в областта на регионалната политика на национално и европейско ниво, както и с условията за достъп до финансовите ресурси за подпомагане на регионалното развитие и местното развитие. Това поставя въпроса за интегритета на целите на ОПР на община Дупница с целите за развитие на стратегията „Европа 2020“ и тяхното отразяване като национални, регионални и областни цели:

Таблица 12: Релевантност

Цели на стратегията	Национални цели	Цели на Югозападен район	Цели на област Кюстендил	Цели на община Дупница
Нивото на заетостта на населението на възраст 20—64 години да нарасне от 69% до поне 75%, включително чрез по-голямо участие на жените, по-възрастните работници и по-	Достигане на 76% заетост сред населението на възраст 20 – 64 г.	Заетост на населението на възраст 20-64 г. - 80% Намаляване на младежката безработица (15-29 г.) до 7%	Заетост на населението на възраст 20-64 г. - 78%	Достигане на 76% заетост сред населението на възраст 20 – 64 г.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

добрата интеграция на мигрантите в работната сила		Постигане на заетост сред по-възрастните (55-64 г.) от 55%		
Да бъде запазена целта за инвестиране на 3% от БВП в НИРД, като в същото време се отчита интензитетът на НИРД и иновациите	Повишаване дела на разходите за научно-изследователска и развойна дейност до 1,5% от БВП	Повишаване дела на разходите за научно-изследователска и развойна дейност до 2,5% от БВП	Повишаване дела на разходите за научно-изследователска и развойна дейност до 2.0% от БВП	Увеличаване дела на местните предприятия, внедряващи иновации и продукти от НИРД до 3% от регистрираните местни компании
Емисиите на въглероден диоксид да намалее поне с 20% в сравнение с нивата от 90-те години; делът на възобновяемите енергийни източници в крайното енергийно потребление да нарасне до 20%, а енергийната ефективност да се подобри с 20%	Достигане на 16% дял на възобновяемите енергийни източници в брутното крайно потребление на енергия и повишаване на енергийната ефективност с 25%	Дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление от 18% Повишаване на енергийната ефективност от 27%	Дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление от 16.5% Повишаване на енергийната ефективност от 26.0%	Увеличение дела на енергийно ефективните публични сгради до 60% от функциониращия общински сграден фонд Увеличаване с 20% на спестените емисии въглероден диоксид спрямо нивата от 2012 г. Увеличение дела на местни предприятия инвестирани в енергийно ефективна база, производства и технологии с 20% спрямо нивата от 2012 г.
Делът на преждевременно напусналите ученици да намалее до 10% спрямо сегашните 15% и същевременно да се увеличи делът на населението на възраст 30—34 години със завършено висше образование от 31% до най-малко 40%	Намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система до 11% Повишаване на дела на 30 – 34 годишните със завършено висше образование – 36%	Дял на преждевременно напусналите ученици (18-24 г.)- 3,5% Дял на висшистите на възраст 30-34 г. - 50%	Дял на преждевременно напусналите ученици (18-24 г.)- 3,5% Дял на висшистите на възраст 30-34 г. - 42.0%	Дял на преждевременно напусналите ученици (18-24 г.)- 2.2% Дял на висшистите на възраст 30-34 г. - 42.0%
Броят на европейските граждани, които	Намаляване на броя на живеещите в	Намаляване броя на хората под прага на бедност с 74 000 души	Намаляване броя на хората под прага на бедност	Увеличение броя на лицата, включени в мерки за

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

живеят под националните прагове на бедност, да бъде намален с 20 млн. души	бедност с 260 хил. души		с 18%	осигуряване на устойчива заетост/самозаетост и професионална квалификация /преквалификация с 20 %
--	-------------------------	--	-------	---

Основно предизвикателство пред местната общност при формулирането и проследяването на индикаторите за постигане местните цели по стратегия „Европа 2020“ е липсата на единна статистическа база данни за ниво общини и изоставането в актуализацията на данните във времето. В тази връзка е препоръчително разработването и поддържането на местна база данни, покриваща индикаторите за въздействие и резултат, така че наблюдението и оценката на постигнатото да се основава на обективна и методически точна информация. Проблемът със синхронизирането на информацията и целите в различните типове стратегически документи на по-високо ниво е проблем с политическо и икономическо измерение за общините и той трябва еднозначно да се постави от тях чрез инструментите и процедурите, които действащото законодателство дава, включително чрез национални и регионални сдружения и партньорски организации.

Друг начин за преодоляване на този дефицит е извеждане в тази част на документа на специфичните количествени индикатори, проследяващи изпълнението на приоритетите и специфичните му цели. В тях се влагат и онези глобални екологични индикатори, за които има измерими стойности на общинско ниво.

Таблица 13: Специфични количествени индикатори за проследяване на изпълнението

Специфични количествени индикатори	Изходна стойност ¹	Междинна стойност 2017г.	Целева стойност 2020 г.
Увеличаване на приходите от дейността на МСП в % (Базова година 2012г. – 384 млн. лв.)	7%	11%	16%
Увеличаване на чуждестранните преки инвестиции от нефинансовия сектор. (Базова година 2011 г. с 1126 хил. евро)	-	4%	6%
Увеличаване на броя на реализираните нощувки като дял от нощувките в областта. (Базова година 2012 г. с 11 701 броя)	8%	10%	12%
Брой туристически атракции създадени/ подобрили (бр.)	2	3	4
Създадени и популяризирани туристически дестинации на база културно-историческо	2	3	4

¹ Годишната на изходната стойност е указана в колона 1, и тя е различна, в зависимост от актуалността на изходните данни

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

наследство (бр.)			
Инсталирани мощности от ВЕИ, 2014 г. MWh	10.01	14.0	20.01
Брой изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони (бр.)	1	2	3
Дял на рехабилитираните здравни и образователни заведения от действащите в общината (%)	75.5%	81%	87.5%
Брой модернизиран и реконструирани сгради и обекти на културата (бр.) – 2014 г.	2	3	6
Брой реконструирани обекти и инфраструктура за професионален спорт и спорт в свободното време (бр.)	1	2	3
Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа с регионално и местно значение в км	5,5	11	20
Население с подобрен транспортен достъп (%) - данни 2014	80	89%	95%
Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка от общото за страната в % (2012г.)	60%	75%	90.0%
Разширена / реконструирана ВиК мрежа (км)	0	65.6	114.7
Дял на загубите на питейни води	76.6%	65.1%	53.5%
Относителен дял на населението, обслужвано от ПСОВ в % /2011 г./	49%	49%	84%
Относителен дял на населението обслужвано от ПСПВ в %	0%	0%	75%
Брой реализирани проекти за възстановяването на съществуващи и направата на нови напоителни съоръжения и системи	0	1	2
Население, облагодетелствано от подобрена социална, образователна и здравна инфраструктура в % от общото население	74%	75%	76%
Брой нови фирми, започнали своята дейност в общината – с изходна стойност към 30.06.2014	8	16	24
Разходи за опазване и възстановяване на околната среда – (Базова година 2013 г- 15 389 хил.лева) – нарастване в % спрямо базовата година.	-	14%	28%
Относителен дял на антропогенно натоварените територии (запазването е за сметка на преобразоване на видове територии в рамките на натоварените такива – земеделски в промишлени или земеделски в инфраструктура за транспорт).	72,4%	72.4 %	72.4%
Съотношение между горски, земеделски и урбанизирани територии.	26% - 62.4% - 5.6%	-	26% - 60.7% - 6.1%
Обновен жилищен фонд – сгради в режим на ЕС (%)	0%	0%	10%

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Създадени/обновени градски зелени площи (% от зелените площи към 2014 г.)	20.6%	30.6%	41.6 %
Брой новосъздадени ПЧП	0	0	1
Брой на сключените договори за участие в програми и проекти по Структурните фондове (базова стойност към 30.06.2014 -бр.)	57	87	115
Брой проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен с общини организации от страната - с натрупване към базовата година	3	5	9
Брой проекти/инициативи за трансгранично сътрудничество – с натрупване към базовата година	12	16	24

Така формулираните критерии са ясни за разбиране и лесни за събиране и обобщаване. За тях има налично и достъпно информационно осигуряване от надеждни източници с необходимата периодичност, качество и точност на общинско ниво. Координирането с областна администрация при събирането и обработката на част от данните, чиито източници са извън възможността за пряко влияние на местната власт е начин за преодоляване на проблемите, свързани с осигуряване на необходимата информация.

Този подход се използва при формулиране на индикаторите за наблюдение и оценка изпълнение на настоящия план за развитие на община Дупница, както са посочени по-долу.

2. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

Формулирането на основните насоки за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г. е съобразено със следните основни принципи:

- Водена от общественият интерес, целите и задачите на документа са насочени към постигане на устойчивост, балансирано развитие, достъпност на територията в транспортно и комуникационно отношение, засилване на конкурентоспособността, защита на природното и културното наследство като ресурс за просперитет.
- Интегрирано разбиране на пространствените проблеми пред развитието на общината, от взаимните връзки между екологичните, социални и икономически аспекти за всеки проект.
- Реалистичност при формулирането на целите и приоритетните области, вземайки в предвид съществуващите законодателни, институционални и

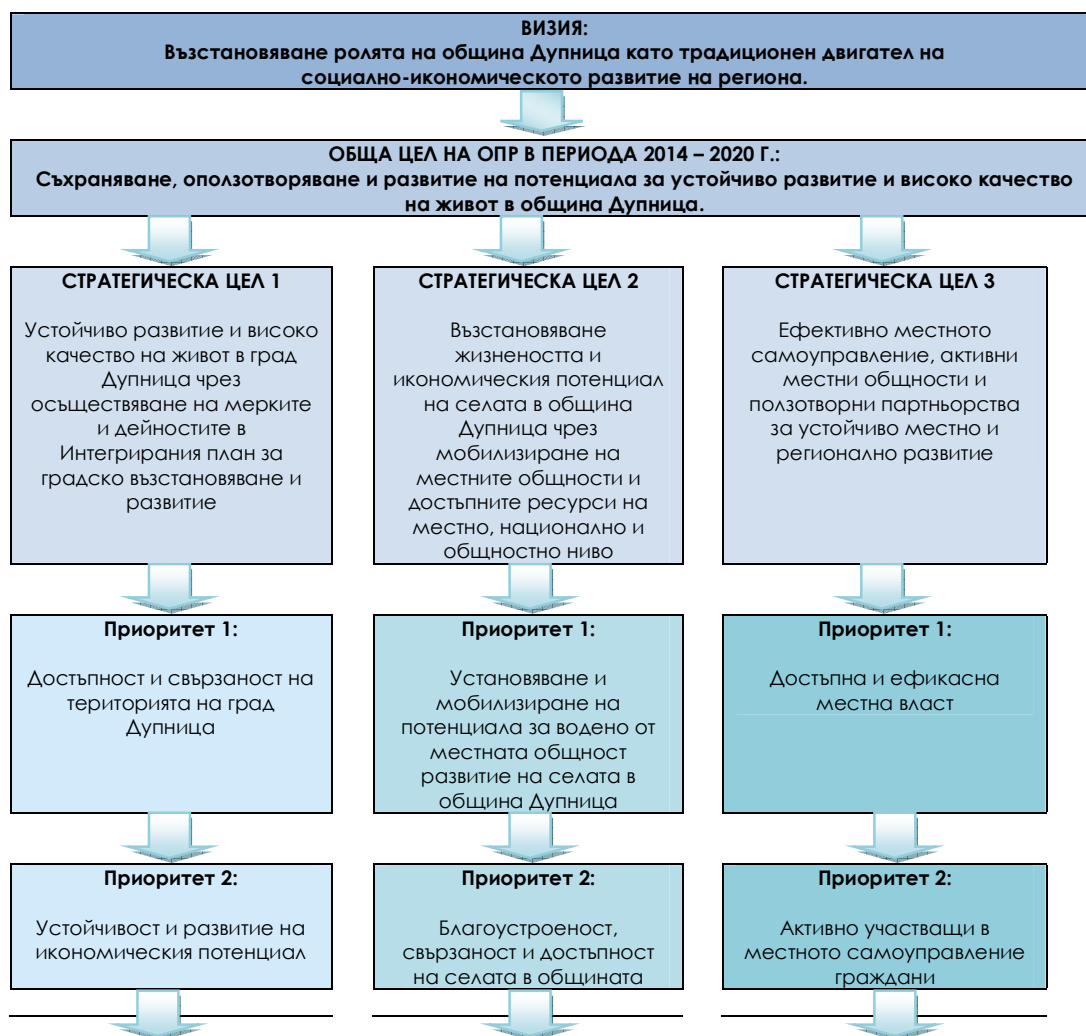
Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

икономически и финансови възможности на общината за периода 2014-2020 г.

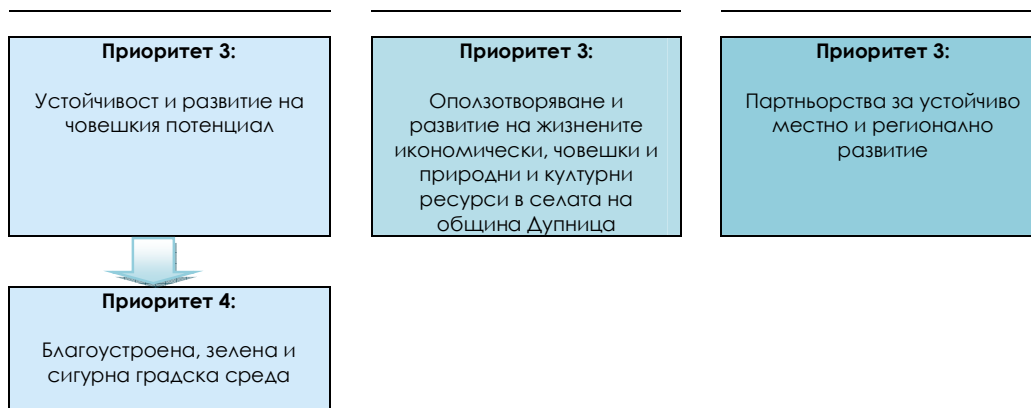
- Ориентиране на целите за седемгодишен период и тяхното обвързване с дългосрочна визия и ресурсно обезпечаване.
- Хоризонтална координация, чрез включване в процеса на подготовка на ОПР на всички заинтересовани страни – директно във проведените фокус-групи и индиректно в осъщественото анкетно проучване.
- Съобразяване на ОПР със стратегически и планови документи от по-висок порядък.

Стратегическата рамка на ОПР за периода 2014–2020 г. има следното схематично оформление:

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Стратегическа цел 1: Устойчиво развитие и високо качество на живот в град Дупница чрез осъществяване на мерките и дейностите в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие.

Приоритет 1: Достъпност и свързаност на територията на град Дупница.

Специфична цел 1.1.: Достъпна градска среда

1. Проект „Проектиране и изграждане на пътна връзка между ЖК „Бистрица“ и кв. „Таушаница“ – Северна и Нова промишлени зони.
2. Проект „Осъществяване на пътя Автогарата – зад СОУ „Св. Паисий Хилендарски“ - зад бившата Лимонадена фабрика, включително – реконструкция на инженерната подземна комуникация“
3. Проект „Изграждане на надлез над жп-линията при квартал „Каваклия“.
4. Проект „Изграждане на покрит пешеходен мост и паркинг върху реката в централна градска част зад Учителския институт“.
5. Проект „Изграждане на нова улична мрежа, тротоари, инженерна инфраструктура, междублокови пространства, съоръжения за игра на деца, около изграждащите се Социални жилища и в района на бившите казарми.“
6. Проект „Изграждане на уличната мрежа, тротоари, осветление в зона „Дренски рид“.

Специфична цел 1.2.: Свързана градска среда

1. Проект „Интегриран градски транспорт, включително мерки за обновяване и изграждане на интелигентни системи за управление и регулиране на движението, нова хоризонтална и вертикална планировка, системи за информация на пътниците и т.н“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

2. Проект „Реконструкция на ул. „Патриарх Евтимий“ с цялостна промяна на транспортната схема в еднопосочна с изграждане на велоалеи, паркоместа и тротоари“.
3. Проект „Изграждане на обществен паркинг в централната градска част при моста на ул. „Андон Величков“.
4. Проект „Изграждане/ реконструкция/ рехабилитация на пешеходни алеи и тротоари, изграждане на велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони, алеи за пешеходци и велосипедисти, паркинги за велосипеди, подземи, надземи, транспортна инфраструктура, включително свързани дейности, като поставяне на указателни знаци, информационни табели, маркировка и други като част от интегрираната система за градски транспорт“.
5. Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, междублокови пространства, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в ЖК „Бистрица“.
6. Проект „Изграждане и реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, междублокови пространства, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в ЖК „Люляк“.
7. Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, междублокови пространства, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в квартал „Гиздова махала“.
8. Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в ЖК „Плиска“.
9. Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в квартал „Бешика“.
10. Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в квартал „Тумбата“.
11. Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в ЖК „Елица“.
12. Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в зона „Реката“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Приоритет 2: Устойчивост и развитие на икономическия потенциал

Специфична цел 2.1: Достъпна и ефективна бизнес инфраструктура

1. Проект „Изработване на ПУП за икономическата зона за въздействие съобразно планираните обхват и дейности в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие“.
2. Проект „Строителство на бизнес индустриална зона в рамките на Икономическа зона за въздействие, строителство на нова техническа инфраструктура, осигуряваща достъп в и до индустриалната зона, даващи възможност за нови производства главно с насоченост „Техно Еко Парк“ – местност „Злево“.
3. Проект „Реконструкция на водопровода и канализацията в икономическата зона на гр. Дупница, включително изграждане на надземни противопожарни кранове“.
4. Проект „Реконструкция на уличната мрежа и тротоарите и изграждане на осветление в промишлена зона - Север“.
5. Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите и изграждане на осветление в промишлена зона - Юг“.
6. Проект „Изграждане на инженерна (подземна и надземна) и свързваща инфраструктура около автокъщите в новата промишлена зона на град Дупница“.
7. Проект „Пилотен проект за изграждане на жилищно/туристически/ бизнес център на мястото на „Бившите казарми“.

Специфична цел 2.2: Конкурентни и бързо растящи МСП

1. Проект „Подкрепа за създаване на нови предприятия и стимулиране на предприемачеството в секторите: текстил, информационни технологии, производство на видео и телевизионни продукции, и звукозапис, информационни услуги и издателска дейност, научна и развойна дейност, автомобили и други превозни средства, метални изделия и машиностроене.“
2. Проект „Подкрепа за стартиращи предприятия, особено с целева група младежи и жени с предприемаческите идеи в области, свързани с местни и регионални предизвикателства в областта на здравеопазването, процесите, свързани със застаряването на населението, демографските въпроси, културните и творчески индустрии и т.н“
3. Проект „Подкрепа за внедряване на иновации в местните предприятия, включително чрез разработване и внедряване на нови продукти, технологии, процеси и бизнес модели в сътрудничество с научно-изследователски и развойни организации“

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

4. Проект „Подкрепа за развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал.“
5. Проект „Подкрепа за включване в или създаване на кълстери за иновации на/от дупнишки предприятия в сътрудничество с предприятия, научни организации и институции от страната и чужбина“.
6. Проект „Подкрепа за подобряване на производствения капацитет чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии“.
7. Проект „Подкрепа за растеж на местните предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии“.
8. Проект „Подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на дупнишките МСП.“
9. Проект „Подкрепа за предприятия, обновяващи или въвеждащи нови технологични процеси, продукти и промишлени технологии, увеличаващи добавената стойност на продукцията, с висок екологичен ефект за общината и региона“.
10. Проект „Подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията в община Дупница“.
11. Проект „Подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или групи предприятия на територията на община Дупница/включващи такива от община Дупница.“

Специфична цел 2.3.: Знаяща, мотивирана и можеща работна сила

1. Проект „Подкрепа за предприятия, подобряващи безопасността и здравословните условия на труд“.
2. Проект „Подкрепа за предприятия, инвестиращи в повишаване квалификацията и компетентностите на наетите работници“.
3. Проект „Подкрепа за разширяване и усъвършенстване на мрежата от учебно-тренировъчни фирми в системата на професионалното обучение, мотивация и ориентация“.
4. Проект „Подкрепа за въвеждане на обучителни методи и програми в центровете за професионално обучение, професионалните гимназии и компаниите (сдруженията на компании) в Дупница, основани на практиката, за повишаване

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

знанията, уменията и компетенциите на заетите съобразно нуждите на пазара на труда”.

5. Проект „Подкрепа за практики в предприятията на територията на община Дупница, насочени към адаптиране на знанията и уменията на заетите към реалните нужди на пазара на труда и на ниво предприятие, включително - при въвеждане на нови, „зелени“ и по-ресурсно ефективни технологии”.
6. Проект „Насърчаване инициативи насочени към практики за насърчаване професионалната и географската мобилност на заети лица, въвеждане на гъвкави форми на заетост и обучения на работното място в предприятията на територията на община Дупница”.
7. Проект „Насърчаване на инициативи насочени към практики за усъвършенстване на системите за управление на човешките ресурси в предприятията, въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени“ модели за организация на труда в предприятията и развитие на корпоративната социална отговорност”.

Специфична цел 2.4: Културно предприемачество

1. Проект „Проектиране и създаване, включително чрез реконструкция на съществуващи сгради и пространства, на сграда за Общински музей – Дупница, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност и достъп на хора с увреждания до експозиционните и обслужващите ги пространства”.
2. Проект „Проектиране и изпълнение на действия за консервация и реставрация на владетелската крепост и по-късните охранителни съоръжения в местността „Кулата“, гр.Дупница и осигуряване достъпа на посетители до тях, включително – за хора с увреждания”.
3. Проект „Създаване на модерни, адекватни на публиката арт пространства в парк „Рила“ чрез реконструкция и съвременно сценично оборудване на съществуващи съоръжения и създаването на нови такива”.
4. Проект „Създаване на атрактивни арт пространства в централна градска част, включително чрез осигуряване на мобилни сценични пространства, оборудване, осветлени и озвучаване, експозиционни инсталации и конструкции, достъп на хора с увреждания”.
5. Проект „Пак кино в Дупница – създаване на закрит киносалон в града чрез реконструкция и адаптиране на съществуващи сгради, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност и осигуряване на достъп на хора с увреждания”.

Приоритет 3: Устойчивост и развитие на човешкия потенциал

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Специфична цел 3.1: Конкурентно образование в община Дупница

1. Проект „Реконструкция на сградата на Детска ясла №5 в гр. Дупница, включително мерки за енергийна ефективност, подобряване на горивната база и достъп на хора с увреждания“.
2. Проект „Реконструкция на сградата на Детска градина №3 в гр.Дупница с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания“.
3. Проект „Реконструкция на филиал на ЦДГ № 4 с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания“.
4. Проект „Реконструкция и модернизиране на оборудването в обединено детско заведение №9 в гр.Дупница с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания“.
5. Проект „Реконструкция и оборудване на филиала на ЦДГ № 1 /Промислена зона юг/ - включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп на лица с увреждания.“
6. Проект „Реконструкция и оборудване на ЦДГ № 6, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп на хора с увреждания“.
7. Проект „Реконструкция и оборудване на ЦДГ № 7, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп на хора с увреждания“.
8. Проект „Реконструкция и оборудване на ОДЗ № 11, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп на хора с увреждания“.
9. Проект „Реконструкция, оборудване и подобряване на спортна инфраструктура, включително и на басейна ОУ “Св. Климент Охридски” с осигуряване на енергийно ефективни мерки и подгриване на водата“.
10. Проект „Реконструкция на спортната зала в ОУ „Неофит Рилски“ – гр.Дупница“.
11. Проект „Изграждане на обединено детско заведение в ЖК „Бистрица“.
12. Проект „Реконструкция, оборудване и изграждане на столова за учениците на ОУ “Евлоги Георгиев”.
13. Проект „Реконструкция, оборудване и подобряване и изграждане на спортна инфраструктура, изграждане на подпорна стена в двора на ОУ “Христаки Павлович “.
14. Проект „Реконструкция, оборудване и подобряване на спортна инфраструктура на СОУ “Св. Паисий Хилендарски “.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

15. Проект „Реконструкция, оборудване и подобряване и изграждане на спортна инфраструктура на ОУ "Св.Св. Кирил и Методий“.
16. Проект „Реконструкция, оборудване и подобряване и изграждане на спортна инфраструктура, изграждане на подпорна стена в двора на гимназия "Христо Ботев“.
17. Проект „Реконструкция на Професионална гимназия по транспорт – гр.Дупница с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания“.
18. Проект „Реконструкция на Професионална гимназия по облекло и стопанско управление с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания“.
19. Проект „Реконструкция на Професионална гимназия "Академик Сергей Павлович Корльов" – гр.Дупница, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и достъп на лица с увреждания“.
20. Проект „Реконструкция на Професионална гимназия по хранително-вкусови технологии в гр.Дупница, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания“.
21. Проект „Доизграждане на ИКТ инфраструктурата в училищата на общината, включващо: структурно окабеляване на обособени ИКТ зони, обособяване на сървърно помещение във всяко училище, позволяващо разполагане на сървърите в шкафове с резервирано захранване и климатизация и обособяване на WiFi зони на определени места (извън класните стаи).“
22. Проект „Осигуряване на условия за целодневна организация на учебния ден в училищата и условия за активно партньорство с родителите на ниво детска градина и училище и специализирани кабинети за работа с децата и учениците на ниво детска градина и училище“.
23. Проект „Подкрепа за дейности за подобряване на ключовите компетентности на учениците с акцент върху грамотността, уменията за общуване на чужд език, дигиталната компетентност, социалните и гражданските компетентности“.
24. Проект „Подкрепа на педагогическите иновации, които увеличат шансовете на децата и учениците за постигане на по-добри образователни резултати“.
25. Проект „Въвеждане на модерни технологии и интерактивни методи и средства в образователния процес, включително на: електронно съдържание, осигуряване на ИКТ средства за онегледяване/представяне на учебния материал в кабинетите с общо предназначение и за обезпечаване на специализираните кабинети (физика, химия и др.) както и внедряване на интелигентни интерактивни системи за общуване с родители и общество“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

26. Проект „Осигуряване на възможности за разгръщане на творческите способности и изява на децата и учениците чрез извънкласни и извънучилищни дейности занимания“.
27. Проект „Осигуряване на възможности за обучение, съобразно с индивидуалните потребности на децата и учениците, стимулиране на иновативността и предприемачеството“.
28. Проект „Разработване на програми за семейна подкрепа с цел насърчаване участието на родителите в образователния процес“.
29. Проект „Подкрепа за дейности свързани със създаването на гъвкави пътеки за учене през целия живот за лицата, необхванати от традиционната образователна система чрез разширяване на спектъра от възможности за учене.“
30. Проект „Въвеждане на гъвкави форми на обучение в професионалните училища на територията на общината - например модулно обучение за придобиване на професионална квалификация и учебна документация, разработена в сътрудничество с представители на бизнеса“.
31. Проект „Дейности за въвеждане на системи за дистанционно и електронно обучение в средното училищното образование“.
32. Проект „Подобряване на практическото обучение на учениците от професионалните гимназии в общината чрез стажове във фирми“.
33. Проект „Осигуряване на условия и ресурси за обхващане на децата и учениците от малцинствен произход в детските градини и целодневна организация на учебния ден“.

Специфична цел 3.2: Инфраструктура за модерни здравни и социални услуги

1. Проект „Подкрепа за реконструкция на сградата на бившето ДКЦ – Дупница, включително изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и достъп на хора с увреждания“.
2. Проект „Подкрепа за мерки и действия свързани с реконструкция, рехабилитация и разширения на сградния фонд и оборудването на МБАЛ „Св. Иван Рилски“ ЕООД, включително мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване достъпа на хора с увреждания“.
3. Проект „Подкрепа за изграждане и оборудване (включително линейки) на спешно отделение към филиала на ЦСМП – Кюстендил за територията на община Дупница, включително и изпълнение на мерки за енергийна ефективност, въвеждане на инсталация за производство на енергия от ВЕИ, подобряване на достъпа на хора с увреждания“.
4. Проект „Реконструкция на Центъра за социална рехабилитация и интеграция на деца с увреждания, включително изпълнение на мерки за енергийна

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

ефективност и модернизиране на горивната база, доставка на оборудване и осигуряване на достъп на лица с увреждания“.

5. Проект „Ремонт и реконструкция на сградата на бившата поликлиника на ул.“Солун“№4 за сграда, предлагаща социални услуги, включително – изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и ефективен достъп на хора с увреждания“.
6. Проект „Реконструкция и оборудване на помещенията на "Социален патронаж" на улица „Охрид“ №1, включително – мерки за енергийна ефективност и ефективен достъп на хора с увреждания“.
7. Проект „Осигуряване на съвременна материална среда за Социално предприятие – Дупница, включително чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност и за осигуряване достъп на хора с увреждания, съвременно оборудване“.
8. Проект „Реконструкция и оборудване на Дом за деца лишени от родителски грижи „Олга Стоянова“ – гр.Дупница, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, осигуряване на оборудване и осигуряване на достъп за хора с увреждания“.
9. Проект „Реконструкция и оборудване на Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп за хора с увреждания“.
10. Проект „Реконструкция и оборудване на "Клуб на пенсионера" (ул. „Любен Каравелов“№2) и преобразуването му в "Дневен център за възрастни хора", включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп за хора с увреждания“.
11. Проект „Изграждане на адаптационен център за деца на улицата чрез реконструкция и оборудване на съществуващи сгради, общинска собственост“.
12. Проект „Подкрепа за разширяване капацитета на центровете за семейна подкрепа в община Дупница, включително разширяване на сграден фонд, подобряване на оборудването, подобряване енергийната ефективност, вкл. системите за отопление и топла вода с оглед разделянето на възрастовите групи от потребители“.
13. Проект „Надграждане дейностите на Центъра за настаняване от семеен тип на ул. „Люляк, включително чрез инвестиции в подобряване на материалната му база“.
14. Проект „Прилагане на научените уроци чрез надграждане на дейностите по проект INTEGRA, включително чрез инвестиции в материална база и оборудване“.
15. Проект „Създаване на Център за настаняване от семеен тип за стари хора“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

16. Проект „Създаване на Център за настаняване от семеен тип за стари хора с увреждания“.
17. Проект „Създаване на наблюдавани и защитени жилища за младежи от 18 до 29 години“.
18. Проект „Създаване на защитени жилища за стари хора“.

Специфична цел 3.3: Подкрепа за младежта и уязвимите местни групи

1. Проект „Осигуряване на достъпна публична среда за хора с увреждания“.
2. Проект „Реконструкция на сградата на Младежки дом – Дупница за създаване на съвременна среда за развитие на младежки дейности, включително мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп за хора с увреждания“.
3. Проект „Реконструкция на читалище „Пейо Яворов“, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп за хора с увреждания“.
4. Проект „Реконструкция на сградата на бившия Учителски институт с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и адаптиране на средата за социални и/или образователни дейности и осигуряване на достъп за хора с увреждания“.
5. Проект „Реконструкция на общежитията на учителския институт - сгради общинска собственост с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и достъп на хора с увреждания“.
6. Проект „Реконструкция на сградите на общежитията на бившия Учителски институт с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и достъп на хора с увреждания с оглед преобразуването им в социални общежития – ЖК „Дупница“.
7. „Създаване на защитени и наблюдавани жилища за младежи над 18 години, включително и такива с увреждания, излизащи от институции и центрове за подкрепа на деца до 18 години“.
8. Проект „Подкрепа за предлагането на качествени услуги, подкрепящи развитието на младите хора, особено услугите за свободното им време“.

Специфична цел 3.4: Подкрепа за професионалния и масов спорт

1. Проект „Реконструкция на Спортната зала в гр.Дупница, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп за хора с увреждания“.
2. Проект „Реконструкция на стадион „Бончук“, включително изпълнение на мерки за осигуряване достъп на хора с увреждания, енергийна ефективност на пространствата и системите за отопление и топла вода“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

3. Проект „Изграждане на тренировъчна зала, помощно игрище и тенис кортове – в следните терени, отредени за спортни дейности -- УПИ XI, кв. 263 - спортни дейности; УПИ XIV, кв. 263 - спортни дейности; УПИ XV, кв. 263 - спортни дейности; УПИ I, кв. 263 - спортни дейности, с осигуряване енергийната ефективност на помещенията и системите за отопление и топла вода“.
4. Проект „Проектиране, изграждане и оборудване на многофункционална спортно-тренировъчна зала в Дупница“.

Специфична цел 3.5: Способни да развият и поддържат ефикасни и достъпни образователни, здравни и социални услуги експерти

1. Проект „Обучение на социални работници и сътрудници в неправителствения сектор за работа с възрастни хора и деца на улицата“.
2. Проект „Осигуряване на финансиране за развитие на социално предприятие за младежи над 18 години и възрастни хора с различни физически и ментални затруднения“.
3. Проект „Осигуряване на знания и умения на педагози, социални и работници на неправителствени организации за работа с деца със специални образователни потребности и техните родители“.
4. Проект „Подкрепа за пилотни проекти на професионалните училища в община Дупница по въвеждане на дуалната система“.
5. Проект „Подобряване на капацитета и човешките ресурси за ефективно управление на социалните предприятия в община Дупница“.
6. Проект „Подкрепа за квалификация, продължаващо обучение и кариерно развитие на заетите в сферата на образованието и обучението“.
7. Проект „Разширяване и усъвършенстване на прилагането на системата за оценяване (външно и/или вътрешно) на резултатите от обучението на учениците общинско и училищно равнище“.
8. Проект „Обучение на педагогически специалисти за прилагане на международни стандарти за оценяване на учениците“.
9. Проект „Внедряване, прилагане и оценка на ефективността от стандартизирана диагностика за училищната готовност“.

Специфична цел 3.6: Достъп до заетост и интегриране на пазара на труда

1. Проект „Подкрепа за организиране и провеждане на обучения за повишаване или придобиване на нова професионална квалификация и ключови компетентности, с фокус върху младите хора и уязвимите социални групи“.
2. Проект „Подкрепа за достъп до заетост чрез осигуряване на възможности за чиракуване и/или стажуване, особено за младежи, представителни на уязвими групи и жени“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

3. Проект „Подкрепа за повишаване на знанията и уменията на безработни млади хора, които са извън образование и обучение“.
4. Проект „Подкрепа за дейности за насърчаване активното поведение на пазара на труда на икономически неактивни младежи между 15 и 29-годишна възраст, които нито работят, нито учат“.
5. Проект „Подкрепа за развитието на необходимите за младите хора знания и умения за предприемачество и стартиране и развитие на собствен бизнес и самонаемане, включително умения, необходими за управление на стопанската дейност, осигуряване на консултации и други услуги за развитие на бизнеса, както и финансови услуги.“
6. Проект „Подкрепа и насърчаване на разработването и внедряване на системи за съобразено с нуждите на работодателите в община Дупница обучение на заети лица, отговарящи на високи стандарти за качество“.

Специфична цел 3.7: Достъп до адекватни и ефикасни интеграционни, социални и здравни услуги

1. Проект „Предоставяне на услуги за семейства с деца (включително деца с увреждания) и на подкрепящи услуги, в т.ч. - интегрирани междусекторни услуги в общността или в семейна среда“.
2. Проект „Реализация на интегрирани подходи за насърчаване участието на пазара на труда на лица, полагащи грижи за зависими членове на семейства“.
3. Проект „Подобряване достъпа до заетост на хората с увреждания и други уязвими групи чрез интегрирани мерки и предоставяне на подкрепящи услуги, включително в общността“.
4. Проект „Предоставяне на подкрепящи услуги, в т.ч. - интегрирани междусекторни услуги в общността или в домашна среда; услуги за ранно детско развитие; услуги за превенция и ранна интервенция за деца, услуги за възрастни хора (включително самотно живеещи хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване), за хора с увреждания и други уязвими групи от населението на община Дупница“.
5. Проект „Осигуряване на необходимите ресурси и услуги, включително услуги по превенция за премахване на институционалния модел на грижа за децата и младежите чрез създаване на мрежи от социални услуги и междусекторни услуги в общността, в семейна или близка до семейната среда“.
6. Проект „Развитие на приемна грижа и други превантивни и алтернативни форми на грижа и услуги“.
7. Проект „Подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето, включително чрез целеви действия, насочени към деца, младежи и уязвими групи“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Приоритет 4: Благоустроена, зелена и сигурна градска среда

Специфична цел 4.1: Уредена градска среда

1. Проект „Изработване на подробен устройствен план за Социалната зона в гр. Дупница според одобрения обхват и заложените цели в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие“.
2. Проект „Изработване на подробен устройствен план за публичната зона за въздействие в гр.Дупница според одобрения обхват и заложените цели в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие“.
3. Проект „Ремонт на сградата на Община Дупница с мерки за подобряване достъпа на хора с увреждания и повишаване на енергийната й ефективност“.
4. Проект „Реконструкция на съдебната палата и осигуряване достъп за хора с увреждания“.
5. Проект „Реконструкция и ремонт на централната сграда на „Български пощи“ ЕАД с осигуряване на ефективен достъп на хора с увреждания до помещенията за клиенти“.
6. Проект „Ремонт на сградата на Градския универсален магазин и осигуряване на ефективен достъп на хора с увреждания до офисите на държавни институции, ползващи офиси в сградата“.
7. Проект „Подкрепа и насърчаване инвестициите в жилищни сгради в режим на ЕС за осигуряване паспортизация и енергийната ефективност на сградите, както и подобряване на прилежащите пространства“.
8. Проект „Изграждане на зони за отдих в ЖК „Бистрица“ – гр.Дупница .
9. Проект „Изграждане на зони за отдих в квартал „Елица“ – гр.Дупница.
10. Проект „Реконструкция на детска площадка „Светофарно градче“ в гр.Дупница.
11. Проект „Изграждане на поливни системи в зелените площи на град Дупница“.

Специфична цел 4. 2: Модерни и ефикасни ВиК услуги

1. Проект „Реконструкция на водопровода и канализацията в публичната зона на гр. Дупница съчетани с мерки за отводняване на централната градска част и изграждане на надземни противопожарни кранове“.
2. Проект " Реконструкция на водопровода и канализацията в социалната зона на гр. Дупница“.
3. Проект „Подобряване на системата SCADA и изграждане на нови измервателни станции в гр. Дупница“.
4. Проект „Реконструкция на вътрешната водопроводна мрежа в 2 зони на гр. Дупница“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

5. Проект „Изграждане на Пречиствателна станция за питейни води – Дупница“.
6. Проект „Реконструкция на главен довеждащ водопровод от нов водоизточник „Джерман“ до ПСПВ Дупница“.
7. Проект „Реконструкция на главен довеждащ водопровод от ПСПВ Дупница до град Дупница“.
8. Проект „Въвеждане на управление на налягането и система за активен мониторинг, проектиране на напорни зони“.
9. Проект „Реконструкция на главен довеждащ водопровод от водоизточник „Бистрица“ до ПСПВ Дупница“.
10. Проект „Изграждане на главен довеждащ водопровод от водоизточник „Отовица“ до ПСПВ Дупница“.
11. Проект „Изграждане на нов главен довеждащ водопровод от резервоар 2000 m³ до Дупница“.
12. Проект „Изграждане на нов водоизточник „Отовица“.
13. Проект „Изграждане на нов водоизточник „Джерман“.
14. Проект „Реконструкция на Стари резервоар, V=360 m³“.
15. Проект „Реконструкция на резервоар II и III зона V=1650 m³, резервоар V=2000 m³, резервоар IV - V=11 000 m³, резервоар III - V=10 300 m³, резервоар P - V=400 m³, резервоар V - V=500 m³, резервоар V- V=80 m³“.
16. Проект „Реконструкция на главен довеждащ водопровод от водоизточник р. Горица до шахта“.
17. Проект „Ранна реконструкция на водопреносната мрежа - 1% годишно за ВС Дупница“.
18. Проект „Реконструкция, модернизация и разширение на ГПСОВ-гр.Дупница и доизграждане на канализационна мрежа“.
19. Проект "Рехабилитация, обследване и реконструкция на Главни канализационни колектори на гр.Дупница (Колектор Актавис и Гл. Кол. III) “.
20. Проект "Рехабилитация, реконструкция и доизграждане на канализационна мрежа, прилежаща към Главен колектор Актавис и Гл. Кол. II - гр.Дупница"
21. Проект "Рехабилитация, реконструкция и доизграждане на канализационна мрежа, прилежаща към Гл. Кол. I и Гл. Кол. III -гр.Дупница"

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Специфична цел 4.3.: Чиста и сигурна градска среда

1. Проект „Доизграждане и реконструкция на подпорни стени по коритата на реките Бистрица и Джерман“.
2. Проект „Изграждане на подпорна стена и реконструкция на ул.“Плиска“ в гр. Дупница“.
3. Проект „Изграждане на система за безопасна градска среда и превенция на риска, включително чрез системи за ранно предупреждение, видеонаблюдение на рискове за безопасността зони и т.н“.
4. Проект „Изпълнение на мерки и дейности за подобряване на структурата и функциите на горските природни местообитания в горския фонд на територията на община Дупница – общинска и държавна собственост“.
5. Проект „Справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и разработване на системи за управление на бедствия в община Дупница с фокус върху свлачищни и срутищни терени и терени подложени на абразия и ерозия“.
6. Проект „Изграждане на център за съхранение и преработка на неопасни отпадъци – Дупница, включително с анаеробна и/или компостираща инсталация за биоразградими и /или зелени отпадъци, включително осигуряване на необходимото оборудване и на съоръжения и техника за разделно събиране на биоразградими и зелени отпадъци“.
7. Проект „Проектиране и изграждане на инсталация за подготовка за оползотворяване и оползотворяване на битови и технологични отпадъци в община Дупница“.
8. Проект „Проектиране и изграждане на Център за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба за регион Дупница, включително осигуряване на съоръжения и техника за целите на дейността“.

Стратегическа цел 2: Възстановяване жизнеността и икономическия потенциал на селата в община Дупница чрез мобилизиране на местните общности и достъпните ресурси на местно, национално и общностно ниво

Приоритет 1: Установяване и мобилизиране на потенциала за водено от местната общност развитие на селата в община Дупница

Специфична цел 1.1.: Визия за съживяване и развитие на селата в община Дупница

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

1. Проект „Анализ на потребностите и възможностите на селата в общината, включително с оглед разположеността и свързаността им с градския център.“
2. Проект „Преглед и актуализиране на регулационните и устройствени планове на селата с оглед възможностите им за икономическо и социално съживяване“.
3. Проект „Програма за икономическо и социално съживяване на селата в община Дупница, включително - финансова и инвестиционна оценка на предложените и предвидени мерки“.
4. Проект „Разработване на общински модел на организация и предлагане на първични, специализирани извънболнични и болнични услуги в община Дупница с фокус върху осигуряването на достъп на жителите на селата до съвременно здравеопазване“

Специфична цел 1.2.: Активизиране и мобилизиране потенциала на местните общности

1. Проект „Подкрепа за предприемаческия интерес и инициатива с фокус върху учениците, младите хора и жените в селата на общината“.
2. Проект „Създаване на мобилен общински център за консултантски услуги към Национална служба „Съвети в земеделието“ за територията на общините в агломеративен район Дупница“.
3. Проект „Мобилни приемни и точки за електронно обслужване на населението в селата по въпроси свързани с обслужването им от държавни институции и организации“.
4. Проект „Насърчаване предоставянето на специализирани консултантски услуги на самостоятелно заети лица по въпроси, свързани с развитието на бизнеса – счетоводни услуги, услуги по управление на човешките ресурси и др. според нуждите на конкретния бизнес и други подпомагащи развитието на начинаещия бизнес услуги, напр. достъп до мрежи, насърчаващи бизнес развитието, според конкретните нужди.“
5. Проект „Насърчаване на общностни дейности насочени към планиране, управление, наблюдение и оценка на инициативи за социално-икономическа интеграция на социално изключени хора, групи и маргинализирани общности, за промяна на практики, имащи негативно влияние върху социалното включване или за включване на целевите групи в процесите на формиране и изпълнение на местни политики и инициативи за популяризиране на културната идентичност на етнически общности.“
6. Проект „Местни социални дейности за социално включване“.
7. Проект „Организация и провеждане на иновативни екологични събития в села на общината, които имат потенциал за включване в икономическото си развитие на уникални природни обекти, местообитания и ландшафти“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

8. Проект „Подкрепа за организирането и провеждането на курсове за обучение и семинари в областта на селското стопанство и горското стопанство.“
9. Проект „Подкрепа за организиране на краткосрочен обмен на опит в управлението на земеделски и горски стопанства и посещения на земеделски и горски стопанства в страната и ЕС“.
10. Проект „Подкрепа за консултантски услуги, управление на стопанството и услуги по заместване в стопанството, включително чрез разкриване на центрове, структури или разширяване на предоставяни услуги за МСП“.

Приоритет 2: Благоустроеност, свързаност и достъпност на селата в общината

Специфична цел 2.1.: Достъпност и благоустроеност на жизнената среда

1. Проект „Ремонт, реконструкция и рехабилитация на междуселищните пътища, осигуряващи достъп до градския център и връзки с националните транспортни мрежи, включително – включване на автоматизирани системи за контрол и управление на движението“.
2. Проект „Реконструкция и рехабилитация на улици, тротоари, площади и зелени площи в селата на община Дупница, включително – осигуряване на достъп на хора с увреждания до публични сгради и съоръжения“.
3. Проект „Реконструкция и рехабилитация на детски игрови и младежки спортни площадки в селата на общината, включително чрез осигуряване на нови съоръжения и оборудване, с възможност за достъп на деца и младежи с увреждания“.
4. Проект „Подкрепа за реконструкция и възстановяване на стадионите и игрищата в общината, включително: изграждане на съблекални и санитарни помещения, системи за напояване и поддържане на тревните площи и пистите, системи за отопление и топла вода на база на ВЕИ, помещения за тренировки на закрито, оборудване и т.н.“.
5. Проект „Обновяване на автобусни спирки на междуселищния транспорт, включително с осигуряване на информационни табла/системи за разписание на пътуващите автобуси, сигнализация за времето между пристигащите и отпътуващите автобуси, информационни точки за чакащите и т.н.“.
6. Проект „Изграждане на поливни системи за напояване на зелените площи в селата на общината“.
7. Проект „Създаване и оборудване на центрове за услуги в общността за уязвими възрастови и социални групи в селата на община Дупница“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Специфична цел 2.2: Съвременни Вик услуги в селата на общината

1. Проект „Изграждане, реконструкция и разширяване на водоснабдителната инфраструктура в селата на община Дупница и осигуряване на достъп до съответните пречиствателни съоръжения“.
2. Проект „Изграждане на пречиствателни съоръжения за повърхностни води в с. Джерман“.
3. Проект „Изграждане на пречиствателни съоръжения за повърхностни води в с. Крайници“.
4. Проект „Изграждане, разширяване и реконструкция на канализации в селата на община Дупница, включително – пречиствателни съоръжения за отпадни води или връзки със системата до ПОСВ – Джерман“.
5. Проект "Рехабилитация на довеждащ колектор-с. Бистрица до гр. Дупница".
6. Проект "Рехабилитация на довеждащ колектор до гр. Дупница, реконструкция на главни колектори-с. Самораново".
7. Проект "Реконструкция на канализационната мрежа в с. Бистрица".
8. Проект "Реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа на с. Самораново".
9. Проект „Доизграждане и реконструкция на главни колектори и реконструкция на довеждащ колектор от с. Яхиново до канализационната мрежа на гр. Дупница“.
10. Проект "Реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа в с. Яхиново"

Приоритет 3: Оползотворяване и развитие на жизнените икономически, човешки и природни и културни ресурси в селата на община Дупница

Специфична цел 3.1.: Поддържане и осигуряване на достъп до качествени публични услуги

1. Проект „Инвестиции в модернизирание на инфраструктурата на детските градини и обединените детски заведения, включително чрез осигуряване на модерно оборудване, спортни съоръжения и помещения за спортуване на децата, достъп на лица с увреждания и подмяна на горивната база“.
2. Проект „Подкрепа за развитието на училищата и повишаването на качеството на образование в селата на общината, включително - за обхващане на необхванатите в задължителна училищна възраст“.
3. Проект „Инвестиции в модернизирание на училищната инфраструктура, включително чрез осигуряване на модерно оборудване и възможности за ИКТ

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

обучения, спортни съоръжения и зали, достъп на лица с увреждания и подмяна на горивната база“.

4. Проект „Инвестиции в модернизирани сградни и библиотечен фонд на читалищата в селата на общината, включително – с осигуряване на публични Wi-Fi зони, достъп за лица с увреждания и подмяна на горивната база“.
5. Проект „Инвестиции в създаването, включително оборудване и осигуряване на достъп на лица с увреждания, енергийна ефективност на сградите, на центрове за социална и здравна подкрепа, центрове за деца и младежи, точки за социални и здравни услуги в общността, точки за културно обслужване на населението“.
6. Проект „Реконструкция и оборудване на сградите на кметствата, включително с възможности за осигуряване на единно информационно обслужване по административни въпроси на населението, достъп на хора с увреждания, модернизация на горивната база и енергийна ефективност на сградите, така че същите, където е възможно, да се превърнат в действащи центрове за мобилизация и активен социален живот на местната общност“.

Специфична цел 3.2: Насърчаване и подкрепа за развитие на конкурентни икономически дейности в селата на община Дупница

1. Проект „Подкрепа за разкриване на стопанства, управлявани от млади фермери“.
2. Проект „Подкрепа за стартирането на самостоятелна стопанска дейност и предприемачество, с фокус върху младежите, жените и безработните лица“.
3. Проект „Подкрепа за предоставяне на обучение след регистрация като безработно лице: мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация, обучение за придобиване и усъвършенстване на ключови компетентности, обучения по предприемачество на безработни лица от селата на община Дупница“.
4. Проект „Насърчаване на обучителни организации да осъществяват проекти и дейности свързани с обучения за придобиване на предприемачески, управленски и бизнес умения в селата на община Дупница“.
5. Проект „Подкрепа за инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/ пряко свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда в стопанствата на територията на община Дупница“.
6. Проект „Подкрепа за инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/ пряко свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда свързани с изпълнение на дейностите по мярка „Агроекология и климат“ и

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- мярка „Биологично земеделие“ в селските стопанства на територията на община Дупница“.
7. Проект „Подкрепа за инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства в община Дупница“.
 8. Проект „Подкрепа за инвестиции в изграждане, реконструкция/рехабилитация на съоръжения и оборудване за напояване/отводняване, включващи изграждането на нови и подобряване на съществуващи мрежи в стопанствата на територията на община Дупница“.
 9. Проект „Подкрепа за инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата в община Дупница“.
 10. Проект „Подкрепа за инвестиции за съхранение и преработка на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията“.
 11. Проект „Подкрепа за инвестиции в машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор.“
 12. Проект „Подкрепа за инвестиции недвижима собственост свързана с дейността на земеделските стопанства на територията на община Дупница“.
 13. Проект „Подкрепа за инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързо растящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия“.
 14. Проект „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства в община Дупница по Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства“.
 15. Проект „Подкрепа за инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти, произведени в община Дупница и прилежащия ѝ ареал, включително на малки стопанства (предприятия) по Тематичната подпрограма за развитие на малки стопанства“.
 16. Проект „Подкрепа за по-пълно интегриране между преработвателните и доставчиците на суровини като условие за производство на качествени и със специфични характеристики хранителни продукти, интегриране на местни производители в големите компании за производство, търговия и доставка на хранителни продукти, запазване на производството на продукти, отговарящи на вкусовите предпочитания и хранителни навици на потребителите на вътрешния пазар и утвърждаване на качествени хранителни продукти със специфични национални и регионални характеристики, вкл. и на такива със защитено географско обозначение.“
 17. Проект „Подкрепа за създаване на предприятия, изкупуващи и преработващи селскостопанска продукция на територията на селата на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

община Дупница, включително чрез инвестиции в оборудване, технологии, технологични процеси и инсталации, обучение на персонал“.

18. Проект „Подкрепа за закупуване и осигуряване на машини и инвентар, включително за цели производствени цикли на земеделските производители в община Дупница“.
19. Проект „Подкрепа за създаване на тържище за селскостопанска продукция и техника в Дупница“.
20. Проект „Подкрепа за възстановяване, реконструкция и модернизация на съществуваща инфраструктура за напояване и отводняване на земеделските земи във връзка с повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопанства в община Дупница за успешното адаптирането на поливното земеделие към климатичните промени в страната чрез въвеждане на съвременни хидромелиоративни практики, прилагани за маломерни и уедрени имоти“.
21. Проект „Археологическо проучване, реставрация и консервация на черквата „Св.Спас“ в землището на с. Червен брег, и осигуряване експонирането и достъпа до обекта“

Стратегическа цел 3: Ефективно местното самоуправление, активни местни общности и ползотворни партньорства за устойчиво местно и регионално развитие

Приоритет 1: Достъпна и ефикасна местна власт

Специфична цел 1.1.: Ефективно и лесно административно обслужване

1. Проект „Материално и софтуерно осигуряване и разработване на административни услуги по електронен път до ниво транзакция в Община Дупница, включително чрез изграждане на онлайн система и телефонен център за оказване на помощ при ползване на е-услуги“.
2. Проект „Мултимедиен онлайн информационен център и библиотека за актовете на местната власт и общинските дружества“.
3. Проект „Прегледи, оптимизация и електронизация на регулаторни режими на ниво община“.
4. Проект „Въвеждане на комплексно административно обслужване в община Дупница чрез свързване на системите и информационните масиви на общинска администрация, кметствата в населените места и местните офиси на държавни и регионални администрации, ако е възможно“.
5. Проект „Внедряване на инструменти и системи за управление на качеството, за управление на изпълнението, за оценка и самооценка на дейността на

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

административните структури в Община Дупница и за мониторинг на публичните политики“.

6. Проект „Обучения, тренинги и учебни обмени на опит с общински администрации в страната и общини от ЕС за прилагане и предлагане на онлайн услуги за гражданите и бизнеса, ефективно планиране, изпълнение и отчитане на задачите свързани с осъществяване на административното обслужване и политиките за местно развитие, изграждането на партньорства и прилагането на методи за подобряване на видовете публични услуги, включително публично-частни партньорства и аутсорсинг“.

Специфична цел 1.2: Съгласувани и ефективни институции на местно ниво

1. Проект „Подобряване координацията в и между местните институции, работещи в сферата на пазара на труда, условията на труд, социалните услуги и здравеопазването, равните възможности и недискриминация в община Дупница“.
2. Проект „Изготвяне на анализи, проучвания, изследвания, прогнози в сферата на пазара на труда, условията на труд, социалните услуги и здравеопазването, равните възможности и недискриминация на територията на община Дупница и свързания с нея ареал“.
3. Проект „Разработване на финансови модели за остойностяване предоставянето на социални и здравни услуги в община Дупница“.
4. Проект „Провеждане на мониторинг и оценка на ефективността, ефикасността на политиките в сферата на пазара на труда, условията на труд, социалните услуги и здравеопазването, равните възможности и недискриминация в община Дупница и свързания с нея ареал“.
5. Проект „Изграждане и развитие на комуникационни системи, платформи и мрежи за обмен на информация с потребители в сферата на здравните и социални услуги в община Дупница и прилежащия ареал“.
6. Проект „Съвместни обучения и тренинги за синхронизация и съвместно действие на експерти и служители в различни локални институции, включително чрез обмяна на опит, наставничество, взаимни посещения и т.н.“

Приоритет 2: Активно участващи в местното самоуправление граждани

Специфична цел 2.1: Инвестиции в знание, мотивация и инструменти за сътрудничество

1. Проект „Обучения за гражданско участие, включително лобиране и застъпничество“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

2. Проект „Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересованите страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи в доставката на социални, здравни и образователни услуги“.
3. Проект „Насърчаване участието на учениците в процеса на управление и взимане на решение в училище, както и за развиване на форми на ученическо самоуправление“.
4. Проект „Подкрепа на дейности за подобряване на координацията на заинтересованите страни и за изграждане на механизми за взаимодействие при планирането, изпълнението, мониторинга и оценката на местната политика за учене през целия живот, включително чрез ползване на спектър от изследвания, анализи и оценки на въздействието за формиране на адекватни политики за образование и обучение през целия живот“.
5. Проект „Насърчаване активното участие на неправителствения сектор и общинската администрация в съвместни дейности по планиране, осъществяване, наблюдение и оценка на политики за устойчиво местно развитие“.
6. Проект „Подготовка, оценка на необходимите ресурси и осъществяване на общински фонд за подкрепа и развитие на граждански инициативи и действия в обучението, образованието, здравните и социални дейности, културата и доброволчеството, младежките дейности“.

Приоритет 3: Партньорства за устойчиво местно и регионално развитие

Специфична цел 3.1.:Гражданите и техните групи – двигател на междуобщинското сътрудничество

1. Проект „По пътя на св.Иван Рилски – проучване, възстановка и осъществяване на съответните инвестиции в подкрепяща инфраструктура и събития възпроизвеждащи пренасяне мощите на светеца в Рилския манастир. Създаване на туристически продукт, включително чрез междуобщинско и междурегионално сътрудничество“.
2. Проект „Проучване, възстановяване и експозиция (включително чрез организиране и промотиране на събития) в завършен културно-познавателен продукт на всички исторически обекти свързани с живота и управлението на Комитопулите в региона на Дупница“.
3. Проект „Европейска памет – възстановяване на военното гробище в местността „Дренски рид“, като съвместна инициатива на местни и международни граждански и неправителствени организации“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

4. Проект „Проучване и действия за превръщане в работещ туристически продукт на „висящите циркуси“ в района на „Поличите“ като съвместна инициатива на власти, заинтересовани страни и граждански групи. „
5. Проект „Развитие и утвърждаване на общностната ритуалистика и идентификация чрез инвестиции в човешки ресурси, репетиционна дейност и оборудване за възраждане на Духовия оркестър на община Дупница, общински ритуален състав – „Дупнишки гвардейци“ чрез сътрудничество между местните власти, читалищата, неправителствения сектор и граждански групи“.

Специфична цел 3.2: Трансгранични и транснационални мрежи в подкрепа на устойчивото развитие на община Дупница

1. Проект „Развитие на транснационално сътрудничество и координация с общини от държавите членки на ЕС.“
2. Проект „Развитие на трансграничното сътрудничество и координация с общини от трансграничните региони България – Сърбия и България – Македония“.
3. Проект „Насърчаване и развитие на партньорства между всички заинтересовани страни в община Дупница за преодоляването на общи предизвикателство и ограничения със заинтересовани страни от общини в трансграничните региони България – Македония и България – Сърбия“.
4. Проект „Съвместни действия между общинска администрация - Дупница и НПО за реализация на публични политики“.
5. Проект „Трансгранични и трансрегионални сътрудничества за подобряване капацитета на общността и институциите в осигуряването на здравни, социални и образователни услуги, включително чрез обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на целевите групи“.
6. Проект „Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи на доставчици на социални, здравни и образователни услуги, както и ангажираните с този тип дейности заинтересовани страни“.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

**IV. ИНДИКАТИВНА ФИНАНSOBA
ТАБЛИЦА С РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА
НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА
РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА
ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.**

Необходимите ресурси за изпълнение на ОПР на община Дупница в периода 2014-2020 г. са обобщени в индикативната финансова таблица по-долу. В прогнозата се включват планираните средства за осъществяване на основните приоритети и проекти, които водят до подобряване на инфраструктурата и средата за живеене, разширяват възможностите за инвестиции и повишават качеството на човешките ресурси.

Предвиждаме основните източници за финансиране на планираните мерките и проектите да бъдат:

- **Местни публични източници:** Общински бюджет, общински или други местни публични фондове и сметки (бюджетни и извънбюджетни).
- **Външни публични източници:** Републиканският бюджет, финансовите инструменти на ЕС по линия на Структурните фондове и Кохезионен фонд на ЕС, инструментите за ТГС и други външни източници – банки, фондове, фондации и др.
- **Частни финансови източници:** Средства от частни инвеститори и предприемачество, банки, фондове, инициативи и др.
- **Дългови инструменти:** Ползване на банкови заеми, емитиране на общински облигации, финансов лизинг, заемни средства за финансиране на инвестиционни обекти по проекти финансирани от ЕС от Фонда за подкрепа на органите на местно самоуправление (ФЛАГ) и финансираня по линия на Европейската банка за възстановяване и развитие (основно инфраструктурни проекти).
- **Публично-частни партньорства (ПЧП):** Прилагане на Закона за ПЧП при осъществяването на значими за местната общност проекти в областта на инфраструктурата, икономическото развитие, туризма и образованието.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

**Таблица 14: Индикативна финансова таблица на необходимите ресурси за изпълнение на ОП
на община Дупница за периода 2014-2020 г.**

(в хиляди лева)

Период	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		Общо
Стратегическа цел/Приоритет	Общински бюджет	Местни публични фондове	Общ дял %	Централен бюджет	Общ дял %	Фондове на ЕС	Общ дял %	Други източници	Общ дял %	Фондове, фирми	Общ дял %	
Стратегическа цел 1: Устойчиво развитие и високо качество на живот в град Дупница чрез осъществяване на мерките и дейностите в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие	18 803	0	4	50 108	15	302 104	80	0	0	4 237	1	383 196
Приоритет 1: Достъпност и свързаност на територията на град Дупница	856	0	5	1 730	15	14 714	80	0	0	0	0	17 300
Приоритет 2: Устойчивост и развитие на икономическия потенциал	1 240	0	4	3 861	10	28 015	75	0	0	4 237	11	37 353
Приоритет 3: Устойчивост и развитие на човешкия потенциал	6 949	0	5	20 840	15	111 184	80	0	0	0	0	138 980
Приоритет 4: Благоустроена, зелена и сигурна градска среда	9 758	0	5	29 266	15	156 135	80	0	0	0	0	195 160
Стратегическа цел 2: Възстановяване жизнеността и икономическия потенциал на селата в община Дупница чрез мобилизиране на местните общности и достъпните ресурси на местно, национално и общностно ниво	5 172	0	6	13 773	14	73 319	75	0	0	1 382	5	93 646
Приоритет 1: Установяване и мобилизиране на потенциала за водено от местната общност развитие на селата в	659	0	4	2 000	15	11 112	80	0	0	83	1	13 890

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

община Дупница												
Приоритет 2: Благоустроеност, свързаност и достъпност на селата в общината	3 340	0	5	10 020	15	53 440	80	0	0	0	0	66 800
Приоритет 3: Оползотворяване и развитие на жизнените икономически, човешки и природни и културни ресурси в селата на община Дупница	1 173	0	10	1 753	13	8 767	67	0	0	1 299	10	12 992
Стратегическа цел 3: Ефективно местното самоуправление, активни местни общности и ползотворни партньорства за устойчиво местно и регионално развитие	547	0	5	1 643	15	8 764	80	0	0	0	0	10 954
Приоритет 1 Достъпна и ефикасна местна власт	195	0	5	585	15	3 120	80	0	0	0	0	3 900
Приоритет 2 Активно участващи в местното самоуправление граждани	30	0	5	90	15	480	80	0	0	0	0	600
Приоритет 3 Партньорства за устойчиво местно и регионално развитие	322	0	5	968	15	5164	80	0	0	0	0	6 454
ОБЩО:	24 522	0	4	65 524	15	384 187	80	0	0	5 619	1	479 852

Трябва да се има предвид, че общата сума на планираните финансови ангажименти по отделните приоритети и сумарно е индикативна и може да претърпи промени в зависимост от:

- Възприетите подходи за изпълнение на планираните проекти и мерки по ОПР 2014 – 2020 г.;
- Степента на изпълнение на приоритетите;
- Настъпилите (благоприятни и неблагоприятни) промените в пазарните условия и общата икономическа ситуация в страната и Европейския съюз;

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- Възникналите потребности от оптимизиране на предвидените средства, чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените проекти.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

**V. ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ
И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН
ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА
ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 –
2020 Г.**

Основната цел на наблюдението и оценката на ОПР на община Дупница за периода 2014 - 2020 г. е да се отчете напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите, на базата на събраната обективна информация и данни. За нуждите на мониторинга е разработена индикаторна система, включваща индикатори за резултат и за въздействие.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на определените приоритети и мерки, както и конкретни проекти, имащи важно значение за развитието на общината. Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на специфичните и стратегическите цели, и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период.

Индикаторите са количествено и/или качествено измерими. Отчитат физически и финансови характеристики относно достигането на поставените цели за развитие на територията, както и качествени оценки относно достигната степен на развитие и приноса на това развитие за региона. Информацията, получена по индикаторната система е обективно проверяема с конкретизирани източници, което дава възможност за точност на оценките и изводите.

В индикаторната матрица всеки индикатор се характеризира с мерна единица, в която се измерва, източник на информация, периодичност на отчитане, базова и целева стойност.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Таблица 15: Индикаторна матрица за наблюдение и оценка на ОПР на община Дупница за периода 2014 – 2020 г.

Приоритет, специфична цел	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
Стратегическа цел 1: Устойчиво развитие и високо качество на живот в град Дупница чрез осъществяване на мерките и дейностите в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие						
Приоритет 1 Достъпност и свързаност на територията на град Дупница.	Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа с регионално и местно значение в км Население с подобрен транспортен достъп Домакинства с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка от общото за страната Дял на антропогенно натоварените територии Сключени договори за участие в програми и проекти по Структурните фондове	Км Дял % Брой	НСИ и институции, поддържащи масиви с информация в сектора ИСУН Доклади за напредъка по изпълнение на ОПР Междинни оценки за изпълнение на ОПР, областна стратегия и План за развитие ЮЗР	2017 2020	5,5 80% 60% 72,4% 57	20 95% 90% Запазване 115
Приоритет 2 Устойчивост и развитие на икономическия потенциал	Ръст приходите на МСП Ръст ПЧП Създадени и популяризирани туристически дестинации Заети лица във възрастовата група 20 – 64 МСП внедрили нови технологии и продукти, инвестиращи в НИРД	Дял в % Тона MWh Брой	НСИ и институции, поддържащи масиви с информация в сектора ИСУН	2017 2020	7% - - - -	16% 30% 76% 3% 20%

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	МСП подобрили енергийната си ефективност Спестени въглеродни емисии Лица включени в обучения за професионална квалификация, преквалификация и мотивация Туристически атракции създадени Осъществени нощувки като дял от нощувките в областта Модернизирани и реконструирани сгради и обекти на културата Инсталирани мощности ВЕИ Население, облагодетелствано от подобрена социална, образователна и здравна инфраструктура Нови фирми, започнали своята дейност Дял антропогенно натоварените територии Сключени договори за участие в програми и проекти по Структурните фондове		Доклади за напредъка по изпълнение на ОПР Междинни оценки за изпълнение на ОПР, областна стратегия и План за развитие на ЮЗР		2943.8 24.3% 2 8% 2 10.1 74% 8 72.4% 57	3532.6 44.6% 4 12% 6 20.1 85% 24 Без промяна 115
Приоритет 3 Устойчивост и развитие на човешкия потенциал	Население, облагодетелствано от подобрена социална, образователна и здравна инфраструктура Преждевременно напуснали училище Заети лица от населението във възрастовата група 20 -64 Публични сгради с повишена енергийна ефективност Намаление въглеродни емисии Инсталирани мощности ВЕИ Лица включени в мерки за квалификация, преквалификация и мотивация Осъществени нощувки като дял от нощувките в областта Нови фирми, започнали своята дейност Сключени договори за участие в програми и	Дял в % Тона MWh Брой	НСИ и институции, поддържащи масиви с информация в сектора ИСУН Доклади за напредъка по изпълнение на ОПР Междинни оценки за изпълнение на ОПР, областна стратегия и	2017 2020	74% 1.9% - 44% 2943.8 24.3% 10.1 8% 8 57	85% ≥0.5% 76% 64% 3532.6 44.6% 20.1 12% 24 115

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	проекти по Структурните фондове		План за развитие ЮЗР			
Приоритет 4 Благоустроена, зелена и сигурна градска среда	Инсталирани мощности ВЕИ Дял публични сгради с подобрена енергийна ефективност Брой системи за ранно предупреждение Увеличаване на реализираните нощувки като дял от нощувките в областта Домакинства с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка от общото за страната в % Разширена / реконструирана ВиК мрежа Дял на загубите на питейни води Относителен дял на населението, обслужвано от ПСОВ в % Относителен дял на населението обслужвано от ПСПВ Намаление неоползотворения дял на рециклируеми отпадъци в общината Преработени органични битови отпадъци, включително чрез компостиране Ръст разходи за опазване и възстановяване на околната среда Обновен жилищен фонд Създадени/обновени градски зелени площи	Дял в % Тона MWh Брой Км	НСИ и институции, поддържащи масиви с информация в сектора ИСУН Доклади за напредъка по изпълнение на ОПР Междинни оценки за изпълнение на ОПР, областна стратегия и План за развитие на ЮЗР	2017 2020	10.1 44% 1 8% 60% 0 76.6% 49% 0% 42% 0% - 0% 20.6%	20.1 64% 3 12% 90% 114.7 53.5% 84% 75% ≥10% 50% 28% 10% 41.6 %
Стратегическа цел 2: Възстановяване жизнеността и икономическия потенциал на селата в община Дупница чрез мобилизиране на местните общности и достъпните ресурси на местно, национално и общностно ниво						
Приоритет 1: Установяване и мобилизиране на потенциала	Брой новосъздадени ПЧП Нови фирми, започнали своята дейност Проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и	Брой	НСИ и институции, поддържащи масиви с	2017 2020	0 8 3 57	1 24 9 115

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

за водено от местната общност развитие на селата в община Дупница.	културния обмен Сключените договори за участие в програми и проекти по Структурните фондове		информация в сектора ИСУН Доклади за напредъка по изпълнение на ОПР Междинни оценки за изпълнение на ОПР, областна стратегия и План за развитие на ЮЗР			
Приоритет 2: Благоустроеност, свързаност и достъпност на селата в общината.	Увеличаване на чуждестранните преки инвестиции Намаление на въглеродните емисии Инсталирани мощности ВЕИ Реконструирани обекти и инфраструктура за професионален спорт и спорт в свободното време Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа с регионално и местно значение в км Население с подобрен транспортен достъп Разширена / реконструирана ВиК мрежа Дял на загубите на питейни води Население, обслужвано от ПСОВ Население, обслужвано от ПСПВ Разходи за опазване и възстановяване на околната среда Създадени/обновени зелени площи	Брой Дял Тона MWh Km	НСИ и институции, поддържащи масиви с информация в сектора ИСУН Доклади за напредъка по изпълнение на ОПР Междинни оценки за изпълнение на ОПР, областна стратегия и План за развитие на	2017 2020	- 2943.8 10.1 1 5.5 80% 0 76.6% 49% 0% - -	30% 3532.6 20.1 6 20 95% 114.7 84% 75% 28% 41.6 %

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

			ЮЗР			
Приоритет 3: Оползотворяване и развитие на жизнените икономически, човешки и природни и културни ресурси в селата на община Дупница.	Увеличаване на приходите от дейността на МСП МСП внедрили нови технологии, продукти, внедряващи НИРД Ръст на ПЧП Заети лица 20 -64 години Инсталирани ВЕИ мощности Рехабилитирани здравни и образователни заведения от действащите в общината Преждевременно напусналите училище Модернизирани и реконструирани сгради и обекти на културата Домакинства с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка от общото за страната Брой реализирани проекти за възстановяването на съществуващи и направата на нови напоителни съоръжения и системи Население, облагодетелствано от подобрена социална, образователна и здравна инфраструктура Нови фирми, започнали своята дейност Сключени договори за участие в програми и проекти по Структурните фондове	Дял MWh Брой	НСИ и институции, поддържащи масиви с информация в сектора ИСУН Доклади за напредъка по изпълнение на ОПР Междинни оценки за изпълнение на ОПР, областна стратегия и План за развитие на ЮЗР	2017 2020	7% - - 10.1 75.5% 1.9% 2 60% 0 74% 8 57	16% 20% 30% 76% 20.1 87.5% ≥0.5 6 90% 2 85% 24 115
Стратегическа цел 3: Ефективно местното самоуправление, активни местни общности и ползотворни партньорства за устойчиво местно и регионално развитие						
Приоритет 1 Достъпна и ефикасна местна власт	Увеличаване на чуждестранните преки инвестиции Новосъздадени ПЧП Сключени договори за участие в програми и проекти по Структурните фондове проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и	Дял Брой	НСИ и институции, поддържащи масиви с информация в сектора ИСУН	2017 2020	- - 57 3 12	30% 1 115 9 24

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	културния обмен. Брой проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен с общини и организации от страната - с натрупване към базовата година. Брой проекти/инициативи за трансгранично сътрудничество – с натрупване към базовата година		Доклади за напредъка по изпълнение на ОПР Междинни оценки за изпълнение на ОПР, областна стратегия и План за развитие на ЮЗР			
Приоритет 2 Активно участващи в местното самоуправление граждани	Новосъздадени ПЧП Действащи механизми и мрежи за сътрудничество Сключени договори за участие в програми и проекти по Структурните фондове проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен. Проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен с общини и организации от страната - с натрупване към базовата година. Проекти/инициативи за трансгранично сътрудничество – с натрупване към базовата година	Брой	НСИ и институции, поддържащи масиви с информация в сектора ИСУН Доклади за напредъка по изпълнение на ОПР Междинни оценки за изпълнение на ОПР, областна стратегия и План за развитие на ЮЗР	2017 2020	- 4 57 3 12	1 8 115 9 24
Приоритет 3	Създадени и популяризирани туристически	Брой	НСИ и	2017	2	4

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Партньорства за устойчиво местно и регионално развитие	дестинации Увеличаване на реализираните нощувки като дял от нощувките в областта Модернизирани и реконструирани сгради и обекти на културата Проекти/инициативи за трансгранично сътрудничество	Дял	институции, поддържащи масиви с информация в сектора ИСУН Доклади за напредъка по изпълнение на ОПР Междинни оценки за изпълнение на ОПР, областна стратегия и План за развитие на ЮЗР	2020	8% 2 12	12% 6 24
--	---	-----	---	------	------------------------------	-------------------------------

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

VI. ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

1. НАБЛЮДЕНИЕ НА ОПР НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

Наблюдението е перманентен процес на проследяване напредъка в постигането на целите и приоритетите на Плана за развитие на община Дупница за периода 2014 - 2020 г., осъществяван на базата на утвърдената система от индикатори и финансовата рамка на документа.

В процесът на наблюдение участват всички заинтересовани страни: кмета на общината, общинските съветници, кметовете на кметства и кметските наместници, представители на общинската администрация, на социалните и икономическите партньори, на неправителствените организации и на гражданското общество.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР включва:

➤ **Източници, начини и периодичност за събиране, обработка и анализиране на информация:**

Наблюдението на изпълнението на ОПР се извършва въз основа на данни на Националния статистически институт, на административната статистика на Агенцията по заетостта, на служба ГРАО и специализираните отдели на община Дупница и на данни от други надеждни регионални и местни източници на информация.

Информацията за изпълнението на системата от индикатори се набира ежесечно, на три месеца, на шест месеца и годишно в зависимост от съответния индикатор, от следните допълнителни източници:

- **Външни:** Информационната система за планиране и управление и съпътстващите я модули: Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на Европейския съюз, Единна информационна система за управление на регионалното развитие, Информационна система за мониторинг на изпълнението на Програмата на правителството, Програмен продукт за мониторинг на изпълнението на

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

проектите, включени в Националната стратегия за интегрирано развитие на инфраструктурата в Република България; Националната и европейска статистика (НСИ и Евростат); секторни и стратегически анализи, изготвени от външни експерти; информация от регионалния съвет за развитие и други.

- **Вътрешни:** Информация за проекти на администрацията по статус от регистър на проектите; анкетни карти сред гражданите; анализи и оценки на администрацията; информация от общинските специализирани звена; отчета за изпълнението на мандатната програма; отчета за изпълнението на секторните програми; отчети на бюджета и други.

Събраната информация от различните източници подлежи на обработка и последващ анализ. Данните служат за изготвянето на Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ОПР и могат да бъдат основание за инициирането на коригиращи действия на Плана за действие или на елементи от стратегическия документ.

➤ **Индикаторите за наблюдение:**

Неразделна част от ОПР е индикаторната система (описана в част V), състояща се от индикатори за наблюдение, които отчитат:

- Степента на постигане на целите и приоритетите за развитие, определени в ОПР, въз основа на данните за физическото и финансовото му изпълнение;
- Конкретните продукти, резултатите и въздействието от изпълнението на целите и приоритетите за развитие.

Системата включва следните видове индикатори:

- Индикатори за ресурси;
- Индикатори за продукта от заложените мерки и дейности;
- Индикатори за резултат;
- Индикатори за въздействие;
- Индикатори, измерващи ефекта от изпълнението на мерките по ОПР.

Информацията и данните, които служат за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР се въвеждат в единната информационна система за управление на регионалното развитие.

➤ **Органи за наблюдение, организация и методи на тяхната работа:**

Орган за наблюдение на ОПР е общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението му общинският съвет осигурява участието на заинтересованите органи,

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на ОПР.

Функциите на органа за наблюдение на ОПР, съгласно чл.81 на ППЗРР включват:

1. Осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за регионално и местно развитие.
2. Координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересовани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство.
3. Осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки, опазването на околната среда и насърчаването на равните възможности и социалното включване.
4. Обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие.
5. Осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на регионалните планове за развитие и на общинските планове за развитие.
6. Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски.
7. Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на ОПР и за резултатите от него разработва годишен доклад, който се одобрява от общинския съвет. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ОПР се изготвя и внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет до 31 март на всяка следваща година. Представяват и основен информационен източник за изготвяне на междинната и последващата оценка на ОПР.

Информацията и данните, свързани с наблюдението на изпълнението на ОПР, се въвеждат в единната информационна система за управление на регионалното развитие.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

За нуждите на наблюдението, оценката и актуализацията на ОПР с вътрешен акт на кмета на общината се създава Група по наблюдение. Съставът на групата е минимум 5 членен, като неин председател е Секретарят на общината.

Групата по наблюдение на ОПР осъществява:

1. Периодично (на всеки шест месеца) прави преглед на системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на плана.
2. Прави предложения пред Кмета на общината, свързани с нуждата от актуализация на системата от индикатори, методиката за събиране на информация по индикатори и т.н.
3. Периодично (на всеки шест месеца) извършва преглед на постигнатия напредък.
4. Разглежда резултатите от изпълнението на мерките и степента на достигането на целите.
5. Разглежда резултатите от оценките, ако такива са възложени.
6. Ежегодно подготвя програма за реализация на ОПР и доклад за изпълнението на плана, който кметът внася в общинския съвет.
7. Прави предложения пред кмета на общината за усъвършенстване на плана, както и за преразпределяне на средствата по мерките, програмите и проектите.
8. Организира публично обсъждане на годишния доклад за изпълнението на плана.
9. Следи за ресурсното обезпечаване на мерките от ОПР в хода на бюджетния процес в общината.
10. Информира кмета на общината за проведените обществени обсъждания, постигнатия напредък, необходимостта от вътрешна и външна оценка на документа, предприемане на промени, актуализации или други по отношение на ОПР и други, свързани с изпълнението на възложените задачи на Групата.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

Таблица 16: График за наблюдение на ОПР за периода 2014 г. – 2020 г.

№	Вид наблюдение на ОПР	Документ от наблюдението	Период на действие на ОПР						
			2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
1	Ежегодно	Годишен доклад	до 31.12.	до 31.12.	до 31.12.	до 31.12.	до 31.12.	до 31.12.	до 31.12.
2	Наблюдение при необходимост	Документ, съгласно поставената задача	При сериозна промяна в ситуацията, при задание от ОбС и други	При сериозна промяна в ситуацията, при задание от ОбС и други	При сериозна промяна в ситуацията, при задание от ОбС и други	При сериозна промяна в ситуацията, при задание от ОбС и други	При сериозна промяна в ситуацията, при задание от ОбС и други	При сериозна промяна в ситуацията, при задание от ОбС и други	При сериозна промяна в ситуацията, при задание от ОбС и други
3	В края на периода	Доклад за цялостно изпълнение на ОПР		до 31.03.	до 31.03.	до 31.03.	до 31.03.	до 31.03.	до 31.03.

Информацията и данните, свързани с наблюдението на изпълнението на ОПР, се въвеждат в единната информационна система за управление на регионалното развитие.

Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка на стратегическия документ.

Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР се изпраща на председателя на областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

➤ **Системата на докладване и осигуряване на информация и публичност:**

Резултатите от наблюдението и оценката на ОПР се оформят в годишни доклади, междинни и последващи оценки и се отчитат при изпълнението на Областната стратегия за развитие на област Кюстендил и на Националната стратегия за регионално развитие.

Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ОПР съдържа информация за:

1. Общите условия за изпълнение на ОПР и в частност промените в социално-икономическите условия в общината.
2. Постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР въз основа на индикаторите за наблюдение.
3. Действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ОПР, в т. ч.:
 - Мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
 - Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и с мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - Мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие;
 - Мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината;
 - Мерките за прилагане принципа на партньорство;
 - Резултатите от извършени оценки към края на съответната година.

4. Заключение и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Кмета на общината внася доклади за резултатите от междинната и последваща оценка на изпълнението на ОПР за обсъждане и одобрение от общинския съвет.

Органът за наблюдение – Общинският съвет, осигурява дейностите по публичност и разпространение на резултатите от оценката, гарантирайки прозрачност.

Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ОПР се осигурява от бюджета на общината.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

2. ОЦЕНКА НА ОПР НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

Оценката се определя като преценка на публичните политики, разписани в ОПР от гледна точка на техните резултати и въздействие, както и на потребностите, чието удовлетворяване се цели с тях.

Оценката на ОПР е предварителна, междинна и последваща.

Предварителната оценка се изготвя съгласно чл.32 на ЗРР от външен за община Дупница оценител или консултант. Оценителният процес е паралелен с процеса на подготовката на проекта на ОПР. Оценката е предназначена да даде прогнозна оценка за въздействието на плана върху процесите на социално-икономическото развитие на общината и да направи преценка на това до колко формираните политики и проекти съответстват на Закона за опазване на околната среда.

Междинната оценка на ОПР се осъществява на базата на чл.33 на ЗРР и чрез използване на Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР. Целта на междинната оценка е да даде информация за реализацията на ОПР, използваните ресурси и да инициира коригиращи действия при констатирани отклонения или установени нови потребности на местната общност. На базата на резултатите в доклада от оценката, кмета на общината може да предприеме мерки за подобряване на публичността и комуникацията с всички заинтересовани страни, относно изпълнението на плана за развитие.

Този вид оценка се изготвя не по-късно от 4 години от началото на периода на неговото действие, който е 7 години.

Междинната оценка включва:

- Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на стратегическия документ;
- Оценка на степента на постигане на целите на ОПР;
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- Изводи и препоръки за актуализация на ОПР.

Резултатите от извършваната оценка на ОПР се отчитат при оценка на изпълнението на Областната стратегия за развитие на област Кюстендил и на Националната стратегия за регионално развитие. Кметът на общината внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет доклади за резултатите от междинната и последваща оценка на изпълнението на ОПР. Общинският съвет осигурява дейностите по публичност и разпространение на резултатите от оценката.

Последващата оценка се осъществява на базата на чл.34 на ЗРР и има за цел да прецени дали резултатите от изпълнението на ОПР водят до постигане на предварително

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

поставените цели. Чрез последващата оценка се изяснява не само влиянието, което е оказал стратегическият документ върху развитието на община Дупница, но се очертават най-подходящите решения за бъдещи дейности и неговото подходящо продължение в нов документ за следващ програмен период.

Извършва се не по-късно от 1 година след изтичането на периода на действие на ОПР.

Последващата оценка включва:

- Оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите на ОПР;
- Оценка на общото въздействие на ОПР;
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- Изводи и препоръки относно провеждането на политиката за местно развитие и регионалните ѝ въздействия.

През периода на действие на ОПР на община Дупница могат да се извършват и допълнителни тематични оценки и оценки за специфични случаи (чл.35 на ЗРР) по преценка на кмета и общинския съвет или съответните органи за управление на регионалното развитие, определени в ЗРР.

Таблица 17: График за провеждане на оценки на ОПР на община Дупница

Вид оценка на ОПР	Документ от оценката на ОПР	Период								
		2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Предварителна	Предварителен доклад		До 30.06							
Междинна	Междинен доклад					До 31.12.				
Последваща	Окончателен доклад									До 31.12.

Оценката на ОПР се осъществява чрез преминаване през следните основни фази:

1. Планиране и организация на процеса на оценка.
2. Възлагане на оценката.
3. Провеждане на оценката.
4. Отчитане и използване на резултатите от оценката.
5. Разпространение на резултатите от оценката.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

3. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОПР НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

С Общинския план за развитие се определят средносрочните цели и приоритети за развитие, като се отчитат специфичните характеристики и потенциалът на общината и стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите за развитие, съдържащи се в областната стратегия за развитие. Разработва се за 7-годишен период на действие.

Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането на ОПР. Негова е ролята по осъществяване на координация и контрол върху процеса на разработване и съгласуване на документа.

Задължително ОПР се обсъжда и съгласува с всички заинтересувани страни - органи и организации, икономическите и социалните партньори, физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината. Консултираният документ се обсъжда и приема от общинския съвет.

Общинският план за развитие се актуализира в следните случаи:

- При съществени промени на икономическите и социалните условия в общината.
- В съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие на област Кюстендил.
- В резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС.
- При съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на ОПР.
- На основата на резултатите от междинната или последващата оценка.

За актуализирането на ОПР се разработва актуализиран документ за изпълнение за остатъка от периода на неговото действие. Съгласуването и приемането на документа се осъществява по описания по-горе ред. За ефективното и ефикасно изпълнение на ОПР, програмата за неговата реализация може да се актуализира, при необходимост, с решение на общинския съвет, по предложение на кмета на общината. Актуализацията се осъществява чрез финансиране от бюджета на общината.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

VII. ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНОСТ И ИНФОРМАЦИЯ

1. ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО

Принципът на партньорство е един от основните механизми за функциониране на Европейския съюз. Основното изискване при изпълнение на този принцип е активното участие на гражданското общество в процеса на разработване, подбор, управление и мониторинг на проектите и стратегическите документи за развитие. Този принцип предполага прилагането на различни подходи за диалог и консултации на общинско и национално равнище, които да осигурят съвместното участие на местните и регионални власти, бизнеса и асоциациите на работодателите, синдикатите, неправителствените организации и всички заинтересовани страни.

Ефективното планиране и успешното устойчиво и интегрирано развитие се основават на отворен и прозрачен процес с широко включване на гражданите и заинтересованите страни в различните етапи. Законът за регионалното развитие и Правилника за неговото прилагане определят търсенето на партньорство, публичност и прозрачност като ръководен принцип на разработването и реализацията на ОПР.

Планът за развитие е ефективен инструмент за управление и пълноценно развитие на община Дупница при условие, че е налице активен обмен на идеи и координирани действия между заинтересованите страни по време на неговото разработване и реализация.

В периода на разработването на ОПР, разработващият екип представи публично пълния набор информация с работните предвиждания на ОПР, начините за тяхната реализация и очакваните конкретни резултати за развитието на общината и нейната общност. Бяха проведени цикъл от тематични фокус групи за дискутиране на проблемите и насоките за развитие на местната икономика, инфраструктура, образование, социални дейности, култура, спорт и опазването на околната среда. Различните механизми за представяне и дискутиране на работата по ОПР насърчава публичното участие и провокират идеите на различните заинтересовани групи. Отчитането на разнообразните интереси и съображения е възможност за балансиран, реалистичен и отразяващ местната специфика документ. Постигането на обществена ангажираност към ОПР и

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

припознаването на предвижданията на плана са добър шанс за неговото успешно изпълнение.

По време на етапа на разработването на ОПР, разработващият екип в своята дейност се базира на:

- Осъществяване на достъпен и приобщаващ процес, адекватен на целта;
- Получаване на актуална информация по целия спектър на ОПР, включително и от проведените 6 фокус групи;
- Осигуряване на равен достъп и представителство на различните заинтересовани обществени групи;
- Сътрудничество на принципа на равнопоставеност и зачитане на гражданските и човешките права;
- Включване на предложения от процеса на обсъждане на ОПР във формирането на аналитичната и стратегическата част на Плана.

Включването на гражданите и заинтересованите партньорски организации от община Дупница в процеса на местното стратегическо планиране и програмиране на етап разработване на ОПР включва три основни компоненти: информиране, консултиране и вземане на съвместни решения.

2. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПУБЛИЧНОСТ И ИНФОРМАЦИЯ

Прилагането на принципите за публичност и информация изисква планирането на действия, чрез които ще се осигури прозрачност и ще се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за интегрирано устойчиво развитие, относно очакваните резултати и ползите за местната общност, както и мотивирането ѝ за активно участие в процеса на реализация.

Специфичните цели на действията обхващат:

- Провеждане на публични дискусии, семинари, разпространение на печатни и видеоматериали за информиране на всички заинтересовани страни за предвижданията на ОПР за периода до 2020 г., за ролята на гражданите и на бизнеса по отношение определянето на приоритетите за развитие на общината, тяхната реализация и очакваните резултати в икономическата, социалната сфера, в областта на техническата инфраструктура и околната среда.
- Фокусиране вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проекти на тази основа.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

- Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, НПО и гражданското общество за осигуряване висока ефективност при изпълнението на плана за развитие.
- Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране за развитието на общината, за повишаване ефикасността на публичните разходи и за осигуряването на по-голяма добавена стойност за територията на община Дупница.
- Привличане вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивно обществено мнение и активна гражданска позиция по отношение участието и подкрепата на ръководството на общината за реализация на плана.
- Публикуване на плана за развитие на официалната интернет страница на община Дупница.
- Стандартизиране на процедурата по предоставяне на публичните отчети за дейността на общинската администрация и изпълнението на плана за развитие - Публикуване на отчетите на интернет страницата на общината, популяризирането им чрез местните медии, издаване на листовки с отчетите и разпространяването им чрез съществуващите РЕП - мрежи и др.
- Провеждане на периодични анкетни проучвания, относно степента на достигане на набеязаните цели и задачи в плана за развитие.
- Провеждане на тематични и периодични кръгли маси по проблеми, свързани с развитието на община Дупница.
- Създаване на консултативен съвет към кмета на общината, като постоянно действаща неформална съвещателна структура за развитие на община Дупница.

Реализирането на тези стъпки ще позволи на местната власт, в лицето на общинската администрация и общинския съвет, да има пряк достъп до публичното пространство, като избегне посредници и интерпретации, ще позволи пълноценното административно и информационно обслужване на гражданите и най-вече, ще обективизира и канализира обратната връзка с гражданите, без да се влияе или манипулира съществуващата медийна среда. Това ще гарантира и гъвкаво взаимодействие със съществуващите медийни и обществени фактори, по-прецизна реакция на изпълнителната местна власт и по-ясна представа пред общинските съветници за реалните обществени нужди, които трябва да решават съвместно с администрацията.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

VIII. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДУПНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

Таблица 18: Програма за реализация на ОПР на община Дупница за периода 2014-2020 г.

Стратегическа цел 1: Устойчиво развитие и високо качество на живот в град Дупница чрез осъществяване на мерките и дейностите в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие											
Приоритет 1: Достъпност и свързаност на територията на град Дупница											
Специфична цел 1.1: Достъпна градска среда											
Реф. №	Мярка	Индикативна стойност (в хил. лева)	Източник на финансиране	Отговорна организация	Период на реализация						
					2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Проект „Проектиране и изграждане на пътна връзка между ЖК „Бистрица“ и кв. „Таушаница“ – Северна и Нова промишлени зони“	5000	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница							
2	Проект „Осъществяване на пътя Автогарата – зад СОУ „Св. Пасий Хилендарски“ - зад бившата Лимонадена фабрика, включително – реконструкция на инженерната подземна комуникация“	900	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница							
3	Проект „Изграждане на надлез над	500	ОББ, РБ,	Община Дупница							

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	жп-линията при квартал „Каваклия“		ОПРР									
4	Проект „Изграждане на покрит пешеходен мост и паркинг върху реката в централна градска част зад Учителския институт“	1500	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
5	Проект „Изграждане на нова улична мрежа, тротоари, инженерна инфраструктура, междублокови пространства, съоръжения за игра на деца, около изграждащите се Социални жилища и в района на бившите казарми“	3200	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
6	Проект „Изграждане на уличната мрежа, тротоари, осветление в зона „Дренски рид““	700	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
Специфична цел 1.2: Свързана градска среда												
7	Проект „Интегриран градски транспорт, включително мерки за обновяване и изграждане на интелигентни системи за управление и регулиране на движението, нова хоризонтална и вертикална планировка, системи за информация на пътниците и т.н“	200	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
8	Проект „Реконструкция на ул. „Патриарх Евтимий“ с цялостна промяна на транспортната схема в еднопосочна с изграждане на велоалеи, паркоместа и тротоари“	500	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
9	Проект „Изграждане на обществен паркинг в централната градска част при моста на ул. „Андон Величков“	100	ОББ, РБ, ОПРР, ПЧП, частни инвестиции	Община Дупница, Частни инвеститори								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

10	Проект „Изграждане/ реконструкция/ рехабилитация на пешеходни алеи и тротоари, изграждане на велосипедни пътеки и алеи, пешеходни зони, алеи за пешеходци и велосипедисти, паркинги за велосипеди, подлези, надлези, транспортна инфраструктура, включително свързани дейности, като поставяне на указателни знаци, информационни табели, маркировка и други като част от интегрираната система за градски транспорт“	2000	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
11	Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, междублокови пространства, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в ЖК „Бистрица“	300	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
12	Проект „Изграждане и реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, междублокови пространства, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в ЖК „Люляк“	300	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
13	Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, междублокови пространства, съоръжения за игра на деца, включително такива с	300	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в квартал „Гиздова махала“											
14	Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в ЖК „Плиска“	300	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
15	Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в квартал „Бешика“	300	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
16	Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в квартал „Тумбата“	300	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
17	Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в ЖК „Елица“	300	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
18	Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с	300	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	увреждания в зона „Реката“											
Приоритет 2: Устойчивост и развитие на икономическия потенциал												
Специфична цел 2.1: Достъпна и ефективна бизнес инфраструктура												
19	Проект „Изработване на ПУП за икономическата зона за въздействие съобразно планираните обхват и дейности в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие“	200	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
20	Проект „Строителство на бизнес индустриална зона в рамките на Икономическа зона за въздействие, строителство на нова техническа инфраструктура, осигуряваща достъп в и до индустриалната зона, даващи възможност за нови производства главно с насоченост „Техно Еко Парк“ – местност „Злево“	3200	ОББ, РБ, ОПРР, ПЧП, частни инвестиции	Община Дупница, Частни инвеститори								
21	Проект „Реконструкция на водопровода и канализацията в икономическата зона на гр. Дупница, включително изграждане на надземни противопожарни кранове“	10000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
22	Проект „Реконструкция на уличната мрежа и тротоарите и изграждане на осветление в промишлена зона - Север“	6000	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
23	Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите и изграждане на осветление в промишлена зона - Юг“	3500	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

24	Проект „Изграждане на инженерна (подземна и надземна) и свързваща инфраструктура около автокъщите в новата промишлена зона на град Дупница“	1100	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
25	Проект „Пилотен проект за изграждане на жилищно/туристически/ бизнес център на мястото на „Бившите казарми“	600	ОББ, РБ, ОПРР, ПЧП, частни инвестиции	Община Дупница, Частни инвеститори								
Специфична цел 2.2: Конкурентни и бързо растящи МСП												
26	Проект „Подкрепа за създаване на нови предприятия и стимулиране на предприемачеството в секторите: текстил, информационни технологии, производство на видео и телевизионни продукции, и звукозапис, информационни услуги и издателска дейност, научна и развойна дейност, автомобили и други превозни средства, метални изделия и машиностроене“	1500	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
27	Проект „Подкрепа за стартиращи предприятия, особено с целева група младежи и жени с предприемаческите идеи в области, свързани с местни и регионални предизвикателства в областта на здравеопазването, процесите, свързани със застаряването на населението, демографските въпроси, културните и творчески индустрии и т.н“	1000	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

28	Проект „Подкрепа за внедряване на иновации в местните предприятия, включително чрез разработване и внедряване на нови продукти, технологии, процеси и бизнес модели в сътрудничество с научно-изследователски и развойни организации“	1400	ОПИК	Частни предприемачи и инвеститори								
29	Проект „Подкрепа за развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал“	200	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
30	Проект „Реконструкция на уличната мрежа, тротоарите, междублокови пространства, съоръжения за игра на деца, включително такива с увреждания, съоръжения за младежи, включително такива с увреждания в ЖК „Бистрица“		ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
31	Проект „Подкрепа за включване в или създаване на кълъстери за иновации на/от дупнишки предприятия в сътрудничество с предприятия, научни организации и институции от страната и чужбина “	200	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
32	Проект „Подкрепа за подобряване на производствения капацитет чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и	200	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	международни знания и технологии"											
33	Проект „Подкрепа за растеж на местните предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии“.	253	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
34	Проект „Подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на дупнишките МСП“	200	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
35	Проект „Подкрепа за предприятия, обновяващи или въвеждащи нови технологични процеси, продукти и промишлени технологии, увеличаващи добавената стойност на продукцията, с висок екологичен ефект за общината и региона“	400	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
36	Проект „Подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията в община Дупница“	1500	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
37	Проект „Подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или групи предприятия на територията на община Дупница/включващи такива от община Дупница“	300	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								

Специфична цел 2.3: Знаяща, мотивирана и можеща работна сила

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

38	Проект „Подкрепа за предприятия, подобряващи безопасността и здравословните условия на труд“	300	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
39	Проект „Подкрепа за предприятия, инвестиращи в повишаване квалификацията и компетентностите на наетите работници“	200	ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
40	Проект „Подкрепа за разширяване и усъвършенстване на мрежата от учебно-тренировъчни фирми в системата на професионалното обучение, мотивация и ориентация“	200	ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори, Професионални гимназии								
41	Проект „Подкрепа за въвеждане на обучителни методи и програми в центровете за професионално обучение, професионалните гимназии и компаниите (сдруженията на компании) в Дупница, основани на практиката, за повишаване знанията, уменията и компетентностите на заетите съобразно нуждите на пазара на труда“	200	ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Частни предприемачи и инвеститори, Професионални гимназии								
42	Проект „Подкрепа за практики в предприятията на територията на община Дупница, насочени към адаптиране на знанията и уменията на заетите към реалните нужди на пазара на труда и на ниво предприятие, включително - при въвеждане на нови, „зелени“ и по-ресурсно ефективни технологии“	200	ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Частни предприемачи и инвеститори, Професионални гимназии								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

43	Проект „Насърчаване инициативи насочени към практики за насърчаване професионалната и географската мобилност на заети лица, въвеждане на гъвкави форми на заетост и обучения на работното място в предприятията на територията на община Дупница“	200	ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
44	Проект „Насърчаване на инициативи насочени към практики за усъвършенстване на системите за управление на човешките ресурси в предприятията, въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени“ модели за организация на труда в предприятията и развитие на корпоративната социална отговорност“	200	ОПИК, ОПРЧР	Частни предприемачи и инвеститори								
Специфична цел 2.4: Културно предприемачество												
45	Проект „Проектиране и създаване, включително чрез реконструкция на съществуващи сгради и пространства, на сграда за Общински музей – Дупница, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност и достъп на хора с увреждания до експозиционните и обслужващите ги пространства“	500	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
46	Проект „Проектиране и изпълнение на действия за консервация и реставрация на владетелската крепост и по-късните охранителни	1200	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	съоръжения в местността „Кулата“, гр.Дупница и осигуряване достъпа на посетители до тях, включително – за хора с увреждания											
47	Проект „Създаване на модерни, адекватни на публиката арт пространства в парк „Рила“ чрез реконструкция и съвременно сценично оборудване на съществуващи съоръжения и създаването на нови такива“	200	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
48	Проект „Създаване на атрактивни арт пространства в централна градска част, включително чрез осигуряване на мобилни сценични пространства, оборудване, осветлени и озвучаване, експозиционни инсталации и конструкции, достъп на хора с увреждания“	200	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
49	Проект „Пак кино в Дупница – създаване на закрит киносалон в града чрез реконструкция и адаптиране на съществуващи сгради, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност и осигуряване на достъп на хора с увреждания“	2000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС, ПЧП, частни инвестиции	Община Дупница, Частни инвеститори								
Приоритет 3: Устойчивост и развитие на човешкия потенциал												
Специфична цел 3.1: Конкурентно образование в община Дупница												
50	Проект „Реконструкция на сградата на Детска ясла №5 в гр. Дупница, включително мерки за енергийна	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	ефективност, подобряване на горивната база и достъп на хора с увреждания"		ПТГС									
51	Проект „Реконструкция на сградата на Детска градина №3 в гр.Дупница с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания"	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
52	Проект „Реконструкция на филиал на ЦДГ № 4 с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания"	1100	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
53	Проект „Реконструкция и модернизиране на оборудването в обединено детско заведение №9 в гр.Дупница с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания"	850	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
54	Проект „Реконструкция и оборудване на филиала на ЦДГ № 1 /Промислена зона юг/ - включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп на лица с увреждания"	850	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
55	Проект „Реконструкция и оборудване на ЦДГ № 6, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп на хора с увреждания"	850	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

56	Проект „Реконструкция и оборудване на ЦДГ № 7, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп на хора с увреждания“	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
57	Проект „Реконструкция и оборудване на ОДЗ № 11, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп на хора с увреждания“	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
58	Проект „Реконструкция, оборудване и подобряване на спортна инфраструктура, включително и на басейна ОУ „Св. Климент Охридски“ с осигуряване на енергийно ефективни мерки и подгръване на водата“	2200	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
59	Проект „Реконструкция на спортната зала в ОУ „Неофит Рилски“ – гр.Дупница“	1400	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
60	Проект „Изграждане на обединено детско заведение в ЖК „Бистрица“	1500	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
61	Проект „Реконструкция, оборудване и изграждане на столова за учениците на ОУ “Евлоги Георгиев”.	1100	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

62	Проект „Реконструкция, оборудване и подобряване и изграждане на спортна инфраструктура, играждане на подпорна стена в двора на ОУ “Христаки Павлович “	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
63	Проект „Реконструкция, оборудване и подобряване на спортна инфраструктура на СОУ “Св. Паисий Хилендарски“	1200	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
64	Проект „Реконструкция, оборудване и подобряване и изграждане на спортна инфраструктура на ОУ “Св.св. Кирил и Методий“	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
65	Проект „Реконструкция, оборудване и подобряване и изграждане на спортна инфраструктура, играждане на подпорна стена в двора на гимназия “ Христо Ботев“	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
66	Проект „Реконструкция на Професионална гимназия по транспорт – гр.Дупница с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания“	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
67	Проект „Реконструкция на Професионална гимназия по облекло и стопанско управление с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания “	1500	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
68	Проект „Реконструкция на Професионална гимназия	1600	ОББ, РБ, ОПРР,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	"Академик Сергей Павлович Корльов" – гр.Дупница, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и достъп на лица с увреждания"		ОПНОИР, ПТГС									
69	Проект „Реконструкция на Професионална гимназия по хранително-вкусови технологии в гр.Дупница, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, достъп на лица с увреждания"	1300	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
70	Проект „Доизграждане на ИКТ инфраструктурата в училищата на общината, включващо: структурно окабеляване на обособени ИКТ зони, обособяване на сървърно помещение във всяко училище, позволяващо разполагане на сървърите в шкафове с резервирано захранване и климатизация и обособяване на WiFi зони на определени места (извън класните стаи)"	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
71	Проект „Осигуряване на условия за целодневна организация на учебния ден в училищата и условия за активно партньорство с родителите на ниво детска градина и училище и специализирани кабинети за работа с децата и учениците на ниво детска градина и училище"	1500	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
72	Проект „Подкрепа за дейности за	1000	ОББ, РБ,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	подобряване на ключовите компетентности на учениците с акцент върху грамотността, уменията за общуване на чужд език, дигиталната компетентност, социалните и гражданските компетентности"		ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС									
73	Проект „Подкрепа на педагогическите иновации, които увеличат шансовете на децата и учениците за постигане на по-добри образователни резултати “	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
74	Проект „Въвеждане на модерни технологии и интерактивни методи и средства в образователния процес, включително на: електронно съдържание, осигуряване на ИКТ средства за онагледяване/представяне на учебния материал в кабинетите с общо предназначение и за обезпечаване на специализираните кабинети (физика, химия и др.) както и внедряване на интелигентни интерактивни системи за общуване с родители и общество“	1500	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
75	Проект „Осигуряване на възможности за разгръщане на творческите способности и изява на децата и учениците чрез извънкласни и извънучилищни дейности занимания.“	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
75	Проект „Осигуряване на	800	ОББ, РБ,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	възможности за обучение, съобразно с индивидуалните потребности на децата и учениците, стимулиране на иновативността и предприемачеството".		ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС									
77	Проект „Разработване на програми за семейна подкрепа с цел насърчаване участието на родителите в образователния процес"	500	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
78	Проект „Подкрепа за дейности свързани със създаването на гъвкави пътеки за учене през целия живот за лицата, необхванати от традиционната образователна система чрез разширяване на спектъра от възможности за учене"	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
79	Проект „Въвеждане на гъвкави форми на обучение в професионалните училища на територията на общината - например модулно обучение за придобиване на професионална квалификация и учебна документация, разработена в сътрудничество с представители на бизнеса"	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
80	Проект „Дейности за въвеждане на системи за дистанционно и електронно обучение в средното училищното образование"	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

81	Проект „Подобряване на практическото обучение на учениците от професионалните гимназии в общината чрез стажове във фирми“	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
82	Проект „Осигуряване на условия и ресурси за обхващане на децата и учениците от малцинствен произход в детските градини и целодневна организация на учебния ден“	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
Специфична цел 3.2: Инфраструктура за модерни здравни и социални услуги												
83	Проект „Подкрепа за реконструкция на сградата на бившето ДКЦ – Дупница, включително изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и достъп на хора с увреждания“	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
84	Проект „Подкрепа за мерки и действия свързани с реконструкция, рехабилитация и разширения на сградния фонд и оборудването на МБАЛ „Св. Иван Рилски“ ЕООД, включително мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване достъпа на хора с увреждания“	500	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
85	Проект „Подкрепа за изграждане и оборудване (включително линейки) на спешно отделение към филиала на ЦСМП – Кюстендил за територията на община Дупница, включително и изпълнение на мерки	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	за енергийна ефективност, въвеждане на инсталация за производство на енергия от ВЕИ, подобряване на достъпа на хора с увреждания"											
86	Проект „Реконструкция на Центъра за социална рехабилитация и интеграция на деца с увреждания, включително изпълнение на мерки за енергийна ефективност и модернизиране на горивната база, доставка на оборудване и осигуряване на достъп на лица с увреждания“	1300	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
87	Проект „Ремонт и реконструкция на сградата на бившата поликлиника на ул.“Солун“№4 за сграда, предлагаща социални услуги, включително – изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и ефективен достъп на хора с увреждания“	1400	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
88	Проект „Реконструкция и оборудване на помещенията на "Социален патронаж" на улица „Охрид“ №1, включително – мерки за енергийна ефективност и ефективен достъп на хора с увреждания“	850	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
89	Проект „Осигуряване на съвременна материална среда за Социално предприятие – Дупница,	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	включително чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност и за осигуряване достъп на хора с увреждания, съвременно оборудване"		ОПНОИР, ПТГС									
90	Проект „Реконструкция и оборудване на Дом за деца лишени от родителски грижи „Олга Стоянова“ – гр.Дупница, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база, осигуряване на оборудване и осигуряване на достъп за хора с увреждания"	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
91	Проект „Реконструкция и оборудване на Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп за хора с увреждания"	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
92	Проект „Реконструкция и оборудване на "Клуб на пенсионера" (ул. „Любен Каравелов“№2) и преобразуването му в "Дневен център за възрастни хора", включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп за хора с увреждания"	900	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
93	Проект „Изграждане на	1600	ОББ, РБ,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	адаптационен център за деца на улицата чрез реконструкция и оборудване на съществуващи сгради, общинска собственост "		ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС									
94	Проект „Подкрепа за разширяване капацитета на центровете за семейна подкрепа в община Дупница, включително разширяване на сграден фонд, подобряване на оборудването, подобряване енергийната ефективност, вкл. системите за отопление и топла вода с оглед разделянето на възрастовите групи от потребители".	2000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
95	Проект „Надграждане дейностите на Центъра за настаняване от семеен тип на ул. „Люляк, включително чрез инвестиции в подобряване на материалната му база “	900	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
96	Проект „Прилагане на научените уроци чрез надграждане на дейностите по проект INTEGRA, включително чрез инвестиции в материална база и оборудване “	900	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
97	Проект „Създаване на Център за настаняване от семеен тип за стари хора “	1300	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
98	Проект „Създаване на Център за настаняване от семеен тип за стари хора с увреждания “	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР,	Община Дупница								

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

			ОПНОИР, ПТГС									
99	Проект „Създаване на наблюдавани и защитени жилища за младежи от 18 до 29 години “	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
100	Проект „Създаване на защитени жилища за стари хора “	800	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
Специфична цел 3.3: Подкрепа за младежта и уязвимите местни групи												
101	Проект „Осигуряване на достъпна публична среда за хора с увреждания“	3000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
102	Проект „Реконструкция на сградата на Младежки дом – Дупница за създаване на съвременна среда за развитие на младежки дейности, включително мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп за хора с увреждания“	1500	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
103	Проект „Реконструкция на читалище „Пейо Яворов“, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп за хора с увреждания“	600	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
104	Проект „Реконструкция на сградата на бившия Учителски институт с изпълнение на мерки за енергийна	3200	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	ефективност, подмяна на горивната база и адаптиране на средата за социални и/или образователни дейности и осигуряване на достъп за хора с увреждания											
105	Проект „Реконструкция на общежитията на учителския институт - сгради общинска собственост с мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и достъп на хора на с увреждания “	1800	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
106	Проект „Реконструкция на сградите на общежитията на бившия Учителски институт с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и достъп на хора с увреждания с оглед преобразуването им в социални общежития – ЖК „Дупница“	1800	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
107	Проект „Създаване на защитени и наблюдавани жилища за младежи над 18 години, включително и такива с увреждания, излизащи от институции и центрове за подкрепа на деца до 18 години “	2000	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ПТГС	Община Дупница								
108	Проект „Подкрепа за предлагането на качествени услуги, подкрепящи развитието на младите хора, особено услугите за свободното им време“	1500	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ПТГС	Община Дупница								
Специфична цел 3.4: Подкрепа за професионалния и масов спорт												
109	Проект „Реконструкция на	6000	ОББ, РБ,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	Спортната зала в гр.Дупница, включително с изпълнение на мерки за енергийна ефективност, подмяна на горивната база и осигуряване на достъп за хора с увреждания"		ОПРР									
110	Проект „Реконструкция на стадион „Бончук“, включително изпълнение на мерки за осигуряване достъп на хора с увреждания, енергийна ефективност на пространствата и системите за отопление и топла вода"	3000	ОББ, РБ, ОПРР, ПЧП	Община Дупница								
111	Проект „Изграждане на тренировъчна зала, помощно игрище и тенис кортове – в следните терени, отредени за спортни дейности – УПИ XI, кв. 263 - спортни дейности; УПИ XIV, кв. 263 - спортни дейности; УПИ XV, кв. 263 - спортни дейности; УПИ I, кв. 263 - спортни дейности, с осигуряване енергийната ефективност на помещенията и системите за отопление и топла вода"	8000	ОББ, РБ, ОПРР, ПЧП	Община Дупница								
112	Проект „Проектиране, изграждане и оборудване на многофункционална спортно-тренировъчна зала в Дупница "	7000	ОББ, РБ, ОПРР, ПЧП	Община Дупница								
Специфична цел 3.5: Способни да развиват и поддържат ефикасни и достъпни образователни, здравни и социални услуги експерти												
113	Проект „Обучение на социални работници и сътрудници в неправителствения сектор за	1500	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	работа с възрастни хора и деца на улицата"											
114	Проект „Осигуряване на финансиране за развитие на социално предприятие за младежи над 18 години и възрастни хора с различни физически и ментални затруднение"	2500	ОББ, РБ, ОПРЧР	Община Дупница								
115	Проект „Осигуряване на знания и умения на педагози, социални и работници на неправителствени организации за работа с деца със специални образователни потребности и техните родители"	1000	ОББ, РБ, ОПРЧР	Община Дупница								
116	Проект „Подкрепа за пилотни проекти на професионалните училища в община Дупница по въвеждане на дуалната система "	2600	ОББ, РБ, ОПРЧР	Община Дупница								
117	Проект „Подобряване на капацитета и човешките ресурси за ефективно управление на социалните предприятия в община Дупница"	1400	ОББ, РБ, ОПРЧР	Община Дупница								
118	Проект „Подкрепа за квалификация, продължаващо обучение и кариерно развитие на заетите в сферата на образованието и обучението"	1400	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПНОИР	Община Дупница								
119	Проект „Разширяване и усъвършенстване на прилагането на системата за оценяване (външно и/или вътрешно) на резултатите от обучението на	600	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПНОИР	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	учениците общинско и училищно равнище “											
120	Проект „Обучение на педагогически специалисти за прилагане на международни стандарти за оценяване на учениците“	700	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПНОИР	Община Дупница								
121	Проект „Внедряване, прилагане и оценка на ефективността от стандартизирана диагностика за училищната готовност“	500	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПНОИР	Община Дупница								
Специфична цел 3.6: Достъп до заетост и интегриране на пазара на труда												
122	Проект „Подкрепа за организиране и провеждане на обучения за повишаване или придобиване на нова професионална квалификация и ключови компетентности, с фокус върху младите хора и уязвимите социални групи“	1800	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПНОИР	Община Дупница								
123	Проект „Подкрепа за достъп до заетост чрез осигуряване на възможности за чиракуване и/или стажуване, особено за младежи, представителни на уязвими групи и жени“	1800	ОББ, РБ, ОПРЧР	Община Дупница								
124	Проект „Подкрепа за повишаване на знанията и уменията на безработни млади хора, които са извън образование и обучение“	1800	ОББ, РБ, ОПРЧР	Община Дупница								
125	Проект „Подкрепа за дейности за насърчаване активното поведение на пазара на труда на	1800	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПНОИР	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	икономически неактивни младежи между 15 и 29-годишна възраст, които нито работят, нито учат "											
126	Проект „Подкрепа за развитието на необходимите за младите хора знания и умения за предприемачество и стартиране и развитие на собствен бизнес и самонаемане, включително умения, необходими за управление на стопанската дейност, осигуряване на консултации и други услуги за развитие на бизнеса, както и финансови услуги"	1800	ОББ, РБ, ОПРЧР	Община Дупница								
127	Проект „Подкрепа и насърчаване на разработването и внедряване на системи за съобразено с нуждите на работодателите в община Дупница обучение на заети лица, отговарящи на високи стандарти за качество"	1800	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПНОИР	Община Дупница								
Специфична цел 3.7: Достъп до адекватни и ефикасни интеграционни, социални и здравни услуги												
128	Проект „Предоставяне на услуги за семейства с деца (включително деца с увреждания) и на подкрепящи услуги, в т.ч. - интегрирани междусекторни услуги в общността или в семейна среда"	3000	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
129	Проект „Реализация на интегрирани подходи за насърчаване участието на пазара на труда на лица, полагащи грижи за зависими членове на семейства"	2000	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

130	Проект „Подобряване достъпа до заетост на хората с увреждания и други уязвими групи чрез интегрирани мерки и предоставяне на подкрепящи услуги, включително в общността“	3600	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПРР, ПТГС	Община Дупница							
131	Проект „Предоставяне на подкрепящи услуги, в т.ч. - интегрирани междусекторни услуги в общността или в домашна среда; услуги за ранно детско развитие; услуги за превенция и ранна интервенция за деца, услуги за възрастни хора (включително самотноживеещи хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване), за хора с увреждания и други уязвими групи от населението на община Дупница“	2800	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПРР, ПТГС	Община Дупница							
132	Проект „Осигуряване на необходимите ресурси и услуги, включително услуги по превенция за премахване на институционалния модел на грижа за децата и младежите чрез създаване на мрежи от социални услуги и междусекторни услуги в общността, в семейна или близка до семейната среда“	2887	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПРР, ПТГС	Община Дупница							
133	Проект „Развитие на приемна грижа и други превантивни и алтернативни форми на грижа и услуги“	1500	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПРР, ПТГС	Община Дупница							

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

134	Проект „Подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето, включително чрез целеви действия, насочени към деца, младежи и уязвими групи“	2500	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
Приоритет 4: Благоустроена, зелена и сигурна градска среда												
Специфична цел 4.1: Уредена градска среда												
135	Проект „Изработване на подробен устройствен план за Социалната зона в гр. Дупница според одобрения обхват и заложените цели в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие“	1200	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								
136	Проект „Ремонт на сградата на Община Дупница с мерки за подобряване достъпа на хора с увреждания и повишаване на енергийната ѝ ефективност“	2400	ОББ, РБ, ОПРР, Фонд „Козлодуй“, НДЕФ	Община Дупница								
137	Проект „Реконструкция на съдебната палата и осигуряване достъп за хора с увреждания “	1000	ОББ, РБ, ОПРР, Фонд „Козлодуй“, НДЕФ	Районен съд								
138	Проект „Реконструкция и ремонт на централната сграда на „Български пощи“ ЕАД с осигуряване на ефективен достъп на хора с увреждания до помещенията за клиенти “	1000	ОББ, РБ, ОПРР, Фонд „Козлодуй“, НДЕФ	„Български пощи“ ЕАД								
139	Проект „Ремонт на сградата на Градския универсален магазин и осигуряване на ефективен достъп на хора с увреждания до офисите на държавни институции, ползващи	2500	ОББ, РБ, ОПРР, Фонд „Козлодуй“, НДЕФ	Община Дупница, ГУМ								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	офиси в сградата"											
140	Проект „Подкрепа и насърчаване инвестициите в жилищни сгради в режим на ЕС за осигуряване паспортизация и енергийната ефективност на сградите, както и подобряване на прилежащите пространства “	3500	Фондове за енергийна ефективност на частни жилища	Собственици на жилища								
141	Проект „Изграждане на зони за отдиш в ЖК „Бистрица“ – гр.Дупница“	4000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
142	Проект „Изграждане на зони за отдиш в квартал „Елица“ – гр.Дупница“	4000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
143	Проект „Реконструкция на детска площадка „Светофарно градче“ в гр.Дупница“	700	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
144	Проект „Изграждане на поливни системи в зелените площи на град Дупница “	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
Специфична цел 4.2: Модерни и ефикасни ВиК услуги												
145	Проект „Реконструкция на водопровода и канализацията в публичната зона на гр. Дупница съчетан с мерки за отводняване на централната градска част и изграждане на надземни противопожарни кранове“	14000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
146	Проект „Реконструкция на водопровода и канализацията в социалната зона на гр. Дупница“	20000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
147	Проект „Подобряване на системата	800	ОББ, РБ,	Община Дупница,								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	SCADA и изграждане на нови измервателни станции в гр. Дупница "		ОПОС, ПУДООС	„ВиК – Дупница“ ЕООД								
148	Проект „Реконструкция на вътрешната водопроводна мрежа в 2 зони на гр. Дупница "	8000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
149	Проект „Изграждане на Пречиствателна станция за питейни води – Дупница"	13840	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
158	Проект „Реконструкция на главен довеждащ водопровод от нов водоизточник „Джерман“ до ПСПВ Дупница "	7000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
159	Проект „Реконструкция на главен довеждащ водопровод от ПСПВ Дупница до град Дупница"	7000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
160	Проект „И Въвеждане на управление на налягането и система за активен мониторинг, проектиране на напорни зони"	500	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
161	Проект „Реконструкция на главен довеждащ водопровод от водоизточник „Бистрица“ до ПСПВ Дупница"	7300	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
161	Проект „Изграждане на главен довеждащ водопровод от водоизточник „Отовица“ до ПСПВ Дупница "	10000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
163	Проект „Изграждане на нов главен довеждащ водопровод от резервоар 2000 m3 до Дупница"	7000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
164	Проект „Изграждане на нов	7000	ОББ, РБ,	Община Дупница,								

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	водоизточник „Отовица“		ОПОС, ПУДООС	„ВиК – Дупница“ ЕООД								
165	Проект „Изграждане на нов водоизточник „Джерман“	7000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
166	Проект „Реконструкция на Стари резервоар, V=360 m³“	6000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
167	Проект „Реконструкция на резервоар II и III зона V=1650 m³, резервоар V=2000 m³, резервоар IV - V=11 000 m³, резервоар III - V=10 300 m³, резервоар Р - V=400 m³, резервоар V - V=500 m³, резервоар V - V=80 m³“	8000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
168	Проект „Реконструкция на главен довеждащ водопровод от водоизточник р. Горица до шахта“	7000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
169	Проект „Ранна реконструкция на водопреносната мрежа - 1% годишно за ВС Дупница“	2000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
170	Проект „Реконструкция, модернизация и разширение на ГПСОВ-гр.Дупница и доизграждане на канализационна мрежа“	13840	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
171	Проект „Рехабилитация, обследване и реконструкция на Главни канализационни колектори на гр.Дупница (Колектор Актавис и Гл. Кол. III)“	7000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
172	Проект „Рехабилитация, реконструкция и доизграждане на канализационна мрежа,	7000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	прилежаща към Главен колектор Актавис и Гл. Кол. II - гр.Дупница "											
173	Проект „Рехабилитация, реконструкция и доизграждане на канализационна мрежа, прилежаща към Гл. Кол. I и Гл. Кол. III -гр.Дупница "	7000	ОББ, РБ, ОПОР, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
Специфична цел 4.3: Чиста и сигурна градска среда												
174	Проект „Доизграждане и реконструкция на подпорни стени по коритата на реките Бистрица и Джерман"	1000	ОББ, РБ, ОПОР, ОПРР, ПУДООС	Община Дупница								
175	Проект „Изграждане на подпорна стена и реконструкция на ул.„Плиска“ в гр. Дупница"	780	ОББ, РБ, ОПОР, ОПРР, ПУДООС	Община Дупница								
176	Проект „Изграждане на система за безопасна градска среда и превенция на риска, включително чрез системи за ранно предупреждение, видеонаблюдение на рискове за безопасността зони и т.н "	300	ОББ, РБ, ОПОР, ОПРР, ПУДООС	Община Дупница								
177	Проект „Изпълнение на мерки и дейности за подобряване на структурата и функциите на горските природни местообитания в горския фонд на територията на община Дупница – общинска и държавна собственост "	500	ОББ, РБ, ОПОР, ОПРР, ПУДООС	Община Дупница								
178	Проект „Справяне със специфични рискове, осигуряване на устойчивост при бедствия и	1000	ОББ, РБ, ОПОР, ОПРР,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	разработване на системи за управление на бедствия в община Дупница с фокус върху свлачищни и срутищни терени и терени подложени на абразия и ерозия"		ПУДООС									
179	Проект „Изграждане на център за съхранение и преработка на неопасни отпадъци – Дупница, включително с анаеробна и/или компостираща инсталация за биоразградими и /или зелени отпадъци, включително осигуряване на необходимото оборудване и на съоръжения и техника за разделно събиране на биоразградими и зелени отпадъци“	1000	ОББ, РБ, ОПОС, ОПРР, ПУДООС	Община Дупница								
180	Проект „Проектиране и изграждане на инсталация за подготовка за оползотворяване и оползотворяване на битови и технологични отпадъци в община Дупница“	1000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница								
181	Проект „Проектиране и изграждане на Център за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба за регион Дупница, включително осигуряване на съоръжения и техника за целите на дейността“	1000	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница								
Стратегическа цел 2: Възстановяване жизнеността и икономическия потенциал на селата в община Дупница чрез мобилизиране на местните общности и достъпните ресурси на местно, национално и общностно ниво												
Приоритет 1: Установяване и мобилизиране на потенциала за водено от местната общност развитие на селата в община Дупница												
Специфична цел 1.1: Визия за съживяване и развитие на селата в община Дупница												
182	Проект „Анализ на потребностите и	500	ОББ, РБ,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	възможностите на селата в общината, включително с оглед разположеността и свързаността им с градския център"		ОПРР, ПТГС									
183	Проект „Преглед и актуализиране на регулационните и устройствени планове на селата с оглед възможностите им за икономическо и социално съживяване"	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
184	Проект „Програма за икономическо и социално съживяване на селата в община Дупница, включително - финансова и инвестиционна оценка на предложените и предвидени мерки"	800	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
185	Проект „Разработване на общински модел на организация и предлагане на първични, специализирани извънболнични и болнични услуги в община Дупница с фокус върху осигуряването на достъп на жителите на селата до съвременно здравеопазване"	1000	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
Специфична цел 1.2: Активизиране и мобилизиране потенциала на местните общности												
186	Проект „Подкрепа за предприемаческия интерес и инициатива с фокус върху учениците, младите хора и жените в селата на общината"	2000	ОПКИ, ОПРЧР, частни инвестиции	Община Дупница, Частни предприемачи								
187	Проект „Създаване на мобилен общински център за консултантски услуги към Национална служба	800	ОББ, РБ, ОДУ, ПТГС	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	„Съвети в земеделието“ за територията на общините в агломеративен район Дупница											
188	Проект „Мобилни приемни и точки за електронно обслужване на населението в селата по въпроси свързани с обслужването им от държавни институции и организации и“	500	ОББ, РБ, ОДУ, ПТГС	Община Дупница								
189	Проект „Насърчаване предоставянето на специализирани консултантски услуги на самостоятелно заети лица по въпроси, свързани с развитието на бизнеса – счетоводни услуги, услуги по управление на човешките ресурси и др. според нуждите на конкретния бизнес и други подпомагащи развитието на начинаещия бизнес услуги, напр. достъп до мрежи, насърчаващи бизнес развитието, според конкретните нужди“	590	ОПКИ, ОПРЧР, частни инвестиции	Частни предприемачи								
190	Проект „Насърчаване на общностни дейности насочени към планиране, управление, наблюдение и оценка на инициативи за социално-икономическа интеграция на социално изключени хора, групи и маргинализирани общности, за промяна на практики, имащи негативно влияние върху социалното включване или за включване на	1500	ОПКИ, ОПРЧР, частни инвестиции	Частни предприемачи								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	целевите групи в процесите на формиране и изпълнение на местни политики и инициативи за популяризиране на културната идентичност на етнически общности"											
191	Проект „Местни социални дейности за социално включване"	1700	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ПТГС	Община Дупница								
192	Проект „Организация и провеждане на иновативни екологични събития в села на общината, които имат потенциал за включване в икономическото си развитие на уникални природни обекти, местообитания и ландшафти"	1500	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС, ПТГС	Община Дупница								
193	Проект „Подкрепа за организирането и провеждането на курсове за обучение и семинари в областта на селското стопанство и горското стопанство"	800	ОББ, РБ, ОПРЧР, частни инвестиции	Община Дупница, земеделски производители и сдружения								
194	Проект „Подкрепа за организиране на краткосрочен обмен на опит в управлението на земеделски и горски стопанства и посещения на земеделски и горски стопанства в страната и ЕС"	400	ОББ, РБ, ОПРЧР, частни инвестиции	Община Дупница, земеделски производители и сдружения								
195	Проект „Подкрепа за консултантски услуги, управление на стопанството и услуги по заместване в стопанството, включително чрез разкриване на центрове, структури или разширяване на предоставяни	800	ОПКИ, ОПРЧР, частни инвестиции	Частни предприемачи								

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

284

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	тревните площи и пистите, системи за отопление и топла вода на база на ВЕИ, помещения за тренировки на закрито, оборудване и т.н"											
200	Проект „Обновяване на автобусни спирки на междуселищния транспорт, включително с осигуряване на информационни табла/системи за разписание на пътуващите автобуси, сигнализация за времето между пристигащите и отпътуващите автобуси, информационни точки за чакащите и т.н"	500	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
201	Проект „Изграждане на поливни системи за напояване на зелените площи в селата на общината"	200	ОББ, РБ, ОПРР, ПУДООС, ПТГС	Община Дупница								
202	Проект „Създаване и оборудване на центрове за услуги в общността за уязвими възрастови и социални групи в селата на община Дупница"	700	ОББ, РБ, ОПРР, ОПРЧР, ПТГС	Община Дупница								
Специфична цел 2.2: Съвременни ВиК услуги в селата на общината												
203	Проект „Изграждане, реконструкция и разширяване на водоснабдителната инфраструктура в селата на община Дупница и осигуряване на достъп до съответните пречиствателни съоръжения"	50100	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница“ ЕООД								
204	Проект „Изграждане на пречиствателни съоръжения за	700	ОББ, РБ, ОПОС,	Община Дупница, „ВиК – Дупница"								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	повърхностни води в с. Джерман"		ПУДООС	ЕООД								
205	Проект „Изграждане на пречиствателни съоръжения за повърхностни води в с.Крайници"	700	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница" ЕООД								
206	Проект „Изграждане, разширяване и реконструкция на канализации в селата на община Дупница, включително – пречиствателни съоръжения за отпадни води или връзки със системата до ПОСВ – Джерман"	700	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница" ЕООД								
207	Проект „Рехабилитация на довеждащ колектор-с. Бистрица до гр.Дупница"	700	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница" ЕООД								
208	Проект „Изграждане на поливни системи за напояване на зелените площи в селата на общината"		ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница" ЕООД								
209	Проект „Рехабилитация на довеждащ колектор до гр.Дупница , реконструкция на главни колектори-с. Самораново"	700	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница" ЕООД								
210	Проект „Реконструкция на канализационната мрежа в с. Бистрица"	700	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница" ЕООД								
211	Проект „Реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа на с.Самораново"	700	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница" ЕООД								
212	Проект „Доизграждане и реконструкция на главни колектори и реконструкция на довеждащ колектор от с.Яхиново до канализационната мрежа на	700	ОББ, РБ, ОПОС, ПУДООС	Община Дупница, „ВиК – Дупница" ЕООД								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	гр.Дупница"											
213	Проект „Реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа в с. Яхиново"	700	ОББ, РБ, ОПОР, ПУДОС	Община Дупница, „ВиК – Дупница" ЕООД								
Приоритет 3: Оползотворяване и развитие на жизнените икономически, човешки и природни и културни ресурси в селата на община Дупница												
Специфична цел 3.1: Поддържане и осигуряване на достъп до качествени публични услуги												
214	Проект „Инвестиции в модернизирание на инфраструктурата на детските градини и обединените детски заведения, включително чрез осигуряване на модерно оборудване, спортни съоръжения и помещения за спортуване на децата, достъп на лица с увреждания и подмяна на горивната база"	500	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
215	Проект „Подкрепа за развитието на училищата и повишаването на качеството на образование в селата на общината, включително - за обхващане на необхванатите в задължителна училищна възраст"	400	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
216	Проект „Инвестиции в модернизирание на училищната инфраструктура, включително чрез осигуряване на модерно оборудване и възможности за ИКТ обучения, спортни съоръжения и зали, достъп на лица с увреждания и подмяна на горивната база"	200	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
217	Проект „Инвестиции в	100	ОББ, РБ,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	модернизиране на сградния и библиотечен фонд на читалищата в селата на общината, включително – с осигуряване на публични Wi-Fi зони, достъп за лица с увреждания и подмяна на горивната база"		ОПРР, ОПНОИР, ОПРЧР, ПТГС									
218	Проект „Инвестиции в създаването, включително оборудване и осигуряване на достъп на лица с увреждания, енергийна ефективност на сградите, на центрове за социална и здравна подкрепа, центрове за деца и младежи, точки за социални и здравни услуги в общността, точки за културно обслужване на населението"	400	ОББ, РБ, ОПРР, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница								
219	Проект „Реконструкция и оборудване на сградите на кметствата, включително с възможности за осигуряване на единно информационно обслужване по административни въпроси на населението, достъп на хора с увреждания, модернизация на горивната база и енергийна ефективност на сградите, така че същите, където е възможно, да се превърнат в действащи центрове за мобилизация и активен социален живот на местната общност"	500	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
Специфична цел 3.2: Насърчаване и подкрепа за развитие на конкурентни икономически дейности в селата на община Дупница												
220	Проект „Подкрепа за разкриване на стопанства, управлявани от млади	700	СЕПП, приложими	Частни предприемачи								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	фермери"		мерки на ПРСР									
221	Проект „Подкрепа за стартирането на самостоятелна стопанска дейност и предприемачество, с фокус върху младежите, жените и безработните лица"	700	ОПКИ, ОПРЧР	Частни предприемачи								
222	Проект „Подкрепа за предоставяне на обучение след регистрация като безработно лице: мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация, обучение за придобиване и усъвършенстване на ключови компетентности, обучения по предприемачество на безработни лица от селата на община Дупница"	300	ОПРЧР	Частни предприемачи, ЦПО								
223	Проект „Насърчаване на обучителни организации да осъществяват проекти и дейности свързани с обучения за придобиване на предприемачески, управленски и бизнес умения в селата на община Дупница"	100	ОПРЧР	Частни предприемачи, ЦПО								
234	Проект „Подкрепа за инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/ пряко свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда в стопанствата на територията на община Дупница"	600	ОПКИ, ОПРЧР	Частни предприемачи								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

235	Проект „Подкрепа за инвестиции за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/ пряко свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда свързани с изпълнение на дейностите по мярка „Агроекология и климат“ и мярка „Биологично земеделие“ в селските стопанства на територията на община Дупница“	892	Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи								
236	Проект „Подкрепа за инвестиции за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства в община Дупница“	300	Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи								
237	Проект „Подкрепа за инвестиции в изграждане, реконструкция/рехабилитация на съоръжения и оборудване за напояване/отводняване, включващи изграждането на нови и подобряване на съществуващи мрежи в стопанствата на територията на община Дупница“	300	ОПКИ, ОПРЧР	Частни предприемачи								
238	Проект „Подкрепа за инвестиции пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата в община Дупница“	600	Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи								
239	Проект „Подкрепа за инвестиции за съхранение и преработка на земеделската продукция с цел	500	Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	запазване качеството на продукцията"											
240	Проект „Подкрепа за инвестиции в машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор"	400	Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи								
241	Проект „Подкрепа за инвестиции недвижима собственост свързана с дейността на земеделските стопанства на територията на община Дупница"	900	Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи								
242	Проект „Подкрепа за инвестиции за създаване и/или презасаждаване на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия"	900	Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи								
243	Проект „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства в община Дупница по Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства"	900	Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи								
244	Проект „Подкрепа за инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти, произведени в община Дупница и прилежащия ѝ ареал, включително на малки стопанства (предприятия) по Тематичната подпрограма за развитие на малки стопанства"	900	Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи								
245	Проект „Подкрепа за по-пълно	300	ОПКИ,	Частни								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	интегриране между преработвателните и доставчиците на суровини като условие за производство на качествени и със специфични характеристики хранителни продукти, интегриране на местни производители в големите компании за производство, търговия и доставка на хранителни продукти, запазване на производството на продукти, отговарящи на вкусовите предпочитания и хранителни навици на потребителите на вътрешния пазар и утвърждаване на качествени хранителни продукти със специфични национални и регионални характеристики, вкл. и на такива със защитено географско обозначение"		Приложими мерки на ПРСР	предприемачи							
246	Проект „Подкрепа за създаване на предприятия, изкупуващи и преработващи селскостопанска продукция на територията на селата на община Дупница, включително чрез инвестиции в оборудване, технологии, технологични процеси и инсталации, обучение на персонал"	600	ОПИК, частни инвестиции	Частни предприемачи							
247	Проект „Подкрепа за закупуване и осигуряване на машини и инвентар, включително за цели производствени цикли на	500	ОПКИ, Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи							

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	земеделските производители в община Дупница"											
248	Проект „Подкрепа за създаване на тържище за селскостопанска продукция и техника в Дупница"	100	Приложими мерки на ПРСР, ПЧП, частни инвестиции	Община Дупница, Частни предприемачи								
249	Проект „Подкрепа за възстановяване, реконструкция и модернизация на съществуваща инфраструктура за напояване и отводняване на земеделските земи във връзка с повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопанства в община Дупница за успешното адаптирането на поливното земеделие към климатичните промени в страната чрез въвеждане на съвременни хидромелиоративни практики, прилагани за маломерни и уедрени имоти"	200	Частни инвестиции, Приложими мерки на ПРСР	Частни предприемачи								
250	Проект „Археологическо проучване, реставрация и консервация на черквата „Св.Спас“ в землището на с. Червен брег, и осигуряване експонирането и достъпа до обекта"	200	ОББ, РБ, ОПРР	Община Дупница								

Стратегическа цел 3: Ефективно местното самоуправление, активни местни общности и ползотворни партньорства за устойчиво местно и регионално развитие.

Приоритет 1: Достъпна и ефикасна местна власт

Специфична цел 1.1: Ефективно и лесно административно обслужване

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

251	Проект „Материално и софтуерно осигуряване и разработване на административни услуги по електронен път до ниво транзакция в Община Дупница, включително чрез изграждане на онлайн система и телефонен център за оказване на помощ при ползване на е-услуги“	200	ОББ, РБ, ОПДУ	Община Дупница							
252	Проект „Мултимедиен онлайн информационен център и библиотека за актовете на местната власт и общинските дружества“	600	ОББ, РБ, ОПДУ	Община Дупница							
253	Проект „Прегледи, оптимизация и електронизация на регулаторни режими на ниво община“	300	ОББ, РБ, ОПДУ	Община Дупница							
254	Проект „Въвеждане на комплексно административно обслужване в община Дупница чрез свързване на системите и информационните масиви на общинска администрация, кметствата в населените места и местните офиси на държавни и регионални администрации, ако е възможно“	500	ОББ, РБ, ОПДУ	Община Дупница							
255	Проект „Внедряване на инструменти и системи за управление на качеството, за управление на изпълнението, за оценка и самооценка на дейността на административните структури в Община Дупница и за мониторинг на публичните политики“	400	ОББ, РБ, ОПДУ	Община Дупница							

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

256	Проект „Обучения, тренинги и учебни обмени на опит с общински администрации в страната и общини от ЕС за прилагане и предлагане на онлайн услуги за гражданите и бизнеса, ефективно планиране, изпълнение и отчитане на задачите свързани с осъществяване на административното обслужване и политиките за местно развитие, изграждането на партньорства и прилагането на методи за подобряване на видовете публични услуги, включително публично-частни партньорства и аутсорсинг“	400	ОББ, РБ, ОПДУ	Община Дупница								
Специфична цел 1.2: Съгласувани и ефективни институции на местно ниво												
257	Проект „Подобряване координацията в и между местните институции, работещи в сферата на пазара на труда, условията на труд, социалните услуги и здравеопазването, равните възможности и недискриминация в община Дупница“	200	ОББ, РБ, ОПДУ	Община Дупница								
258	Проект „Изготвяне на анализи, проучвания, изследвания, прогнози в сферата на пазара на труда, условията на труд, социалните услуги и здравеопазването, равните възможности и недискриминация на територията на община Дупница и свързания с нея ареал“	300	ОББ, РБ, ОПДУ	Община Дупница								
259	Проект „Разработване на	300	ОББ, РБ,	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	финансови модели за остойностяване предоставянето на социални и здравни услуги в община Дупница"		ОПДУ, ОПРЧР									
260	Проект „Провеждане на мониторинг и оценка на ефективността, ефикасността на политиките в сферата на пазара на труда, условията на труд, социалните услуги и здравеопазването, равните възможности и недискриминация в община Дупница и свързания с нея ареал"	200	ОББ, РБ, ОПДУ, ОПРЧР	Община Дупница								
261	Проект „Изграждане и развитие на комуникационни системи, платформи и мрежи за обмен на информация с потребители в сферата на здравните и социални услуги в община Дупница и прилежащия ареал"	300	ОББ, РБ, ОПДУ, ОПРЧР	Община Дупница								
262	Проект „Съвместни обучения и тренинги за синхронизация и съвместно действие на експерти и служители в различни локални институции, включително чрез обмяна на опит, наставничество, взаимни посещения и т.н."	200	ОББ, РБ, ОПДУ, ОПРЧР	Община Дупница								
Приоритет 2: Активно участващи в местното самоуправление граждани												
Специфична цел 1.1: Инвестиции в знание, мотивация и инструменти за сътрудничество												
263	Проект „Обучения за гражданско участие, включително лобирание и застъпничество"	100	ОББ, РБ, ОПДУ, ПТГС	Община Дупница								

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

264	Проект „Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересованите страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи в доставката на социални, здравни и образователни услуги“	100	ОББ, РБ, ОПДУ, ПТГС	Община Дупница							
265	Проект „Насърчаване участието на учениците в процеса на управление и взимане на решение в училище, както и за развиване на форми на ученическо самоуправление“	100	ОББ, РБ, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница							
266	Проект „Подкрепа на дейности за подобряване на координацията на заинтересованите страни и за изграждане на механизми за взаимодействие при планирането, изпълнението, мониторинга и оценката на местната политика за учене през целия живот, включително чрез ползване на спектър от изследвания, анализи и оценки на въздействието за формиране на адекватни политики за образование и обучение през целия живот“	100	ОББ, РБ, ОПДУ, ОПРЧР, ПТГС	Община Дупница							
267	Проект „Насърчаване активното участие на неправителствения сектор и общинската администрация в съвместни дейности по планиране, осъществяване, наблюдение и	100	ОББ, РБ, ОПДУ, ПТГС	Община Дупница							

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	оценка на политики за устойчиво местно развитие"											
268	Проект „Подготовка, оценка на необходимите ресурси и осъществяване на общински фонд за подкрепа и развитие на граждански инициативи и действия в обучението, образованието, здравните и социални дейности, културата и доброволчеството, младежките дейности"	100	ОББ, РБ, ОПДУ, ПТГС, ОПРЧР	Община Дупница								
Приоритет 3: Партньорства за устойчиво местно и регионално развитие												
Специфична цел 3.1: Гражданите и техните групи – двигател на междуобщинското сътрудничество												
269	Проект „По пътя на св.Иван Рилски – проучване, възстановка и осъществяване на съответните инвестиции в подкрепяща инфраструктура и събития възпроизвеждащи пренасяне мощите на светеца в Рилския манастир. Създаване на туристически продукт, включително чрез междуобщинско и междурегионално сътрудничество"	800	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								
270	Проект „Проучване, възстановяване и експозиция (включително чрез организиране и промотиране на събития) в завършен културно-познавателен продукт на всички исторически обекти свързани с живота и управлението на Комитопулите в региона на Дупница"	800	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница								

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

271	Проект „Европейска памет – възстановяване на военното гробище в местността „Дренски рид“, като съвместна инициатива на местни и международни граждански и неправителствени организации“	800	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница							
272	Проект „Проучване и действия за превръщане в работещ туристически продукт на „висящите циркуси“ в района на „Поличите“ като съвместна инициатива на власти, заинтересовани страни и граждански групи“	500	ОББ, РБ, ОПРР, ПТГС	Община Дупница							
	Проект „Развитие и утвърждаване на общностната ритуалистика и идентификация чрез инвестиции в човешки ресурси, репетиционна дейност и оборудване за възраждане на Духовия оркестър на община Дупница, общински ритуален състав – „Дупнишки гвардейци“ чрез сътрудничество между местните власти, читалищата, неправителствения сектор и граждански групи“	554	ОББ, РБ, ОПРР, ОПДУ, ОПНОИР, ПТГС	Община Дупница							
Специфична цел 3.2: Гражданите и техните групи – двигател на междубоинското сътрудничество											
273	Проект „Развитие на транснационално сътрудничество и координация с общини от държавите членки на ЕС“	500	Интеррег, ОПРР	Община Дупница							
274	Проект „Развитие на трансграничното сътрудничество и	500	ОББ, РБ, ПТГС	Община Дупница							

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

	координация с общини от трансграничните региони България – Сърбия и България – Македония"											
275	Проект „Насърчаване и развитие на партньорства между всички заинтересовани страни в община Дупница за преодоляването на общи предизвикателство и ограничения със заинтересовани страни от общини в трансграничните региони България – Македония и България – Сърбия"	500	ОББ, РБ, ПТГС	Община Дупница								
276	Проект „Съвместни действия между общинска администрация - Дупница и НПО за реализация на публични политики"	500	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПДУ	Община Дупница								
277	Проект „Трансгранични и трансрегионални сътрудничества за подобряване капацитета на общността и институциите в осигуряването на здравни, социални и образователни услуги, включително чрез обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на целевите групи"	500	ОББ, РБ, ПТГС	Община Дупница								
278	Проект „Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи на доставчици на социални, здравни и образователни услуги, както и ангажираните с този тип дейности заинтересовани страни"	500	ОББ, РБ, ОПРЧР, ОПДУ	Община Дупница								

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

**IX. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ
ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ЗА
АДАПТАЦИЯТА КЪМ ВЕЧЕ
НАСТЪПИЛИТЕ ПРОМЕНИ**

Ангажиментите на страната ни по ратифицираните Рамкова конвенция на Обединените нации по изменение на климата (РКООНИК) през 1995 г. и Протокол от Киото през 2002 г., са свързани с поемането на конкретни задължения по ограничаване изменението на климата и ефективното ангажиране на всички компетентните органи и частноправни субекти в съответните процедури. След влизането в сила на Закон за ограничаване изменението на климата (Обн. ДВ. бр.22 от 11 Март 2014г.) от 11.03.2014 г., задълженията и отговорностите на общините се обогатиха и с отговорности, относно политиката по климата. Отражението им в Общинския план за развитие за периода 2014 – 2020 г. е съобразено със Закона за опазване на околната среда (ДВ, бр. 91 от 2002 г.), на Закон за ограничаване изменението на климата и законодателство на Европейския съюз в сферата на опазването на околната среда, климатичните промени и енергетиката. Взети са предвид и инициативите на секторно ниво:

- „Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и намаляване на негативното влияние на климатичните промени върху тях;
- Стратегия за опазване на горите от пожари;
- Национални и областни оценки на риска в националния и областните планове за защита при бедствия, и Националната програма за защита при;
- Предварителни оценки на риска от наводнения;
- Наредба за условията, реда, органите за извършване на анализ, оценка, картографиране на рисковете от бедствия;
- Наредба № 8 за условията и реда за защита на горските територии от пожари;
- Наредба № 6 за устройство на горите и земите от горския фонд и на ловностопанските райони в Република България;
- Въвеждане на адаптацията в рамките на Споразумението на кметовете (2013-2014 г.) - „Конвентът на кметове“, създаден по инициатива на Комисията, си поставя за цел да преизпълни определеното от ЕС за 2020 г. намаляване на емисиите с 20 %.

Действията на общината ще бъдат насочени в две посоки: 1) За адаптация към вече настъпилите промени в климата, и 2) За ограничаване изменението на климата. Конкретните мерките, които ще реализираме през този програмен период са:

1. **Инфраструктурни “Сиви” мерки**, които включват физически интервенции или мерки за строителство и инженерингови услуги, за да станат сградите и

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

инфраструктурата, които са от съществено значение за социалното и икономическото благосъстояние на обществото, по-издръжливи на екстремни събития. Основно тук планираме да осъществим:

- Повишаване на енергийната ефективност на общинските сгради;
- Привеждане в съответствие на строителните норми за бъдещи климатични условия и екстремни метеорологични събития;
- Подобряване на съществуващите кодове за сградния фонд;
- Намаляване на горещите градски зони чрез озеленяване;
- Изграждане на зелени противошумови прегради;
- Диверсификация на електро снабдяването за посрещане на увеличеното потребление или евентуални повреди, изготвяне на стратегии за промяна на навиците на потребителите;
- Превенция и предотвратяване на заплахите за инфраструктурата от щети или разрушения, причинени от екстремни метеорологични явления, които изменението на климата може да засили, крайбрежните наводнения по поречието на реките, трудности при осигуряването на електрическа енергия, питейна вода, както и последиците от покачване на температурата за оперативните разходи на предприятията.

2. "Зелени" структурни мерки, които са свързани с увеличаване издръжливостта на екосистемите, използване на услугите, предоставяни от екосистемите, за да се постигне по-ефективна адаптация по отношение на разходите. Планираните мерки в тази посока са:

- Увеличаване дела на енергията от възобновяеми източници за собствени нужди, както и за покриване на обществените разходи за вече съществуващи проекти за производство на електроенергия от възобновяеми енергийни източници;
- Насърчаване на преход към видове транспорт с ниски емисии и използване на алтернативни горива, включително и обществен транспорт;
- Подобряване на енергийната ефективност и изолацията на жилищата или предоставяне на финансова помощ за преодоляване на социалните последици от увеличаване цената на електроенергията за домакинства с ниски и средни доходи;
- Насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници от домакинствата за покриване на лични нужди;
- Ефективно използване на водните ресурси;
- Използване на биогорива, които отговарят на критериите за устойчивост съгласно Закона за енергията от възобновяеми източници.

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

3. "Меки" неструктурни мерки, насочени към прилагане на политики и процедури, разпространение на информация и икономически стимули за намаляване или предотвратяване на уязвимостта от бедствия. Изискват по-внимателно управление на човешките системи и включват:

- Запълване на празнотите в знанията по отношение на: информация за щетите, както и за разходите за адаптация и ползите от нея; анализи и оценки на риска на регионално и местно равнище; рамки, модели и инструменти в помощ на процеса на вземане на решения и за оценка на ефективността на различните мерки за адаптация; средства за мониторинг и оценка на минали усилия за адаптация; образователни мерки, научни изследвания и мерки за подобряване на административния капацитет и управлението на дейностите по политиката по ограничаване изменението на климата; повишаване информираността на широката общественост по въпроси, свързани с изменението на климата;
- Регулярно обучение и осведомяване на обществото относно климатичните промени и човешката дейност, предизвикващи негативни социално-икономически и екологични последици. Създаване на обратни връзки. Формиране на чувство за отговорност у обществото към свързаните с климата проблеми и необходимостта от конкретни действия за запазване на околната среда в интерес на бъдещите поколения
- Подобряване информираността на ангажираните в сферата на туризма.

4. Изпреварващи мерки, свързани с финансиране на изследователска и развойна дейност за:

- Оценка на риска от наводнения, свлачища, суша и други природни бедствия, резултат от климатичните промени;
- Създаване на ефективна система за оповестяване;
- Разработване устойчиви на суша култури;
- Картиране на уязвимите от наводнения зони;
- Разработване на карти за ерозираните райони и територии в общината;
- Защита на влажните зони, като естествена преграда за екстремни метеорологични явления.

5. Защитни мерки, водещи до намаляване негативното влияние на климатичните промени:

- Залесяване, повторно залесяване и промени в земеползването. Залесяването и повторното залесяване следва да се осъществи само с местни видове, обитавали или обитаващи общината или географския пояс, а използваните методи трябва да бъдат природосъобразни и да отчитат научните достижения в тази област и опита с адаптацията към климатичните промени на страните, подписали РКОНИК. Ще се използват

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Договор № IV-14/15.04.2014 г. "Обособена позиция 3: Разработване на общински план за развитие на община Дупница за периода 2014 – 2020 г."

Проект „Ефективно прилагане на политики в Община Дупница“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор №13-13-178/12.11.2013г.

дървесни видове по-малко уязвими към бури и пожари, както и ще се заделят сухопътни коридори с цел улесняване миграцията на видовете;

- Изграждане на защита от наводнения и повишаване на нивата на диги;
- Използване на заливните низини на дигите, като буфери за останалите области;
- Превенция от алергични заболявания;
- Инвестиране в подобряване на общественото здравеопазване на ниво община и повишаване информираността на населението;

6. Опортюнистични мерки, които се стремят да засилят и използват изгодните въздействия:

- Разработване на общинска програма за адаптация към вече настъпилите промени, резултат от изменението на климата;
- Разработване на общинска програма за улесняване устойчивостта на земеделието към климатичните изменения.

Изпълнението на планираните мерки ще стане възможно чрез кандидатстване по проекти в областта на енергетиката, транспорта, селското и горското стопанство, управлението на отпадъците и водите, опазване чистотата на атмосферния въздух, индустрията и други сектори на националната икономика, които могат да доведат до намаляване емисиите на парникови газове или поглъщането им.

Активно ще се включим за получаване на финансиране от Европейската програма LIFE в подкрепа на изграждането на капацитет и засилването на действията за адаптация в Европа (2013—2020 г.) за уязвимите области: включване на адаптацията в градското планиране; устойчиво управление на водите (опустиняване и горски пожари в засушливи райони).